

NIEUWSBRIEF • RECHTSPRAAK EUROPA

Inhoud

In deze nieuwsbrief vindt u de volgende onderwerpen:

(Door op het onderwerp te klikken komt u direct bij de uitspraken op het betreffende rechtsgebied.)

Inhoud.....	1
Leeswijzer.....	4
Deel I - Rechtspraak.....	5
Aanbesteding en overheidsopdrachten (B).....	5
Arbeid, sociale zekerheid en vrij verkeer werknemers (B – C)	9
Asiel, migratie, Unieburgerschap en Schengen (S – V).....	12
Belastingen.....	19
Belastingen, accijns.....	21
Belastingen, btw (Fi - S).....	22
Belastingen, douane en tariefindeling	26
Belastingen, vennootschapsbelasting	27
Beroepskwalificaties	27
Beschermde oorsprongsbenaming	27
Brexit.....	28
Civiel.....	28
Consumenten (C)	29
COVID-19.....	32
Detentie, politiebehandeling en politieonderzoek (S).....	34
Diensten, elektronische communicatiediensten	35
Digitale markt en social media.....	37
Discriminatie	38

Maandelijks overzicht van de rechtspraak van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) en het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJEU).

De Nieuwsbrief Rechtspraak Europa is een samenvoeging van de Nieuwsbrief Rechtspraak Europa (Marc de Werd/Hof Amsterdam) en de GCE-nieuwsbrief (Joanne Bik/LBVr).

Kernredactie: Joanne Bik, Doeke Kingma, Mariëlle Leenaers. Vaste medewerkers: Sophie Abelsma, Roel Andrea, Jos Beckers, Anouk Biersteker, Anne-Marie ten Bosch, Stella van Gennip, Nicolien Keerweer, Nadine Laatsch, Suus Pesch, Judith van Riel, Charlotte Roseboom, Chris Sillen, Nynke Veenstra en Bonita van Vliet.

Rechtspraak Europa komt tot stand door een samenwerkingsverband tussen het Gerechtshof Amsterdam en het Landelijk Bureau Vakinhoud rechtspraak (LBVr), en wordt gepubliceerd op de website van de rechtspraak en op MKO (alleen intern). Het archief is te raadplegen op rechtspraak.nl.

Rechtspraak Europa rechtstreeks ontvangen? Stuur een mail naar RechtspraakEuropa@rechtspraak.nl om te worden toegevoegd aan de verzendlijst.

Eigendomsrecht.....	39
Energiemarkt	39
Erfrecht	41
Europese subsidies	43
Familieleven en familierecht.....	44
Financiële markt en diensten, EMU, Bankenunie	46
GBVB – Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid	48
Gezondheid, geneesmiddelen en etikettering (B)	49
Godsdienstvrijheid (B)	50
Grondrechten (Handvest) en EVRM, algemeen	51
Handel en anti-dumping	51
Huiselijk geweld.....	52
IE - Intellectuele eigendom	52
Institutioneel	57
IPR.....	58
Kansspelen.....	62
Landbouw en visserij (B)	63
LHBTI-rechten	67
Luchtvaart (C).....	68
Manipulatiesoftware auto's	71
Mededinging	72
Milieu, natuur, duurzame energie	74
Ne bis in idem (B – S).....	77
Onderwijs.....	78
Overlevering en uitlevering (S).....	79
Prejudiciële procedure HvJ.....	81
Privacy en persoonsgegevens	82
Procesrecht en recht op eerlijk proces	84
Procesrecht en recht op eerlijk proces – bestuursrecht	85
Procesrecht en recht op eerlijk proces – civiel recht.....	85
Procesrecht en recht op eerlijk proces – strafrecht.....	85
Rechtsbeginselen EU	88
Rechtsstaat en rechterlijke macht	90
Recht op leven.....	91
Staatssteun.....	91
Strafrecht	94
Terrorisme en witwassen (S).....	96
Toegang tot documenten.....	97

Verkiezingen en kiesrecht	97
Vervoer en reizen (C- S).....	98
Verzekeringen	100
Vrij verkeer.....	101
Vrijheid van meningsuiting en persvrijheid	101
Vrijheid van vereniging en demonstratierecht	103
Deel II – Algemeen	104
Cursus en opleiding	104
Nieuwsbrieven	105
NL zaken bij het HvJEU.....	106
NL zaken bij het EHRM	123
Verzoeken Protocol no. 16 EVRM.....	132

Leeswijzer

De redactie heeft ervoor gekozen om de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) en van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJEU) en het Gerecht per rubriek gezamenlijk aan te bieden. De toenemende vervlechting van het EU recht en het EVRM sinds het Verdrag van Lissabon (2009) is met name zichtbaar op het terrein van de grondrechtenbescherming. Deze ontwikkeling naar een Europees ius commune maakt dat beide kenbronnen in een juridische casus gelijktijdig relevant kunnen zijn. De redactie wil aldus recht doen aan die Europese realiteit.

- Om sneller te scrollen: klik op tweede icoon van boven "bladwijzers", de index blijft dan in de linkerkolom staan.
- De nieuwsbrief is ingedeeld in alfabetisch gerangschikte onderwerpen.
- Prejudiciële verwijzingen bevatten een link naar de verwijzingsuitspraak op de website van het ECER. Voor de samenvattingen wordt gebruik gemaakt van de samenvattingen van ECER. Als de verwijzing nog niet beschikbaar is verwijst de link, voorzien van een * naar de algemene pagina van ECER.
- In de index is tussen haakjes aangegeven voor welke rechtsgebieden de informatie relevant is: Bestuursrecht (B), Civiel recht (C), Familierecht (Fa), Fiscaal recht (Fi), Strafrecht (S), Vreemdelingenrecht (V)

Volledigheid en selectiecriteria

- Voor wat betreft de Europese uitspraken streeft de redactie ernaar een volledig overzicht te geven van de voor Nederland relevante uitspraken.
- Alle prejudiciële verwijzingen uit alle lidstaten worden opgenomen in de nieuwsbrief.
- De Nederlandse uitspraken die in de nieuwsbrief staan, worden opgenomen omdat er een blog over is of omdat iemand de redactie heeft gewezen op een bepaalde uitspraak. Het overzicht van de Nederlandse jurisprudentie is dus niet volledig. Signalering van een relevante Nederlandse uitspraak wordt zeer op prijs gesteld.
- De redactie houdt ontwikkelingen bij via Twitter, Legal Intelligence etc. Uiteraard is dit overzicht niet volledig. Datzelfde geldt voor opleidingen, literatuur en noten bij arresten. Ook hiervoor geldt dat signalering door lezers op prijs wordt gesteld.

Deel I - Rechtspraak

Aanbesteding en overheidsopdrachten (B)

HvJ – ARREST – 2 september 2021 – gevoegde zaken C-721/19 en C-722/19 – Sisal, Stanleybet Malta en Magellan Robotech Limited – Italië – ECLI:EU:C:2021:672 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Concessiesysteem – Instantioterij – Verlenging zonder aanbesteding

Samenvatting onder: [Kansspelen](#)

HvJ – ARREST – 7 september 2021 – zaak C-927/19 – Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centras – Litouwen – **Grote Kamer** – ECLI:EU:C:2021:700 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Overheidsopdracht – Gemiddelde jaaromzet – Vertrouwelijke informatie doorgegeven aan de concurrent - Vertrouwelijkheidsverklaring – Rechterlijke toetsing

Richtlijn 2014/24/EU. Richtlijn (EU) 2016/943. Richtlijn 89/665/EEG. De documenten die in een procedure voor het plaatsen van een overheidsopdracht worden verstrekt aan de aanbestedende dienst kunnen bedrijfsgeheimen en andere vertrouwelijke gegevens bevatten waarvan de openbaarmaking schadelijk zou zijn voor de houders ervan. Hierbij spelen twee tegengestelde belangen een rol:

- enerzijds, die van een inschrijver die, als mededinger naar een overheidsopdracht, niet afziet van de bescherming van vertrouwelijke informatie teneinde te vermijden dat andere inschrijvers op oneerlijke wijze kunnen profiteren van de inspanningen van een andere ondernemer.
- anderzijds, die van inschrijvers die bij de uitoefening van hun recht om op te komen tegen besluiten van de aanbestedende dienst, ter onderbouwing van hun beroep toegang wensen te verkrijgen tot informatie die is verstrekt door de winnende inschrijver, die deze informatie als vertrouwelijk beschouwt.

Dit belangenconflict ligt ten grondslag aan deze prejudiciële verwijzing

Hof: Artikel 58 van richtlijn 2014/24/EU moet aldus worden uitgelegd dat de verplichting van ondernemingen om aan te tonen dat zij een bepaalde gemiddelde jaaromzet behalen op het gebied waarop de overheidsopdracht in kwestie betrekking heeft, een selectie criterium is dat betrekking heeft op de economische en financiële draagkracht van deze ondernemers, in de zin van lid 3 van deze bepaling.

De gecombineerde bepalingen van artikel 58, lid 3, en artikel 60, lid 3, van richtlijn 2014/24 moeten aldus worden uitgelegd dat, indien de aanbestedende dienst vereist dat de ondernemers een bepaalde minimumomzet hebben behaald op het gebied waarop de overheidsopdracht in kwestie betrekking heeft, een ondernemer zich om zijn economische en financiële draagkracht aan te tonen niet kan beroepen op de inkomsten van een tijdelijke combinatie van ondernemingen waartoe hij heeft behoord, tenzij hij in het kader van een bepaalde overheidsopdracht daadwerkelijk heeft bijgedragen aan de uitvoering van werkzaamheden van die combinatie die vergelijkbaar zijn met de werkzaamheden in het kader van de overheidsopdracht waarvoor de betreffende ondernemer zijn economische en financiële draagkracht wil aantonen.

Artikel 58, lid 4, en de artikelen 42 en 70 van richtlijn 2014/24 moeten aldus worden uitgelegd dat zij gelijktijdig kunnen worden toegepast op een technisch voorschrift in een oproep tot indiening van inschrijvingen.

Artikel 1, lid 1, vierde alinea, artikel 1, leden 3 en 5, en artikel 2, lid 1, onder b), van richtlijn 89/665/EEG moeten aldus worden uitgelegd dat het besluit van een aanbestedende dienst tot afwijzing van een verzoek van een ondernemer om mededeling van als vertrouwelijk beschouwde informatie in het dossier van een andere gegadigde of inschrijver een voor beroep vatbare

handeling is en dat, indien de lidstaat op het grondgebied waarvan de betreffende aanbestedingsprocedure loopt heeft bepaald dat eenieder die een besluit van de aanbestedende dienst wil betwisten, voorafgaand aan enig beroep bij een rechter administratief beroep moet instellen, die lidstaat eveneens kan bepalen dat een beroep in rechte tegen dat besluit tot weigering van toegang moet worden voorafgegaan door een dergelijk administratief beroep.

Artikel 1, lid 1, vierde alinea, en artikel 1, leden 3 en 5, van richtlijn 89/665, en artikel 21 van richtlijn 2014/24, gelezen tegen de achtergrond van het algemeen Unierechtelijk beginsel van behoorlijk bestuur, moeten aldus worden uitgelegd dat een aanbestedende dienst die door een ondernemer wordt verzocht om mededeling van als vertrouwelijk beschouwde informatie in de inschrijving van een concurrent aan wie de aanbesteding is gegund, niet gehouden is deze informatie te verstrekken indien dat zou leiden tot een inbreuk op de Unierechtelijke regels inzake de bescherming van vertrouwelijke informatie, en dit zelfs als het verzoek van de ondernemer wordt gedaan in het kader van een door hem ingesteld beroep betreffende de rechtmatigheid van de beoordeling van de inschrijving van die concurrent door de aanbestedende dienst. Wanneer de aanbestedende dienst weigert om dergelijke informatie te verstrekken of wanneer hij – naast die weigering – het administratief beroep van een ondernemer inzake de rechtmatigheid van de beoordeling van de inschrijving van de betrokken concurrent afwijst, is die dienst gehouden om het recht van de verzoeker op behoorlijk bestuur af te wegen tegen het recht van de concurrent op bescherming van zijn vertrouwelijke informatie, zodat zijn besluit tot weigering of tot afwijzing van het bezwaar gemotiveerd is en dat het recht van de afgewezen inschrijver op een doeltreffende voorziening in rechte niet van zijn nuttig effect wordt ontdaan.

Artikel 1, lid 1, vierde alinea, en artikel 1, leden 3 en 5, van richtlijn 89/665, en artikel 21 van richtlijn 2014/24, gelezen tegen de achtergrond van artikel 47 Handvest EU, moeten aldus worden uitgelegd dat de bevoegde nationale rechter bij wie beroep is ingesteld tegen een besluit van een aanbestedende dienst om als vertrouwelijk beschouwde informatie in de documentatie van een concurrent aan wie de aanbesteding is gegund, niet mee te delen aan een ondernemer, of tegen het besluit van een aanbestedende dienst om het administratief beroep tegen een dergelijk weigeringsbesluit af te wijzen, een afweging moet maken tussen het recht van de verzoeker op een doeltreffende voorziening in rechte en het recht van diens concurrent op bescherming van zijn vertrouwelijke informatie en bedrijfsgeheimen. Daartoe moet deze rechter, die noodzakelijkerwijs dient te beschikken over de gevraagde informatie, waaronder vertrouwelijke informatie en bedrijfsgeheimen, om met volledige kennis van zaken te kunnen oordelen over de vraag of de informatie kan worden meegedeeld, overgaan tot een onderzoek van alle relevante feiten en rechtsregels. Voorts moet deze rechter het weigeringsbesluit of het besluit tot afwijzing van het administratief beroep nietig kunnen verklaren indien het onrechtmatig is, en in voorkomend geval de zaak kunnen terugverwijzen naar de aanbestedende dienst of zelfs, indien zijn nationale recht dit toestaat, zelf een nieuw besluit kunnen nemen.

Artikel 57, lid 4, van richtlijn 2014/24 moet aldus worden uitgelegd dat een nationale rechter bij wie een geding tussen een bij een aanbesteding afgewezen ondernemer en een aanbestedende dienst aanhangig is gemaakt, kan afwijken van de beoordeling door die dienst van de rechtmatigheid van de handelwijze van de ondernemer aan wie de opdracht is gegund en bijgevolg daaraan alle nodige consequenties kan verbinden in zijn beslissing. Overeenkomstig het gelijkwaardigheidsbeginsel kan deze rechter een onjuiste beoordeling door de aanbestedende dienst echter slechts ambtshalve aan de orde stellen indien het nationale recht dit toestaat.

Artikel 63, lid 1, tweede alinea, van richtlijn 2014/24, gelezen in samenhang met artikel 57, leden 4 en 6, van deze richtlijn, moet aldus worden uitgelegd dat het zich verzet tegen een nationale regeling krachtens welke, wanneer een ondernemer die deel uitmaakt van een combinatie zich schuldig heeft gemaakt aan een onjuiste verklaring bij de verstrekking van inlichtingen die zijn vereist om ten aanzien van die combinatie te controleren of er geen sprake is van uitsluitingsgronden en of is voldaan aan de selectiecriteria, zonder dat zijn partners kennis hadden van deze onjuiste verklaring, alle leden van de combinatie kunnen worden uitgesloten van alle aanbestedingsprocedures.

- EU-Hof: aanbestedende dienst mag vertrouwelijke informatie van een inschrijver in beginsel niet mededelen aan andere inschrijvers ([ECER](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 9 september 2021 – zaak C-497/20 – Randstad Italia – Italië – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:725 – [conclusie](#)

Cassatieberoep - Nationale rechter die EU-recht verkeerd heeft uitgelegd – Recht van beroep

Richtlijn 89/665/EEG. Artikel 47 Handvest EU. Artikel 267 VWEU. In deze zaak gaat het om de vraag of een lidstaat verplicht is een aanvullend recht van beroep te bieden wanneer een hof van beroep zelf het EU-recht verkeerd heeft uitgelegd of toegepast. Het roept ook de vraag op welke (eventuele) andere rechtsmiddelen de benadeelde partij ter beschikking staan in het geval dat een dergelijk recht van beroep niet bestaat. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen Randstad Italia en de plaatselijke gezondheidsdienst van de regio Valle d'Aosta. Deze procedure betreft enerzijds de uitsluiting van Randstad van een procedure voor het plaatsen van een overheidsopdracht en anderzijds de regelmatigheid van die procedure.

A-G geeft het Hof in overweging [niet officiële vertaling]: Artikel 1, leden 1 en 3, van Richtlijn 89/665/EEG, gelezen in het licht van artikel 47 Handvest EU, staat niet in de weg aan een nationale regel volgens welke geen cassatieberoep openstaat tegen uitspraken waarin de nationale rechter het EU-recht verkeerd heeft uitgelegd. De oplossing voor de onjuiste toepassing van het Unierecht door een rechter in laatste aanleg moet worden gezocht in andere procedurele vormen, zoals een vordering wegens niet-nakoming op grond van artikel 258 VWEU of de mogelijkheid om de staat aansprakelijk te stellen om rechtsbescherming te verkrijgen.

Artikel 4, lid 3, VEU, artikel 19, lid 1, VEU en artikel 267 VWEU, gelezen in het licht van artikel 47 Handvest EU verzetten zich er niet tegen dat de regels inzake cassatieberoep om bevoegdheidsredenen worden uitgelegd en toegepast om te voorkomen dat een cassatieberoep bij de gecombineerde kamers van de Corte di cassazione wordt ingesteld om een uitspraak aan te vechten waarvan de Consiglio di Stato zonder opgaaf van redenen afziet, van een prejudiciële verwijzing naar het Hof van Justitie. Als alternatief, De uitlegging van artikel 1, leden 1 en 3, en artikel 2, lid 1, van richtlijn 89/665, die voortvloeit uit de arresten van het HvJ van 4 juli 2013, Fastweb zaak C-100/12; van 5 april 2016, PFE, zaak C-689/13; en van 5 september 2019, Lombardi, zaak C-333/18, is van toepassing op het hoofdgeding waarin het besluit om de afgewezen inschrijver uit te sluiten niet was bevestigd door een besluit waarbij de kracht van gewijsde wanneer de rechter die kennis heeft van het gunningsbesluit, zijn beslissing heeft gegeven en die inschrijver een middel had aangevoerd dat ertoe zou kunnen leiden dat de aanbestedende dienst een nieuwe procedure moet starten.

HvJ – CONCLUSIE A-G RANTOS – 9 september 2021 – zaak C-581/20 – TOTO – Bulgarije – ECLI:EU:C:2021:726 – [conclusie](#)

Begrip burgerlijke en handelszaken - Voorlopige en bewarende maatregelen – Overheidsopdracht voor aanleg autosnelweg

Samenvatting onder: [IPR](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G SAUGMANDSGAARD ØE – 9 september 2021 – zaak C-461/20 – Advania Sverige en Kammarkollegiet – Zweden – ECLI:EU:C:2021:729 – [conclusie](#)

Insolventie opdrachtnemer– Overdracht van raamovereenkomsten - Nieuwe aannemer

Richtlijn 2014/24/EU. De vraag is gerezen in een geding tussen het Zweeds agentschap voor juridische, financiële en administratieve diensten en Advania, de vervanger van de aanvankelijke aannemer, enerzijds, en Dustin, een vennootschap die belang heeft bij de overeenkomsten die in het hoofdgeding aan de orde zijn, anderzijds. Laatstgenoemde komt op tegen de overdracht

van raamovereenkomsten aan Advania die aanvankelijk aan Misco AB waren gegund, nadat deze aanvankelijke aannemer failliet was verklaard, zonder mededingingsstelling overeenkomstig richtlijn 2014/24 en zonder dat deze overdracht gepaard ging met de overbrenging van ten minste een deel van de activiteiten van Misco, namelijk het deel dat de uitvoering van deze raamovereenkomsten mogelijk maakte.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 72, lid 1, onder d), ii), van richtlijn 2014/24/EU moet aldus worden uitgelegd dat het feit dat een nieuwe aannemer de uit een raamovereenkomst voortvloeiende rechten en verplichtingen van de aanvankelijke aannemer heeft overgenomen nadat deze overeenkomst na de faillietverklaring van die aanvankelijke aannemer door de curator aan hem is overgedragen, impliceert dat de nieuwe aannemer moet worden geacht geheel of gedeeltelijk in de positie van de aanvankelijke aannemer te zijn getreden in de zin van die bepaling. Het is niet noodzakelijk dat deze overdracht gepaard gaat met de overdracht aan de nieuwe aannemer van een deel van de activiteiten van de aanvankelijke aannemer die aan de uitvoering van de raamovereenkomst zijn gewijd.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – België – 6 september 2021 (ECER 15.6.2021) – [C-383/21](#) en [C-384/21](#) – Sambre & Biesme e.a.

Overheidsopdrachten – Samenwerking tussen overheden – Aanbesteding – Gunning – Rechtstreekse werking?

Richtlijn 2014/24/EU. Openbare huisvestingsmaatschappij waarvan gemeenten aandeelhouders zijn, heeft een opdracht gegund aan organisatie die openbare-dienststaken verricht. Onder de aandeelhouders van deze organisatie behoort de openbare huisvestingsmaatschappij en een van de gemeenten die aandeelhouder is in de huisvestingsmaatschappij. Het gunningsbesluit is door de toezichthouder nietig verklaard. Het besluit tot nietigverklaring is voorwerp van beide gevoegde zaken. Vraag is onder meer of artikel 12, lid 3, van richtlijn 2014/24/EU rechtstreekse werking heeft?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Italië – 6 september 2021 (ECER 21.4.2021) – [C-437/21](#) – Liberty Lines

Aanbesteding zeevervoersdiensten – Gunning – Vrij verkeer van diensten - Mededinging

Verordening (EEG) nr. 3577/1992. Verordening (EG) nr. 1370/2007. Richtlijn 2014/25/EU. Beroep tot nietigverklaring van het besluit waarbij het verwerende ministerie, bij het verstrijken van zijn overeenkomst met verzoekster, de in die overeenkomst geregelde zeevervoersdienst aan een andere onderneming heeft gegund, zonder daartoe een aanbesteding uit te schrijven.

De rechter vraagt of een wetsbepaling die ten gunste van één onderneming een bijzonder of exclusief recht op de exploitatie van zeevervoersdiensten creëert, verenigbaar is met het EU-recht, met name de beginselen van vrij verkeer van diensten en maximale openstelling voor mededinging in het kader van openbare aanbestedingen van diensten.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Bulgarije – 8 september 2021 (ECER 28.5.2021) – [C-376/21](#) – Obshtina Razlog

Aanbesteding – Europese Structuur- en investeringsfondsen

Verordening (EU, Euratom) 2018/1046. Verordening (EU, Euratom) nr. 966/2012. Richtlijn 2014/24/EU. Beroepsprocedure tegen een besluit door de managementautoriteit van een door de Europese Unie gefinancierd operationeel programma tot vaststelling van een financiële correctie. Vraag is onder andere of artikel 160, leden 1 en 2, van verordening 2018/1046 alsmede artikel 102, leden 1 en 2, van verordening nr. 966/2012 ook gelden voor aanbestedende diensten van de lidstaten van de Europese Unie, wanneer de door hen aanbestede overheidsopdrachten met middelen uit de Europese Structuur- en Investeringsfondsen (ESIF) worden gefinancierd?

Indien dat het geval is, staan de bepalingen in de weg aan een volledige beperking van de mededinging door een onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking?

LITERATUUR

L. Bozkurt, Overheidsaanbestedingen - Een nieuwe impuls aan het begrip 'publiekrechtelijke instelling': een aanbestedingsplicht voor nationale sportbonden?, in; [NtEr 2021/5.2](#)

Arbeid, sociale zekerheid en vrij verkeer werknemers (B – C)

HvJ – ARREST – 2 september 2021 – zaak C-350/20 – INPS – Italië – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:659 – [persbericht](#) – geen conclusie – [arrest](#)

Coördinatie van socialezekerheidsstelsels – Gezinsbijslagen – Gecombineerde werkvergunning

Richtlijn 2011/98/EU. Verordening (EG) nr. 883/2004. Het betreft een geding van onderdanen van derde landen die houder zijn van een gecombineerde vergunning over de weigering van de uitkeringsinstantie om hun een geboortetoelage en een moederschapsuitkering toe te kennen. Het Hof oordeelt dat onderdanen van derde landen die een gecombineerde werkvergunning hebben verkregen krachtens de Italiaanse wetgeving tot omzetting van een Unierichtlijn recht hebben op de geboortetoelage en de moederschapsuitkering waarin is voorzien door de Italiaanse regelgeving.

Hof: Artikel 12, lid 1, onder e), van richtlijn 2011/98/EU, verzet zich tegen een nationale regeling die de in artikel 3, lid 1, onder b) en c), van deze richtlijn genoemde onderdanen van derde landen uitsluit van het in die regeling neergelegde recht op een geboortetoelage en een moederschapsuitkering.

- B EU-Hof: derdelanders met een gecombineerde werkvergunning kunnen recht hebben op toekenning van een moederschapsuitkering en een geboortetoelage ([ECER](#))

HvJ – ARREST – 9 september 2021 – zaak C-107/19 – Dopravní podnik hl. m. Prahy – Tsjechië – ECLI:EU:C:2021:722 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Arbeidstijd brandweerman – Beschikbaarheid binnen twee minuten tijdens pauze - Verplichting tot eerbiediging van het rechtsoordeel van een hogere rechter dat in strijd is met het Unierecht – Voorrang van het Unierecht

Richtlijn 2003/88/EG. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding over de weigering om X.R. een bedrag van ongeveer EUR 3 735, vermeerderd met de bijbehorende vertragingsrente, te betalen als vergoeding voor de pauzes tijdens zijn beroepswerkzaamheden als brandweerman van november 2005 tot december 2008.

De verwijzende rechter wil weten wat de criteria zijn om een pauze als „arbeidstijd” of „rusttijd” in de zin van richtlijn 2003/88 te kunnen kwalificeren.

Hof: Artikel 2 van richtlijn 2003/88/EG moet aldus worden uitgelegd dat de aan een werknemer tijdens zijn dagelijkse arbeidstijd toegestane pauze, waarin hij indien nodig binnen een termijn van twee minuten moet kunnen uitrukken voor een interventie, „arbeidstijd” in de zin van die bepaling vormt wanneer uit een algehele beoordeling van alle relevante omstandigheden blijkt dat de aan die werknemer opgelegde beperkingen tijdens die pauze van dien aard zijn dat zij objectief gesproken en in zeer aanzienlijke mate gevolgen hebben voor zijn mogelijkheden om de tijd waarin geen beroepswerkzaamheden van hem worden verlangd vrijelijk in te vullen en aan zijn eigen interesses te besteden.

Het beginsel van voorrang van het Unierecht moet aldus worden uitgelegd dat het eraan in de weg staat dat een nationale rechter die uitspraak doet nadat zijn beslissing is vernietigd door een hogere rechter, op grond van het nationale procesrecht gebonden is aan de door die hogere rechter verrichte juridische beoordelingen wanneer deze niet verenigbaar zijn met het Unierecht.

HvJ – ARREST – 30 september 2021 – zaak C-130/19 – Rekenkamer/Pinxten – ECLI:EU:C:2021:782 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Pensioenrechten voormalig lid Europese Rekenkamer

Artikelen 285 en 286 VWEU. Het Hof oordeelt dat een voormalig lid van de Europese Rekenkamer in strijd heeft gehandeld met de verplichtingen die uit zijn taak bij die instelling voortvloeien. Hij verliest twee derde van zijn pensioenrechten.

HvJ – ARREST – 30 september 2021 – zaak C-285/20 – Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (UWV) – Nederland – Centrale Raad van Beroep – ECLI:EU:C:2021:785 – [geen conclusie](#) – [arrest](#)

Werkloosheid – Verhuizing naar andere lidstaat

Verordening (EG) nr. 883/2004. Tsjechië en Polen hebben schriftelijke opmerkingen ingediend. Heeft een volledig werkloze die een uitkering ontvangt in lidstaat A (waar hij heeft gewerkt), maar die verhuist naar lidstaat B, recht op een uitkering in lidstaat B? Is hierbij van belang om welke redenen, bijvoorbeeld om gezinsredenen, deze werkloze zijn woonplaats heeft overgebracht?

Hof: Artikel 65, leden 2 en 5, van verordening (EG) nr. 883/2004 moet aldus worden uitgelegd dat het van toepassing is op een situatie waarin de betrokkene, voordat hij volledig werkloos werd, in een andere dan de bevoegde lidstaat woonde en niet daadwerkelijk werkzaamheden in loondienst verrichtte, maar met ziekteverlof was en uit dien hoofde een door de bevoegde lidstaat verstrekte ziekte-uitkering ontving, op voorwaarde evenwel dat het ontvangen van een dergelijke uitkering naar het nationale recht van de bevoegde lidstaat wordt gelijkgesteld met het verrichten van werkzaamheden in loondienst.

Artikel 65, leden 2 en 5, van verordening nr. 883/2004, moet aldus worden uitgelegd dat voor de toepassing van deze bepaling geen rekening dient te worden gehouden met de redenen, waaronder gezinsredenen, waarom de betrokkene zijn woonplaats heeft overgebracht naar een andere dan de bevoegde lidstaat.

- EU-hof: werkloze kan na ziekteverlof WW claimen in ander EU-land ([Europa-nu](#))
- EU-Hof: werkloze kan na ziekteverlof in werkland aanspraak maken op WW-uitkering in woonland ([ECER](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G PITRUZZELLA – 2 september 2021 – zaak C-262/20 – Glavna direktsia „Pozharna bezopasnost i zashtita na naselenieto“ – Bulgarije – ECLI:EU:C:2021:686 – [conclusie](#)

Organisatie van de arbeidstijd – Beperking duur van nachtarbeid – Werknemers in de publieke en de particuliere sector – Gelijke behandeling

Richtlijn 2003/88/EG. Moeten de lidstaten, om een volledig doeltreffende bescherming van de gezondheid en de veiligheid van de werknemers te garanderen – welke doelen bij richtlijn 2003/88/EG worden nagestreefd – bepalen dat de normale duur van de nachtarbeid van brandweerlieden korter is dan de normale duur die voor dagwerk is vastgelegd? Is een nationale regeling waarin alleen voor werknemers in de particuliere sector een maximale duur van nachtarbeid van zeven uur is vastgelegd, verenigbaar met de bepalingen van het Handvest EU? Tot slot, dienen de lidstaten de normale duur van nachtarbeid ook voor werknemers in de publieke sector uitdrukkelijk vast te leggen?

A-G geeft het Hof in overweging: Richtlijn 2003/88 geeft uitsluitend de maximale duur van de nachtarbeid aan, en in het bijzonder vereist artikel 12, onder a), van die richtlijn niet dat de lidstaten voor nachtarbeid een kortere duur vastleggen dan voor dagwerk. De lidstaten zijn vrij om de maatregelen vast te stellen die zij het meest geschikt achten om het nuttige effect van de richtlijn te verzekeren.

Artikel 20 van het Handvest, waarin het gelijkheidsbeginsel is verankerd, en artikel 31 daarvan, waarin het recht op rechtvaardige en billijke arbeidsomstandigheden en -voorwaarden is neergelegd, vereisen niet dat de normale duur van de nachtarbeid van zeven uur die in een lidstaat voor werknemers in de particuliere sector is vastgelegd, zonder onderscheid ook geldt voor werknemers in de publieke sector, inclusief politieagenten en brandweerlieden. Het valt binnen de beoordelingsmarge van de lidstaat om een andere duur vast te stellen, steeds binnen de in artikel 8 van richtlijn 2003/88 vastgestelde grenzen, mits de keuze van de wetgever om een verschillende regeling voor nachtarbeid vast te stellen voor verschillende categorieën werknemers die specifiek en concreet vergelijkbaar zijn, objectief gerechtvaardigd is.

Artikel 8 van de richtlijn, gelezen in samenhang met overweging 8 daarvan, vereist niet dat de normale duur van de nachtarbeid ook voor werknemers in de publieke sector uitdrukkelijk in het nationale recht wordt bepaald. De lidstaten zijn vrij om de maatregelen vast te stellen die het meest geschikt zijn om het nuttige effect van de richtlijn te verzekeren.

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 23 september 2021 – zaak C-205/20 – Bezirks-hauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld – Oostenrijk – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:759 – conclusie

Terbeschikkingstelling van werknemers – Evenredigheid van sancties - Eerdere rechtspraak HvJ over onevenredigheid - Rechtstreekse werking

Richtlijn 2014/67/EU. Is het vereiste van evenredigheid van sancties rechtstreeks van kracht? Zo ja, wat verlangt hij dan precies van een nationale rechter die wordt geconfronteerd met een geschil waarin hij nationale regels inzake sancties moet toepassen die door het Hof al onevenredig zijn verklaard? In een reeks eerdere beslissingen, te beginnen met Maksimovic, verklaarde het Hof verschillende elementen van het Oostenrijkse sanctieregime voor de schending van hoofdzakelijk administratieve verplichtingen inzake het bijhouden van gegevens met betrekking tot de terbeschikkingstelling van werknemers als onevenredig. Na de uitspraken van het Hof bleef de nationale wetgever echter inactief. De verwijzende rechter weet niet wat hij in een dergelijk scenario moet doen. Het verwijst naar de recente uitspraak van dit Hof in de zaak Link Logistiek, waarin werd vastgesteld dat een vrijwel identieke bepaling van het EU-recht geen rechtstreekse werking had en waarin de mogelijkheid om nationaal recht in overeenstemming met het EU-recht uit te leggen, werd uitgesloten. Het Hof herinnerde niettemin aan de verplichting voor de rechterlijke instanties van de lidstaten om de tegenstrijdige bepalingen van nationaal recht terzijde te schuiven.

A-G geeft het Hof in overweging [niet officiële vertaling]: Het evenredigheidsvereiste van sancties zoals vastgelegd in artikel 20 van Richtlijn 2014/67/EU is rechtstreeks van kracht.

Op grond van het in artikel 20 van richtlijn 2014/67 neergelegde vereiste van evenredigheid van sancties moeten de nationale rechterlijke en administratieve autoriteiten, uit hoofde van hun plicht om alle passende maatregelen te nemen om de uitvoering van die bepaling te verzekeren, elke nationale bepaling buiten toepassing laten voor zover toepassing ervan zou leiden tot een met het Unierecht strijdig resultaat, en zo nodig de toepasselijke nationale bepalingen aanvullen met de in de rechtspraak van het Hof neergelegde criteria van het evenredigheidsvereiste.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Hongarije – 28 juni 2021 (ECER 30.9.21) - [C-477/21](#) - [MÁV-START](#)

Arbeidstijd - Dagelijkse en wekelijkse rusttijd

Richtlijn 2003/88/EG. Verzoeker is als treinmachinist in dienst van verweerster. Maakt de dagelijkse rusttijd van de richtlijn deel uit van de wekelijkse rusttijd, of moet dagelijkse rusttijd onafhankelijk van wekelijkse rusttijd of vakantie worden toegekend, ook als een CAO daar niet in voorziet? Moet de minimale dagelijkse rusttijd worden gehandhaafd wanneer die wordt onderbroken door de opname van wekelijkse rusttijd of vakantie? Zo ja, moet dagelijkse rusttijd worden toegekend vóór de wekelijkse rusttijd?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 14 september 2021 (ECER 16.6.2021) – [C-427/21](#) – [ALB FILS KLINIKEN](#)

Detachering - Overplaatsing van personeel – Tewerkstelling van werknemers – Zeggenschap van een derde

Richtlijn 2008/104/EG. Partijen twisten over verzoekers verplichting om zijn contractueel overeengekomen arbeidsprestatie permanent bij een derde te verrichten, nadat zijn takenpakket naar deze derde is verplaatst.

Zijn bepalingen over uitzendarbeid in richtlijn 2008/104 van toepassing wanneer een werknemer permanent onder de zeggenschap van een derde wordt geplaatst en taken voor die derde uitvoert? Mogen gevallen van “overplaatsing van personeel” buiten nationale beschermingsbepalingen bij terbeschikkingstelling van werknemers worden geplaatst?

BLOGS

Wat zijn de rechten van ongedocumenteerden die huishoudelijk werk verrichten? ([Verblijfblog](#))

EHRM - factsheets en guides

- [Trade union rights \(december 2018\)](#)
- [Work-related rights \(juli 2021\)](#)
- [Legal professional privilege \(november 2019\)](#)
- [Slavery, servitude and forced labour \(februari 2021\)](#)
- [Surveillance at workplace \(oktober 2019\)](#)
- [Guide on Article 4 ECHR on prohibition of slavery and forced labour \(augustus 2021\)](#)

WIKI

- [Wiki Coördinatieverordeningen 1408 71 en 883 2004 en de bijbehorende toepassingsverordeningen](#)

Asiel, migratie, Unieburgerschap en Schengen (S – V)

EHRM – ARREST – Abdi t. Denemarken – 14 september 2021 – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) - [41643/19](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:0914JUD004164319](#)

Statushouder - Uitzetting na strafrechtelijke veroordeling – Permanent verbod tot terugkeer – Noodzakelijkheids criterium - Proportionaliteit

Samenvatting onder: [Familieleven en familierecht](#)

EHRM – VERLENGING INTERIM MAATREGELEN – 28 september 2021 - R.A. Polen e.a. – persbericht

Afghaanse vluchtelingen op de grens tussen Polen en Wit-Rusland

Artikel 2 EVRM. Artikel 3 EVRM. Artikel 4, Vierde protocol EVRM. De zaak gaat over 32 Afghaanse onderdanen die zijn vast komen te zitten in een geïmproviseerd kamp op de grens tussen Wit-Rusland en Polen. Op 25 augustus 2021 heeft het EHRM tijdelijke maatregelen genomen waarbij de Poolse regering is verzocht om basisvoorzieningen zoals water, eten e.d. te verstrekken. Die tijdelijke maatregelen zijn nu verlengd en de zaak is naar de Poolse regering gestuurd met het verzoek om schriftelijke opmerkingen in te dienen.

Zie: Brussel maant Polen na dood migranten bij grens met Belarus ([Europa-nu](#)) en Polen roept noodtoestand uit bij Belarussische grens ([Europa-nu](#))

EHRM – GEEN VERLENGING INTERIM MAATREGELEN – 29 september 2021 – A.S. e.a. t. Litouwen – persbericht 9.9.21 – persbericht 29.9.21

Asielzoekers in grensgebied Litouwen en Wit-Rusland

Artikel 2 EVRM. Artikel 3 EVRM. Artikel 4, Vierde protocol EVRM. Vandaag heeft het Hof besloten om artikel 39 toe te passen tot 29 september 2021, met verzoek aan de regering van Litouwen om de asielzoekers niet naar Wit-Rusland terug te sturen, op voorwaarde dat ze zich al op Litouws grondgebied bevinden. Op 29 september heeft het EHRM besloten de interim maatregelen niet te verlengen. De klagers bevinden zich op Litouws grondgebied sinds 14 september 2021 en de Litouwse regering heeft het Hof verzekerd dat klagers niet zullen worden uitgezet totdat hun asielverzoek is onderzocht.

Zie: Litouwen begint met bouw van hek aan grens met Belarus vanwege migratie ([Europa-nu](#))

HvJ – ARREST – 2 september 2021 – zaak C-930/19 – État belge – België – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:657 – persbericht – conclusie – arrest

Verblijfsrecht derdelander – Huiselijk geweld – Echtgenoot is Unieburger - Toereikende bestaansmiddelen

Richtlijn 2004/38/EG. Richtlijn 2003/86/EG. Artikelen 20 en 21 Handvest EU. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen verzoeker in het hoofdgeding, een derdelander die tijdens zijn huwelijk het slachtoffer is geweest van huiselijk geweld door een Unieburger van wie hij is gescheiden, en de Belgische Staat over het behoud van zijn verblijfsrecht in die lidstaat.

De verwijzende rechter wil weten of artikel 13, lid 2, van richtlijn 2004/38 ongeldig is omdat deze bepaling in geval van scheiding, ontbinding of nietigverklaring van het huwelijk het behoud van het verblijfsrecht van de met een Unieburger gehuwde derdelander die het slachtoffer is geweest van huiselijk geweld afhankelijk stelt van met name de voorwaarde dat hij over toereikende bestaansmiddelen beschikt, terwijl artikel 15, lid 3, van richtlijn 2003/86/EG in geval van echtscheiding of scheiding geen dergelijke voorwaarde stelt voor het behoud van het verblijfsrecht van een derdelander die het recht op gezinshereniging heeft genoten.

Volgens het Hof bevindt een derdelander die het slachtoffer is geweest van huiselijk geweld door zijn echtgenoot die Unieburger is, zich niet in een situatie die vergelijkbaar is met die van een derdelander die het slachtoffer is geweest van huiselijk geweld door zijn echtgenoot die derdelander is. Daaruit volgt dat een eventueel uit deze twee situaties voortvloeiend verschil in behandeling niet in strijd is met de in het Handvest EU verankerde gelijkheid voor de wet.

Hof: Bij het onderzoek van de prejudiciële vraag van de verwijzende rechter is niet gebleken van feiten of omstandigheden die de geldigheid van artikel 13, lid 2, van richtlijn 2004/38/EG kunnen aantasten in het licht van artikel 20 Handvest EU.

- E EU-Hof: slachtoffer van huiselijk geweld kan zijn verblijfsrecht behouden ook al heeft de echtgenoot de gaststaat verlaten voor de start van de echtscheidingsprocedure (ECER)

HvJ – ARREST – 2 september 2021 – zaak C-379/20 – Udlændingenævnet – Denemarken – ECLI:EU:C:2021:660 – geen conclusie – arrest

Gezinshereniging – Verlaging leeftijdsgrens – Nieuwe beperking? – Rechtvaardiging?

Besluit nr. 1/80. Associatieovereenkomst EEG-Turkije. Het betreft een geding tussen een Turkse staatsburger, en de Deense commissie van beroep voor vreemdelingenzaken, over de afwijzing door deze beroepscommissie van zijn verzoek tot het verkrijgen van een verblijfsvergunning in Denemarken met het oog op gezinshereniging.

Hof: Artikel 13 van besluit nr. 1/80 moet aldus worden uitgelegd dat een nationale maatregel die de leeftijdsgrens waarop het kind van een Turkse werknemer die legaal op het grondgebied van de lidstaat van ontvangst verblijft een verzoek tot gezinshereniging kan indienen van 18 naar 15 jaar verlaagt, een „nieuwe beperking” vormt in de zin van deze bepaling. Een dergelijke beperking kan evenwel worden gerechtvaardigd door de doelstelling om een geslaagde integratie van de betrokken derdelanders te verzekeren, mits de regels voor de uitvoering ervan niet verder gaan dan hetgeen noodzakelijk is om de nagestreefde doelstelling te bereiken.

HvJ – ARREST – 9 september 2021 – zaak C-768/19 – Bundesrepublik Deutschland – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:709 – conclusie – arrest

Asiel - Subsidiare beschermingsstatus ontleend aan minderjarig kind – Datum die relevant is voor de beoordeling of de betrokkene ‚minderjarig’ is”

Richtlijn 2011/95/EU. Duitsland heeft geweigerd om S.E. subsidiaire bescherming te verlenen omdat hij, hoewel hij in die lidstaat asiel had aangevraagd toen zijn zoon minderjarig was, pas een dag nadat zijn zoon meerderjarig was geworden een formeel asielverzoek heeft ingediend in die lidstaat. Willen S.E en zijn zoon kunnen worden beschouwd als „gezinsleden” in de zin van artikel 2, onder j), derde streepje, van richtlijn 2011/95, dan moet de zoon van S.E. onder meer minderjarig en ongehuwd zijn. Het Hof wordt gevraagd om, onder meer, te bepalen op welk tijdstip moet worden beoordeeld of de persoon die bescherming geniet (in dit geval de zoon van S.E.) „minderjarig” is in de zin van artikel 2, onder j), derde streepje, van richtlijn 2011/95.

Hof: Artikel 2, onder j), derde streepje, van richtlijn 2011/95/EU moet aldus worden uitgelegd dat wanneer een asielzoeker de lidstaat van ontvangst waar zijn minderjarig en ongehuwd kind zich bevindt, is binnengekomen en aldaar aan de door dit kind verkregen subsidiaire beschermingsstatus een recht op asiel wil ontlenen krachtens de in die lidstaat geldende wetgeving die een dergelijk recht toekent aan personen die onder artikel 2, onder j), derde streepje, van richtlijn 2011/95 vallen, de datum die met het oog op de beslissing over het door die asielzoeker ingediende verzoek om internationale bescherming relevant is voor de beoordeling of de persoon die internationale bescherming geniet, een „minderjarige” in de zin van die bepaling is, de datum is waarop die asielverzoeker – eventueel op informele wijze – om asiel heeft verzocht.

Artikel 2, onder j), derde streepje, van richtlijn 2011/95, gelezen in samenhang met artikel 23, lid 2, ervan en artikel 7 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, moet aldus worden uitgelegd dat het begrip „gezinslid” niet vereist dat het gezinsleven tussen de ouder van de persoon die internationale bescherming geniet en zijn kind daadwerkelijk is hervat.

Artikel 2, onder j), derde streepje, van richtlijn 2011/95, gelezen in samenhang met artikel 23, lid 2, ervan, moet aldus worden uitgelegd dat de rechten die de gezinsleden van de persoon die subsidiaire bescherming geniet, ontlenen aan de door hun kind verkregen subsidiaire beschermingsstatus – met name de in de artikelen 24 tot en met 35 van die richtlijn genoemde voordelen – ook nadat deze persoon meerderjarig is geworden, blijven bestaan voor de

geldigheidsduur van de verblijfstitel die hun op grond van artikel 24, lid 2, van die richtlijn is verstrekt.

- E EU-Hof: kind dat internationale bescherming geniet moet minderjarig zijn op het moment dat de ouder een verzoek om internationale bescherming als gezinslid doet ([ECER](#))

HvJ – ARREST – 9 september 2021 – zaak C-18/20 – Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2021:710 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Asiel – Homoseksualiteit – Heropening procedure - Nieuw feit?

Richtlijn 2013/32/EU. Nederland, Duitsland, Frankrijk, Oostenrijk, Hongarije en Tsjechië hebben schriftelijke opmerkingen ingediend. Een Iraaks onderdaan dient een asielaanvraag in in Oostenrijk. De aanvraag wordt definitief afgewezen en de beroepsprocedures zijn uitgeput. In een tweede procedure voert hij aan dat hij homoseksueel is. De rechter vraagt zich af of de procedure mag worden heropend. Dat kan namelijk enkel op grond van een „nieuw feit“.

Het Unierecht staat eraan in de weg dat een later verzoek om internationale bescherming niet-ontvankelijk wordt verklaard op de enkele grond dat het is gebaseerd op omstandigheden die reeds bestonden tijdens de procedure van het eerste verzoek.

Bovendien kan aan de heropening van de eerste procedure om het volgende verzoek ten gronde te onderzoeken niet de voorwaarde worden gesteld dat dat verzoek binnen een bepaalde termijn is ingediend.

Hof: Artikel 40, leden 2 en 3, van richtlijn 2013/32/EU moet aldus worden uitgelegd dat het begrip „nieuwe elementen of bevindingen die aan de orde zijn gekomen of door de verzoeker zijn voorgelegd” in de zin van die bepaling, de elementen of bevindingen omvat die zich hebben voorgedaan na de definitieve beëindiging van de procedure die betrekking had op het vorige verzoek om internationale bescherming, alsook de elementen of bevindingen die reeds bestonden vóór de beëindiging van de procedure maar waarop de verzoeker zich niet heeft beroepen.

Artikel 40, lid 3, van richtlijn 2013/32 moet aldus worden uitgelegd dat de behandeling ten gronde van een volgend verzoek om internationale bescherming kan plaatsvinden in het kader van de heropening van de procedure die betrekking had op het eerste verzoek, mits de regels die voor deze heropening gelden in overeenstemming zijn met hoofdstuk II van richtlijn 2013/32 en de indiening van dat verzoek niet afhankelijk wordt gesteld van de inachtneming van vervaltermijnen.

Artikel 40, lid 4, van richtlijn 2013/32 moet aldus worden uitgelegd dat een lidstaat die geen specifieke handelingen ter omzetting van deze bepaling heeft vastgesteld, de inhoudelijke toetsing van een volgend verzoek niet mag weigeren op grond van de algemeen geldende regels van nationaal bestuursrecht, wanneer de nieuwe elementen of bevindingen die tot staving van dat verzoek zijn aangevoerd, reeds bestonden tijdens de procedure die betrekking had op het vorige verzoek en door eigen toedoen van de verzoeker niet zijn voorgelegd in het kader van die procedure.

- E Nederlands beleid herhaalde asielaanvragen in strijd met Unierecht ([Verblijfblog](#))
- E EU-Hof: nieuw asielverzoek kan worden gebaseerd op omstandigheden die reeds bestonden ten tijde van het vorige asielverzoek ([ECER](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 30 september 2021 – zaak C-247/20 – Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs – Noord-Ierland, Verenigd Koninkrijk – ECLI:EU:C:2021:778 – [conclusie](#)

Afgeleid verblijfsrecht – Ziektekostenverzekering – Recht op kinderbijslag

Richtlijn 2004/38/EG. V.I. is een Pakistaans onderdaan die in Noord-Ierland (VK) verblijft, waar haar zoon in 2004 is geboren. Haar kind is lers staatsburger. V.I. en haar gezin, hadden in de

periode van 17 augustus 2006 tot en met 16 augustus 2014, met het oog op uitkeringen een recht van verblijf, wanneer zij voor zichzelf en haar gezin beschikte over een verzekering die de ziektekosten volledig dekte.

Haar afgeleid verblijfsrecht is ontstaan uit hoofde van de immigratieregeling van 2006, op grond van het feit dat zij de hoofdverzorger is van een kind met de nationaliteit van een lidstaat van de EER dat zelfvoorzienend is.

De zoon van V.I., heeft door zijn rechtmatig verblijf in het VK gedurende een ononderbroken periode van vijf jaar, een duurzaam verblijfsrecht in het VK verkregen.

De zaak gaat over het recht van verzoekster om in de perioden van 1 mei 2006 tot en met 20 augustus 2006 en van 18 augustus 2014 tot en met 25 september 2016 in het Verenigd Koninkrijk te verblijven en voor deze perioden *child tax credit* (belastingkrediet voor kinderen) en kinderbijslag te ontvangen.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 16 van richtlijn 2004/38/EG moet aldus worden uitgelegd dat een kind dat onderdaan is van een lidstaat van de Europese Economische Ruimte (EER) en dat op grond van die bepaling een duurzaam verblijfsrecht heeft verkregen, voor het behoud van zijn duurzaam verblijfsrecht niet hoeft te beschikken over een verzekering die de ziektekosten volledig dekt.

Artikel 7, lid 1, onder b), van richtlijn 2004/38 moet aldus worden uitgelegd dat economisch niet-actieve burgers van de Europese Unie gedurende een verblijf van meer dan drie maanden en minder dan vijf jaar in de gastlidstaat voor zichzelf en voor hun familieleden moeten beschikken over een verzekering die de ziektekosten volledig dekt.

HvJ – CONCLUSIE A-G PIKAMÄE – 30 september 2021 – zaak C-483/20 – Commissaris-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen – België – ECLI:EU:C:2021:780 – persbericht – conclusie

Asielverzoek van een niet begeleid minderjarig kind – Asiel al verleend in andere lidstaat – Familieleven -

Richtlijn 2013/32/EU. Artikelen 7, 18 en 24 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. Richtlijn 2011/95/EU. De Belgische Raad van State legt het Hof vragen voor over de ontvankelijkheid van een asielverzoek in België, nu de betrokken Syrier al in Oostenrijk asiel is verleend. Het gaat om de vader van een niet-begeleid minderjarig kind dat in België bescherming heeft gekregen. Vereisen de beginselen van de eenheid van het gezin en van de eerbiediging van het belang van het kind dat deze ouder bescherming wordt verleend door de lidstaat waar zijn kind bescherming geniet?

Volgens advocaat-generaal Pikamäe verzet het Unierecht zich ertegen dat een lidstaat een verzoek om internationale bescherming automatisch niet-ontvankelijk verklaart wanneer de verzoeker reeds in een andere lidstaat de vluchtelingenstatus heeft gekregen. Het grondrecht op eerbiediging van het familie- en gezinsleven, gezien in samenhang met de verplichting om rekening te houden met de belangen van het kind, kan rechtvaardigen dat een dergelijk verzoek ontvankelijk wordt verklaard en inhoudelijk wordt onderzocht.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 33, lid 2, onder a), van richtlijn 2013/32/EU staat eraan in de weg dat een lidstaat gebruikmaakt van de in die bepaling geboden mogelijkheid om een verzoek om internationale bescherming niet-ontvankelijk te verklaren op grond dat de verzoeker die bescherming reeds in een andere lidstaat geniet, wanneer deze verzoeker in geval van overbrenging naar die andere staat een ernstig risico zou lopen op een behandeling die indruist tegen het recht op eerbiediging van het familie- en gezinsleven als bedoeld in artikel 7 Handvest EU, gelezen in samenhang met artikel 18 en artikel 24, lid 2, ervan.

Het feit dat de persoon die om internationale bescherming verzoekt de ouder is van een minderjarig kind dat in de gastlidstaat een dergelijke bescherming geniet, kan leiden tot de vaststelling dat er sprake is van een dergelijk risico, onder het voorbehoud dat wordt nagegaan – hetgeen een taak van de bevoegde nationale autoriteiten is – dat deze verzoeker niet over een

juridische status beschikt die hem een stabiel verblijf in die staat garandeert, en dat de scheiding van het kind van zijn ouder hun onderlinge relatie zou kunnen schaden en het evenwicht van dat kind in gevaar zou kunnen brengen.

De ontvankelijkheid van het door deze verzoeker ingediende verzoek om internationale bescherming impliceert een inhoudelijke behandeling, zodat kan worden nagegaan of dit verzoek voldoet aan de voorwaarden voor toekenning van deze bescherming die zijn gesteld in de artikelen 13 en 18 van richtlijn 2011/95/EU, voor een uniforme status voor vluchtelingen of voor personen die in aanmerking komen voor subsidiaire bescherming, en voor de inhoud van de verleende bescherming. Deze richtlijn voorziet niet in een uitbreiding van de vluchtelingenstatus of de subsidiairebeschermingsstatus tot de gezinsleden van de persoon aan wie deze status is toegekend.

- ⓑ A-G: geen toewijzing van een verzoek om internationale bescherming dat uitsluitend strekt tot gezinshereniging ([ECER](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Nederland – Raad van State – 1 september 2021 – [ECLI:NL:RVS:2021:1929](#)

Dublinverordening - Terugnameverzoeken - Opschorting overdrachtstermijn

Verordening (EU) nr. 604/2013. De vreemdelingen hebben ieder in Nederland een verzoek om internationale bescherming ingediend, maar de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid heeft in de eerste twee zaken Italië en in de derde zaak Roemenië verantwoordelijk gehouden voor de behandeling van deze verzoeken.

Prejudiciële vraag: Moeten de artikelen 27, derde lid, en 29, van Verordening (EU) nr. 604/2013 aldus worden uitgelegd, dat zij zich er niet tegen verzetten dat, als het rechtssysteem van de lidstaat voor zaken als hier aan de orde een tweede aanleg kent, de hoger beroepsrechter, tijdens de behandeling van de zaak, op verzoek van de bevoegde autoriteit van de lidstaat een voorlopige voorziening treft die leidt tot opschorting van de overdrachtstermijn?

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Ierland – 27 juli 2021 (ECER 28.9.21) - [C-488/21](#) - [Chief Appeals Officer e.a.](#)

Unieburgers – Familielid van Unieburger – Sociale zekerheid

Richtlijn 2004/38/EG. G.V. heeft de Roemeense nationaliteit en is de moeder van A.C. A.C. is een Roemeens staatsburger genaturaliseerd tot Iers staatsburger en werkend en verblijvend in Ierland. Tussen 2009 en 2011 verbleef G.V. in Ierland, waarna ze tussen 2011 en 2016 in Ierland, Roemenië en Spanje heeft verbleven. In 2017 is ze teruggekeerd naar Ierland en is sindsdien daar verbleven. Wegens gezondheidsproblemen heeft G.V. in Ierland een beroep gedaan op sociale zekerheid door middel van een aanvraag voor een invaliditeitsuitkering. Daartoe is haar een uniek Burgerservicenummer toegekend, maar is de aanvraag tot uitkering afgewezen, waartegen G.V. bezwaar heeft aangetekend.

Moet het verblijfsrecht van een familielid van een Unieburger die werknemer is vervallen wanneer het familielid niet langer ten laste komt van de werknemer? Mag nationaal recht op basis daarvan, of wanneer het verblijf van het familielid als gevolg van sociale bijstand een onredelijke last op het sociale-bijstandsstelsel van de lidstaat vormt, toegang tot sociale bijstand weigeren?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – (ECER 28.9.21) – [C-504/21](#) - Bundesrepublik Deutschland

Dublinverordening – Gezinshereniging - Recht op voorziening in rechte tegen afwijzing overnameverzoek

Verordening (EU) nr. 604/2013. Richtlijn 2013/32/EU. Verordening (EG) nr. 1560/2003. Richtlijn 2003/86/EG. Verzoekers (een echtpaar en hun drie kinderen) hebben de Syrische nationaliteit. De vader is in 2016 Duitsland binnengekomen, waar hem de subsidiaire beschermingsstatus is verleend. De overige verzoekers zijn in Libanon geboren. In 2019 zijn zij via Turkije Griekenland binnengekomen, waar zij in 2020 een asielverzoek hebben ingediend. Dit verzoek is niet-ontvankelijk verklaard. In 2021 hebben verzoekers een nieuw asielverzoek ingediend, dat door de Griekse autoriteiten als ontvankelijk volgende verzoek wordt behandeld. Griekenland heeft vervolgens de Duitse autoriteiten verzocht om overname van de aldaar verblijvende verzoekers, in verband met de beschermingsstatus die de vader geniet in Duitsland. De Duitse staat heeft dit verzoek afgewezen op de grond dat een beslissing over het eerste asielverzoek van verzoekers reeds was genomen voordat het volgende verzoek was gedaan. Griekenland heeft om een heronderzoek van haar verzoek gevraagd en heeft daarbij aangevoerd dat richtlijn 2011/95 geen onderscheid maakt tussen een eerste verzoek en een volgend verzoek. Het overnameverzoek is opnieuw afgewezen. Verzoekers hebben bij de verwijzende rechter een spoedverzoek ingediend.

De prejudiciële vragen van de Duitse rechter gaan over de uitleg van onder andere verordening 604/2013, specifiek in het kader van doeltreffende voorziening in rechte tegen de afwijzing van een overnameverzoek.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – 6 april 2021 (ECER22.9.21) - [C-491/21](#) - Direcția pentru Evidența Persoanelor [...]

Identiteitskaart Unieburger – Weigering verstrekking omdat de onderdaan gevestigd is in andere lidstaat

Richtlijn 2004/38/EG. Artikelen 26, lid 2 VWEU. Artikelen 20, 21 en 45, lid 1 Handvest EU. Staat het Unierecht in de weg aan een nationale regeling die niet toestaat dat een identiteitskaart die binnen de Europese Unie als reisdocument kan dienen, aan een onderdaan van een lidstaat wordt verstrekt omdat hij zijn woonplaats in een andere lidstaat heeft gevestigd?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Italië – 14 september 2021 (ECER 30.12.2020) – [C-422/21](#) – Ministero dell’Interno

Intrekking opvangmaatregelen – Onderdaan van een derde land – Aangifte

Richtlijn 2013/33/EU. Beroepsprocedure ingesteld door een onderdaan van een derde land tegen een besluit tot intrekking van de hem betreffende opvangmaatregelen nadat aangifte is gedaan wegens gewelddadig en bedreigend gedrag.

Verzet artikel 20, leden 4 en 5, van richtlijn 2013/33/EU zich tegen een nationale regeling die voorziet in de intrekking van opvangmaatregelen ten aanzien van een meerderjarige asielzoeker die niet als ‘kwetsbaar persoon’ kan worden gekwalificeerd, wanneer diegene zich buiten het opvangcentrum schuldig heeft gemaakt aan bijzonder gewelddadig gedrag?

NOOT – bij HvJ 10 juni 2021, [C-921/19](#) (einduitspraak [ECLI:NL:RBDHA:2021:6993](#))

Het gebruik van bewijs bij nieuwe asielaanvragen ([verblijfblog](#))

Uit de uitspraak volgt dat bewijs bij opvolgende asielaanvragen net zo behandeld moet worden als bij eerste asielaanvragen. Wat betekent dit voor Nederland?

OVERIG

- Publicatie rapport over het motiveren in hoger beroep in het vreemdelingenrecht
- EASO publishes three COI reports on Somalia: Targeted profiles, Key socio-economic indicators and Security situation (([EASO](#)))
- The concept of safe third countries applied in EU+ countries, October 2021 ([EASO](#))
- Intermediate Solidarities: The Case of the Afghan Interpreters ([Verfassungsblog](#))
- Europese Commissie presenteert nieuw actieplan tegen migrantensmokkel ([ECER](#))
- New Pact on Migration and Asylum: reporting on developments and stepping up fight against migrant exploitation ([EC](#))
- Wat zijn de rechten van ongedocumenteerden die huishoudelijk werk verrichten? ([Verblijfblog](#))
- Migratiedeals en de bescherming van sociaaleconomische rechten van vluchtelingen en migranten ([Verblijfblog](#))
- Asielbescherming voor Afghaanse medewerkers van de Nederland overheid ([verblijfblog](#))

EHRM - factsheets en guides

- 🔗 [Accompanied migrant minors in detention](#) (juli 2021)
- 🔗 [Unaccompanied migrant minors in detention](#) (juni 2020)
- 🔗 [Migrants in detention](#) (maart 2021)
- 🔗 [Dublin” cases](#) (juni 2016)
- 🔗 [Collective expulsions of aliens](#) (juli 2021)
- 🔗 [Guide on the case-law of the ECHR on Immigration](#) (30 april 2021)
- 🔗 [Guide on Article 3 of Protocol No. 4 ECHR - prohibition of expulsion of nationals](#) (augustus 2021) ^{new}
- 🔗 [Guide on Article 4 of Protocol No. 4 to ECHR - prohibition of collective expulsions of aliens](#) (april 2021)
- 🔗 [Guide to Article 1 of Protocol No. 7 ECHR - procedural safeguards relating to expulsion of aliens](#) (april 2021)

Belastingen

EHRM – ARREST – 21 september 2021 - Willems en Gorjon t. België – persbericht – arrest (niveau 2) – [74209/16](#) - [75662/16](#) - [19431/19](#) - [19653/19](#) - ECLI:CE:ECHR:2021:0921JUD007420916

Btw-fraude – Strafrechtelijke veroordeling

Samenvatting onder: [Procesrecht en recht op een eerlijk proces](#)

EHRM – VERWIJZING NAAR GROTE KAMER – 6 september 2021 - Halet t. Luxemburg – persbericht verwijzing – arrest 11.5.21 (niveau 2) - [21884/18](#) - ECLI:CE:ECHR:2021:0511JUD002188418

Taxrulings – Vrijheid van meningsuiting - Klokkenluider

Een samenvatting van het arrest van 11 mei 2021 is te vinden in NRE 2021, nummer 6. Klager heeft verzocht om behandeling door de Grote Kamer. Dat verzoek is ingewilligd.

HvJ – ARREST – 2 september 2021 – zaak C-169/20 – Commissie/Portugal – ECLI:EU:C:2021:679 – [persbericht](#) – geen conclusie – [arrest](#)

Registratiebelasting op in Portugal ingevoerde tweedehandsvoertuigen in strijd met vrij verkeer

Artikel 110 VWEU. De regels voor de berekening van de registratiebelasting op in Portugal ingevoerde tweedehandsvoertuigen zijn in strijd met het beginsel van het vrije verkeer van goederen. De nationale wetgeving waarborgt niet dat ingevoerde tweedehandsvoertuigen worden onderworpen aan een belasting waarvan het bedrag gelijk is aan de belasting die wordt geheven op soortgelijke tweedehandsvoertuigen die reeds op de Portugese markt aanwezig zijn.

HvJ – ARREST – 9 september 2021 – zaak C-449/20 – Real Vida Seguros – Portugal – ECLI:EU:C:2021:721 – geen conclusie – [arrest](#)

Dividenden op aandelen - Vrij verkeer van kapitaal – Belastingvoordeel dat enkel geldt voor dividenden op aandelen die op de nationale beurs zijn genoteerd –

Artikel 63 en 65 VWEU. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen Real Vida Seguros SA en belastingdienst over de gedeeltelijke aftrekbaarheid van dividenden op genoteerde aandelen met het oog op de vaststelling van de heffingsgrondslag voor de inkomstenbelasting.

Hof: De artikelen 63 en 65 VWEU verzetten zich tegen de belastingpraktijk van een lidstaat volgens welke dividenden op aandelen die op de beurs van die lidstaat zijn genoteerd, met het oog op de vaststelling van de heffingsgrondslag voor de inkomstenbelasting van een belastingplichtige, slechts voor 50 % van hun bedrag meetellen terwijl dividenden op aandelen die op beurzen van andere lidstaten zijn genoteerd volledig worden meegerekend.

- B** Portugal discrimineert door alleen IB-aftrek te verlenen voor Portugese dividenden. ([VN-Vandaag-2021/2107](#))

HvJ – ARREST – 9 september 2021 – zaak C-100/20 – Hauptzollamt B – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:716 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Duitse elektriciteitsbelasting - Rentevergoeding na onverschuldigde betaling?

Samenvatting onder: [Energiemarkt](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G RICHARD DE LA TOUR – 16 september 2021 – zaak C-394/20 – Finanzamt V – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:749 – [conclusie](#)

Erfbelasting

Samenvatting onder: [Erfrecht](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland - 7 juli 2021 (ECER 22.9.21) - [C-431/21](#) - [Finanzamt Bremen](#)

Vrijheid van vestiging – Belastingwetgeving - Grensoverschrijdende transacties - Arm's-length-beginsel

Samenvatting onder: [Diensten](#)

EHRM factsheet

[🔗 Taxation](#) (maart 2021)

Belastingen, accijns

HvJ – ARREST – 16 september 2021 – zaak C-341/20 – Commissie/Italië – ECLI:EU:C:2021:744 – [persbericht](#) – geen conclusie – [arrest](#)

Niet nakoming – Vrijstelling accijns – Brandstoffen voor particuliere pleziervaartuigen

Artikel 258 VWEU. Richtlijn 2003/96/EG. Door de vrijstelling van accijnzen toe te kennen aan brandstoffen die door particuliere pleziervaartuigen worden gebruikt, uitsluitend wanneer deze boten het onderwerp zijn van een charterovereenkomst, ongeacht de wijze waarop ze daadwerkelijk worden gebruikt, is Italië de krachtens artikel 14, lid, onder c) van Richtlijn 2003/96/EG op haar rustende verplichtingen niet nagekomen.

HvJ – CONCLUSIE A-G RANTOS – 2 september 2021 – zaak C-326/20 – MONO – Letland – ECLI:EU:C:2021:688 – [conclusie](#)

Vrijstelling voor gebruik voor diplomatieke en consulaire doelstellingen – Voorwaarden - In overstemming met richtlijn?

Richtlijn 2008/118/EG. De vragen hebben betrekking op de vrijstelling van accijnzen voor goederen die door leden van diplomatieke en consulaire diensten en personeel van in Letland gevestigde internationale organisaties zijn gekocht.

Deze vragen strekken er in wezen toe vast te stellen of artikel 12 van richtlijn 2008/118 zich verzet tegen een nationale regeling op grond waarvan accijnsgoederen die bestemd zijn voor gebruik in het kader van diplomatieke of consulaire betrekkingen, slechts van accijns zijn vrijgesteld op de – niet in het Unierecht vastgestelde – voorwaarde dat voor deze goederen is betaald met niet-contante middelen en de betaling aan de leverancier is verricht door de werkelijke ontvangers van deze goederen.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 12, lid 1, van richtlijn 2008/118/EG moet aldus worden uitgelegd dat voor het verlenen van de in dit artikel bedoelde vrijstelling niet is vereist dat de betaling van accijnsgoederen die bestemd zijn voor gebruik in het kader van diplomatieke en consulaire betrekkingen geschiedt met niet-contante middelen, noch dat de betaling aan de leverancier daadwerkelijk heeft plaatsgevonden en is verricht door de werkelijke ontvangers van deze goederen, aangezien het bewijs van het voorgenomen gebruik van de bedoelde goederen in het kader van diplomatieke en consulaire betrekkingen met name aan de hand van het certificaat van vrijstelling kan worden geleverd.

Artikel 12, lid 2, van richtlijn 2008/118 verzet zich tegen een nationale regeling op grond waarvan accijnsvrijstelling wordt geweigerd indien de koper de accijnsgoederen niet daadwerkelijk heeft betaald met niet-contante middelen, zonder dat, met name aan de hand van het certificaat van vrijstelling, kan worden aangetoond dat aan de in artikel 12, lid 1, van deze richtlijn gestelde voorwaarden voor vrijstelling is voldaan.

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 30 september 2021 – zaak C-139/20 – Commissie/Polen – ECLI:EU:C:2021:776 – [conclusie](#)

Inbreukprocedure - Belasting over energieproducten en elektriciteit – Emissierechten – Vrijstelling accijns

Samenvatting onder: [Energiemarkt](#)

Belastingen, btw (Fi - S)

HvJ – ARREST – 9 september 2021 – zaak C-855/19 – Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Bydgoszczy – Polen – ECLI:EU:C:2021:714 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Intracommunautaire verwerving van motorbrandstoffen - Verplichting tot vooruitbetaling

Richtlijn 2006/112/EG. Verzoekster in het hoofdgeding betwist de geldigheid naar Unierecht van de verplichting tot vooruitbetaling, op grond waarvan zij het brutobedrag van de belasting over elke intracommunautaire verwerving van motorbrandstoffen, dat werd berekend zonder rekening te houden met haar recht op aftrek, had moeten betalen binnen vijf dagen na invoer van de brandstoffen op het nationale grondgebied.

De A-G is van mening dat de artikelen 62 en 69 van de btw-richtlijn zich verzetten tegen een dergelijke verplichting tot vooruitbetaling, aangezien zij de belastingdienst in staat stelt betaling van de belastingplichtige te eisen voordat de belasting *verschuldigd* is.

Bovendien kan een dergelijke vervroegde betaling niet als een voorlopige vooruitbetaling in de zin van artikel 206 van deze richtlijn worden aangemerkt.

Hof: De artikelen 69, 206 en 273 van richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 verzetten zich tegen een nationaalrechtelijke bepaling die een verplichting tot betaling van btw over de intracommunautaire verwerving van motorbrandstoffen oplegt voordat deze belasting verschuldigd wordt in de zin van artikel 69 van die richtlijn.

- Poolse regeling over verschuldigdheid BTW bij verwerving dieselbrandstof strijdig met EU-recht. ([VN-Vandaag-2021/2111](#))

HvJ – ARREST – 9 september 2021 – zaak C-294/20 – GE Auto Service Leasing – Spanje – ECLI:EU:C:2021:723 – [geen conclusie](#) – [arrest](#)

Verzoek om teruggaaf btw

Achtste richtlijn 79/1072/EEG. Tsjechië, Estland en Griekenland hebben in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend. De zaak gaat over de weigering van teruggaaf van de door deze vennootschap in rekening gebrachte btw. Auto Service is een in Duitsland gevestigde vennootschap die op 30 juni 2006 en 29 juni 2007 bij de Spaanse belastingdienst voor niet in Spanje gevestigde belastingplichtigen verzoeken heeft ingediend om teruggaaf van bedragen aan btw van in totaal 407 396,469 EUR die in de belastingjaren 2005 en 2006 waren betaald door ondernemers of zelfstandigen die niet waren gevestigd op het grondgebied waar de belasting van toepassing is.

Hof: De bepalingen van de Achtste richtlijn 79/1072/EEG staan er niet aan in de weg dat een verzoek om teruggaaf van de btw wordt afgewezen wanneer de belastingplichtige niet binnen de gestelde termijn alle ten bewijze van zijn recht op teruggaaf nodige documenten en inlichtingen bij de bevoegde belastingdienst heeft ingediend, zelfs niet na daartoe door die dienst te zijn verzocht, ongeacht het feit dat deze documenten en deze inlichtingen door die belastingplichtige op eigen initiatief zijn overgelegd in het kader van het administratief beroep of het beroep in rechte tegen het besluit waarbij dat recht op teruggaaf werd geweigerd, voor zover de beginselen van gelijkwaardigheid en doeltreffendheid worden geëerbiedigd, hetgeen ter verificatie aan de verwijzende rechter staat.

Het Unierecht moet aldus worden uitgelegd dat het feit dat een belastingplichtige die verzoekt om teruggaaf van btw, de door de belastingdienst gevraagde documenten niet tijdens de administratieve procedure overlegt maar dit spontaan doet tijdens latere procedures, geen rechtsmisbruik oplevert.

- Spanje mag BTW-teruggaaf weigeren als niet tijdig alle benodigde documenten worden verstrekt. ([VN-Vandaag-2021/2113](#))

HvJ – ARREST – 9 september 2021 – zaak C-406/20 – Phantasialand – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:720 – geen conclusie – arrest

Verschillend btw tarief voor kermis en voor attractiepark – Beginsel fiscale neutraliteit - Deskundigenonderzoek

Richtlijn 2006/112/EG. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen de Phantasialand en de Duitse belastingdienst over het btw-tarief dat van toepassing is op de toegang tot het door deze vennootschap geëxploiteerde attractiepark. Phantasialand vond dat niet het normale tarief, maar een verlaagd tarief van toepassing zou zijn.

Hof: Artikel 98 van richtlijn 2006/112/EG, gelezen in samenhang met bijlage III, punt 7, verzet zich niet tegen een nationale wettelijke regeling op grond waarvan, enerzijds, diensten van ambulante attractie-exploitanten en, anderzijds, diensten van permanent op dezelfde plaats gevestigde attracties in de vorm van een attractiepark, aan verschillende btw-tarieven zijn onderworpen, te weten het verlaagde dan wel het normale tarief, op voorwaarde dat het beginsel van de fiscale neutraliteit wordt geëerbiedigd. Het Unierecht verzet er zich niet tegen dat de verwijzende rechter, wanneer hij bij het nagaan van de eerbiediging van het beginsel van fiscale neutraliteit bijzondere moeilijkheden ondervindt, onder de naar nationaal recht geldende voorwaarden, een deskundigenonderzoek gelast ten behoeve van zijn oordeelsvorming.

- E Verschil in BTW-heffing bij vaste en tijdelijke attracties niet in strijd met EU-recht. (VN-Vandaag-2021/2108)

HvJ – ARREST – 16 september 2021 – zaak C-21/20 – Bulgarska natsionalna televizia – Bulgarije – ECLI:EU:C:2021:743 – conclusie – arrest

Btw-af trek - Publieke omroep – Geen omroepbijdrage – Dienst onder bezwarende titel?

Richtlijn 2006/112/EG. De onderhavige zaak betreft de vraag hoe de methoden voor het financieren van openbare omroeporganisaties moeten worden gekwalificeerd vanuit het oogpunt van de belasting over de toegevoegde waarde (hierna: „btw”) en van de gevolgen die een dergelijke kwalificatie heeft voor de situatie van de omroeporganisaties als btw-plichtigen.

Het Hof heeft reeds geoordeeld dat een activiteit van een bij de wet opgerichte openbare omroeporganisatie die wordt gefinancierd door middel van een verplichte wettelijke bijdrage die wordt betaald door eigenaars of houders van een radiotoestel, geen dienst „onder bezwarende titel” in de zin van de bepalingen inzake de btw is en dus niet binnen de werkingssfeer van deze bepalingen valt. De vraag rijst evenwel of dezelfde oplossing moet worden gehanteerd ten aanzien van een omroeporganisatie die wordt gefinancierd met subsidies ten laste van de algemene staatsbegroting.

Hof: Artikel 2, lid 1, onder c), van richtlijn 2006/112/EG moet aldus worden uitgelegd dat de activiteit van een nationale openbare televisieomroep, die erin bestaat dat ten behoeve van televisiekijkers audiovisuele mediadiensten worden verricht, die door de staat wordt gefinancierd met een subsidie en waarvoor de kijkers geen omroepbijdrage betalen, geen dienst onder bezwarende titel in de zin van deze bepaling is.

Artikel 168 van richtlijn 2006/112 moet aldus worden uitgelegd dat de nationale openbare televisieomroep gerechtigd is om de btw die als voorbelasting is voldaan op aankopen van goederen en diensten die worden gebruikt voor zijn activiteiten waarvoor recht op aftrek bestaat, af te trekken, en dat hij niet gerechtigd is om de voorbelasting op aankopen van goederen en diensten die worden gebruikt voor zijn activiteiten die buiten de werkingssfeer van de btw vallen, af te trekken. Het staat aan de lidstaten om de methoden en de criteria vast te stellen voor de verdeling van de betaalde voorbelasting over belastbare handelingen en handelingen die buiten de werkingssfeer van de btw vallen, rekening houdend met het doel en de systematiek van deze richtlijn en met inachtneming van het evenredigheidsbeginsel.

- Bulgaarse openbare tv-omroep heeft deels recht op BTW-aftrek. ([VN-Vandaag-2021/2165](#))

HvJ – ARREST – 30 september 2021 – zaak C-186/20 – Hydina SK – Slowaakse Republiek – ECLI:EU:C:2021:786 – geen conclusie – arrest

Administratieve samenwerking en bestrijding van fraude op het gebied van btw - Overschrijding van de termijn om inlichtingen te verstrekken

Verordening (EU) nr. 904/2010. De belastingdienst heeft na een belastingcontrole waarbij twee verzoeken om inlichtingen zijn ingediend in een andere lidstaat, een btw-verschil ten bedrage van 174 699,33 EUR vastgesteld. Verzoekster heeft tegen dit besluit administratief beroep ingesteld. Zij heeft daarbij onder meer de buitensporige totale duur van de belastingcontrole aangevoerd, en benadrukt dat die controle volgens § 46, lid 10, van het belastingwetboek niet langer mag duren dan één jaar vanaf de datum waarop zij wordt aangevat.

Hof: Artikel 10 van verordening (EU) nr. 904/2010, gelezen in het licht van overweging 25 ervan, voorziet niet in termijnen waarvan de overschrijding kan afdoen aan de rechtmatigheid van de schorsing van een belastingcontrole waarin het recht van de verzoekende lidstaat voorziet in afwachting dat de aangezochte lidstaat de inlichtingen verstrekt waarom in het kader van de bij deze verordening ingestelde regeling voor administratieve samenwerking is verzocht.

- Termijnoverschrijding bij internationaal verzoek om inlichtingen heeft geen gevolgen. ([VN-Vandaag-2021/2278](#))

HvJ – ARREST – 30 september 2021 – zaak C-299/20 – Icade Promotion – Frankrijk – ECLI:EU:C:2021:783 – conclusie – arrest

Belastingregeling inzake winstmarge – Levering van bouwterreinen

Richtlijn 2006/112/EG. Dit verzoek betreft de uitlegging van artikel 392 van richtlijn 2006/112/EG waarbij in afwijking van het gemene recht – dat voorziet in belasting over de verkoopprijs –, een regeling van belasting over de winstmarge is ingevoerd.

De verwijzende rechter wil weten of de afwijkende regeling van de winstmargebelasting waarin artikel 392 van de btw-richtlijn voorziet, van toepassing is op bepaalde handelingen met betrekking tot terreinen, waarvoor de belastingplichtige bij de verwerving ervan geen recht op aftrek heeft gehad, wanneer die terreinen na opsplitsing in kavels en na uitvoering van werkzaamheden als bouwterrein worden doorverkocht.

Hof: Artikel 392 van richtlijn 2006/112/EG moet aldus worden uitgelegd dat de belastingregeling inzake de winstmarge kan worden toegepast op leveringen van bouwterreinen zowel wanneer de verwerving ervan aan de btw onderworpen is geweest, zonder dat de doorverkopende belastingplichtige die belasting kon aftrekken, als wanneer bij de verwerving geen btw verschuldigd was terwijl de prijs waartegen de belastingplichtige wederverkoper die goederen heeft verworven een btw-bedrag omvat dat door de oorspronkelijke verkoper als voorbelasting is betaald. Buiten dat geval is deze bepaling echter niet van toepassing op de levering van bouwterreinen waarvan de oorspronkelijke verkrijging niet aan btw was onderworpen, hetzij omdat zij buiten de werkingssfeer ervan viel, hetzij omdat zij daarvan was vrijgesteld.

Artikel 392 van richtlijn 2006/112 moet aldus worden uitgelegd dat het uitsluit dat de belastingregeling inzake de winstmarge wordt toegepast op de levering van bouwterreinen wanneer deze onbebouwd verworven terreinen pas bouwterreinen zijn geworden tussen de aankoop en de wederverkoop ervan door de belastingplichtige, maar niet uitsluit dat deze regeling wordt toegepast op de levering van bouwterreinen wanneer aan deze terreinen, tussen de aankoop en de wederverkoop ervan door de belastingplichtige, wijzigingen zijn aangebracht met betrekking tot hun kenmerken, zoals een opsplitsing in kavels of de uitvoering van werkzaamheden voor de aansluiting op voorzieningen zoals met name gas of elektriciteit.

- Geen BTW-winstmargeregeling op levering bouwterrein. ([VN-Vandaag-2021/2276](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 23 september 2021 – zaak C-228/20 – I. – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:762 – [conclusie](#)

Btw-vrijstelling particulier ziekenhuis – Voorwaarden – Sociale voorwaarde?

Richtlijn 2006/112/EG. In welke omstandigheden mag een particulier ziekenhuis gebruikmaken van de btw-vrijstelling die wordt verleend voor medische verzorging door openbare ziekenhuizen?

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 132, lid 1, onder b), van richtlijn 2006/112/EG staat in de weg aan een nationale wettelijke regeling die als voorwaarde voor vrijstelling van de btw stelt dat een particulier ziekenhuis ofwel bij de verzorging is betrokken door de verantwoordelijke instanties van de wettelijke ongevallenverzekering, ofwel is opgenomen in het ziekenhuisplan van een deelstaat, ofwel voor de zorgdiensten een overeenkomst heeft gesloten met een nationaal of regionaal ziekenfonds. Met name geldt dat die eisen geen sociale voorwaarden zijn in de zin van artikel 132, lid 1, onder b), van die richtlijn.

Een eis zoals die welke de Duitse regering heeft genoemd en volgens welke een particulier ziekenhuis dat van de btw-vrijstelling gebruik wil maken, in het voorgaande boekjaar ten minste 40 % van de ziekenhuisdiensten in rekening moet hebben gebracht voor een bedrag dat lager is dan het bedrag dat door de socialezekerheidsorganen zou worden vergoed, kan evenwel als een sociale voorwaarde in de zin van artikel 132, lid 1, onder b), van richtlijn 2006/112 worden aangemerkt indien voor publiekrechtelijke lichamen een vergelijkbare eis geldt.

Onder het begrip 'sociale voorwaarden die vergelijkbaar zijn met die welke gelden voor publiekrechtelijke lichamen' als bedoeld in artikel 132, lid 1, onder b), van richtlijn 2006/112 dienen alle voorwaarden te worden verstaan waaraan particuliere instellingen moeten voldoen om te vallen onder bepalingen die gelijk zijn aan of vergelijkbaar zijn met die welke de betrekkingen tussen publiekrechtelijke lichamen en hun patiënten regelen, en waaraan zij zich in alle omstandigheden moeten houden bij de verstrekking van ziekenhuisverpleging, medische verzorging of handelingen die daarmee nauw samenhangen. Of een particuliere inrichting aan die voorwaarde heeft voldaan, kan worden afgeleid uit de verplichtingen die die inrichting contractueel aan zichzelf heeft opgelegd ten aanzien van haar patiënten.

- Duitse voorwaarden voor BTW-vrijstelling medische diensten volgens A-G HvJ EU in strijd met EU-recht. ([VN-Vandaag-2021/2226](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – 7 september 2021 (ECER 21.6.2021) – [C-378/21](#) – [Finanzamt Österreich](#)

Teruggave btw – Beroepsprocedure

Richtlijn 2006/112/EG. Beroepsprocedure over de belastingaangifte tot terugbetaling van btw. Is degene die een factuur heeft uitgereikt overeenkomstig art. 203 van die richtlijn belasting over de toegevoegde waarde verschuldigd wanneer er geen gevaar kan bestaan voor verlies van belastinginkomsten nu de afnemers van de diensten geen eindverbruikers zijn die een recht op aftrek hebben? Zo ja, kan correctie van de facturen tegenover de afnemers achterwege blijven wanneer geen gevaar voor verlies van belastinginkomsten bestaat en correctie feitelijk onmogelijk is? Staat aan de herziening van de belasting over de toegevoegde waarde in de weg dat eindverbruikers de belasting als deel van de prijs hebben betaald waardoor de belastingplichtige door de herziening zou worden verrijkt?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Hongarije – 13 september 2021 (ECER 17.6.2021) – C-458/21 – CIG Pannónia Életbiztosító

Btw – Medische verzorging – Verzekering - Samenwerkingsovereenkomst

Richtlijn 2006/112/EG. Een verzekeringsmaatschappij heeft een samenwerkingsovereenkomst gesloten met een Spaanse onderneming, die geneeskundige behandelingen in het buitenland organiseert. De Spaanse onderneming voert geen onderzoeken uit om een diagnose te stellen en past ook geen medische behandeling toe, maar beoordeelt slechts op basis van bestaande medische documentatie de resultaten van de diagnose-onderzoeken en de behandelingen om te bepalen of het door de verzekering van de cliënt gedekte risico zich heeft voorgedaan. Ook organiseert, zij soms zorg, zonder deze zelf te verlenen. De rechter vraagt of de dienstverlening zoals die van de Spaanse onderneming op basis van artikel 132, lid 1, onder c van richtlijn 2006/112 is vrijgesteld van btw.

Belastingen, douane en tariefindeling

HvJ – CONCLUSIE A-G PIKAMÄE – 9 september 2021 – zaak C-213/19 – Commissie/Verenigd Koninkrijk – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:724 – conclusie

Niet nakoming - Invoer van textiel en schoeisel uit China – Douanerechten - Eigen middelen

Artikel 4, lid 3, VEU. Artikel 310, lid 6, en artikel 325 VWEU. Verordening (EEG) nr. 2913/92 (CDW). Verordening (EU) nr. 952/2013 (DWU). Artikelen 16 en 17 Handvest EU. Besluiten 2007/436/EG en 2014/335/EU. Verordeningen (EG, Euratom) nr. 1150/2000 en nr. 609/2014. Richtlijn 2006/112/EG. In de onderhavige zaak heeft de Europese Commissie een beroep wegens niet-nakoming krachtens artikel 258 VWEU ingesteld tegen het VK op grond dat deze staat tussen november 2011 en 11 oktober 2017, ten eerste, met betrekking tot bepaalde invoer van textiel en schoeisel uit China niet de correcte bedragen aan douanerechten heeft geboekt en evenmin het correcte bedrag aan traditionele eigen middelen en eigen middelen uit de belasting over de toegevoegde waarde (btw) ter beschikking heeft gesteld en, ten tweede, niet alle informatie heeft verstrekt waarom de Commissie had gevraagd om de hoogte van het verlies aan traditionele eigen middelen te vast te stellen.

A-G geeft het Hof in overweging: Door tijdens de inbreukperiode geen maatregelen ter bescherming van de financiële belangen van de Unie te nemen en door met betrekking tot bepaalde invoer van textiel en schoeisel uit China niet de correcte bedragen aan douanerechten te boeken, heeft het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland niet voldaan aan de verplichtingen die op deze staat rustten krachtens artikel 325 VWEU, artikel 13 en artikel 220, lid 1, van verordening (EEG) nr. 2913/92; artikel 248, lid 1, van verordening (EEG) nr. 2454/93, en artikel 244 van uitvoeringsverordening (EU) 2015/2447.

Door niet het correcte bedrag aan traditionele eigen middelen in verband met die invoer ter beschikking van de Unie te stellen, heeft het Verenigd Koninkrijk niet voldaan aan de verplichtingen die op deze staat rustten krachtens de artikelen 2 en 8 van besluit 2014/335/EU; de artikelen 2, 6, 9, 10, 12 en 13 van verordening (EU, Euratom) nr. 609/2014 van de Raad van 26 mei 2014 betreffende de regels en procedures voor de terbeschikkingstelling van de traditionele eigen middelen, de btw- en de bni-middelen, en betreffende de maatregelen om in de behoefte aan kasmiddelen te voorzien, en de artikelen 2, 6, 9, 10, 11 en 17 van verordening (EG, Euratom) nr. 1150/2000.

Door de Europese Commissie geen inzage te geven in het juridische advies van de juridische dienst van de belasting- en douanediens van het Verenigd Koninkrijk, noch in alle gegevens die zij nodig had ter vaststelling van de bedragen aan verliezen aan eigen middelen die voortvloeiden uit de uitnodigingen tot betaling die in het kader van de operatie Snake achteraf waren uitgevaardigd, heeft het Verenigd Koninkrijk niet voldaan aan de verplichtingen die op deze staat rustten krachtens het beginsel van loyale samenwerking van artikel 4, lid 3, VEU.

RECHTSPRAAK NL – EINDUITSPRAAK – 17 september 2021 – na [prejudiciële verwijzing](#) - na HvJ C39/20 Jumbocarry Trading - [ECLI:NL:HR:2021:1271](#)

Navordering invoerrechten

Artikelen 103 en 124 DWU; overgang van CDW naar DWU; na 1 mei 2016 navorderen van rechten bij invoer ter zake van een douaneschuld die onder de werking van het CDW is ontstaan; eindarrest na HvJ 3 juni 2021, Jumbocarry Trading GmbH, C-39/20, ECLI:EU:C:2021:120.

- [E Viditax \(FutD\), 17-9-2021](#)
- [E V-N Vandaag 2021/2174](#)
- [E FutD 2021-2871](#)
- [E V-N 2021/38.13 met annotatie van Redactie](#)
- [E NTFR 2021/3194 met annotatie van mr. G. van Dam](#)
- [E NLF 2021/1853 met annotatie van Johan Hollebeek](#)

Belastingen, vennootschapsbelasting

HvJ – ARREST – 16 september 2021 – zaak C-337/19 P – Commissie/België en Magnetrol International – [ECLI:EU:C:2021:741](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Belasting rulings aan multinationals – Staatssteun

Samenvatting onder: [Staatssteun](#)

Beroepskwalificaties

HvJ – ARREST – 2 september 2021 – zaak C-502/20 – Institut des Experts en Automobiles – België – [ECLI:EU:C:2021:678](#) – geen conclusie – [arrest](#)

Beroepskwalificaties beroep van auto-expert - Begrip 'tijdelijke en incidentele dienstverrichting' - Vrijheid van vestiging – Vrij verrichten van diensten –

Richtlijn 2005/36/EG. Nederland, België, Tsjechië en Polen hebben schriftelijke opmerkingen ingediend in deze zaak. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen T.P. en het Instituut van de auto-experts (hierna: „IAE”) over de uitoefening van het beroep van auto-expert door T.P. in België.

Hof: Artikel 5, lid 2, van richtlijn 2005/36/EG verzet zich tegen een regeling van de ontvangende lidstaat in de zin van deze bepaling die, zoals geïnterpreteerd door de bevoegde autoriteiten van die lidstaat, een in een andere lidstaat gevestigde beroepsbeoefenaar niet toestaat om zijn beroep tijdelijk en incidenteel uit te oefenen op het grondgebied van de ontvangende lidstaat, op grond dat deze beroepsbeoefenaar in het verleden over een vestiging in die lidstaat beschikte, de diensten die hij verricht een zekere herhaling vertonen of hij zich in die lidstaat heeft voorzien van een bepaalde infrastructuur, zoals een kantoor.

Beschermde oorsprongsbenaming

HvJ – ARREST – 9 september 2021 – zaak C-783/19 – Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne – Spanje – [ECLI:EU:C:2021:713](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Beschermde oorsprongsbenaming - Champagne – Champanillo

Samenvatting onder: [IE](#)

Brexit

KAMERSTUKKEN

Betrekkingen tussen de Europese Unie en het Verenigd Koninkrijk; Brief regering; Verblijf van Britten na einde grace period ([35393, nr. 46](#))

OVERIG

- C.T. Dekker, Brexit - Een gelijk speelveld voor EU-ondernemingen? - De staatssteunregeling in de handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de EU en het VK, in; [NtEr 2021/7.4](#)
- I.Summer, Brexit - Brexit en de gevolgen voor het internationaal privaatrecht, in; [NtEr 2021/5.3](#)
- Government reveals plans for post-Brexit data regime ([Panopticon](#))

WIKI

- [Wiki Brexit](#)

Civiel

HvJ – ARREST – 16 september 2021 – zaak C-410/19 – The Software Incubator – Verenigd Koninkrijk – ECLI:EU:C:2021:742 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Elektronische levering van computersoftware – Licentie - Begrip ,handelsagent'

Richtlijn 86/653/EEG. In artikel 1, lid 2, van richtlijn 86/653 wordt een handelsagent gedefinieerd als een zelfstandige tussenpersoon wiens activiteiten met name betrekking hebben op de verkoop of de aankoop van goederen voor een ander, de principaal. De belangrijkste vraag die in de onderhavige zaak rijst, is of de elektronische verstrekking van computersoftware aan klanten van een principaal, waarvoor een permanente licentie wordt verleend, kan worden aangemerkt als de „verkoop” van „goederen” in de zin van deze bepaling. De vraag is o.a. of richtlijn 86/653 van toepassing is op een agent die is aangesteld om de betrokken computersoftware te promoten, zodat de op deze richtlijn gebaseerde vordering tot schadevergoeding kan worden toegewezen.

Hof: Het in artikel 1, lid 2, van richtlijn 86/653/EEG moet aldus worden uitgelegd dat het betrekking kan hebben op de elektronische levering van computersoftware aan een klant tegen betaling van een prijs, wanneer deze levering gepaard gaat met het verlenen van een permanente licentie voor het gebruik van die software.

- **B** HvJ EU: Verkoop van goederen is ook elektronische levering computersoftware met verlening permanente gebruikerslicentie. ([Boek9.nl](#))
- **B** Beantwoording prejudiciële vragen over levering software. ([IEF20196](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Polen – 7 september 2021 (ECER 21.6.2021) – [C-419/21](#) – X

Betalingsachterstand – Deelbestellingen – Vast bedrag

Richtlijn 2011/7/EU. Overeenkomst tussen ziekenhuis en verkoper medische producten, waarbij meerdere bestellingen en leveringen zijn overeengekomen. Bestellingen zijn louter technische en organisatorische handelingen en hielden geen verplichting in voor het ziekenhuis. Er is bij opeenvolgende leveringen een betalingsachterstand ontstaan. Daarbij is twistpunt of er één vast bedrag moet worden betaald of dat er meerdere bedragen moeten worden betaald.

Vereist artikel 6, lid 1, van richtlijn 2011/7/EU dat in het geval van een overeenkomst waarin de partijen zijn overeengekomen dat er meerdere goederenleveringen zullen plaatsvinden en elke levering binnen een bepaalde daaropvolgende termijn wordt betaald, minstens een vast bedrag van 40 EUR verschuldigd is voor achterstand bij elke afzonderlijke betaling voor de verschillende leveringen, of vereist het Unierecht slechts dat de schuldeiser in dat geval een vast bedrag van 40 EUR moet kunnen invorderen uit hoofde van de volledige handelstransactie die uit meerdere leveringen bestaat, ongeacht het aantal te late betalingen voor de verschillende leveringen?

Consumenten (C)

HvJ – ARREST – 2 september 2021 – zaak C-932/19 – OTP Jelzálogbank e.a. – Hongarije – [ECLI:EU:C:2021:673](#) – [persbericht](#) – geen conclusie – [arrest](#)

Onerlijk beding – Leningsovereenkomst in vreemde valuta - Wisselkoersverschil

Richtlijn 93/13/EEG. De Hongaarse wetgeving die de nietigverklaring van een leningsovereenkomst in vreemde valuta verbiedt op grond dat deze een oneerlijk beding met betrekking tot het wisselkoersverschil bevat, lijkt verenigbaar met het EU-recht.

Dit is het geval indien die wetgeving het mogelijk maakt de juridische en feitelijke situatie te herstellen die zonder het oneerlijke beding voor de consument zou hebben bestaan, ook al zou de ontbinding van de overeenkomst voordeliger zijn voor de consument. (niet officiële vertaling)

Hof: Artikel 6, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG staat niet in de weg aan een nationale wettelijke regeling die, met betrekking tot met een consument gesloten leningsovereenkomsten, een als oneerlijk aangemerkt beding over het wisselkoersverschil nietig verklaart en de bevoegde nationale rechter verplicht dit beding te vervangen door een bepaling van nationaal recht die het gebruik van een officiële wisselkoers voorschrijft, zonder te voorzien in de mogelijkheid voor deze rechter om het verzoek van de betrokken consument tot nietigverklaring van de gehele leningsovereenkomst toe te wijzen, zelfs indien deze rechter van oordeel is dat de voortzetting van deze overeenkomst in strijd zou zijn met de belangen van de consument, met name gelet op het wisselkoersrisico dat deze laatste zou blijven dragen op grond van een ander beding in deze overeenkomst, mits deze rechter evenwel, in het kader van de uitoefening van zijn soevereine beoordelingsbevoegdheid en zonder dat de uitdrukkelijke wil van de consument kan prevaleren, kan vaststellen dat met de uitvoering van de in deze nationale wettelijke regeling vervatte maatregelen daadwerkelijk de situatie kan worden hersteld waarin de consument zich rechtens en feitelijk zonder dat oneerlijke beding zou hebben bevonden.

- B** Cancelling credit contracts due to unfair terms: when does the view of the consumer matter? A quick judicial recap in OTP Jelzálogbank (C-932/19) ([ECLB](#))

HvJ – ARREST – 2 september 2021 – zaak C-371/20 – Peek & Cloppenburg – Duitsland – [ECLI:EU:C:2021:674](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Advertorials – Oneerlijke handelspraktijken - Begrip 'betaling'

Richtlijn 2005/29/EG. Volgens punt 11 van bijlage I bij richtlijn 2005/29/EG vormen advertorials handelspraktijken die onder alle omstandigheden als oneerlijk worden beschouwd, zonder dat zij moeten worden onderworpen aan een individuele toetsing aan het bepaalde in de artikelen 5 tot

en met 9 van deze richtlijn. Het Hof heeft eerder geoordeeld dat de richtlijn de adverterende ondernemingen verplicht om het duidelijk aan te geven wanneer zij redactionele inhoud in de media hebben gefinancierd met de bedoeling om reclame te maken voor een van hun producten of diensten. Deze prejudiciële verwijzing biedt het Hof de gelegenheid de strekking van punt 11 van bijlage I bij richtlijn 2005/29 te verduidelijken. Het Hof wordt meer specifiek verzocht om uitlegging te geven aan het begrip „betaald”, dat in deze bepaling wordt gebruikt om het voordeel te beschrijven dat de adverterende onderneming aan het mediabedrijf verstrekt.

Hof: Punt 11 van bijlage I bij richtlijn 2005/29/EG moet aldus worden uitgelegd dat een handelaar „betaalt” – in de zin van deze bepaling – voor reclame voor een product door de publicatie van redactionele inhoud, wanneer hij voor deze publicatie een tegenprestatie met een vermogenswaarde verricht, ongeacht of het gaat om de voldoening van een geldsom dan wel om een andere prestatie, voor zover er onmiskenbaar een verband bestaat tussen de door de betrokken handelaar verrichte betaling en die publicatie. Dat is onder meer het geval wanneer die handelaar kosteloos foto’s ter beschikking stelt waarop gebruiksrechten rusten en waarop zijn bedrijfsruimten alsook de door hem verkochte producten te zien zijn.

- E CJEU case C-371/20 and the concept of ‘payment’ in the Unfair Commercial Practices Directive ([ECLB](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 2 september 2021 – gevoegde zaken C-143/20 en C-213/20 – A en „A.“ Towarzystwo Ubezpieczeń Życie – Polen – ECLI:EU:C:2021:687 – [conclusie](#)

Collectieve levensverzekeringsovereenkomsten gekoppeld aan beleggingsfondsen – Informatieplicht — Oneerlijke handelspraktijken – Misleidende omissies

Samenvatting onder: [verzekeringen](#)

HvJ – ARREST – 9 september 2021 – gevoegde zaken C-33/20, C-155/20 en C-187/20 – Volkswagen Bank – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:763 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Consumentenkrediet– Informatieverplichting kredietinstellingen - Gevolgen van verzuim - Vergoeding voor vervroegde aflossing – Herroeping door consument

Richtlijn 2008/48/EG. De zaken gaan over de verplichtingen van kredietinstellingen om de consument bepaalde informatie over de kredietvoorwaarden te verstrekken en op de gevolgen van het verzuim om die informatie te verstrekken. Deze verzoeken zijn ingediend in het kader van gedingen tussen meerdere consumenten enerzijds en autofinancieringsbedrijven anderzijds over de geldigheid van de herroepingen door deze consumenten. Alhoewel die na het verstrijken van de in artikel 14, lid 1, onder a), van richtlijn 2008/48 gestelde termijn van 14 dagen na de dag van ondertekening van de kredietovereenkomst zijn ontvangen, stellen de betrokken consumenten dat zij dit mogen doen omdat die overeenkomsten niet alle bij artikel 10 van deze richtlijn vereiste informatie bevatten. In deze zaken komt dus de kwestie aan de orde hoe nauwkeurig de informatie moet zijn die volgens artikel 10 in de overeenkomst moet worden vermeld, alsook de daarmee samenhangende kwestie hoe de nationale rechter moet reageren wanneer consumenten eventueel ontoereikende informatie in hun voordeel trachten te benutten.

Hof: Artikel 10, lid 2, onder a), c) en e), van richtlijn 2008/48/EG moet aldus worden uitgelegd dat de omstandigheid dat het bij een kredietovereenkomst gaat om een „gelieerde kredietovereenkomst” in de zin van artikel 3, onder n), van deze richtlijn en dat deze overeenkomst voor een bepaalde looptijd wordt gesloten, in de kredietovereenkomst op duidelijke en beknopte wijze moet worden vermeld.

Artikel 10, lid 2, van richtlijn 2008/48 vereist niet dat in een „gelieerde kredietovereenkomst” in de zin van artikel 3, onder n), van deze richtlijn die uitsluitend dient ter financiering van een overeenkomst voor de levering van een goed en waarin is bepaald dat het kredietbedrag aan de

verkoper van dat goed wordt uitbetaald, wordt vermeld dat de consument ten belope van het uitbetaalde bedrag wordt bevrijd van zijn verplichting tot betaling van de verkoopprijs en dat de verkoper hem het gekochte goed, voor zover de verkoopprijs volledig betaald is, moet overdragen.

Artikel 10, lid 2, onder l), van richtlijn 2008/48 moet aldus worden uitgelegd dat de op het tijdstip van het sluiten van de kredietovereenkomst geldende rentevoet in geval van betalingsachterstand daarvan, in de vorm van een concreet percentage in die overeenkomst moet worden vermeld, en dat het mechanisme voor de aanpassing van die rentevoet in die overeenkomst concreet moet worden beschreven. Wanneer de partijen bij de kredietovereenkomst in kwestie overeengekomen zijn dat de in geval van betalingsachterstand geldende rentevoet zal worden gewijzigd op basis van de wijziging van de door de centrale bank van een lidstaat vastgestelde en in een gemakkelijk te raadplegen staatsblad bekendgemaakte basisrentevoet, is een verwijzing in die overeenkomst naar die basisrentevoet voldoende op voorwaarde dat de wijze waarop de in geval van betalingsachterstand geldende rentevoet uitgaande van de basisrentevoet wordt berekend in die overeenkomst wordt weergegeven. In dit verband moet aan twee voorwaarden worden voldaan. In de eerste plaats moet de weergave van die berekeningswijze gemakkelijk te begrijpen zijn voor een gemiddelde consument die op financieel gebied niet over gespecialiseerde kennis beschikt en hem in staat stellen de in geval van betalingsachterstand geldende rentevoet te berekenen op basis van de in die overeenkomst verstrekte informatie. In de tweede plaats moet de frequentie waarmee die basisrentevoet wordt gewijzigd, welke frequentie is vastgesteld in nationale bepalingen, eveneens in de kredietovereenkomst in kwestie worden weergegeven.

Artikel 10, lid 2, onder r), van richtlijn 2008/48 moet aldus worden uitgelegd dat in de kredietovereenkomst op een concrete en voor een gemiddelde consument gemakkelijk te begrijpen wijze moet worden vermeld hoe de vergoeding die verschuldigd is in geval van vervroegde aflossing van de lening wordt berekend, opdat de consument het bedrag van de in geval van vervroegde aflossing verschuldigde vergoeding kan berekenen op basis van de in die overeenkomst verstrekte informatie.

Artikel 10, lid 2, van richtlijn 2008/48 vereist niet dat in de kredietovereenkomst melding wordt gemaakt van alle situaties waarin aan de partijen bij de kredietovereenkomst niet door richtlijn 2008/48 maar enkel door de nationale regelgeving een recht van beëindiging wordt toegekend.

Artikel 14, lid 1, van richtlijn 2008/48 staat eraan in de weg dat de kredietgever zich beroept op het verval van recht wanneer de consument zijn herroepingsrecht overeenkomstig die bepaling uitoefent in het geval dat een van de verplichte vermeldingen als bedoeld in artikel 10, lid 2, van deze richtlijn niet in de kredietovereenkomst was opgenomen en evenmin achteraf naar behoren is meegedeeld, waarbij niet van belang is of die consument niet op de hoogte was van het bestaan van zijn herroepingsrecht zonder dat hij voor die onwetendheid verantwoordelijk was.

Richtlijn 2008/48 staat eraan in de weg dat de kredietgever op geldige wijze kan stellen dat de consument misbruik heeft gemaakt van zijn herroepingsrecht op grond van artikel 14, lid 1, van deze richtlijn, wanneer een van de in artikel 10, lid 2, van die richtlijn bedoelde verplichte vermeldingen niet in de kredietovereenkomst was opgenomen en evenmin achteraf naar behoren is meegedeeld, waarbij niet van belang is of die consument niet op de hoogte was van het bestaan van zijn herroepingsrecht.

Artikel 10, lid 2, onder t), van richtlijn 2008/48 moet aldus worden uitgelegd dat in de kredietovereenkomst de essentiële informatie moet worden vermeld die betrekking heeft op alle buitengerechtelijke klachten- of beroepsprocedures die de consument ter beschikking staan alsook, in voorkomend geval, de met elk van die procedures gepaard gaande kosten, het feit of het voorleggen van de klacht of het aantekenen van het beroep per post dan wel elektronisch dient plaats te vinden, het fysieke of elektronische adres waarnaar die klacht of dat beroep moet worden verzonden en de andere vormvereisten die voor die klacht of dat beroep van toepassing zijn. Wat deze informatie betreft, is een loutere verwijzing in de kredietovereenkomst naar een procedurereglement dat kan worden geraadpleegd op het internet of naar een ander stuk of document dat betrekking heeft op de voorwaarden en regels voor buitengerechtelijke klachten- en beroepsprocedures niet voldoende.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Bulgarije - 6 april 2021 (23.9.21) - [C-445/21](#) - [EUROBANK BULGARIA](#)

Bevoegde rechter – Consumentenkrediet – Onroerend goed - Begrip consument – Begrip woonplaats

Samenvatting onder: [IPR](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Roemenië – 27 mei 201 (ECER 21.9.21) – [C-455/21](#) - [Lyoness Europe](#)

Oneerlijk beding – Begrip consument - Inkooporganisatie

Richtlijn 93/13/EEG. In eerste aanleg is het beroep van verzoeker tegen verweerster (Lyoness Europe AG) waarbij hij verzocht bepaalde bedingen in de algemene voorwaarden van de overeenkomst en de bijlagen daarbij oneerlijk te verklaren, verworpen. De rechter in eerste aanleg heeft vastgesteld dat de overeenkomst niet was gesloten tussen een consument en een verkoper, nu de partijen elkaar op grond van de internationale inkooporganisatie wederzijds commissies, prijskorting en andere voordelen toekennen. Om die reden kon hij het oneerlijke karakter van de bedingen niet vaststellen. Verzoeker heeft beroep ingesteld.

Kwalificeert een natuurlijk persoon, die met een handelsonderneming een toetredingsovereenkomst heeft gesloten uit hoofde waarvan hij het recht heeft deel te nemen aan een door deze handelsonderneming opgezette inkooporganisatie, in de omstandigheden van deze zaak als een 'consument' in de zin van artikel 2, onder b), van die richtlijn?

LITERATUUR

B. van Hattum, Consumenten - De Richtlijn representatieve vorderingen - Game changer voor het Nederlandse afwikkelingssysteem van massaclaims?, [NtEr 2021/7.2](#)

OVERIG

- A new era in consumer credit law? The Commission's proposal on the new Directive on Consumer Credits ([ECLB](#))
- Unfair terms case law in the first half of 2021: a retrospect ([ECLB](#))

BNC fiche

Fiche: Herziening richtlijn consumentenkrediet ([Kamerstuk 22112, nr. 3175](#))

COVID-19

EHRM – VERZOEK INTERIM MAATREGELEN – 7 september 2021 - [persbericht](#)

Verplichte vaccinatie medisch personeel - Verzoek om interim maatregelen afgewezen

Op 2 september 2021 heeft het EHRM twee klachten ontvangen tegen: Griekenland, ingediend door 30 gezondheidswerkers die zelfstandig of in openbare gezondheidsinstellingen werken. Het gaat om de zaak Kakaletri e.a. t. Griekenland (43375/21), en zaak Theofanopoulou e.a. t. Griekenland (43910/21).

Met een beroep op de artikelen 2, 3, 4 5, 6 en 8 EVRM klagen klagers over de bepalingen van een Griekse wet die verplichte vaccinatie van gezondheidswerkers tegen Covid-19 als voorwaarde oplegt om hun beroep te kunnen blijven uitoefenen. Klagers hebben het Hof verzocht

voorlopige maatregelen te treffen op grond van regel 39 van het reglement van het Hof waarbij verzocht is de toepassing van de wet onmiddellijk te schorsen. Het Hof heeft besloten de verzoeken om voorlopige maatregelen af te wijzen, omdat ze buiten het toepassingsgebied van artikel 39 (voorlopige maatregelen) vallen. Het Hof wees erop dat maatregelen op grond van regel 39 van de Rules of Court worden genomen in verband met een procedure voor het Hof, zonder vooruit te lopen op latere beslissingen over de ontvankelijkheid of gegrondheid van de zaak. Het Hof wijst dergelijke verzoeken slechts bij wijze van uitzondering toe, wanneer de aanvragers een reëel risico lopen op onomkeerbare schade.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Frankrijk – 3 september 2021 (ECER 1.7.2021) – C-407/21 – UFC – Que choisir et CLCV

Covid-19-pandemie – Pakketreizen – Overmacht – Vergoeding betaalsom

Richtlijn (EU) 2015/2302. Verzoekster verzoekt om nietigverklaring wegens bevoegdheidsoverschrijding, van een besluit over de financiële voorwaarden bij de beëindiging van bepaalde toeristische reis –en verblijfsovereenkomsten in uitzonderlijke en onvermijdbare omstandigheden, of in geval van overmacht. Tevens vraagt verzoekster om nietigverklaring van een aanverwante publicatie over de Covid-19-pandemie en rechten bij annulering van de vakantie.

Verplicht artikel 12 van de richtlijn 2015/2302 de organisator van pakketreizen om bij beëindiging van de overeenkomst alle betaalde bedragen in geld terug te betalen, of is toegestaan dat er – in het bijzonder in de vorm van een voucher – een aan het bedrag van de verrichte betalingen gelijke waarde wordt vergoed? Als met dergelijke terugbetalingen een terugbetaling in geld wordt bedoeld, kunnen de omstandigheden van de covid-19 epidemie dan rechtvaardigen dat de organisator tijdelijk van zijn plicht, op grond van art. 12, lid 4, van de richtlijn, tot volledige terugbetaling binnen 14 dagen wordt ontheven? Tot slot vraagt de verwijzende rechter ook naar de mogelijkheid de gevolgen van eventuele nietigverklaring van de nationale regeling in de tijd aan te passen.

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

Rechter blokkeert vaccinatieplicht voor tienduizenden Slovenen ([Europa-nu](#))

CONSULTATIE

Noodplan voor vervoer, Feedback mogelijk van 31 Augustus 2021 - 26 Oktober 2021 ([EC](#))

LITERATUUR

S. de Wolf, AVG-handhaving in tijden van corona, in: [SEW 2021/7](#)

OVERIG

- EU komt met nieuwe autoriteit voor pandemiebestrijding: HERA ([Europa-nu](#))
- No legal basis for remote access to lawyers in police stations warn charities ([Fair trials](#))
- FRAND Terms for Pandemic-essential Intellectual Property Rights ([verfassungsblog](#))
- Limiting Human Rights during Pandemics ([Verfassungsblog](#))
- Facebook suspends accounts of German Covid-19-deniers ([Verfassungsblog](#))
- Human Rights and Global Responses to the Pandemic in the Age of Hyper-globalization ([verfassungsblog](#))
- Nieuwe EU-autoriteit moet zorgen voor een betere respons en paraatheid van de EU in noodsituaties op gezondheidsgebied ([ECER](#))

WIKI

[Coronavirus – Europees recht](#)

EHRM Factsheet

[COVID-19 health crisis](#) (juli 2021)

Detentie, politiebehandeling en politieonderzoek (S)

EHRM – ARREST – 14 september 2021 – Tuncer Bakirhan t. Turkije – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [31417/19](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:0914JUD003141719](#)

Recht op vrijheid - Vrijheid van meningsuiting

Artikel 5, lid 3 EVRM. Artikel 10 EVRM. Klager wordt als oppositiekandidaat verkozen tot burgemeester. Door de autoriteiten wordt hij ervan beschuldigd lid te zijn van en propaganda te verspreiden voor de terroristische organisatie PKK. Klager verblijft meer dan twee jaar en acht maanden in voorlopige hechtenis. Hij wordt veroordeeld tot een gevangenisstraf van ruim 10 jaar.

De Turkse rechtbank heeft de voorlopige hechtenis gebaseerd op de volgende gronden: de aard van het feit, namelijk lidmaatschap van een gewapende organisatie, het risico dat klager bewijs zal manipuleren en de aanwezigheid van concrete aanwijzingen dat klager zal vluchten.

Naar het oordeel van het EHRM zijn artikel 5, lid 3 EVRM en artikel 10 EVRM geschonden. Het overweegt daartoe als volgt.

Het EHRM oordeelt dat in een situatie als deze, waarin een burgemeester in voorlopige hechtenis wordt gezet terwijl specifiek feitelijk of concreet bewijs ontbreekt, het onaannemelijk is dat klager zal vluchten. Aangezien de aanklager klager minder dan een maand na diens aanhouding had gedagvaard, is het EHRM er evenmin van overtuigd dat het hypothetische risico van het manipuleren van bewijs een rechtvaardiging bood voor de voorlopige hechtenis. Tot slot hebben de autoriteiten (i) geen acht geslagen op het betoog van klager dat hij burgemeester was, een vaste verblijfsplaats had en zich niet heeft onttrokken aan de rechtsgang en (ii) mogelijke alternatieven voor voorlopige hechtenis niet overwogen, dan wel niet uitgelegd waarom er in de situatie van klager geen alternatieve mogelijkheden waren. Nu er onvoldoende redenen waren voor de voorlopige hechtenis van de verdachte, is artikel 5, lid 3 EVRM geschonden.

De activiteiten waarvoor klager was bekritiseerd zijn duidelijk van politieke aard. Gezien het fundamentele belang van een vrij politiek debat in een democratische samenleving, was er geen dwingende reden die de ernst van de maatregel in kwestie rechtvaardigt. Het feit dat klager, een gekozen volksvertegenwoordiger, voor een dergelijke periode gedetineerd was vanwege zijn politieke visie, vormt een inperking die niet evenredig is aan het nagestreefde rechtmatige doel. Derhalve is de detentie in onderhavige zaak niet noodzakelijk in een democratische samenleving en is artikel 10 EVRM geschonden.

EHRM – ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 7 september 2021 – Aarass t. België – [persbericht](#) [30.9.21](#) - [beslissing](#) (niveau 3) – [16371/18](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:0907DEC001637118](#)

Consulaire bescherming gedetineerde met dubbele nationaliteit – Positieve verplichting – Klager niet-ontvankelijk

Artikel 3 EVRM. De zaak betreft een Belgisch-Marokkaanse burger die beweert dat de Belgische Staat heeft gefaald om consulaire bescherming te bieden tegen ernstige inbreuken op zijn fysieke en psychologische gesteldheid tijdens zijn gevangenschap in Marokko. De klager doet een beroep op artikel 1 (verplichting mensenrechten te respecteren) en 3 EVRM (verbod op foltering en inhumane behandeling).

De vraag is of de Belgische Staat een positieve verplichting had om de klager consulaire bijstand te verlenen.

Het Hof merkt op dat de Belgische autoriteiten zich niet passief hebben opgesteld. In tegendeel: zij hebben meermalen met de Marokkaanse autoriteiten bemiddeld om klagers situatie te verbeteren, hetzij op een diplomatieke basis, hetzij op humanitaire gronden. Het klopt dat deze inspanningen geen invloed hebben gehad op de detentieomstandigheden van de klager. Dit is echter niet te wijten aan de inzet van het Belgische consulaat in Marokko, maar aan de systematische weigering van de Marokkaanse autoriteiten om een precedent te scheppen die in strijd is met de staande praktijk dat geen consulaire bijstand wordt verleend aan Marokkaanse staatsburgers indien zij gedetineerd zijn in de staat van hun andere nationaliteit.

Het Hof concludeert dat – uitgaand van de positieve verplichting die volgt uit artikel 1 in combinatie met artikel 3 EVRM – de klacht onvoldoende onderbouwd en daarmee niet-ontvankelijk is.

OVERIG

- [France must act on its pre-trial detention problem \(fair trials\)](#)
- [Disproportioneel politiegeweld bij de aanhouding \(NJB\)](#)

Scriptie van Mirre Dijk over de Nederlandse strafrechtelijke beoordeling van politiegeweld bij de aanhouding in het licht van 3 EVRM.

EHRM – factsheets en guides

- 🔗 [Hunger strikes in detention](#) (augustus 2015)
- 🔗 [Migrants in detention](#) (maart 2021)
- 🔗 [Prisoners' right to vote](#) (april 2019)
- 🔗 [Prisoners' health-related rights](#) (juli 2020)
- 🔗 [Detention and mental health](#) (maart 2020)
- 🔗 [Detention conditions and treatment of prisoners](#) (oktober 2020)
- 🔗 [Use of force in the policing of demonstrations](#) (maart 2021)
- 🔗 [Guide on the case-law of the ECHR on Prisoners' rights](#) (augustus 2021) ^{new}

Diensten, elektronische communicatiediensten

HvJ – ARREST – 2 september 2021 – zaak C-854/19 – Vodafone – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:675 – [persbericht](#) – geen conclusie – [arrest](#)

Roaming mobiele telefoon - Zero-rating"-tariefoptie

Verordening (EU) 2015/2120. De vragen gaan over de interpretatie van een „gereguleerde roamingdatadienst” in de zin van de EU-roamingverordening (531/2012). Het gaat om een abonnementsformule met een vast datavolume per maand en een automatische snelheidsverlaging na verbruik daarvan. Voor dataverbruik in het binnenland bestaat een gratis optie waarmee gebruik kan worden gemaakt van bepaalde diensten van partnerondernemingen van de telecommunicatieonderneming zonder dat de verbruikte hoeveelheid data op het maandelijkse datavolume binnen het mobiele tarief in mindering wordt gebracht. Is het in strijd met de roamingverordening dat die mogelijkheid niet bestaat voor dataverbruik in andere EU-landen?

Hof: Artikel 3 van verordening (EU) 2015/2120 moet aldus worden uitgelegd dat een beperking van het roaminggebruik wegens de activering van een „zero-rating”-tariefoptie onverenigbaar is met de verplichtingen die voortvloeien uit lid 3 van dat artikel.

Zie ook: [C-5/20 \(Vodafone\)](#) en [C-34/20 \(Telekom Deutschland\)](#) met hetzelfde persbericht.

HvJ – ARREST – 2 september 2021 – gevoegde zaken C-721/19 en C-722/19 – Sisal, Stanleybet Malta en Magellan Robotech Limited – Italië – ECLI:EU:C:2021:672 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Concessiesysteem – Instantloterij – Verlenging zonder aanbesteding

Samenvatting onder: [Kansspelen](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Portugal – 6 september 2021 (ECER 10.3.2021) – [zaak C-411/21 – Instituto do Cinema e do Audiovisual](#)

Televisiediensten – Financiering nationale cinematografische en audiovisuele werken – Heffing abonnementsgeld bij aanbieders betaaltelevisie

Artikel 56 VWEU. Beroep tegen een aanslag van de jaarlijkse heffing voor aanbieders van betaaltelevisie, opgelegd door Instituto do Cinema e do Audiovisual.

Kan een heffing, die uitsluitend dient om de promotie en verspreiding van Portugese cinematografische en audiovisuele werken te financieren, leiden tot met artikel 56 VWEU strijdige discriminatie doordat het moeilijker wordt om diensten te verrichten tussen lidstaten dan binnen een en dezelfde lidstaat? Wordt het antwoord op deze vraag beïnvloed door het gegeven dat andere lidstaten gelijksoortige of identieke regelingen kennen?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Italië – 6 september 2021 (ECER 21.4.2021) – [C-437/21 – Liberty Lines](#)

Aanbesteding zeevervoersdiensten – Gunning – Vrij verkeer van diensten - Mededinging

Samenvatting onder: [Aanbesteding en overheidsdiensten](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland - 7 juli 2021 (ECER 22.9.21) - [C-431/21 - Finanzamt Bremen](#)

Vrijheid van vestiging – Belastingwetgeving - Grensoverschrijdende transacties - Arm's-length-beginsel

Artikel 49 VWEU. Artikel 56 VWEU. Staat de vrijheid van vestiging, dan wel de vrijheid van dienstverlening in de weg aan een nationale regeling die een belastingplichtige sanctioneert middels een toeslag indien hij op verzoek geregistreerde gegevens inzake grensoverschrijdende transacties niet overlegt?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Ierland – 30 juli 2021 (ECER 29.9.21) - [C-494/21 - Eircom](#)

Universele dienst – Berekening kosten – Onredelijke last

Richtlijn 2002/21/EG (Kaderrichtlijn). Richtlijn 2002/22/EG (Universeledienstrichtlijn). Verzoekster, een telecommunicatiebedrijf, is aangewezen als aanbieder van een universele dienst (USP). Partijen verschillen van mening over de betekenis van de conclusies van het Hof in het [arrest C-389/08 Base](#) en de toepassing daarvan bij de beoordeling of er sprake is van een onredelijke last indien er op de markt slechts één USP is, en over de vraag welke toets moet worden gehanteerd bij de bepaling wat meer in het algemeen een onredelijke last is.

CONSULTATIE

Toeristische diensten – kortetermijnverhuur, Feedback mogelijk van 27 September 2021 - 13 december 2021 ([EC](#))

LITERATUUR

M.R. Botman. Vrij verkeer - Regulering van toeristische verhuur: grenzen en mogelijkheden - De gevolgen van het arrest Cali Apartments voor de Nederlandse rechtspraak, in: [NtEr 2021/5.1](#)

Digitale markt en social media

EHRM – ARREST – Volodina t. Rusland (no. 2) – 14 september 2021 – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) - [40419/19](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:0914JUD004041919](#)

Onvoldoende bescherming slachtoffer cybergeweld – Schending artikel 8 EVRM

Samenvatting onder: [Huiselijk geweld](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 16 september 2021 – zaak C-251/20 – Gtflax Tv – Frankrijk – **Grote Kamer – [ECLI:EU:C:2021:745](#) – [conclusie](#)**

Onerlijke mededinging – Smadelijke uitlatingen op internet over een rechtspersoon - Bevoegde rechter

Samenvatting onder: [IPR](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Frankrijk – 5 juli 2021 (ECER 16.9.21) - [C-470/21](#) - [La Quadrature du Net e.a.](#)

AVG - Geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens - Verkeers- en locatiegegevens - Auteursrecht

Samenvatting onder: [Privacy en persoonsgegevens](#)

OVERIG

- ECHR Symposium: Human Rights in the Digital Sphere ([ECHRblog](#))
- Artificial Intelligence – A new portal to promote global cooperation launched with 8 international organisations ([FRA](#))
- Europese Commissie stelt een traject naar het digitale decennium in 2030 voor ([ECER](#))
- Can AI qualify as an “inventor” for the purposes of patent law? ([UK human rights blog](#))
- Use of artificial intelligence by the police: MEPs oppose mass surveillance ([EC](#))
- Facebook suspends accounts of German Covid-19-deniers ([Verfassungsblog](#))
- Platform research access in Article 31 of the Digital Services Act ([verfassungsblog](#))
- Why End-User Consent Cannot Keep Markets Contestable ([verfassungsblog](#))
A central source of Big Tech gatekeepers’ power is their encompassing access to individuals’ personal data. The prohibition of Article 5(a) of the proposed Digital Markets Act, therefore, is a welcome attempt to limit the private power over data held by gatekeeping platforms. However, end-user consent cannot be regarded as an adequate safeguard for keeping data-driven markets competitive.
- Private Enforcement for the DSA/DGA/DMA Package ([Verfassungsblog](#))
The package consisting of the Digital Markets Act, the Digital Services Act, and the Data Governance Act is about empowering authorities vis-à-vis powerful private market players. Private enforcement is absent in this package, despite its great potential: By engaging in rule enforcement, individuals and companies help to confine key market players’ (unlawful

use of) economic power, while also counterbalancing a tendency for state agencies to become the sole decision makers on when and how to sanction what they consider undue conduct.

- **Enforcement of the DSA and the DMA ([verfassungsblog](#))**
In trying to overcome the cross-border enforcement's pitfalls of the GDPR, the Commission's proposals for a Digital Services Act and Digital Markets Act are largely expanding the Commission's enforcement powers. Unfortunately, what is touted as a solution for cross-border enforcement issues, might lead to new difficulties and challenges due to the risks of the centralization of power with the Commission.
- **Human Ads Beyond Targeted Advertising ([Verfassungsblog](#))**
If the bridling of harmful targeted advertising is a core objective of the DSA, the exclusion of influencer marketing is a grave oversight. Amendments introduced by the Internal Market and Consumer Protection Committee in the European Parliament may remedy this omission.
- **How to Challenge Big Tech ([Verfassungsblog](#))**
The European Commission's proposal for a Digital Markets Act is meant to complement EU competition law, in order to guarantee contestable digital markets. However, from a policy point of view, the current self-restriction to behavioural remedies in competition law and merger control, as well as the focus on behavioural ex ante regulation via the DMA, is at best a half-hearted and at worst a misguided way to effectively address the Big Tech challenge.
- **Re-Subjecting State-Like Actors to the State ([verfassungsblog](#))**
The Digital Services Act aims to limit the power of the Big Tech companies and to place more responsibility on them to control the content which is posted on their websites. Rather than providing even more power to the platforms via de facto self-regulation, the DSA should strengthen the interference opportunities of public authorities.
- **Eyes Wide Open ([verfassungsblog](#))**
The Digital Services Act must confront a gordian knot of fundamental rights and public interests with respect to various affected actors. To be effective, the new regulation must both consider the current reality of intermediary service provision and provide enough flexibility for future technological developments. It currently falls short of this aim.

Discriminatie

[EHRM – ARREST – X. t. Polen – 16 september 2021 - persbericht – arrest \(niveau 2\) – 20741/10 - ECLI:CE:ECHR:2021:0916JUD002074110](#)

Voogdijzaak – Discriminatie – LHBT relatie

Samenvatting onder: [Familieleven en familierecht](#)

EHRM - factsheets en guides

- [Guide on Article 14 ECHR and on article 1 of Protocol No. 12 to the Convention - prohibition of discrimination \(december 2020\)](#)

Eigendomsrecht

EHRM – ARREST – 7 september 2021 - Sakskoburggotski en Chrobok t. Bulgarije – persbericht – arrest (niveau 2) - 38948/10 - 8954/17 - ECLI:CE:ECHR:2021:0907JUD003894810

Recht op eigendom – Verbod van commerciële exploitatie bosgebied disproportioneel – Bezittingen koninklijke familie

Artikel 1, Eerste Protocol EVRM. Artikel 6 EVRM. In 1946 en 1947 is in Bulgarije de monarchie afgeschaft en zijn alle kroondomeinen overgedragen aan de Staat. In 1998 werd dit door de nationale rechter beoordeeld als in strijd met het recht op eigendom en het verbod van discriminatie zoals vastgelegd in de Grondwet, en startten twee leden van de koninklijke familie procedures om hun eigendommen terug te krijgen. Voor het EHRM klagen zij er in het bijzonder over dat zij ten aanzien van verschillende eigendommen niet als eigenaar worden beschouwd, dat zij andere eigendommen niet kunnen overdragen, of niet commercieel kunnen exploiteren, en dat zij worden gediscrimineerd op basis van afkomst en sociale positie.

Het hof verklaart alle klachten met betrekking tot het recht op eigendom niet-ontvankelijk, behalve de klacht over het niet commercieel kunnen exploiteren van een bosgebied. Daarmee was een streep gehaald door een eerder plan dat was goedgekeurd, en dat was een inbreuk op klagers' eigendom. Die inbreuk was bij wet voorzien en bedoeld om de bossen te beschermen, in het algemeen belang, maar de maatregelen waren niet proportioneel. Er was geen rechtvaardiging voor, aangezien er voldoende wettelijke mogelijkheden waren om de gepretendeerde eigendomsrechten van de Staat te beschermen. Bovendien duurde de inbreuk op de eigendomsrechten van klagers te lang, terwijl deze ook nog eens bedoeld was als tijdelijk. Dit zorgde voor onzekerheid bij klagers, die geen mogelijkheden hadden om de beperkingen aan te vechten. Het verbod van exploitatie was dus disproportioneel en legde een te zware individuele last op aan klagers. Dit leidt tot schending van artikel 1 Eerste Protocol, en ook van artikel 6 EVRM. Overigens werpt de zaak reële vragen op met betrekking tot discriminatie op basis van afkomst, sociale positie en politieke opvattingen, maar op dit punt hebben de klagers de effectieve nationale mogelijkheden onvoldoende benut.

OVERIG

Property is not (just) private ([Verfassungsblog](#))

EHRM – factsheets en guides

[🔗 Guide on Article 1 of Protocol No. 1 to the ECHR - protection of property \(april 2021\)](#)

Energiemarkt

HvJ – ARREST – 2 september 2021 – zaak C-718/18 – Commissie/Duitsland – ECLI:EU:C:2021:662 – conclusie – arrest

Niet nakoming - Begrip 'verticaal geïntegreerd bedrijf' – Nationale regulerende instanties

Richtlijn 2009/72/EG. Richtlijn 2009/73/EG. Artikel 45 VWEU. Artikel 15, Artikel 17 en Artikel 52, lid 1 Handvest EU. Duitsland wordt ondersteund door Zweden in deze zaak. Wat is de draagwijdte van het begrip „verticaal geïntegreerd bedrijf” in de elektriciteits- en aardgassector en, meer in het bijzonder, omvat dit begrip ook activiteiten die buiten de Europese Unie worden verricht? Wat is de reikwijdte van de exclusieve bevoegdheden die bij het Unierecht aan de nationale regulerende instanties (hierna: „NRI's”) in de elektriciteits- en aardgassector zijn toegekend, en in hoeverre kunnen de lidstaten dienaangaande regelgevend optreden?

Hof: Door de volgende bepalingen niet naar behoren om te zetten:

- artikel 2, punt 21, van richtlijn 2009/72/EG, en artikel 2, punt 20, van richtlijn 2009/73/EG,
 - artikel 19, leden 3 en 8, van de richtlijnen 2009/72 en 2009/73,
 - artikel 19, lid 5, van de richtlijnen 2009/72 en 2009/73,
 - artikel 37, lid 1, onder a), en lid 6, onder a) en b), van richtlijn 2009/72 en artikel 41, lid 1, onder a), en lid 6, onder a) en b), van richtlijn 2009/73,
- is Duitsland de krachtens die richtlijnen op haar rustende verplichtingen niet nagekomen.

HvJ – ARREST – 9 september 2021 – zaak C-100/20 – Hauptzollamt B – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:716 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Duitse elektriciteitsbelasting - Rentevergoeding na onverschuldigde betaling?

Richtlijn 2003/96/EG. De zaak gaat over een navorderingsaanslag die verband houdt met de heffing van belasting op het elektriciteitsverbruik van X.Y., met name over de vraag of deze recht had op de betaling van vertragingsrente over het bedrag van de elektriciteitsbelasting dat zij onverschuldigd had betaald en dat haar om die reden is terugbetaald.

Hof: Het Unierecht moet aldus worden uitgelegd dat het vereist dat bij de terugbetaling van een bedrag aan elektriciteitsbelasting dat ten onrechte is geheven wegens de onjuiste toepassing van een nationale bepaling die is vastgesteld op basis van een aan de lidstaten bij richtlijn 2003/96/EG, dit bedrag moet worden vermeerderd met rente.

- 🇪🇺 Bij terugbetaling Duitse elektriciteitsbelasting bestaat recht op rentevergoeding. ([VN-Vandaag-2021/2109](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G PIKAMÄE – 9 september 2021 – zaak C-179/20 – Fondul Proprietatea – Roemenië – ECLI:EU:C:2021:731 – [conclusie](#)

Vrije toegang van derden tot het elektriciteitsnet – Openbardienstverplichtingen

Richtlijn 2009/72/EG. Richtlijn 2009/28/EG. Kan een lidstaat gewaarborgde toegang tot de transmissie- en distributiesystemen verlenen aan bepaalde stroomproductie-eenheden die gebruikmaken van niet-hernieuwbare energiebronnen?

Het gaat o.a. over de draagwijdte van de verplichting van de lidstaten om stroomproductie-eenheden die gebruikmaken van hernieuwbare energiebronnen gewaarborgde toegang tot het net te verlenen, alsmede over de gevolgen van het verlenen van gewaarborgde toegang aan bepaalde stroomproductie-eenheden die gebruikmaken van niet-hernieuwbare energiebronnen voor de nettoegang van stroomproductie-eenheden die niet beschikken over een dergelijke toegang.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 16, lid 2, onder b), van richtlijn 2009/28/EG, artikel 3, leden 2 en 14, en artikel 32, lid 1, van richtlijn 2009/72/EG verzetten zich niet tegen een nationale regeling als die in het hoofdgeding, die bepaalde stroomproductie-eenheden die gebruikmaken van niet-hernieuwbare energiebronnen, gewaarborgde toegang tot de transmissie- en distributiesystemen verleent ter waarborging van de leverings- en voorzieningszekerheid van elektriciteit, op voorwaarde dat de toegang tot het net voor elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen, die is verleend krachtens artikel 16, lid 2, onder b), van richtlijn 2009/28, verzekerd is, en is voldaan aan de vereisten van artikel 32, lid 1, van richtlijn 2009/72 en, ingeval de verwijzende rechter vaststelt dat aan die stroomproductie-eenheden openbardienstverplichtingen zijn opgelegd, aan de vereisten van artikel 3, leden 2 en 14, van deze richtlijn, voor zover deze regeling niet verder gaat dan noodzakelijk is om de doelstelling ervan te bereiken. Het staat aan de verwijzende rechter om na te gaan of in het hoofdgeding aan deze voorwaarden is voldaan.

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 30 september 2021 – zaak C-139/20 – Commissie/Polen – ECLI:EU:C:2021:776 – [conclusie](#)

Inbreukprocedure - Belasting over energieproducten en elektriciteit – Emissierechten – Vrijstelling accijns

Artikel 258 VWEU. Richtlijn 2003/96/EG. De kern van de klacht van de Commissie is dat Polen in haar nationale wetgeving zonder onderscheid bedrijven heeft vrijgesteld van minimumaccijns op het verbruik van energieproducten voor verwarmingsdoeleinden, zonder hen te verplichten regelingen in te voeren die andere milieu- of energie-efficiëntiedoelstellingen bereiken dan hun deelname aan het EU-emissiehandelssysteem. Volgens Polen is dit in overeenstemming met artikel 17, lid 1, onder b), (2) en (4) van die richtlijn en dus is er geen sprake van een inbreuk op het EU-recht. De Commissie verzoekt het Hof te verklaren dat Polen, door de toepassing van een wet die vrijstelling van accijns verleent voor energieproducten die worden gebruikt door energie-intensieve bedrijven die onder het EU-emissiehandelssysteem vallen, de verplichtingen uit hoofde van artikel 17, lid 1, onder b), niet is nagekomen) en artikel 17, lid 4, van richtlijn 2003/96.

De A-G geeft het Hof in overweging: het beroep te verwerpen.

BNC-fiche

- Fiche: Herziening Richtlijn energiebelastingen ([Kamerstuk 22112, nr. 3187](#))
- Fiche: Herziening Richtlijn hernieuwbare energie ([Kamerstuk 22112, nr. 3185](#))
- Fiche: Verordening uitrol infrastructuur alternatieve brandstoffen ([Kamerstuk 22112, nr. 3190](#))
- Fiche: Herschikking Richtlijn energie-efficiëntie ([Kamerstuk 22112, nr. 3186](#))

OVERIG

Energy Transition: Commission announces three Energy Compacts at UN High-Level Dialogue in New York ([EC](#))

Erfrecht

HvJ – ARREST – 9 september 2021 – zaak C-277/20 – UM – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2021:708 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Erfovereenkomst – Schenking onder levenden – Keuze van het op de erfopvolging toepasselijke recht

Verordening (EU) nr. 650/2012. Duitsland en Spanje hebben schriftelijke opmerkingen ingediend. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen U.M., een Duitse onderdaan, en de Oostenrijkse autoriteiten over een verzoek tot inschrijving in het kadaster van het eigendomsrecht op een in Oostenrijk gelegen onroerend goed. De vader van U.M. heeft op 22 juli 1975 bij overeenkomst bepaald dat bij zijn overlijden aan zijn zoon en zijn toenmalige schoondochter, ieder voor de helft, de eigendom van een in Oostenrijk gelegen perceel grond zou worden overgedragen, met inbegrip van al hetgeen op het tijdstip van zijn overlijden daarop was gebouwd, mits was voldaan aan bepaalde voorwaarden. Bij het sluiten van deze overeenkomst, waarvoor het Oostenrijkse recht als toepasselijk recht was aangewezen, hadden alle partijen hun gewone verblijfplaats in Duitsland.

Hof: Artikel 3, lid 1, onder b), van verordening (EU) nr. 650/2012 moet aldus worden uitgelegd dat een overeenkomst waarbij een persoon bepaalt dat de eigendom van een hem toebehorend onroerend goed bij zijn overlijden wordt overgedragen aan andere contractpartijen, een „erfovereenkomst” in de zin van deze bepaling vormt.

Artikel 83, lid 2, van verordening nr. 650/2012 is niet van toepassing op het onderzoek van de geldigheid van de rechtskeuze die vóór 17 augustus 2015 is gemaakt om uitsluitend een „erfovereenkomst”, in de zin van artikel 3, lid 1, onder b), van deze verordening, betreffende een bepaald goed van de erflater te regelen, en niet de erfopvolging in diens nalatenschap in haar geheel.

- E CJEU on donation mortis causa under the Succession Regulation in the case UM, C-277/20 ([conflict of laws](#))

HvJ – ARREST – 9 september 2021 – zaak C-422/20 – R.K. – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:718 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Europese erfrechtverklaring - Onbevoegdverklaring

Verordening (EU) nr. 650/2012. Spanje en Italië hebben schriftelijke opmerkingen ingediend. Na het overlijden van haar echtgenoot, die de Duitse nationaliteit had, heeft CR. De Duitse rechter verzocht om afgifte van een nationale en een Europese erfrechtverklaring op basis van een in het Duits opgesteld holografisch testament, waarbij de echtgenoten elkaar als enige erfgenamen hadden aangewezen.

R.K., de broer van de erflater, heeft de bevoegdheid van de Duitse gerechten om zich over dat verzoek uit te spreken betwist, op grond dat de erflater op het tijdstip van overlijden zijn gewone verblijfplaats in Spanje had en het testament geen uitdrukkelijke keuze van het recht inzake de erfopvolging bevat.

Hof: Artikel 7, onder a), van verordening (EU) nr. 650/2012 moet aldus worden uitgelegd dat het voor het bestaan van onbevoegdverklaring in de zin van artikel 6, onder a), van deze verordening ten gunste van de gerechten van de lidstaat waarvan het recht door de erflater is gekozen, niet is vereist dat het eerder aangezochte gerecht zich uitdrukkelijk onbevoegd heeft verklaard, maar dat het voornemen daartoe ondubbelzinnig moet blijken uit de beslissing die het in dat verband heeft gegeven.

Artikel 6, onder a), artikel 7, onder a), en artikel 39 van verordening nr. 650/2012 moeten aldus worden uitgelegd dat het gerecht van de lidstaat dat na een onbevoegdverklaring is aangezocht, niet bevoegd is om te toetsen of was voldaan aan de in deze bepalingen gestelde voorwaarden waaronder het eerder aangezochte gerecht zich onbevoegd mag verklaren.

Artikel 6, onder a), en artikel 7, onder a), van verordening nr. 650/2012 moeten aldus worden uitgelegd dat de bevoegdheidsregels van deze bepalingen ook van toepassing zijn wanneer de erflater in zijn vóór 17 augustus 2015 opgestelde testament het ten aanzien van de erfopvolging toepasselijke recht niet heeft gekozen en de aanwijzing van dit recht uitsluitend voortvloeit uit artikel 83, lid 4, van deze verordening.

- E ECJ, judgment of 9 September 2021, C-422/20 – RK ./ CR, on the interpretation of jurisdictional provisions of the European Succession Regulation (ESR) ([conflict of laws](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G RICHARD DE LA TOUR – 16 september 2021 – zaak C-394/20 – Finanzamt V – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:749 – [conclusie](#)

Erfbelasting

Artikelen 63 en 65 VWEU. De verwijzende rechter vraagt of en – in voorkomend geval – in welke mate, naargelang van de omvang van de door de betrokken lidstaat uitgeoefende heffingsbevoegdheid, een verschil in behandeling kan worden toegestaan bij de toekenning van belastingvoordelen in de vorm van persoonlijke belastingvrije sommen of de aftrek van bepaalde tot de nalatenschap behorende vermogensbestanddelen als schulden van de nalatenschap, naargelang de heffingsgrondslag wordt gevormd door het volledige vermogen van de erflater dan wel beperkt blijft tot het binnenlands vermogen in deze lidstaat.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 63, lid 1, en artikel 65 VWEU staan niet in de weg aan een regeling van een lidstaat inzake de heffing van erfbelasting die in het geval van een tot het binnenlands onroerend vermogen beperkte belastingplicht, die van toepassing is indien noch de erflater noch de erfgenaam op het tijdstip van overlijden ingezetene van die lidstaat was, een persoonlijke belastingvrije som toekent die evenredig is aan het gedeelte van het vermogen dat in die lidstaat belastbaar is, terwijl die belastingvrije som niet is beperkt in geval van onbeperkte belastbaarheid van dat vermogen, die van toepassing is indien ten minste de erflater of de erfgenaam op het tijdstip van overlijden ingezetene van de betrokken lidstaat was.

Artikel 63, lid 1, en artikel 65 VWEU staan in de weg aan een regeling van een lidstaat inzake de heffing van erfbelasting die in het geval van een tot het binnenlands onroerend vermogen beperkte belastingplicht, die van toepassing is indien noch de erflater noch de erfgenaam op het tijdstip van overlijden ingezetene van die lidstaat was, bepaalt dat de schulden ter zake van de legitieme porties niet in aftrek kunnen worden gebracht op de waarde van de nalatenschap, zelfs niet op evenredige wijze, terwijl die schulden volledig in aftrek kunnen worden gebracht in geval van onbeperkte belastbaarheid van de nalatenschap, die van toepassing is indien ten minste de erflater of de erfgenaam op het tijdstip van het overlijden van de erflater ingezetene van de betrokken lidstaat was.

Europese subsidies

HvJ – CONCLUSIE A-G KOKOTT – 9 september 2021 – zaak C-347/20 – Zinātnes parks – Letland – ECLI:EU:C:2021:732 – [conclusie](#)

Aanvraag Europese subsidie – Onderneming in moeilijkheden - Kapitaalverhoging - Handelsregister

Verordening (EU) nr. 651/2014. Richtlijn 2013/34/EU. Een onderneming in de rechtsvorm van een vennootschap vraagt steun aan bij een EU-fonds in Letland en dient een overeenkomstige steunaanvraag in. Aangezien echter meer dan de helft van het geplaatste aandelenkapitaal door de opgebouwde verliezen is verdwenen, zou de onderneming als „onderneming in moeilijkheden” uitgesloten zijn van steun. Daarom besluiten de aandeelhouders nog vóór de indiening van de aanvraag tot een overeenkomstige kapitaalverhoging. Na deze kapitaalverhoging zou de onderneming niet langer als een onderneming in moeilijkheden worden beschouwd. Volgens het nationale recht moet een kapitaalverhoging in het handelsregister worden ingeschreven om als geldig te worden beschouwd. Deze inschrijving werd echter pas gedaan na het verstrijken van de aanvraagtermijn, maar vóór de afwijzende beslissing.

Met het verzoek om een prejudiciële beslissing wordt thans de vraag gesteld of het nationale recht inzake de openbare registers bepalend is voor de beoordeling van de uitsluitingsgrond van een onderneming in moeilijkheden in de zin van artikel 2, punt 18, van de verordening en vanaf welk tijdstip de uitsluitingsgrond van een onderneming in moeilijkheden in de onderhavige situatie niet meer van toepassing is. In dit verband rijst ook de vraag naar het bewijs van een besloten, maar nog niet ingeschreven kapitaalverhoging gedurende de selectieprocedure. De reden hiervoor is dat het nationale recht van Letland niet toestaat dat er na de indiening van de steunaanvraag nog een toelichting kan worden gegeven door de indiening van aanvullende documenten. *A-G geeft het Hof in overweging: Aan het begrip ‚geplaatst aandelenkapitaal’ in artikel 2, punt 18, onder a), van verordening nr. 651/2014 dient een autonome Unierechtelijke uitlegging te worden gegeven. Het begrip omvat het gestorte geplaatste kapitaal in de zin van bijlage III bij richtlijn 2013/34. Dit staat los van de vraag of krachtens de betrokken nationale wetgeving reeds een inschrijving in het register heeft plaatsgevonden en of deze noodzakelijk is voor de geldigheid van een kapitaalverhoging.*

Om deze voorwaarde aan te tonen en om te beoordelen of een onderneming in moeilijkheden verkeert in de zin van artikel 2, punt 18, onder a), van verordening nr. 651/2014, kan de lidstaat verlangen dat het laatst gepubliceerde actuele jaarverslag of een door een beëdigd accountant goedgekeurd tussentijds operationeel verslag wordt overgelegd.

De uitsluiting van documenten en informatie die pas na de steunaanvraag worden ingediend, is verenigbaar met artikel 125, lid 3, onder a), van verordening nr. 1303/2013, als het voor alle aanvragers duidelijk is dat deze documenten samen met de aanvraag moeten worden ingediend en niet naderhand kunnen worden ingediend.

Familieleven en familierecht

EHRM – ARREST – Volodina t. Rusland (no. 2) – 14 september 2021 – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) - [40419/19](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:0914JUD004041919](#)

Onvoldoende bescherming slachtoffer cybergeweld – Schending artikel 8 EVRM

Samenvatting onder: [Huiselijk geweld](#)

EHRM – ARREST – Abdi t. Denemarken – 14 september 2021 – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) - [41643/19](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:0914JUD004164319](#)

Statushouder - Uitzetting na strafrechtelijke veroordeling – Permanent verbod tot terugkeer – Noodzakelijkheids criterium - Proportionaliteit

Artikel 8 EVRM. Klager is in 1997, op vierjarige leeftijd, vanuit Somalië naar Denemarken gekomen en heeft in 1997 asiel gekregen. Klager is verschillende keren strafrechtelijk veroordeeld, waarbij ook gevangenisstraffen zijn opgelegd. In 2018 is klager veroordeeld wegens verboden wapenbezit. Naast een gevangenisstraf heeft de rechtbank een voorwaardelijke uitzetting opgelegd, met een proeftijd van twee jaar. Het gerechtshof heeft de veroordeling in stand gelaten, maar heeft geoordeeld dat klager zou moeten worden uitgezet met een permanent verbod op terugkeer. Klagers ingediende beroep in cassatie is afgewezen.

Schending van artikel 8 EVRM. Het Hof oordeelt dat er sprake is van een beperking van artikel 8. Tevens oordeelt het Hof dat de beperking (de uitzetting en het verbod tot terugkeer) is voorzien bij wet en dat hiermee het doel wordt gediend van het voorkomen van criminaliteit en ordeverstoring. Het Hof oordeelt echter dat de beperking niet noodzakelijk was in een democratische samenleving.

Het Hof overweegt dat de Deense gerechten uitgebreid de wettelijke criteria hebben onderzocht en hebben geoordeeld dat er sprake moest zijn van ernstige redenen om de uitzetting van klager te rechtvaardigen. Het Hof constateert dat klager als minderjarige verschillende keren is veroordeeld, voornamelijk voor verkeersovertredingen en drugsdelicten, en als volwassene ook meerdere keren. De veroordeling wegens verboden wapenbezit is een ernstig delict dat ernstige gevolgen had kunnen hebben voor anderen. Het Deense gerechtshof heeft terecht geoordeeld dat de uitzetting en het verbod tot terugkeer zwaar zou wegen voor klager vanwege de lengte van zijn verblijf in Denemarken. Klager heeft echter, volgens het Deense gerechtshof, voldoende kennis van de taal, gewoontes en cultuur in Somalië, zodat hij daar zou kunnen leven. Het Hof constateert dat klager niet eerder is gewaarschuwd dat uitzetting zou kunnen worden opgelegd en is ook van mening dat de eerdere begane delicten niet van dien aard waren dat klager een bedreiging vormt voor de openbare orde. Klager is op zeer jonge leeftijd in Denemarken gekomen, verblijft daar ruim twintig jaar en heeft dus sterke banden met Denemarken, terwijl zijn banden met Somalië feitelijk non-existent waren. Deze omstandigheden in aanmerking nemend, is het Hof van oordeel dat het opleggen van de uitzetting en het levenslange verbod op terugkeer naar Denemarken disproportioneel is.

EHRM – ARREST – X. t. Polen – 16 september 2021 - [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [20741/10](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:0916JUD002074110](#)

Voogdijzaak – Discriminatie – LHBT relatie

Artikel 8 EVRM. Artikel 14 EVRM. Klaagster verliest de voogdij over haar jongste kind in de echtscheidingsprocedure. Volgens klaagster is de voogdij geweigerd vanwege haar seksuele geaardheid.

Het Hof oordeelt dat de seksuele geaardheid van klaagster en de relatie met een andere vrouw voortdurend besproken zijn tijdens de beraadslagingen in elke fase van de gerechtelijke procedures. Er is een verschil in behandeling geweest tussen klaagster en elke andere ouder die de volledige voogdij over zijn of haar kind wil hebben. Dat verschil was gebaseerd op haar seksuele geaardheid en komt daarom neer op discriminatie.

- Discrimination in Poland against lesbian in custody case is a violation of the ECHR ([ECHRSO](#))

EHRM – ARREST – 23 september 2021 – [Aanagnostakis e.a. t. Griekenland](#) – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 3) – [46075/16](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:0923JUD004607516](#)

Vaststelling omgangsregeling – Schending recht op privéleven

Artikel 8 EVRM. In 2014 krijgt een ongetrouwd stel een kind. In november 2015 start de moeder een procedure waarin zij van de vader dan wel diens ouders een voorlopige maandelijkse toelage vordert. De vader respectievelijk de grootouders verzoeken van hun kant om een (voorlopige) omgangsregeling. Nadat in juni 2016 de over en weer gevorderde voorlopige voorzieningen (gedeeltelijk) zijn toegewezen volgt in december 2018 de definitieve beslissing in eerste aanleg. Uiteindelijk duurt het tot augustus 2021 tot in hoogste instantie wordt beslist. Daarmee heeft de procedure volgens klagers, de vader en de grootouders, onredelijk lang geduurd.

EHRM: de vader heeft terecht geklaagd over de lange duur van de procedure; er zijn immers meer dan 5 jaar en negen maanden verstreken sinds de datum van zijn verzoek (18 december 2015) tot aan de nog niet gefinaliseerde beslissing in cassatie (11 augustus 2021). De regering heeft hiervoor geen sluitende verklaring gegeven. Bovendien is er in dit soort zaken altijd een risico dat procedurele vertraging er uiteindelijk toe leidt dat de zaak (voortijdig) wordt beslist. Schending van artikel 8 EVRM. De klacht van de grootouders wordt niet-ontvankelijk verklaard omdat zij enkel een voorlopige voorziening hebben gevorderd, waarop reeds in juni 2016 is beslist.

HvJ – CONCLUSIE A-G PIKAMÄE – 30 september 2021 – zaak C-483/20 – Commissaris-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen – België – [ECLI:EU:C:2021:780](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Asielverzoek van een niet begeleid minderjarig kind – Asiel al verleend in andere lidstaat – Familieleven

Samenvatting onder: [Asiel en migratie](#)

EHRM - factsheets en guides

- [Children's rights](#) (mei 2021)
- [Gestational surrogacy](#) (mei 2021)
- [International child abductions](#) (juni 2021)
- [Parental rights](#) (mei 2021)
- [Protection of minors](#) (juni 2021)
- [Reproductive rights](#) (juli 2021)

- [!\[\]\(95b42f0077faf7439a26242a54e021ec_img.jpg\) Guide on Article 8 ECHR - right to respect for private and family life, home and correspondence \(december 2020\)](#)
- [!\[\]\(e097ab4c08b8186dd0908330bbc2dc28_img.jpg\) Guide on Article 12 ECHR - right to marry \(augustus 2021\) ^{new}](#)

Financiële markt en diensten, EMU, Bankenunie

HvJ – ARREST – 2 september 2021 – zaak C-337/20 – CRCAM – Frankrijk – ECLI:EU:C:2021:671 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Kennisgeving van niet-toegestane betalingstransacties – Aansprakelijkheid betalingsdienstaanbieder - Borg

Richtlijn 2007/64/EG. Tsjechië en Italië hebben in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend. In het hoofdgeding is de betalingsdienstaanbieder tevens schuldeiser van de gebruiker, die bijgevolg schuldenaar is. Met zijn vragen wenst de Cour de cassation te vernemen of de bepalingen van de richtlijn volledig zijn geharmoniseerd – zodat de lidstaten geen speelruimte hebben met betrekking tot de aansprakelijkheid van de partijen bij een betalingstransactie – en of die bepalingen van invloed zijn op de relatie tussen de schuldeiser en een borg, die garant staat voor de schuld die de schuldenaar heeft jegens die schuldeiser.

Hof: Artikel 58 en artikel 60, lid 1, van richtlijn 2007/64/EG staan eraan in de weg dat een betalingsdienstgebruiker de aanbieder van deze diensten aansprakelijk kan stellen op basis van een andere aansprakelijkheidsregeling dan de regeling in deze bepalingen wanneer deze gebruiker de in artikel 58 neergelegde kennisgevingsverplichting niet is nagekomen.

Artikel 58 en artikel 60, lid 1, van richtlijn 2007/64/EG verzetten zich er niet tegen dat de borg van een betalingsdienstgebruiker zich, vanwege niet-nakoming door de betalingsdienstaanbieder van zijn verplichtingen in verband met een niet-toegestane transactie, beroept op de civielrechtelijke aansprakelijkheid van een dergelijke aanbieder, begunstigde van de borgstelling, om het bedrag van de gewaarborgde schuld overeenkomstig een gemeenrechtelijke regeling inzake contractuele aansprakelijkheid te betwisten.

HvJ – ARREST – 9 september 2021 – zaak C-605/18 – Adler Real Estate e.a. – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2021:712 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Openbare overnamebiedingen - Nationale toezichthouder financiële markten – Verwerving belangrijke deelneming – Kennisgevingsvereiste - Administratieve sanctie

Richtlijn 2004/109/EG. Richtlijn 2004/25/EG. De toezichthouder op de financiële markten (FMA), heeft een aantal personen financiële administratieve sancties opgelegd omdat zij een uitgevende instelling waarvan de aandelen tot de handel op een in Oostenrijk gelegen gereguleerde markt waren toegelaten, er niet van in kennis hadden gesteld dat zij „belangrijke deelnemingen” in de vorm van effecten van die uitgevende instelling hadden verworven. Met de onderhavige zaak wenst de verwijzende rechter te vernemen of de FMA krachtens de richtlijn de bevoegde autoriteit was om een dergelijke niet-inachtneming van het kennisgevingsvereiste te bestraffen.

Hof: Artikel 3, lid 1 bis, vierde alinea, onder iii), van richtlijn 2004/109/EG, verzet zich tegen een regeling van een lidstaat waarbij aan aandeelhouders, natuurlijke personen of juridische entiteiten als bedoeld in artikel 10 of 13 van richtlijn 2004/109, vereisten betreffende kennisgeving van belangrijke deelnemingen worden opgelegd die strenger zijn in de zin van die vierde alinea dan de vereisten waarin richtlijn 2004/109, voorziet en die voortvloeien uit wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen die zijn vastgesteld voor met name openbare overnamebiedingen, zonder dat aan een overeenkomstig artikel 4 van richtlijn 2004/25/EG aangewezen autoriteit van die lidstaat de bevoegdheid is verleend om op de naleving van dergelijke vereisten toe te zien.

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 2 september 2021 – gevoegde zaken C-143/20 en C-213/20 – A en „A.“ Towarzystwo Ubezpieczeń Życie – Polen – ECLI:EU:C:2021:687 – [conclusie](#)

Collectieve levensverzekeringsovereenkomsten gekoppeld aan beleggingsfondsen – Informatieplicht — Oneerlijke handelspraktijken – Misleidende omissies

Samenvatting onder: [verzekeringen](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G KOKOTT – 16 september 2021 – zaak C-302/20 – Autorité des marchés financiers – Frankrijk – **Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:747 – [conclusie](#)**

Marktmisbruik - Financiële diensten – Marktgerucht over overnamebod - Openbaarmaking voor journalistieke doeleinden

A-G geeft het Hof in overweging: (niet officiële vertaling) Artikel 1, lid 1, van Richtlijn 2003/6 (richtlijn Marktmisbruik), gelezen in samenhang met artikel 1, lid 1, tweede alternatief, van Richtlijn 2003/124/EG moet aldus worden uitgelegd dat de informatie over de aanstaande publicatie van een persartikel met als bezwaar een marktgerucht over een openbaar overnamebod dat is uitgebracht door de auteur van dit artikel voldoet aan het vereiste van nauwkeurigheid als bedoeld in artikel 1, punt 1, van de MAD, juncto artikel 1, lid 1, tweede subsidiair, van richtlijn 2003/124, wanneer het voorwerp van het artikel in de vorm waarin het is gepubliceerd zo specifiek is dat daaruit een conclusie kan worden getrokken over de mogelijke invloed op de koersen van een of meer financiële instrumenten. Dit is het geval wanneer de publicatie van het artikel elementen oplevert waarmee de betrouwbaarheid van de daarin opgenomen informatie kan worden beoordeeld en de daaruit voortvloeiende economische implicaties voor uitgevende instellingen daaruit kunnen worden afgeleid. De bekendheid en de reputatie van de journalist die het artikel heeft ondertekend, de reputatie van het persorgaan dat het artikel heeft gepubliceerd en het feit dat in het artikel een bepaalde prijs van het openbaar overnamebod wordt genoemd, zijn waarschijnlijk van belang. Een eventuele prijsschommeling na de bekendmaking van de informatie kan in de zin van de tweede overweging van richtlijn 2003/124 dienen om de hypothese te verifiëren dat de ex-ante-informatie specifiek was in de zin van artikel 1, lid 1, tweede alternatief, van die richtlijn.

Artikel 21, gelezen in samenhang met artikel 10, lid 1, van Verordening (EU) nr. 596/2014 moet aldus worden uitgelegd dat er sprake is van een openbaarmaking "voor journalistieke doeleinden" in de zin van artikel 21 MAR wanneer deze openbaarmaking plaatsvindt als journalist. Maar zelfs in dit geval hangt de rechtmatigheid van de openbaarmaking ervan af of deze plaatsvond in de normale uitoefening van de activiteit of het beroep van journalist in de zin van artikel 10, lid 1, van MAR. Dit veronderstelt dat openbaarmaking voor deze doeleinden strikt noodzakelijk is en dat het evenredigheidsbeginsel wordt gerespecteerd. Om de strikt noodzakelijke en evenredige aard van openbaarmaking met betrekking tot de activiteit van een journalist te beoordelen, is het noodzakelijk om enerzijds de vereisten op het gebied van persvrijheid en vrijheid van meningsuiting in andere media af te wegen en, anderzijds de dreigende risico's die openbaarmaking met zich meebrengt voor de integriteit van kapitaalmarkten. Bij het onderzoek naar de evenredigheid moet enerzijds met name rekening worden gehouden met het belang van het publiek bij het onderwerp waarop het journalistieke werk betrekking heeft, het waardige karakter van de bescherming van de journalist en de zwaarte van de straf. Anderzijds speelt met name een rol of het risico van handel met voorwetenschap manifest was en zich in het concrete geval heeft gemanifesteerd.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Portugal – 8 september 2021 (ECER 5.2.2021) – [zaak C-448/21 – Banco BPI](#)

Betalingsdiensten – Betalingsopdracht – Betalingsopdracht per e-mail

Richtlijn (EU) 2015/2366. Verzoeker heeft een bankrekening bij de verwerende partij, Banco BPI, S.A. Verzoeker heeft tegen die bank een vordering ingesteld tot terugbetaling van een geldsom,

die zonder toestemming van de bankrekening van verzoeker zou zijn afgeschreven. Vraag is o.a. of de uitvoering van een per e-mail verzonden betalingsopdracht, die vanaf een door de gebruiker gecreëerd emailadres naar de betalingsdienaarbieder wordt gezonden, een "betalingsopdracht" vormt als bedoeld in artikel 73, eerste lid van de richtlijn?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Italië – 9 september 2021 (ECER 3.6.2021) – [C-363/21](#) en [C-364/21](#) – Ferrovienord e.a.

ESR 2010 – Rechterlijke bevoegdheid – Toetsing rechter

Verordening (EU) nr. 549/2013. Richtlijn 2011/85/EU. Verordening (EU) nr. 1173/2011. Verordening (EU, Euratom) 2020/2092. Verordening (EU) nr. 473/2013. Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. Beroepsprocedure tot vaststelling dat niet is voldaan aan de voorwaarden om verzoekster te plaatsen op de lijst van overheden die in de geconsolideerde winst-en-verliesrekening van de Italiaanse Staat zijn opgenomen en die zijn aangewezen overeenkomstig verordening (EU) nr. 549/2013.

De verwijzende rechter vraagt onder andere of de rechtstreekse toepassing van het Europees Systeem van rekeningen (ESR 2010) en het beginsel van de nuttige werking van verordening 549/2013 en richtlijn 2011/85, alsook de beginselen van effectieve rechterlijke bescherming en processuele gelijkheid, in de weg staan aan een nationale regeling die inhoudt dat de nationale rechter die bevoegd is om de juiste toepassing van het ESR 2010 te toetsen, en daarover uitspraak te doen, deze bevoegdheid slechts kan uitoefenen met het oog op de toepassing van de nationale regeling inzake de beteugeling van overheidsuitgaven.

CONSULTATIE

Onwettige extraterritoriale sancties – een krachtigere reactie van de EU (wijziging van de blokkeringsverordening), Feedback mogelijk van 9 September 2021 - 4 November 2021 ([EC](#))

BNC fiche

- Fiche: Mededeling Duurzame Financieringsstrategie ([Kamerstuk 22112](#), nr. 3172)
- Fiche: Verordening voor Europese groene obligaties ([Kamerstuk 22112](#), nr. 3184)

OVERIG

- ESMA report on trends, risks and vulnerabilities. ([BS-03-09-2021](#))
- Onderzoek Europese Rekenkamer naar EU-inspanningen ter bestrijding van witwassen in bankensector. ([BS-06-09-2021](#))
- Europees AML-pakket: EU-wetgeving inzake traceerbaarheid van geldovermakingen wordt uitgebreid tot cryptoactiva. ([BS-15-09-2021](#))
- Europees AML-pakket: Oprichting van een Europese AML-autoriteit [anti-witwasautoriteit] ([BS-13-09-2021](#))
- How new rules on financial crime will impact the EU AML regime. ([BS-20-09-2021](#))
- Interest free loans: why should they be regulated? ([ECLB](#))

GBVB – Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid

HvJ – ARREST – 2 september 2021 – zaak C-180/20 – Commissie/Raad – **Grote Kamer** – [ECLI:EU:C:2021:658](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Partnerschapsovereenkomst met Armenië – Rechtsgrondslag handelingen van de Unie

Samenvatting onder: [Institutioneel](#)

Gezondheid, geneesmiddelen en etikettering (B)

EHRM – AFWIJZING VERZOEK Verdrag van Oviedo – persbericht

Adviesverzoek – Verdrag van Oviedo - Onvrijwillige plaatsing en/of behandeling van psychiatrische patiënten

Verdrag van Oviedo (artikel 29). Het verzoek om advies is ingediend door het Comité voor Bio-ethiek van de Raad van Europa (DH-BIO) op grond van artikel 29 van de Verdrag inzake mensenrechten en biogeneeskunde ("het Verdrag van Oviedo"). Het verzoek wordt niet in behandeling genomen. Het DH-BIO vroeg het EHRM om een advies te geven over twee vragen met betrekking tot de bescherming van de mensenrechten en de waardigheid van personen met psychische stoornissen bij onvrijwillige plaatsing en/of behandeling. Het Hof verwierp het verzoek omdat de gestelde vragen niet onder de bevoegdheid van het Hof vallen. Het was de eerste keer dat het Europese Hof een verzoek om advies ontving onder Artikel 29 van het Verdrag van Oviedo. Dergelijke verzoeken moeten niet worden verward met verzoeken om een advies onder Protocol nr. 16 dat de hoogste rechtbanken en tribunalen toestaat om advies te vragen over principiële kwesties met betrekking tot de interpretatie of toepassing van de rechten en vrijheden die zijn vastgelegd in het EVRM of de bijbehorende protocollen.

HvJ – ARREST – 2 september 2021 – zaak C-579/19 – Food Standards Agency – Verenigd Koninkrijk – ECLI:EU:C:2021:665 – conclusie – arrest

Voedselveiligheid - Levensmiddelen van dierlijke oorsprong – Post-mortemkeuring – Officiële dierenarts – Gezondheidsmerk – Vlees ongeschikt verklaard voor menselijke consumptie – Recht op voorziening in rechte tegen beslissing van officiële dierenarts

Samenvatting onder: [landbouw](#)

HvJ – ARREST – 2 september 2021 – zaak C-836/19 – Toropet – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:668 – conclusie – arrest

Niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten – Categorie 3-materiaal - Indeling van producten

Samenvatting onder: [landbouw](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G RANTOS – 2 september 2021 – zaak C-388/20 – Dr August Oetker Nahrungsmittel – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:691 – conclusie

Etikettering levensmiddelen - Voedingswaardevermelding op pak muesli

Verordening (EU) nr. 1169/2011. De vraag gaat over de voedingswaarde-etikettering op de voorkant van een pak muesli en of deze voldoet aan de vereisten inzake de op vrijwillige basis verstrekte voedingswaarde-informatie, en met name of deze in overeenstemming is met artikel 31, lid 3, tweede alinea, en artikel 33, lid 2, tweede alinea, van verordening nr. 1169/2011.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 31, lid 3, tweede alinea, van verordening nr. 1169/2011 is uitsluitend van toepassing op levensmiddelen die moeten worden bereid en waarvoor slechts één bereidingswijze vooraf is vastgesteld.

Gelet op het voorgestelde antwoord op de eerste prejudiciële vraag, acht ik het niet nodig de tweede prejudiciële vraag te beantwoorden. Indien het Hof een antwoord op deze vraag wenselijk acht, meen ik dat het volgende antwoord moet worden gegeven:

Artikel 33, lid 2, tweede alinea, van verordening nr. 1169/2011 moet aldus worden uitgelegd dat wanneer de energetische waarde zowel ‚per 100 g’ als ‚per portie of per consumptie-eenheid’ op de verpakking wordt vermeld voor het levensmiddel zoals dit wordt verkocht en voor het levensmiddel na bereiding, de energetische waarde per 100 g of per 100 ml van het levensmiddel zoals dit wordt verkocht moet worden herhaald.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 3 september 2021 (ECER 28.6.2021) – C-418/21 – Orthomol

Voeding voor medisch gebruik – Mededinging – Medisch bepaalde behoefte aan nutriënten

Verordening (EU) 609/2013. In de procedure tussen de Duitse vereniging die toezicht houdt op regels betreffende mededinging en Orthomol speelt de vraag of de twee producten van het farmaceutische bedrijf Orthomol kunnen worden aangemerkt als ‘voeding voor medisch gebruik’ in de zin van verordening 609/2013.

De verwijzende rechter vraagt of niet alleen sprake is van ‘voeding voor medisch gebruik’ in de zin van verordening 609/2013 wanneer de voeding voorziet in een behoefte aan nutriënten wegens ziekte, maar ook wanneer op andere wijze door het innemen van nutriënten ziekten worden bestreden en de gecontroleerde inname van bepaalde nutriënten voor de consumenten een bijzonder voordeel zou kunnen opleveren.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 20 mei 2021 (ECER 23.9.21) - C-495/21 en C-496/21 - Bundesrepublik Deutschland e.a.

Medisch hulpmiddel of geneesmiddel

Richtlijn 93/42/EEG. Verordening (EU) 2017/745. Richtlijn 2001/83/EG. In beide zaken hebben verzoeksters een product als medisch hulpmiddel op de markt gebracht. De bevoegde autoriteit heeft echter vastgesteld dat het een geneesmiddel betreft waarvoor een vergunning voor het in de handel brengen is vereist.

De verwijzende rechter vraagt om verduidelijking van het onderscheid tussen farmacologische middelen en fysisch-chemische middelen, alsmede het onderscheid tussen een geneesmiddel en een medisch hulpmiddel. Ten slotte wordt gevraagd of de voorrang van het geneesmiddelenrecht ook voor geneesmiddelen naar aandiening geldt.

CONSULTATIE

Herziening van de algemene geneesmiddelenwetgeving van de EU, Feedback mogelijk van 28 September 2021 - 21 December 2021 ([EC](#))

- [European Health Union: Towards a reform of EU's pharmaceutical legislation \(EC\)](#)

Godsdienstvrijheid (B)

NOOT – bij gecommuniceerde zaak EHRM 20 december 2020, Mikyas e.a. t, België

The Human Rights Centre submitted a joint third party intervention in a case before the ECtHR against Belgium concerning a ban of religious symbols in public high schools. ([strasbourgoobservers](#))

NOOT – bij HvJ 15 juli 2021, [gevoegde zaken C-804/18 and C-341/19 WABE en Müller](#)

Freedom to wear visible political, philosophical or religious signs in the workplace: judgment of the CJEU in the case of Wabe and MH Müller Handel ([Johan Callewaert](#))

EHRM – factsheets en guides

- [Conscientious objection \(juli 2021\)](#)
- [Freedom of religion \(oktober 2019\)](#)
- [Religious symbols and clothing \(51pril51er 2018\)](#)
- [Guide on article 9 ECHR – freedom of thought, conscience and religion \(april 2021\)](#)

Grondrechten (Handvest) en EVRM, algemeen

EHRM – solemn hearing of the court – [persbericht](#)

[Link](#) naar de speeches van president Robert Spano en Dineke de Groot.

OVERIG

- 119,5 miljoen euro extra EU-steun voor democratie en mensenrechten in 2021 aangekondigd* ([EC](#))
- ECHR Symposium: Human Rights in the Digital Sphere ([ECHRblog](#))
- Limiting Human Rights during Pandemics ([Verfassungsblog](#))
- Human Rights and Global Responses to the Pandemic in the Age of Hyper-globalization ([verfassungsblog](#))

EHRM - factsheets en guides

- [Guide on Article 13 ECHR – right to an effective remedy \(april 2021\)](#)
- [Guide on Article 1 ECHR - obligation to respect human rights – Concepts of “jurisdiction” and imputability \(april 2021\)](#)
- [Guide on Article 46 ECHR - binding force and execution of judgments \(augustus 2021\) ^{new}](#)

WIKI

- [Handvest grondrechten EU](#)
- [Europees Hof voor de rechten van de mens \(EHRM\)](#)

Handel en anti-dumping

GERECHT EU – ARREST – 29 september 2021 – zaak T-279/19 – Front Polisario/Raad – ECLI:EU:T:2021:639 – [persbericht](#) – [arrest](#)

GERECHT EU – ARREST – 29 september 2021 – gevoegde zaken T-344/19 en T-356/19 – Front Polisario / Raad – ECLI:EU:T:2021:640 – [persbericht](#) – [arrest](#)

Akkoorden tariefpreferenties EU-Marokko - Westelijke Sahara

Beslissing (EU) 2019/217. Het Polisariofront komt op tegen de akkoorden die de Europese Unie heeft gesloten met Marokko. Volgens het Polisariofront moet in die akkoorden rekening worden

gehouden met de situatie in de Westelijke Sahara waarover Marokko in feite geen controle uitoefent.

Het Gerecht vernietigt de besluiten van de Raad betreffende enerzijds de overeenkomst tussen de Europese Unie en Marokko tot wijziging van de tariefpreferenties die door de Europese Unie zijn toegekend aan producten van Marokkaanse oorsprong en anderzijds de partnerschapsovereenkomst inzake duurzame visserij. De gevolgen van die besluiten blijven echter gedurende een bepaalde periode behouden om het externe optreden van de Europese Unie en de rechtszekerheid met betrekking tot haar internationale verbintenissen te vrijwaren.

 Hof: handelsverdragen EU en Marokko ongeldig om Westelijke Sahara ([Europa-nu](#))

Huiselijk geweld

EHRM – ARREST – Volodina t. Rusland (no. 2) – 14 september 2021 – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) - [40419/19](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:0914JUD004041919](#)

Onvoldoende bescherming slachtoffer cybergeweld – Schending artikel 8 EVRM

De zaak betreft een klacht van een Russische vrouw die, nadat zij was gescheiden van haar partner, online door hem werd belaagd (NB: het gebrek aan bescherming tegen door hem toegepast *huiselijk* geweld was onderwerp in klagsters eerste zaak bij het EHRM, [Volodina v. Russia](#)). Zo maakte haar ex-partner niet alleen onder haar naam nepprofielen aan op social media en voegde haar naaktfoto's daarbij, ook vond zij een GPS-tracker in haar tas en ontving ze doodsbedreigingen via social media.

Het Hof constateert dat Rusland over zowel civiele als strafrechtelijke instrumenten beschikt ter bescherming van het privéleven. Echter, de Russische wet kent geen bescherming van huiselijk geweld slachtoffers in de zin van contact- of gebiedsverboden. Een nieuw in het leven geroepen gedragsverbod bood evenmin bescherming, aangezien een dergelijk verbod pas kon worden ingezet indien voldoende bewijs was verzameld om de betreffende persoon aan te klagen, terwijl in de onderhavige zaak het onderzoek naar de ex-partner nog in de verdenkingsfase zat. Het Hof oordeelt dat de Russische autoriteiten tekort zijn geschoten in het treffen van beschermingsmaatregelen.

Voorts benoemt het Hof dat de manier waarop de autoriteiten het onderzoek hebben vormgegeven (een vertraging van twee jaren voordat een strafrechtelijk onderzoek werd gestart en de daaropvolgende traagheid) liet zien dat zij er niet in waren geslaagd ervoor te zorgen dat een verdachte van cyber-geweld voor de rechter werd gebracht.

Het Hof concludeert dat de autoriteiten geen effectief onderzoek hebben uitgevoerd en zij niet op enig moment hebben overwogen wat kon en moest worden gedaan om de klagster te beschermen tegen de terugkerende online intimidatie. Daarmee zijn de autoriteiten hun verplichtingen op grond van artikel 8 EVRM niet nagekomen en is sprake van een schending.

IE - Intellectuele eigendom

HvJ – ARREST – 9 september 2021 – zaak C-783/19 – Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne – Spanje – [ECLI:EU:C:2021:713](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Beschermde oorsprongsbenaming - Champagne – Champanillo

Verordening (EU) nr. 1308/2013. Het Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne is een naar Frans recht erkend semi-overheidsorgaan dat de belangen van de champagneproducenten behartigt. Het heeft bij de handelsrechter in Barcelona een vordering ingesteld tegen het gebruik van het embleem CHAMPANILLO (ook op sociale netwerken) en tot schrapping van de domeinnaam „champanillo.es”. Het embleem CHAMPANILLO wordt gebruikt als handelsnaam voor tapasbars in de regio Catalonië. Volgens de eigenaars bestaat er geen gevaar voor verwarring met producten die onder de benaming „Champagne” vallen.

Hof: Artikel 103, lid 2, onder b), van verordening (EU) nr. 1308/2013 moet aldus worden uitgelegd dat het beschermde oorsprongsbenamingen (BOB's) beschermt tegen handelingen die betrekking hebben op zowel producten als diensten.

Artikel 103, lid 2, onder b), van verordening nr. 1308/2013 moet aldus worden uitgelegd dat, ten eerste, de in deze bepaling bedoelde „voorstelling” niet noodzakelijkerwijs vereist dat het onder een BOB vallende product en het product of de dienst waarop het litigieuze teken betrekking heeft, identiek of soortgelijk zijn, en, ten tweede, er sprake is van een dergelijke voorstelling wanneer het gebruik van een benaming bij een normaal geïnformeerde en redelijk omzichtige en oplettende gemiddelde Europese consument een voldoende rechtstreeks en duidelijk verband tussen deze benaming en de BOB oproept. Het bestaan van een dergelijk verband kan blijken uit verschillende elementen, in het bijzonder de omstandigheid dat die benaming een deel van de beschermde benaming bevat, de fonetische en visuele gelijkenis tussen de twee benamingen en de overeenstemming die daaruit voortvloeit en, zelfs wanneer deze elementen ontbreken, de omstandigheid dat de BOB en de benaming in kwestie conceptueel dicht bij elkaar liggen of dat de onder die BOB vallende producten en de producten of diensten waarop die benaming betrekking heeft, soortgelijk zijn.

Artikel 103, lid 2, onder b), van verordening nr. 1308/2013 moet aldus worden uitgelegd dat de in deze bepaling bedoelde „voorstelling” niet afhankelijk is van de vaststelling dat er sprake is van oneerlijke concurrentie, aangezien die bepaling voorziet in een specifieke en afzonderlijke bescherming die van toepassing is ongeacht de bepalingen van nationaal recht inzake oneerlijke concurrentie.

- 📌 HvJ EU: Oorsprongsbenamingen beschermt handelingen voor zowel producten als diensten. ([Boek9.nl](#))
- 📌 Paul Kreijger: Champanillo, of de lange arm van de beschermde oorsprongsbenaming. ([Boek9.nl](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 23 september 2021 – zaak C-433/20 – Austro-Mechana – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2021:763 – [conclusie](#)

Auteursrecht en naburige rechten - Reproductie op cloudcomputingdienst – Uitzondering privégebruik - Heffingenstelsel ten aanzien van apparaten/dragers

Richtlijn 2001/29/EG. Mag een natuurlijke persoon die op rechtmatige wijze auteursrechtelijk beschermd materiaal bezit, voor louter privédoeleinden een kopie daarvan maken en deze, tegen betaling, opslaan op een commerciële server met gebruikmaking van cloudcomputingtechniek en, zo ja, moet de houder van het auteursrecht daarvoor dan worden betaald en op welke bedrag heeft hij recht?

A-G geeft het Hof in overweging: De in artikel 5, lid 2, onder b), van richtlijn 2001/29/EG gebezigde uitdrukking „reproductie, op welke drager dan ook” strekt zich mede uit tot de reproductie op basis van cloudcomputingdiensten die worden aangeboden door een derde.

Er is geen afzonderlijke heffing of vergoeding verschuldigd voor reproducties die een natuurlijke persoon voor privédoeleinden maakt met gebruikmaking van door een derde aangeboden cloudcomputingdiensten, mits de in de betrokken lidstaat over apparaten/dragers betaalde heffingen tevens het nadeel weerspiegelen dat een dergelijke reproductie de rechthebbende berokkent. Wanneer een lidstaat er daadwerkelijk voor heeft gekozen te voorzien in een heffingenstelsel ten aanzien van apparaten/dragers, mag de verwijzende rechter er in beginsel van uitgaan dat dit op zichzelf een „billijke compensatie” in de zin van artikel 5, lid 2, onder b), van richtlijn 2001/29 oplevert, tenzij de rechthebbende (of diens vertegenwoordiger) duidelijk kan aantonen dat dergelijke betaling gezien de feitelijke omstandigheden van de onderhavige zaak niet toereikend zou zijn.

- 📌 AG Hogan advises CJEU to rule that private copying exception also applies in the cloud but that an additional private copying levy might be unavailable ([IPKat](#))

GERECHT EU – ARREST – 1 september 2021 – zaak T-96/20 – Gruppe Nymphenburg Consult/EUIPO – ECLI:EU:T:2021:527 – arrest

Uniemeerk - Aanvraag voor Uniewoordmeerk Limbic® Types – Absolute weigeringsgronden

Verordening (EG) nr. 207/2009. Verordening (EU) 2017/1001. Het betreft een beroep tegen de beslissing van de grote kamer van beroep van het EUIPO (zaak R 1276/2017-G) inzake een aanvraag tot inschrijving van het woordteken Limbic® Types als Uniemeerk. Het Gerecht beslist dat deze beslissing vernietigd wordt.

- 📌 Uniemeerk 'Limbic® Types' niet beschrijvend. ([IEF20169](#))

GERECHT EU – ARREST – 15 september 2021 – zaak T-207/20 – Residencial Palladium/EUIPO - Palladium Gestion – ECLI:EU:T:2021:587 – arrest

Uniemeerk - Nietigheidsprocedure

Verordening (EG) nr. 207/2009 (thans verordening (EU) 2017/1001). Op 30 oktober 2002 heeft de rechtsvoorganger van Fiesta Hotels Resorts, SL, in wiens plaats interveniënte, Palladium Gestión, SL, is toegelaten te treden, bij het EUIPO een Uniemeerk aanvraag ingediend krachtens verordening (EG) nr. 40/94.

Gerecht: De beslissing van het EUIPO van 12 februari (zaak R 231/2019-4) wordt vernietigd. Het beroep wordt verworpen voor het overige.

- 📌 Voorwaarden voor ontvankelijkheid in nietigheidsprocedure. ([IEF20190](#)).

GERECHT EU – ARREST – 15 september 2021 – zaak T-852/19 – Albéa Services / EUIPO - dm-drogerie markt – ECLI:EU:T:2021:569 – arrest

Uniemeerk – Oppositieprocedure - Relatieve weigeringsgrond - Verwarringsgevaar

Verordening (EG) nr. 207/2009 (thans verordening (EU) 2017/1001).

Gerecht: Vernietigt de beslissing van het EUIPO van 23 september 2019 (zaak R 1480/2019-2) voor zover daarbij de beslissing van de oppositieafdeling nietig is verklaard, behalve voor zover zij vernietigde de beslissing van de oppositieafdeling met betrekking tot „cosmetica”. Het beroep wordt verworpen voor het overige.

- 📌 Verwarringsgevaar ondanks weinig overeenstemmingen. ([IEF20201](#)) [T-852/19 ; 15-09-2021]

GERECHT EU – ARREST – 22 september 2021 – zaak T-169/20 – Marina Yachting Brand Management / EUIPO - Industries Sportswear – ECLI:EU:T:2021:609 – arrest

Uniemeerk – Doorhaling van inschrijving in het register – Merkovergang - Kennelijke fout EUIPO – Merk dat betrokken is in een insolventieprocedure

Verordening (EU) 2017/1001. Het Uniewoordmeerk MARINA YACHTING is in 2014 ingeschreven op naam van Industries Sportswear. Deze onderneming is in 2017 failliet verklaard. Vervolgens is de overgang van dit meerk ten gunste van Spring Holding Sarl ingeschreven in het register van het EUIPO. De aangewezen curator van Industries Sportswear heeft het EUIPO meegedeeld dat deze vennootschap failliet was verklaard. Hij heeft verzocht om doorhaling van de inschrijving van bovengenoemde overgang, omdat een failliete vennootschap vanaf de datum van insolventieverklaring het recht verliest om haar activa te beheren. Het EUIPO heeft de curator in kennis gesteld van de inwilliging van dit verzoek, maar heeft het niet ingeschreven in zijn

databank. In 2018 heeft Marina Yachting Brand Management verzocht om de overgang van het betrokken merk naar haar in te schrijven. Zij voerde aan dat dit merk op 26 juni 2014 aan Spring Holdings en vervolgens op 15 december 2017 aan haar was overgedragen. Op dezelfde dag zijn de eigendomsoverdrachten ingeschreven in het register van het EUIPO.

De curator heeft verzocht om doorhaling van de inschrijvingen van deze merkovergangen. Op grond daarvan heeft de met het register van het EUIPO belaste dienst op 30 januari 2019 twee beslissingen vastgesteld waarbij die inschrijvingen met terugwerkende kracht zijn doorgehaald. De kamer van beroep heeft deze beslissingen bevestigd en geoordeeld dat het EUIPO een kennelijke fout had gemaakt door de opeenvolgende overgangen van het betrokken merk in het register in te schrijven terwijl het ervan op de hoogte was gesteld dat Industries Sportswear op 13 oktober 2017 failliet was verklaard.

Het Gerecht verwerpt het door Marina Yachting Brand Management ingestelde beroep en doet uitspraak over de doorhaling van inschrijvingen van merkovergangen wanneer die inschrijvingen worden verricht nadat is verzuimd om een vonnis houdende faillietverklaring in te schrijven.

[🔗 Samenvatting \(NL\)](#)

GERECHT EU – ARREST – 22 september 2021 – zaak T-195/20 – Sociedade da Água de Monchique/EUIPO - Ventura Vendrell – ECLI:EU:T:2021:601 – arrest

Uniemerik – Oppositieprocedure – Aanvraag voor Uniebeeldmerk chic ÁGUA ALCALINA 9,5 PH – Ouder Uniewoordmerk CHIC BARCELONA – Relatieve weigeringsgrond – Geen verwarringsgevaar

Verordening (EU) 2017/1001. Verzoekster, Sociedade Água de Monchique, SA, heeft bij het EUIPO een Uniemerkaanvraag ingediend. De merkaanvraag is gepubliceerd in het *Uniemerkenblad* nr. 2017/199 van 19 oktober 2017. Op 17 januari 2018 heeft Pere Ventura Vendrell krachtens artikel 46 van verordening 2017/1001 oppositie ingesteld tegen de inschrijving van het aangevraagde merk. De oppositie was met name gebaseerd op het oudere Uniewoordmerk CHIC BARCELONA.

HvJ en Gerecht - overig

T-834/19	Gerecht EU verwerpt beroep nietigverklaring e*message. (IEF20165)
T-23/20	Verwarringsgevaar beeldmerken.(Double F) (IEF20167)
T-463/20	Beeldmerk te abstract om tot verwarring te leiden. (IEF20175)
T-274/20	Is Veuve Cliquot's orange a colour or a figurative mark? (ipkitten.blogspot.com)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 1 juli 2021 (ECER 28.9.21) - C-472/21 Monz Handelsgesellschaft International

Modellen – Zichtbaarheid – Normaal gebruik

Richtlijn 98/71/EG. Een model voor de voortbrengsels “zadels voor fietsen of motorfietsen” is sinds 2011 voor de modelhouder ingeschreven bij het Duitse octrooi- en merkenbureau. Verzoekster heeft verzocht om het model nietig te verklaren, met de onderbouwing dat het model niet voldoet aan de beschermingsvoorwaarden inzake nieuwheid en eigen karakter. Het model is specifiek uitgesloten van bescherming omdat het als een onderdeel van een fiets of motorfiets bij normaal gebruik daarvan niet zichtbaar is. Het verzoek is afgewezen door de afdeling modellen van het Duitse octrooi- en merkenbureau. Na beroep van verzoekster tegen deze beslissing, is het model nietig verklaard door het de rechter. De modelhouder heeft cassatieberoep ingesteld tegen deze beslissing.

De vraag is of een onderdeel waarin een model is verwerkt, „zichtbaar” in de zin van artikel 3, lid 3, van richtlijn 98/71/EG is indien het objectief mogelijk is het model te herkennen in het onderdeel dat op zijn plaats is aangebracht, of moet dit worden beoordeeld onder bepaalde gebruiksomstandigheden of vanuit een bepaalde optiek van een waarnemer. En moet bij de beoordeling van het „normale gebruik” van een samengesteld voortbrengsel door de eindgebruiker als bedoeld in artikel 3, leden 3 en 4, van richtlijn 98/71/EG dan het door de fabrikant van het onderdeel of het samengestelde voortbrengsel beoogde gebruik in aanmerking worden genomen, dan wel het gangbare gebruik van het samengestelde voortbrengsel door de eindgebruiker?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk - 27 mei 2021 (ECER 22.9.21) - C-426/21 - Ocilion IPTV Technologies

Auteursrecht – Televisie – Mededeling aan publiek - Reproductie voor privégebruik

Richtlijn 2001/29/EG. Verzoeksters zijn televisieproducenten, wiens televisieprogramma's worden aangeboden door verweerster aan commerciële klanten (bijv. hotels en stadions) door middel van 'cloud-oplossingen' die de verweerster aanbiedt door rechtstreekse hosting, of door een 'on-premises-oplossing', waarbij de verweerster aan netwerkexploitanten middelen biedt tot levering van content aan eindgebruikers.

Allereerst is er een geschil over de interpretatie van het concept "reproductie voor privégebruik" in de zin van artikel 5, lid 2, onder b) van de richtlijn auteursrecht waarbij voorafgaande toestemming van rechthebbenden niet vereist is. Volgens verzoeksters worden bij online-video-opnamen "masterkopieën" gemaakt door verweerster en gedistribueerd aan commerciële klanten. De werking van de herhalingsfunctie is vergelijkbaar, waarbij de klant geen programmering voor opname hoeft in te stellen. Verweerster werpt dit argument tegen, veronderstellend dat louter infrastructuur zoals geheugen en deduplicatie voor optimalisatie wordt verschaft aan klanten en dat vervaardiging van opnames enkel plaatsvindt op commando van de klant.

Daarnaast is er geschil over het concept "mededeling aan het publiek" in de zin van artikel 3, lid 1 van de richtlijn. Volgens verzoeksters is daar sprake van met betrekking tot de on-premises-oplossing, waartegen verweerster inbrengt dat dat niet zo is, aangezien zij enkel de benodigde soft- en hardware ter beschikking stelt alsook technische ondersteuning.

Zie ook zaak C-423/21 hieronder.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – (ECER 21.9.21) – C-423/21 - Grand Production

Auteursrecht – Inbreuk – Streamingplatform - Mededeling aan het publiek - Territorialiteitsbeginsel

Richtlijn 2001/29/EG. Verordening (EU) nr. 1215/2012. Verzoekster is een Servische vennootschap die televisieprogramma's produceert. De televisieprogramma's worden door de derde verweerster online uitgezonden via haar streamingplatform. Het recht op uitzending van de derde verweerster beperkt zich tot Servië en Montenegro. Voor kijkers buiten deze landen wordt de toegang tot de programma's geblokkeerd op basis van het IP-adres vanwaar toegang tot het platform wordt gezocht. Dit kan echter worden omzeild middels een VPN-tunnel. Tussen 30 april 2020 en 15 juni 2020 konden de televisieprogramma's van verzoekster in Oostenrijk worden bekeken via het streamingplatform van de derde verweerster, zonder hulp van een VPN-tunnel. Verzoekster stelt dat er sprake is van een inbreuk op het auteursrecht omdat haar televisieprogramma's worden uitgezonden zonder haar toestemming. Daarbij eist de verzoekster staking van de uitzending van de televisieprogramma's.

Dit verzoek om een prejudiciële beslissing is een aanvulling op het prejudiciële verzoek van het Oberste Gerichtshof in zaak C-426/21. De derde verweerster is de directe exploitant van een streamingplatform. Met de eerste twee vragen wil de verwijzende rechter te weten komen of de

overige verweersters zich ook moeten verantwoorden voor een mededeling aan het publiek van beschermde programma-inhoud in de zin van artikel 3, lid 1, van richtlijn 2001/29.

Met de derde vraag wil de verwijzende rechter weten of indien een benadeelde auteur aanvoert dat er inbreuk is gemaakt op auteurs- en naburige rechten die door de lidstaat van de aangezochte rechter worden gewaarborgd, deze rechter alleen kan beslissen over de schade die is veroorzaakt op het grondgebied van de lidstaat waartoe hij behoort – omdat het territorialiteitsbeginsel in de weg staat aan de bevoegdheid van de nationale rechter om kennis te nemen van buitenlandse inbreuken –, of kan of moet deze rechter ook oordelen over inbreuken die volgens de benadeelde auteur buiten dat grondgebied (wereldwijd) zijn gepleegd?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Frankrijk – 5 juli 2021 (ECER 16.9.21) - [C-470/21 - La Quadrature du Net e.a.](#)

AVG - Geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens - Verkeers- en locatiegegevens - Auteursrecht

Samenvatting onder: [Privacy en persoonsgegevens](#)

RECHTSPRAAK (LID)STATEN

Swiss Supreme Court invalidates the Nespresso Capsule 3D Mark ([IPkat](#))

OVERIG

- Can AI qualify as an “inventor” for the purposes of patent law? ([UK human rights blog](#))
- FRAND Terms for Pandemic-essential Intellectual Property Rights ([verfassungsblog](#))

Institutioneel

HvJ – ARREST – 2 september 2021 – zaak C-180/20 – Commissie/Raad – Grote Kamer – [ECLI:EU:C:2021:658](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Partnerschapsovereenkomst met Armenië – Rechtsgrondslag handelingen van de Unie

Besluiten (EU) 2020/245 en 2020/246. Artikel 37 VEU. Artikel 218, lid 9, VWEU. In het kader van het interinstitutionele geschil over de – van constitutioneel belang zijnde – rechtsgrondslag van de handelingen van de Unie nemen – na de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon – zaken waarin de scheidslijn tussen het externe optreden van de Europese Unie op de onder het VWEU vallende gebieden en het in het VEU neergelegde gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid (GBVB) ter discussie wordt gesteld, een steeds belangrijkere plaats in.

Het Hof verklaart de besluiten van de Raad over de toepassing van de Partnerschapsovereenkomst met Armenië nietig. Het oordeelt dat de Partnerschapsovereenkomst weliswaar in bepaalde opzichten verband houdt met het GBVB, maar dat de daarin opgenomen elementen of intentieverklaringen die samenhangen met het GBVB niet volstaan om een zelfstandige component van die overeenkomst te vormen die rechtvaardigt dat de handeling van de Raad wordt gesplitst in twee afzonderlijke besluiten. De gevolgen van de besluiten 2020/245 en 2020/246 worden gehandhaafd.

- EU-Hof verklaart Raadsbesluiten over de toepassing van de EU-Partnerschapsovereenkomst met Armenië nietig ([ECER](#))

HvJ – ARREST – 2 september 2021 – zaak C-928/19 P – EPSU/Commissie – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:656 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Hogere voorziening – Sociale politiek – Dialoog tussen sociale partners op niveau van de Unie - Beoordelingsmarge Commissie

Artikelen 154 en 155 VWEU. In de onderhavige zaak dient het Hof zich te buigen over de uitlegging van artikel 155, lid 2, VWEU. Hoewel het niet de eerste keer is dat de Commissie bezwaar maakt tegen een door de sociale partners onderhandelde overeenkomst, is het wél de eerste keer dat een dergelijk bezwaar aan het Hof wordt voorgelegd en dat het Hof zich dient uit te spreken over de bevoegdheden en de verplichtingen van de Commissie uit hoofde van die bepaling in het kader van de procedure tot tenuitvoerlegging van de door de sociale partners gesloten overeenkomsten.

Het Hof dient dus te bepalen of de Commissie naast de toetsing van de rechtmatigheid van de door de sociale partners onderhandelde overeenkomst en van de representativiteit van die partners ook mag toetsen of het al dan niet opportuun is om die overeenkomst ten uitvoer te leggen.

Het Hof bevestigt het arrest van het Gerecht en wijst erop dat de Commissie over een beoordelingsmarge beschikt bij het nemen van de beslissing of het opportuun is om bij de Raad een voorstel in te dienen voor een dergelijke tenuitvoerlegging krachtens artikel 155, lid 2, WEU.

 [Sounding the Death Knell for EU Social Dialogue? \(verfassungsblog\)](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 9 september 2021 – zaak C-497/20 – Randstad Italia – Italië – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:725 – [conclusie](#)

Cassatieberoep - Nationale rechter die EU-recht verkeerd heeft uitgelegd – Recht van beroep

Samenvatting onder: [aanbesteding](#)

NOOT – bij HvJ 22 juni 2021, [C-872/19 P Venezuela](#)

A Curia Mundi? The CJEU's Judgment in Case C-872/19 P Venezuela v Council ([EU law analysis](#))

IPR

HvJ – ARREST – 9 september 2021 – gevoegde zaken C-208/20 en C-256/20 – Toplofikatsia Sofia e.a. en Toplofikatsia Sofia – Bulgarije – ECLI:EU:C:2021:719 – geen conclusie – [arrest](#)

Inning van onbetaalde schuldvorderingen in andere lidstaat - Betekening

Verordening (EU) nr. 1215/2012. Verordening (EG) nr. 1206/2001. Artikel 20, lid 2, onder a), VWEU. Artikel 47, lid 2, Handvest EU. Het gaat om betalingsbevelen voor onbetaalde rekeningen van privé-personen voor energie en een lening die niet betekend konden worden omdat de betrokken personen niet meer woonden op het bij de instanties bekende adres. Alledrie wonen inmiddels in een andere lidstaat. De verwijzende rechter vraagt zich af of hij, net zoals hij op grond van het Bulgaarse recht ambtshalve het adres in Bulgarije moet controleren van personen aan wie een gerechtelijke akte moet worden betekend, dergelijke controles ook moet uitvoeren bij de bevoegde autoriteiten van een andere lidstaat, wanneer blijkt dat de geadresseerde van een rechterlijke beslissing, zoals de geadresseerden in het hoofdgeding, in laatstgenoemde lidstaat woont.

Voorts vraagt hij zich af hoe artikel 5, lid 1, van verordening nr. 1215/2012 moet worden uitgelegd. In wezen vraagt hij of deze bepaling aldus moet worden uitgelegd dat deze, wanneer het waarschijnlijk of zeker lijkt dat een schuldenaar niet binnen zijn rechtsgebied zijn gewone verblijfplaats heeft, zich ertegen verzet dat hij een betalingsbevel tegen die schuldenaar uitvaardigt of dat een dergelijk bevel gezag van gewijsde krijgt. Tevens vraagt hij zich af of die bepaling hem in dat geval voorschrijft om een dergelijk bevel ambtshalve in te trekken.

Hof: Artikel 1, lid 1, onder a), van verordening (EG) nr. 1206/2001 is niet van toepassing op een situatie waarin een rechterlijke instantie van een lidstaat informatie inwint over het adres in een andere lidstaat van een persoon aan wie een rechterlijke beslissing moet worden betekend.

Artikel 5, lid 1, van verordening (EU) nr. 1215/2012 verzet zich niet ertegen dat een betalingsbevel tegen een schuldenaar gezag van gewijsde krijgt en niet voorschrijft dat een dergelijk bevel moet worden ingetrokken.

HvJ – ARREST – 30 september 2021 – zaak C-296/20 – Commerzbank – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:784 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Lugano-II verdrag - Consument die na het sluiten van de overeenkomst zijn woonplaats overbrengt naar een door het verdrag gebonden staat

Lugano II-Verdrag. Welk gerecht is bevoegd voor een geschil waarbij een bank van een cliënt de betaling vordert van het negatieve saldo op zijn rekening-courant.

Het bijzondere aan deze zaak is dat beide partijen bij het sluiten van de overeenkomst woonplaats hadden in dezelfde staat (Duitsland), terwijl de cliënt op het tijdstip van de instelling van de rechtsvordering woonplaats had in Zwitserland. De zaak had dus niet van meet af aan een *internationaal* karakter, maar heeft dat pas naderhand gekregen.

Hof: Artikel 15, lid 1, onder c), van het Lugano-II Verdrag, waarvan de sluiting namens de Europese Gemeenschap is goedgekeurd bij besluit 2009/430/EG moet aldus worden uitgelegd dat die bepaling de bevoegdheid regelt ingeval de beroepsbeoefenaar en de consument – de partijen bij een consumentenovereenkomst – op het tijdstip van de sluiting van deze overeenkomst hun woonplaats in dezelfde door dit verdrag gebonden staat hadden en hun rechtsverhouding pas ná die sluiting een internationaal aspect heeft gekregen doordat de consument zijn woonplaats heeft overgebracht naar een andere door dit verdrag gebonden staat.

- B** CJEU on international element requirement for jurisdiction over consumer contracts in the case *Commerzbank*, C-296/20 ([conflict of laws](#))
- B** No international jurisdiction when consumers move countries? - AG Sánchez-Bordonna in *Commerzbank* (C-296/20) ([ECLB](#))
- B** *Commerzbank*. Sanchez-Bordona AG on the timing of the 'international' element required to trigger consumer protection in private international law (here: Lugano). ([GAVL](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G RANTOS – 9 september 2021 – zaak C-581/20 – TOTO – Bulgarije – ECLI:EU:C:2021:726 – [conclusie](#)

Begrip burgerlijke en handelszaken - Voorlopige en bewarende maatregelen – Overheidsopdracht voor aanleg autosnelweg

Verordening (EU) nr. 1215/2012. In 2015 hebben de ondernemingen waaraan in Polen een overheidsopdracht voor de aanleg van een deel van een autosnelweg was gegund, de Poolse aanbestedende dienst ter verzekering van de nakoming van de door hen aangegane verbintenissen garanties overgelegd die door een Bulgaarse verzekeraar waren ondertekend.

Enkele jaren later hebben die ondernemingen zich tevergeefs tot een Poolse rechter gewend met een vordering om voorlopige en bewarende maatregelen teneinde te voorkomen dat de aanbestedende dienst gebruik zou maken van die garanties. Bij de Bulgaarse gerechten is een

soortgelijke vordering ingesteld, die in eerste aanleg is afgewezen, maar in tweede aanleg is toegewezen.

Daarop heeft de Poolse aanbestedende dienst cassatieberoep ingesteld. In die procedure moet onder andere worden vastgesteld of de Bulgaarse gerechten, gelet op artikel 35 van verordening (EU) nr. 1215/2012, internationale bevoegdheid hebben om de gevraagde voorlopige en bewarende maatregelen te gelasten.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 35 van verordening (EU) nr. 1215/2012 moet aldus worden uitgelegd dat het gerecht waarbij een verzoek om voorlopige en bewarende maatregelen is ingediend, die maatregelen niet mag gelasten wanneer: a) het gerecht van een andere lidstaat dat kennisneemt van het bodemgeschil een definitieve beslissing over dergelijke maatregelen heeft gegeven; b) de belanghebbende partij zich op die definitieve beslissing beroept en de documentatie overlegt die verordening nr. 1215/2012 vereist voor de erkenning ervan in de lidstaat waar de procedure nog aanhangig is, en c) de verzoeken bij de beide gerechten dezelfde partijen, hetzelfde voorwerp en dezelfde oorzaak betreffen.

Indien de beslissing van het gerecht dat bevoegd is voor het bodemgeschil nog niet definitief is, moet het gerecht dat overeenkomstig artikel 35 van verordening nr. 1215/2012 als tweede is aangezocht, en waarbij het verzoek om voorlopige en bewarende maatregelen aanhangig is op dezelfde grond, tussen dezelfde partijen en met hetzelfde voorwerp, zich ingevolge artikel 29, lid 3, van die verordening onbevoegd verklaren ten voordele van eerstgenoemd gerecht.

- 📌 AG Rantos on subsequent application for provisional/protective measures lodged before a court not having jurisdiction as to the substance of the matter in the case TOTO, C-581/20 ([conflict of laws](#))
- 📌 Rantos AG in TOTO. Important considerations on lis pendens and provisional measures, and on contractual drafting of choice of court. ([GAVL](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 16 september 2021 – zaak C-251/20 – Gtflix Tv – Frankrijk – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:745 – [conclusie](#)

Onerlijke mededinging – Smadelijke uitlatingen op internet over een rechtspersoon - Bevoegde rechter

Verordening (EU) nr. 1215/2012. Het verzoek is ingediend in het kader van een geschil tussen Gtflix Tv, een in Tsjechië gevestigde onderneming die content voor volwassenen produceert, en DR, een in Hongarije gevestigde regisseur, producent en distributeur van pornografische films, met betrekking tot een schadevergoeding voor beweerdelijk smadelijke uitlatingen die door DR op verschillende websites en fora zijn gepost. Dit zou volgens Gtflix Tv oneerlijke mededinging opleveren.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 7, punt 2, van verordening (EU) nr. 1215/2012 moet aldus worden uitgelegd dat een verzoeker die zich beroept op een daad van oneerlijke mededinging bestaande in de verspreiding van smadelijke uitlatingen op internet en die een vordering instelt zowel tot rectificatie van de gegevens en verwijdering van bepaalde content als tot vergoeding van de immateriële en vermogensschade die daaruit voortvloeit, zijn vordering kan instellen bij de gerechten van elke lidstaat op het grondgebied waarvan de online geplaatste content toegankelijk is of is geweest, maar alleen ter vergoeding van de schade die op het grondgebied van die lidstaat is veroorzaakt. Opdat deze gerechten de vereiste bevoegdheid hebben, moet de verzoeker evenwel kunnen aantonen dat hij daar een aanmerkelijk aantal consumenten heeft die waarschijnlijk toegang hebben tot de betrokken publicatie en deze hebben begrepen.

- 📌 Which court has jurisdiction over an online defamation case? AG Hogan's Opinion in Case C-251/20 ([ECLB](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G - 9 september 2021 – C-242/20 - HRVATSKE ŠUME - ECLI:EU:C:2021:728 - [conclusie](#)

Bevoegde rechter – Restitutieverzoek geldsom die in beslag is genomen op een bankrekening - Ongerechtvaardigde verrijking

Verordening (EG) nr. 44/2001. Het betreft een geschil tussen HRVATSKE ŠUME, een vennootschap naar Kroatisch recht, en BP EUROPA, een vennootschap gevestigd in Duitsland over een geldsom die in beslag was genomen op de bankrekening van de eerste vennootschap. Aangezien deze procedure vervolgens nietig is verklaard, vordert verzoeker in het hoofdgeding teruggave van het betrokken bedrag op grond van ongerechtvaardigde verrijking. De verwijzende rechter moet bepalen of de Kroatische rechtbanken bevoegd zijn om uitspraak te doen over dit restitutieverzoek, dan wel of de Duitse rechtbanken, als rechtbanken van de lidstaat van de woonplaats van BP EUROPA, bevoegd zijn. Het antwoord hangt met name af van de vraag of er sprake is van een onrechtmatige daad, in de zin van artikel 5, lid 3, van de Brussel I-verordening. Deze bepaling hangt samen met artikel 5, lid 1, van de verordening over verbintenissen uit overeenkomst. [niet officiële vertaling, de conclusie is niet beschikbaar in het Nederlands]

- B** AG Saugmandsgaard Øe on action for unjust enrichment and contract/tort distinction under Brussels I Regulation in the case HRVATSKE ŠUME, C-242/20 ([conflict of laws](#))
- B** Yet again on distinguishing contract from tort (and on enforcement jurisdiction). Saugmandsgaard Oe reigns in forum delicti and forum contractus in HRVATSKE ŠUME. ([GAVL](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Bulgarije - 6 april 2021 (23.9.21) - C-445/21 - EUROBANK BULGARIA

Bevoegde rechter – Consumentenkrediet – Onroerend goed - Begrip woonplaats

Verordening (EU) nr. 1215/2012. Richtlijn 87/102/EEG. De verwijzende rechter constateert dat de rechtspraak van de Bulgaarse rechterlijke instanties over de uitlegging van artikel 17, lid 1, onder b), van verordening 1215/2012 niet uniform is. Zelf is hij van mening dat artikel 17, lid 1, onder b), van verordening 1215/2012 als bijzondere regel strikt moet worden uitgelegd. De daar gebezigde term 'zaken' zou enkel betrekking hebben op roerende zaken. De regels aangaande de uitwinning van zekerheden bepalen bovendien dat de autoriteiten van de plaats van ligging van het onroerend goed bevoegd zijn. Het lijkt hem dan ook logisch dat de krachtens artikel 25 van verordening 1215/2012 aangewezen rechter bevoegd is om kennis te nemen van een geschil over de niet-nakoming van contractuele verplichtingen. Daarnaast stelt de verwijzende rechter dat de inhoud van het begrip 'consument' in de context van verordening 1215/2012 van belang is om te kunnen beoordelen of de kredietverstrekker bij meerdere verwerende partijen de bevoegde rechter mag kiezen. Tot slot merkt de verwijzende rechter op dat de nationale rechtspraak over de criteria die de inhoud van het begrip 'woonplaats' bepalen niet uniform is.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – (ECER 21.9.21) – C-423/21 - Grand Production

Auteursrecht – Inbreuk – Streamingplatform - Mededeling aan het publiek - Territorialiteitsbeginsel

Samenvatting onder: [IE](#)

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

Flowers v Centro Medico. Brussels la's insurance issues stayed pending CJEU authority, and disputable conclusions on the consumer section. ([GAVL](#))

NOOT – bij HvJ 24 november 2021, zaak C-59/19 Wikingerhof

Regressing into the right direction: Non-contractual claims in proceedings between contracting parties under Article 7 of the Brussels Ia Regulation (papers SSRN)

BREXIT

I. Summer, Brexit - Brexit en de gevolgen voor het internationaal privaatrecht, in; NtEr 2021/5.3

Kansspelen

HvJ – ARREST – 2 september 2021 – gevoegde zaken C-721/19 en C-722/19 – Sisal, Stanleybet Malta en Magellan Robotech Limited – Italië – ECLI:EU:C:2021:672 – conclusie – arrest

Concessiesysteem – Instantloterij – Verlenging zonder aanbesteding

Richtlijn 2014/23/EU. Richtlijn 89/665/EEG. Artikelen 49 en 56 VWEU. Een van de in Italië toegestane vormen van kansspelen is de zogenoemde „nationale instantloterij”, waarvan het beheer in 2009 werd gegund volgens het concessiesysteem. De aanbestedende dienst selecteerde de begunstigde van de concessie in het kader van een openbare aanbestedingsprocedure op basis van het criterium van de economisch meest voordelige inschrijving.

De aanbesteding leverde slechts één inschrijver op, namelijk Lotterie Nazionali, die werd aangesteld als enige concessiehouder.

Twee jaar vóór het verstrijken van de eerste periode (2010-2019) moest de aanbestedende dienst op grond van een nieuwe wetbepaling, toestemming verlenen om „de bestaande concessieovereenkomst voort te zetten tot de uiterste datum zoals bepaald in de concessieakte”, met andere woorden tot 2028.

De Consiglio di Stato heeft twijfels of de voortzetting van de concessieovereenkomst gedurende die periode zonder uitschrijving van een nieuwe aanbestedingsprocedure verenigbaar is met het recht op het vrij verrichten van diensten en met de vrijheid van vestiging (artikelen 49 en 56 VWEU), alsook met richtlijn 2014/23/EU. Bovendien vraagt hij zich af of ondernemers van de sector die niet hebben ingeschreven op de oorspronkelijke aanbesteding kunnen opkomen tegen de verlenging en om de uitschrijving van een nieuwe aanbestedingsprocedure kunnen verzoeken.

Hof: Het Unierecht, in het bijzonder artikel 43, lid 1, onder a), van richtlijn 2014/23/EU verzet zich niet tegen een nationale regeling op grond waarvan een concessieovereenkomst moet worden verlengd zonder nieuwe gunningsprocedure, in omstandigheden waarin deze concessie aan één enkele concessiehouder is gegund, terwijl het toepasselijke nationale recht bepaalde dat een dergelijke concessie in beginsel moest worden verleend aan meerdere marktdeelnemers, met een maximum van vier, wanneer deze nationale regeling strekt toepassing van een in de oorspronkelijke concessieovereenkomst opgenomen clause die voorziet in de mogelijkheid van een dergelijke verlenging.

Het Unierecht, in het bijzonder artikel 43, lid 1, onder e), van richtlijn 2014/23, moet aldus worden uitgelegd dat het zich niet verzet tegen een nationale regeling die bepaalt dat over de verlenging van een concessie twee jaar vóór de afloop ervan wordt besloten, en de wijze van betaling van de door de concessiehouder verschuldigde vergoeding, zoals deze in de oorspronkelijke concessieovereenkomst was vastgelegd, zodanig wijzigt dat nieuwe en hogere inkomsten voor de begroting van de staat kunnen worden gegarandeerd, wanneer deze wijziging niet wezenlijk is in de zin van artikel 43, lid 4, van deze richtlijn.

Artikel 43, lid 4, van richtlijn 2014/23 en artikel 1, lid 3, van richtlijn 89/665/EEG moeten aldus worden uitgelegd dat een marktdeelnemer een besluit tot verlenging van een concessie kan

aanvechten op grond dat de voorwaarden voor de uitvoering van de oorspronkelijke concessieovereenkomst wezenlijk zijn gewijzigd, ook al heeft hij niet deelgenomen aan de oorspronkelijke gunningsprocedure voor die concessie, mits hij op het moment waarop de concessie moet worden verlengd, kan aantonen er belang bij te hebben dat hem een dergelijke concessie wordt gegund.

Landbouw en visserij (B)

HvJ – ARREST – 2 september 2021 – zaak C-579/19 – Food Standards Agency – Verenigd Koninkrijk – ECLI:EU:C:2021:665 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Voedselveiligheid - Levensmiddelen van dierlijke oorsprong – Vlees ongeschikt voor menselijke consumptie verklaard – Recht op voorziening in rechte tegen beslissing dierenarts

Verordening (EG) nr. 854/2004. Verordening (EG) nr. 882/2004. Artikel 47 Handvest EU. De onderhavige zaak werpt nieuwe vragen op over de effectieve rechterlijke bescherming van particulieren in het kader van het Unierecht inzake levensmiddelen en over de verhouding tussen de verordeningen nr. 854/2004 en nr. 882/2004 op dit punt. Deze zaak kan in ruimere zin ook gevolgen hebben voor de ontwikkeling van de rechtspraak van het Hof inzake de rechterlijke toetsing van administratieve besluiten door nationale rechterlijke instanties op grond van artikel 47 van het Handvest.

Hof: Verordening (EG) nr. 854/2004, en verordening nr. 882/2004 verzetten zich tegen een nationale regeling op grond waarvan een officiële dierenarts, wanneer hij weigert een gezondheidsmerk op een karkas aan te brengen en de eigenaar van dit karkas het niet eens is met die beslissing, zich tot de rechter moet wenden opdat deze ten gronde en op basis van de technische adviezen van deskundigen die door beide partijen zijn aangesteld vaststelt of het karkas al dan niet voldoet aan de voedselveiligheidsvoorschriften, zonder dat die rechter de beslissingen van de officiële dierenarts formeel nietig kan verklaren of kan gelasten dat de gevolgen van die beslissingen ongedaan worden gemaakt.

Artikel 54 van verordening nr. 882/2004, gelezen in samenhang met overweging 43 ervan en in het licht van artikel 47 Handvest EU, verzet zich niet tegen een nationale regeling op grond waarvan de beslissing, genomen overeenkomstig artikel 5, punt 2, van verordening nr. 854/2004, van de officiële dierenarts om geen gezondheidsmerk aan te brengen op een karkas, slechts kan worden onderworpen aan een beperkte rechterlijke toetsing in het kader waarvan de aangezochte rechter deze beslissing nietig kan verklaren op elke grond waardoor de beslissing onrechtmatig is, daaronder begrepen het geval waarin de officiële dierenarts heeft gehandeld met een oneigenlijk doel, hij de juiste wettelijke toets niet heeft toegepast of hij een beslissing heeft genomen die onlogisch is of onvoldoende feitelijke grondslag heeft.

HvJ – ARREST – 2 september 2021 – zaak C-836/19 – Toropet – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:668 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten – Herindeling categorie 3-materiaal

Verordening (EG) nr. 1069/2009. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen de vennootschap Toropet en het Landkreis Greiz over het besluit van laatstgenoemde om bepaalde dierlijke bijproducten van categorie 3 te herindelen in categorie 2 en vervolgens te verwijderen, omdat die producten beschimmeld of bedorven waren dan wel waren vermengd met productvreemde elementen.

Hof: Artikel 7, lid 1, artikel 9, onder h), en artikel 10, onder a) en f), van verordening (EG) nr. 1069/2009, gelezen in het licht van artikel 4, lid 2, van deze verordening, moeten aldus worden uitgelegd dat dierlijke bijproducten die oorspronkelijk zijn ingedeeld als categorie 3-materiaal overeenkomstig artikel 10, onder a) en f), van die verordening, maar die zijn aangetast door

ontbinding of bederf dan wel zijn vermengd met productvreemde elementen, zoals stucresten of zaagsel, waardoor zij niet meer geschikt zijn voor menselijke consumptie en/of niet zonder enig risico zijn voor de volksgezondheid of de diergezondheid, niet langer aan het aan die indeling verbonden risiconiveau beantwoorden en daarom moeten worden heringedeeld in een lagere categorie.

HvJ – CONCLUSIE A-G RANTOS – 9 september 2021 – zaak C-234/20 – Sātiņi-S – Letland – ECLI:EU:C:2021:734 – [conclusie](#)

Plattelandsontwikkeling - Elfpo – Veengebieden – Natura 2000

Verordening (EU) nr. 1305/2013. Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling (Elfpo). Artikel 17 Handvest EU. Dit verzoek heeft betrekking op de kwalificatie van „veengebieden” voor de toepassing van artikel 30, lid 1 en lid 6, onder a), van verordening nr. 1305/2013. De vraag is of een lidstaat de betalingen bedoeld in artikel 30, lid 1 en lid 6, onder a), van verordening nr. 1305/2013 kan uitsluiten of beperken tot bepaalde gebieden of activiteiten, en of het gerechtvaardigd is om compensatie te betalen voor gedeerde inkomsten als gevolg van beperkingen van de economische activiteiten op een onroerend goed, waarvan de eigenaar bij de verwerving van dat goed op de hoogte was.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 30, lid 6, onder a), van verordening (EU) nr. 1305/2013 moet aldus worden uitgelegd dat het veengebieden in beginsel niet uitsluit van compensatiebetalingen op grond van artikel 30, lid 1, van deze verordening, aangezien veengebieden in voorkomend geval kunnen bestaan uit landbouw- of bosbouwgebieden die in aanmerking kunnen komen voor betalingen in de zin van deze bepaling.

Artikel 30, lid 6, onder a), van verordening nr. 1305/2013 moet aldus worden uitgelegd dat het een lidstaat toestaat om, met eerbiediging van het algemeen beginsel van non-discriminatie, ofwel veengebieden uit te sluiten van betalingen in het kader van het Natura 2000-netwerk, zonder dat deze uitsluiting afbreuk doet aan het compensatiedoel van deze betalingen, ofwel de steun in het kader van deze gebieden slechts te verstrekken met betrekking tot beperkingen die aan een specifieke soort economische activiteit, met name bosbouw, worden gesteld.

Artikel 30 van verordening nr. 1305/2013, gelezen in samenhang met artikel 17 Handvest EU, moet aldus worden uitgelegd dat het de eigenaar van een onroerend goed, zoals veengebieden, geen recht verleent op betalingen in het kader van het Natura 2000-netwerk wegens een beperking op de uitoefening van een economische activiteit op dit goed.

HvJ – CONCLUSIE A-G RANTOS – 9 september 2021 – zaak C-238/20 – Sātiņi-S – Letland – ECLI:EU:C:2021:735 – [conclusie](#)

Staatssteun – Begrip ‚voordeel’ – Compensatie voor de schade die door beschermde in het wild levende vogels is aangericht aan aquacultuur in een Natura 2000-gebied - De-minimissteun in de visserij- en aquacultuursector

Samenvatting onder: [Staatssteun](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G RANTOS – 2 september 2021 – zaak C-176/20 – Avio Lucos – Roemenië – ECLI:EU:C:2021:685 – [conclusie](#)

GLB – Rechtstreekse betalingen - Minimale begrazingsactiviteit – Door landbouwer zelf gehouden dieren

Verordening (EU) nr. 1307/2013. Verordening (EU) nr. 1306/2013. Het Hof wordt in de onderhavige zaak, die samen met zaak C-116/20 wordt behandeld, in wezen verzocht te verduidelijken in hoeverre het Unierecht, in het bijzonder verordening nr. 1307/2013, zich verzet tegen een nationale regeling die is vastgesteld in het kader van de regeling inzake een enkele areaalbetaling, waarin als voorwaarde om voor betaling in aanmerking te komen is bepaald dat

de begrazingsactiviteit op bepaalde landbouwarealen moet worden verricht door dieren die de landbouwer zelf fokt, zodat geen financiële steun kan worden verleend aan een (natuurlijke of rechts)persoon die een dergelijke activiteit via een tussenpersoon verricht. In deze context wenst de verwijzende rechter tevens duidelijkheid te verkrijgen over het begrip „actieve landbouwer” in die verordening, en over de omzeilingsclausule in artikel 60 van verordening nr. 1306/2013.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 4, lid 1, onder c), iii), en artikel 4, lid 2, onder b), van verordening (EU) nr. 1307/2013 moeten aldus worden uitgelegd dat zij in beginsel niet in de weg staan aan een nationale regeling die bepaalt dat de minimale begrazingsactiviteit op landbouwarealen die in een voor begrazing geschikte natuurlijke staat worden behouden, moet worden verricht met dieren die door de landbouwer zelf worden gehouden.

Artikel 4, lid 1, onder a) en c), en artikel 9, lid 1, van verordening nr. 1307/2013 moeten aldus worden uitgelegd dat een natuurlijk persoon of een rechtspersoon die een concessieovereenkomst heeft gesloten met betrekking tot een areaal grasland dat toebehoort aan de gemeente, en die voor de begrazing van dit areaal dieren gebruikt die zijn geleend van natuurlijke personen die deze dieren in eigendom hebben, onder het begrip ‚actieve landbouwer’ in de zin van deze bepalingen valt wanneer deze persoon handelt als landbouwer in de zin van artikel 4, lid 1, onder a), van deze verordening en voor dat areaal de controle over zijn bedrijf op het gebied van het beheer, de voordelen en de financiële risico’s behoudt.

De door een natuurlijke persoon of een rechtspersoon met een gemeente gesloten concessieovereenkomst met betrekking tot een grasland en de uitbesteding van de begrazingsactiviteit die erop gericht zijn om een rechtstreekse betaling te ontvangen in het kader van een regeling inzake een enkele areaalbetaling, vormen op zich geen ‚kunstmatig gecreëerde’ voorwaarde in de zin van artikel 60 van verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 het gemeenschappelijk landbouwbeleid en tot intrekking van de verordeningen (EEG) nr. 352/78, (EG) nr. 165/94, (EG) nr. 2799/98, (EG) nr. 814/2000, (EG) nr. 1290/2005 en (EG) nr. 485/2008 van de Raad, tenzij op basis van alle relevante gegevens wordt aangetoond dat het met het sluiten van dergelijke overeenkomsten nagestreefde doel strijdig is met de door de sectorale landbouwwetgeving nagestreefde doelstellingen.

HvJ – ARREST – 9 september 2021 – zaak C-783/19 – Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne – Spanje – ECLI:EU:C:2021:713 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Beschermde oorsprongsbenaming - Champagne – Champanillo

Samenvatting onder: [IE](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G RANTOS – 2 september 2021 – zaak C-86/20 – Vinařství U Kapličky – Tsjechië – ECLI:EU:C:2021:682 – [conclusie](#)

GMO wijn - Oenologische procedés – Invoer - Aansprakelijkheid

Verordening (EU) nr. 1308/2013. Verordening (EG) nr. 555/2008. Verordening (EU) nr. 1306/2013. De zaak gaat over een boete die aan een onderneming is opgelegd wegens het feit dat zij uit Moldavië afkomstige partijen wijn die volgens niet door het Unierecht toegestane oenologische procedés was geproduceerd, in het verkeer had gebracht. Het betreft ten eerste de vraag in welke mate de documenten, die een instantie van het derde land waaruit voornoemde partijen wijn afkomstig zijn heeft opgesteld en waaruit bij de invoer van die producten blijkt dat deze in overeenstemming zijn met de door het Unierecht toegestane oenologische procedés, relevant zijn voor het onderzoek naar de aansprakelijkheid van een wijnonderneming die deze oenologische procedés niet in acht neemt, en ten tweede de vraag of het Unierecht zich verzet tegen een nationale regeling volgens welke een persoon zich kan bevrijden van aansprakelijkheid voor het in het verkeer brengen van uit een derde land ingevoerde partijen wijn waarop niet door het Unierecht toegestane oenologische procedés zijn toegepast, indien het aan het document V I 1 verbonden „vermoeden van overeenstemming” van die partijen wijn met de door

het Unierecht toegestane oenologische procedés niet kan worden weerlegd door de nationale autoriteiten.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 90, lid 3, onder a), van verordening (EU) nr. 1308/2013 dient aldus te worden uitgelegd dat het certificaat dat deel uitmaakt van de documenten V I 1 die worden opgesteld volgens artikel 43 van verordening (EG) nr. 555/2008, blijkens welk certificaat in de Europese Unie ingevoerde partijen wijn zijn bereid overeenkomstig door het Unierecht toegestane oenologische procedés, geen loutere ‚administratieve voorwaarde’ vormt voor de invoer van die producten op het grondgebied van de Unie en in aanmerking kan worden genomen als een van de relevante elementen om vast te stellen dat een onderneming aansprakelijk is voor het in de handel brengen van wijn die niet in overeenstemming is met de toegestane oenologische procedés als bedoeld in artikel 80, lid 2, onder a), van verordening nr. 1308/2013.

Artikel 89 van verordening (EU) nr. 1306/2013 verzet zich tegen een nationale regeling volgens welke de niet-overeenstemming met de door het Unierecht toegestane oenologische procedés van uit een derde land ingevoerde partijen wijn waarvoor het in het document V I 1 vastgestelde certificaat is afgegeven, niet leidt tot de aansprakelijkheid van de onderneming die deze wijn invoert wanneer het aan dat document verbonden ‚vermoeden van overeenstemming’ niet kan worden weerlegd door de nationale autoriteiten, indien dat vermoeden de vaststelling van de aansprakelijkheid van die onderneming uiterst moeilijk of zelfs onmogelijk maakt, er met name rekening mee houdend dat:

– de importeur volgens artikel 56, lid 1, onder d), van verordening (EG) nr. 607/2009, de in de Unie gevestigde natuurlijke persoon of rechtspersoon of groepering van dergelijke personen is die verantwoordelijk is voor het in het vrije verkeer brengen van de ingevoerde producten;

– de door de verwijzende rechter aangegeven uitlegging van de nationale regeling in wezen leidt tot een omkering van de bewijslast wat betreft de vaststelling van de aansprakelijkheid van de wijnonderneming voor het in de handel brengen van producten die zijn geproduceerd met oenologische procedés die niet zijn toegestaan door het recht van de Unie, en die omkering uitsluitend is gebaseerd op het certificaat dat is opgenomen in het document V I 1;

– dat certificaat niet specifiek bedoeld is om te waarborgen dat de producten gedurende de hele periode waarin deze in de handel worden gebracht voldoen aan de door het Unierecht toegestane oenologische procedés in de zin van artikel 80, lid 2, van verordening nr. 1308/2013.

GERECHT EU – ARREST – 15 september 2021 – gevoegde zaken T-337/18 en T-347/18 – Laboratoire Pareva/Commissie en Laboratoire Pareva en Biotech3D/Commissie – ECLI:EU:T:2021:594 – arrest

Biociden - Werkzame stof PHMB – Gedeeltelijke goedkeuring - Voorafgaande raadpleging van ECHA – Kennelijk onjuiste beoordeling

Verordening (EU) nr. 528/2012. Gedelegeerde verordening (EU) nr. 1062/2014. Verordening (EG) nr. 1272/2008. Het betreft verzoeken krachtens artikel 263 VWEU in zaak T-337/18, van uitvoeringsbesluit (EU) 2018/619 tot niet-goedkeuring van PHMB (1415; 4.7) als bestaande werkzame stof voor gebruik in biociden van de productsoorten 1, 5 en 6 (PB 2018, L 102, blz. 21) en, in zaak T-347/18, van uitvoeringsverordening (EU) 2018/613 tot goedkeuring van PHMB (1415; 4.7) als bestaande werkzame stof voor gebruik in biociden van de productsoorten 2 en 4.

Gerecht: De zaken T-337/18 en T-347/18 worden voor het onderhavige arrest gevoegd. De beroepen worden verworpen.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Bulgarije - 14 juni 2021 (ECER 16.9.21) - C-409/21 - DELID

Plattelandsontwikkeling – Minimale standaardopbrengst – Eigen veehouderij

Verordening (EU) nr. 1303/2013. Verordening (EU) nr. 1305/2013. Verordening (EU) nr. 1306/2013. Verordening (EU) nr. 1307/2013. Verordening (EG) nr. 1242/2008. DELID is een Bulgaarse vennootschap en beschikt niet over een eigen geregistreerd veehoudersbedrijf. De

vennootschap fokte 500 eenden in een veehoudersbedrijf dat geregistreerd staat op naam van Business Park Manole. Volgens het certificaat van registratie van dat veehoudersbedrijf is het bedrijf bestemd voor het fokken van 20.000 eenden. De fraudebestrijdingsafdeling van het Bulgaarse staatsfonds voor landbouw (FBA) heeft de door DELID ingediende steunaanvraag afgewezen. De FBA stelde vast dat op het moment van inspectie het veehoudersbedrijf niet functioneerde en niet geregistreerd stond op naam van DELID, er geen dieren op het bedrijf aanwezig waren, twee andere Bulgaarse bedrijven soortgelijke constructies met Business Park Manole hadden gesloten en de bedrijfsplannen van DELID en de twee andere bedrijven door middel van consultancy-activiteiten van dezelfde vennootschap waren opgesteld.

De verwijzende rechter wil van het EU-Hof weten of die steunverlening afhankelijk mag worden gesteld van de voorwaarden dat de aanvrager een minimale standaardopbrengst heeft en dat de aanvrager zijn activiteiten in een eigen veehouderijbedrijf uitoefent.

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Roemenië – (ECER 30.9.21) - C-443/21 - Avicarvil Farms

Landbouwsubsidie – Plattelandsontwikkeling - Vertrouwensbeginsel - Rechtszekerheidsbeginsel

Verordening (EG) nr. 1698/2005. Verordening (EG) nr. 1974/2006. Verordening (EU) nr. 1303/2013. Verordening (EU) nr. 1305/2015. Verordening (EU) nr. 1306/2013. Het bedrag van de door verzoekster aangevraagde niet-terugvorderbare financiële steun was oorspronkelijk vastgesteld in het door de Commissie goedgekeurde NPOP. De Roemeense autoriteiten moesten onder andere de extra kosten en gedeelde inkomsten berekenen. De verwijzende rechter twijfelt of het vertrouwen van verzoekster dat zij gedurende de volledige verbintenisperiode de oorspronkelijk goedgekeurde bedragen zou blijven ontvangen, gewettigd is, gelet op de omstandigheid dat tijdens de uitvoering van de verbintenis is gebleken dat die bedragen onjuist waren vastgesteld en hebben geleid tot overcompensatie van schade. Bij gebrek aan een nationaal regelgevingskader inzake systematische berekeningsfouten, moet de rechtmatigheid van de nationale bestuurspraktijk getoetst worden aan het relevante Unierecht.

BNC Fiche

- Fiche: Mededeling langetermijnvisie plattelandsgebieden EU ([Kamerstuk 22112, nr. 3171](#))
- Fiche: Mededeling van de Europese Commissie over het Europees burgerinitiatief "End the Cage Age" ([Kamerstuk 22112, nr. 3173](#))

De Commissie is gevraagd om wetgeving op te stellen die het gebruik verbiedt van kooien voor de huisvesting van o.a. kippen, konijnen, eenden en ganzen, zeugen en kalveren. De Commissie zal het verzoek in het initiatief binnen de uitvoering van de Europese Green Deal en de "van boer tot bord"-strategie verwerken. Zij wil tegen eind 2023 met een wetgevingsvoorstel komen om het gebruik van kooien voor alle in het initiatief genoemde diersoorten en -categorieën zoals hierboven beschreven uit te faseren en uiteindelijk te verbieden, als onderdeel van de geplande herziening van de EU-wetgeving voor dierenwelzijn die de Commissie gestart is.

LHBTI-rechten

EHRM – VERWIJZING NAAR GROTE KAMER – Macate t. Litouwen - 6 september 2021 – [persbericht](#)

Leeftijdsgrens voor kinderboek met sprookjes met LHBTI relaties

Artikel 10 EVRM. De zaak betreft een boek voor negen- en tienjarigen geschreven door een openlijk lesbische kinderboekenauteur. Het boek bevat zes verhalen gebaseerd op traditionele

sprookjes, maar inclusief personages uit bepaalde sociale groepen en onderwerpen als emigratie en pesten.

Twee van de zes sprookjes bevatten verhaallijnen van romantische relaties en huwelijken tussen personen van hetzelfde geslacht. Op aanbeveling van de Inspectie voor Journalistieke Ethiek kreeg het boek het label door de uitgever als mogelijk schadelijk voor kinderen onder de 14 jaar.

Volgens de Litouwse Wet op de bescherming van minderjarigen heeft alle informatie die "minachting voor familie uitdrukt" of "een ander concept van huwelijk en gezin dan degene verankerd in de Grondwet of het Burgerlijk Wetboek aanmoedigt" een negatief effect op minderjarigen.

De uitgever heeft vervolgens een waarschuwingslabel toegevoegd dat het boek schadelijk zou kunnen zijn voor kinderen onder de 14 jaar oud. Klaagster is een civiele procedure begonnen tegen de uitgever, maar de rechtbank heeft de zaak afgewezen omdat de uitgever volgens de rechter had gehandeld in overeenstemming met de nationale wetgeving met betrekking tot het concept van het gezin en de bescherming van minderjarigen tegen schadelijke informatie.

De zaak is verwezen naar de Grote Kamer.

EHRM – ARREST – X. t. Polen – 16 september 2021 - [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [20741/10](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:0916JUD002074110](#)

Voogdijzaak – Discriminatie – LHBT relatie

Samenvatting onder: [Familieleven en familierecht](#)

OVERIG

Same-sex marriages and partnerships should be recognised across the EU ([Europa.eu](#))

EHRM – factsheets en guides

- [Homosexuality: criminal aspects](#) (juni 2014)
- [Sexual orientation issues](#) (september 2021) ^{new}

Luchtvaart (c)

HvJ – CONCLUSIE A-G PIKAMÄE – 23 september 2021 – gevoegde zaken C-146/20, C-188/20, C-196/20 en C-270/20 – Corendon Airlines, Azurair, Eurowings en Austrian Airlines – Duitsland / Oostenrijk – [ECLI:EU:C:2021:765](#) – [conclusie](#)

Luchtvaartclaim - Begrip bevestigde boeking – Touroperator - Vervroeging vertrektijd

Verordening (EG) nr. 261/2004. De rechtsvragen in deze zaak kunnen globaal worden ingedeeld in drie verschillende themacomplexen, namelijk de rechten van de passagier in een tripartiete relatie met onder meer een touroperator die niet verbonden is aan de luchtvaartmaatschappij, de mogelijkheid van compensatie in geval van vervroeging van de vertrektijd van een vlucht en, tot slot, de draagwijdte van de verplichting die op elke luchtvaartmaatschappij rust om de passagiers te informeren over de in verordening nr. 261/2004 neergelegde rechten met betrekking tot compensatie en bijstand.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 3, lid 2, onder a), van verordening (EG) nr. 261/2004 van moet aldus worden uitgelegd dat een passagier in het bezit kan zijn van een ‚bevestigde boeking‘ wanneer hij van een touroperator, met wie hij een overeenkomst heeft gesloten, een ‚ander bewijs‘ in de zin van artikel 2, onder g), van de genoemde verordening heeft ontvangen, waarmee hem het vervoer door middel van een bepaalde, door vermelding van de plaats van vertrek en de

plaats van bestemming, de vertrek- en aankomsttijd en het vluchtnummer geïndividualiseerde vlucht wordt toegezegd, ook al heeft de touroperator voor deze vlucht bij de betrokken luchtvaartmaatschappij geen stoel gereserveerd en van haar evenmin een bevestiging hiervan ontvangen; dit is echter niet het geval wanneer de passagier een document heeft ontvangen met als titel ‚reisregistratie‘ dat geen uitdrukking geeft aan een bindende toezegging van de touroperator om de in dat document vermelde reisdienst te verrichten.

Het enkele feit dat de boeking voor de betrokken vlucht die de touroperator bij de luchtvaartmaatschappij heeft verricht, niet is bevestigd met de vertrek- en aankomsttijd die staat vermeld in de boeking van de passagier bij de touroperator, of dat deze boeking van de touroperator pas na de boeking van de passagier heeft plaatsgevonden, sluit niet uit dat een luchtvaartmaatschappij ten aanzien van deze passagier kan worden beschouwd als ‚luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert‘ in de zin van artikel 2, onder b), van verordening nr. 261/2004.

De ‚geplande aankomsttijd‘ van een vlucht in de zin van artikel 2, onder h), artikel 5, lid 1, onder c), en artikel 7, lid 1, tweede volzin, en lid 2, van verordening nr. 261/2004 kan naargelang van de omstandigheden van de zaak ook blijken uit een ‚ander bewijs‘ in de zin van artikel 2, onder g), van die verordening dat een touroperator aan een passagier heeft verstrekt.

Er is sprake is van annulering van een vlucht in de zin van artikel 2, onder l), en artikel 5, lid 1, van verordening nr. 261/2004 wanneer de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert de in het kader van een pakketreis geboekte vlucht met ten minste twee uur vervroegt.

Ingeval de vervroeging van een vlucht moet worden beschouwd als een annulering, kan de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert de in artikel 7, lid 1, van verordening nr. 261/2004 bedoelde compensatie niet verlagen op grond van artikel 7, lid 2, van deze verordening.

Het aanbieden van een alternatief reisplan in de zin van artikel 8, lid 1, onder b), van verordening nr. 261/2004 kan in de omstandigheden als bedoeld in dit artikel bestaan in een mededeling voor aanvang van de reis over de vervroeging van een vlucht.

Artikel 14, lid 2, van verordening nr. 261/2004 verplicht de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert om een passagier te informeren over de exacte naam en het adres van het bedrijf waarbij hij een eventueel verzoek om compensatie kan indienen, en aan te geven welke stukken hij in voorkomend geval bij zijn verzoek moet voegen. Wat betreft de omvang van het recht op compensatie, volstaat het ter naleving van het bepaalde in artikel 14, lid 2, van verordening nr. 261/2004 dat de schriftelijke informatie de regels uiteenzet waarin deze verordening ter zake voorziet; het is niet nodig dat een concreet bedrag wordt berekend naargelang van het concrete geval.

B (No)Flight flurry - 3 opinions of AG Pikamäe on Regulation 261/2004 ([ECLB](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G PIKAMÄE – 23 september 2021 – zaak C-263/20 – Airhelp – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2021:760 – [conclusie](#)

Vervroeging vlucht – Ontvangst mededeling over vervroeging vlucht op gegeneerd e-mailadres – Omvang van de informatieplicht

Verordening (EG) nr. 261/2004. Richtlijn 2000/31/EG. Twee passagiers hebben op een elektronisch boekingsplatform een vlucht geboekt van Palma de Mallorca (Spanje) naar Wenen (Oostenrijk). Tijdens de boeking op dit platform hebben die passagiers hun privé-e-mailadres en hun telefoonnummer opgegeven. Het platform heeft de vlucht namens de passagiers geboekt bij Laudamotion, waarbij speciaal voor de boeking een e-mailadres werd gegeneerd. Dit adres was het enige adres dat bij de luchtvaartmaatschappij bekend was om contact op te nemen met de passagiers.

De vlucht, waarvan het vertrek oorspronkelijk was gepland op 14 juni 2018 om 14.40 uur is door de luchtvaartmaatschappij met meer dan zes uur vervroegd, te weten naar een vertrek om 8.25 uur.

Airhelp, waaraan beide passagiers hun eventuele recht op compensatie op grond van verordening nr. 261/2004 hadden gecedeerd, heeft aangevoerd dat de passagiers pas waren geïnformeerd op 10 juni 2018 via het door hen opgegeven privé-e-mailadres. Laudamotion heeft de gegrondheid van de vordering van Airhelp betwist op grond dat de vervroeging van de vlucht tijdig was doorgegeven, op 23 en 29 mei 2018, via het door het boekingsplatform verstrekte e-mailadres.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 5, lid 1, onder c), i) tot en met iii), van verordening (EG) nr. 261/2004 moet aldus worden uitgelegd dat de verplichting om de passagier te informeren over de annulering uitsluitend moet worden nageleefd vanuit het oogpunt van deze verordening, hetgeen zich verzet tegen de toepassing van nationale bepalingen die een vermoeden van toegang tot elektronische verklaringen in het leven roepen.

E (No)Flight flurry - 3 opinions of AG Pikamäe on Regulation 261/2004 ([ECLB](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G PIKAMÄE – 23 september 2021 – zaak C-395/20 – Corendon Airlines – Duitsland – [ECLI:EU:C:2021:761](#) – [conclusie](#)

Pakketreis – Wijziging vertrektijd van de vlucht – Informatieplicht - Recht op compensatie?

Verordening (EG) nr. 261/2004. De betrokken passagiers hebben via het online platform „Check24” een pakketreis naar Antalya (Turkije) geboekt. Hun boeking is door Corendon Airlines bevestigd voor de vlucht van 18 mei 2019 van Düsseldorf (Duitsland) naar Antalya met een geplande vertrektijd van 13.20 uur en een geplande aankomsttijd van 17.50 uur.

Corendon Airlines heeft deze vlucht vervolgens verplaatst en de nieuwe vertrektijd vastgesteld om 16.10 uur, waarover zij de betrokken passagiers heeft geïnformeerd binnen de in artikel 5, lid 1, onder c), ii), van verordening nr. 261/2004 gestelde termijn. Aangezien die vlucht was vertraagd, heeft het vertrek op 18 mei 2019 plaatsgevonden om 17.02 uur en de landing om 21.30 uur.

De betrokken passagiers hebben op grond van artikel 5, lid 1, onder c), en artikel 7, lid 1, onder b), van die verordening van Corendon Airlines compensatie gevorderd ten bedrage van elk 400 EUR. Corendon Airlines heeft geweigerd om die passagiers te compenseren.

De vragen betreffen ten eerste de juridische kwalificatie van een dergelijke wijziging van de vluchttijden en ten tweede de betekenis van de hierover aan de passagier meegedeelde informatie, die mogelijk kan worden beschouwd als een „aanbod van een andere vlucht” in de zin van artikel 5, lid 1, onder c), ii), van verordening nr. 261/2004.

A-G geeft het Hof in overweging: Er is geen sprake van annulering van een vlucht in de zin van artikel 2, onder l), en artikel 5, lid 1, van verordening (EG) nr. 261/2004 wanneer de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert enkel de in het kader van een pakketreis geboekte vlucht, die volgens planning om 13.20 uur (plaatselijke tijd) zou vertrekken, verplaatst naar 16.10 uur (plaatselijke tijd) op dezelfde dag en er verder geen andere wijzigingen zijn ten aanzien van de vlucht.

E (No)Flight flurry - 3 opinions of AG Pikamäe on Regulation 261/2004 ([ECLB](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland - 22 juni 2021 (ECER 21 september 2021) – zaak C-436/21 - [flightright](#)

Luchtvaartclaim - Boeking via reisbureau – Vluchten van verschillende luchtvaartmaatschappijen - Aansluitende vluchten? - Vertrek vanuit Zwitserland

Verordening (EG) nr. 261/2004. In casu zijn verschillende luchtvaartmaatschappijen gecombineerd om op de eindbestemming te geraken. Verweerster is echter enkel verantwoordelijk voor het vervoer van Zürich via Philadelphia naar Kansas City. De eerste vlucht van Stuttgart naar Zürich werd verzorgd door luchtvaartmaatschappij Swiss.

Is er sprake van rechtstreeks aansluitende vluchten als een reisbureau vluchten van verschillende luchtvaartmaatschappijen in één totaalpakket samenvoegt of is tevens een bijzondere rechtsverhouding tussen de luchtvaartmaatschappijen vereist? Geldt verordening nr. 261/2004 ook bij vertrek vanaf Zwitsers grondgebied?

OVERIG

On Flights, Rock Concerts and the Needle in a Haystack A report from the Court of Justice of the European Union's oral hearing on the PNR directive ([EU law analysis](#))

WIKI

[Wiki luchtvaartclaims](#)

Manipulatiesoftware auto's

HvJ – CONCLUSIE A-G RANTOS – 23 september 2021 – gevoegde zaken C-128/20, C-134/20 en C-145/20 – GSMB Invest, Volkswagen en Porsche Inter Auto en Volkswagen – Oostenrijk – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:758 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Begrip manipulatie-instrument

Verordening (EG) nr. 715/2007. Richtlijn 1999/44/EG. Volgens advocaat-generaal Rantos is de installatie van software die het niveau van de uitstoot van verontreinigende gassen van voertuigen wijzigt op basis van de buitentemperatuur en de hoogte, in strijd met het EU-recht. Een dergelijk voertuig biedt niet de kwaliteit die voor goederen van dezelfde soort normaal is en die de consument redelijkerwijs mag verwachten in de zin van richtlijn 1999/44.

Een dergelijke voorziening in de software kan niet worden gerechtvaardigd door de bescherming van de motor tegen schade of ongevallen en de veilige werking van het voertuig als het hoofddoel is om componenten zoals de EGR-klep, de EGR-koeler en het roetfilter te ontzien.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 3, punt 10, van verordening (EG) nr. 715/2007, gelezen in samenhang met artikel 5, lid 1, van die verordening, moet aldus worden uitgelegd dat een instrument een ‚manipulatie-instrument’ is wanneer het de volledige effectiviteit van de uitlaatgasrecirculatie in reële rijomstandigheden van een motorvoertuig alleen waarborgt bij een buitentemperatuur tussen 15 en 33 graden Celsius en een rijhoogte onder 1 000 meter, terwijl buiten dit thermovenster de recirculatieverhouding van de uitlaatgassen binnen een marge van 10 graden Celsius – en boven 1 000 meter hoogte binnen een interval van 250 meter – lineair wordt verminderd tot 0, met als resultaat dat de emissie van stikstofoxiden (NOx-emissie) de grenswaarden van die verordening overschrijdt.

Artikel 5, lid 2, onder a), van verordening nr. 715/2007 moet aldus worden uitgelegd dat een manipulatie-instrument dat de volledige effectiviteit van de uitlaatgasrecirculatie alleen waarborgt bij een buitentemperatuur tussen 15 en 33 graden Celsius en een rijhoogte onder 1 000 meter, niet onder de in die bepaling neergelegde uitzondering op het verbod van manipulatie-instrumenten valt die betrekking heeft op de bescherming van de motor tegen schade of ongevallen en de veilige werking van het voertuig, indien dat instrument voornamelijk tot doel heeft onderdelen zoals de EGR-klep, de uitlaatgasrecirculatiekoeler en de roetfilter voor dieselveertuigen te ontzien.

Artikel 5, leden 1 en 2, van verordening nr. 715/2007, moet aldus worden uitgelegd dat de toelaatbaarheid van een manipulatie-instrument niet afhangt van het antwoord op de vraag of het reeds in het voertuig was gemonteerd bij de bouw van dit voertuig, dan wel pas nadien naar aanleiding van een herstelling in de zin van artikel 3, lid 2, van richtlijn 1999/44/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 mei 1999 betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen.

Artikel 2, lid 2, onder d), van richtlijn 1999/44 moet aldus worden uitgelegd dat een motorvoertuig dat binnen de werkingssfeer valt van verordening nr. 715/2007, niet de kwaliteit biedt die voor goederen van dezelfde soort normaal is en die de consument redelijkerwijs mag verwachten, wanneer dat voertuig uitgerust is met een verboden manipulatie-instrument in de zin van artikel 3, punt 10, gelezen in samenhang met artikel 5, lid 2, van die verordening, ook al is voor dat voertuig een geldige EG-typegoedkeuring verleend.

Artikel 3, lid 6, van richtlijn 1999/44 moet aldus worden uitgelegd dat een gebrek aan overeenstemming dat erin bestaat dat het voertuig in kwestie uitgerust is met een manipulatie-instrument dat verboden is op grond van artikel 3, punt 10, juncto artikel 5, leden 1 en 2, van verordening nr. 715/2007, zelfs niet als een ‚gebrek van geringe betekenis‘ kan worden aangemerkt wanneer de consument dat voertuig ook zou hebben gekocht indien de aanwezigheid van het verboden manipulatie-instrument en de werking ervan hem bekend waren geweest.

 [Opinie AG over emissiebeperkende software in auto's. \(IT3664\)](#)

OVERIG

[Brussel ontevreden over uitblijven sjoemelvergoeding Volkswagen \(Europa-nu\)](#)

Mededinging

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 2 september 2021 – zaak C-151/20 – Nordzucker e.a. – Oostenrijk – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:681 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Ne bis in idem – Nationaal mededingingsrecht en Europees mededingingsrecht

Samenvatting onder: [ne bis in idem](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 16 september 2021 – zaak C-251/20 – Gtflifx Tv – Frankrijk – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:745 – [conclusie](#)

Onerlijke mededinging – Smadelijke uitlatingen op internet over een rechtspersoon - Bevoegde rechter

Samenvatting onder: [IPR](#)

GERECHT EU – ARREST – 15 september 2021 – zaak T-24/19 – INC en Consorzio Stabile Sis/Commissie – ECLI:EU:T:2021:586 – [arrest](#)

Staatssteun – Italiaanse snelwegen – Verlenging van concessies voor uitvoering van werken – Diensten van algemeen economisch belang – Tolplafond

Artikel 106, lid 2, VWEU. Momenteel wordt ongeveer 5 800 kilometer Italiaanse snelweg geëxploiteerd door private ondernemingen in het kader van concessies. Op grond van de desbetreffende overeenkomsten moeten de concessiehouders werken uitvoeren of diensten verrichten met betrekking tot de exploitatie van de snelwegen. In deze context heeft de Italiaanse Republiek een plan opgesteld, dat in wezen bestaat uit de verlenging van de looptijd van bepaalde concessies met het oog op de financiering van aanvullende investeringen. In de later herziene versie betreft het plan in kwestie, zoals dat is aangemeld, snelwegen die door Autostrade per l'Italia SpA en door Società Iniziative Autostradali e Servizi SpA direct of indirect – middels deelneming aan consortia – worden geëxploiteerd.

Bij besluit C(2018) 2435 heeft de Commissie vastgesteld dat bepaalde maatregelen in het kader van dit plan staatssteun vormden in de zin van artikel 107 VWEU en dat deze op grond van

artikel 106, lid 2, VWEU verenigbaar waren met de interne markt. Verzoeksters, INC SpA en Consorzio Stabile Sis SCpA, hebben het onderhavige beroep ingesteld. Verzoeksters verzoeken het Gerecht het bestreden besluit nietig te verklaren. Het Gerecht oordeelt dat verzoekers geen procesbelang (meer) hebben.

Gerecht: Op het door INC SpA en Consorzio Stabile Sis SCpA ingestelde beroep hoeft niet meer te worden beslist.

GERECHT EU – ARREST – 15 september 2021 – zaak T-777/19 – CAPA e.a./Commissie – ECLI:EU:T:2021:588 – [persbericht](#) – [arrest](#)

Staatsteun – Windmolenparken

Verordening (EU) 2015/1589. Een aantal vissers komt op tegen de steunmaatregelen in Frankrijk voor de bouw van zes windmolenparken in zee. Volgens de verzoekers heeft de Europese Commissie de steun onterecht goedgekeurd. Het gerecht verwerpt het beroep.

GERECHT EU – ARREST – 22 september 2021 – zaken, T-425/18 – Altice Europe/Commissie – ECLI:EU:T:2021:607 – [persbericht](#) – [arrest](#)

Telecommunicatiesector – Geldboeten voor totstandbrenging concentratie voordat deze is aangemeld en goedgekeurd

Verordening (EG) No 139/2004. Het Gerecht verwerpt het beroep van Altice Europe tegen het besluit van de Commissie waarbij twee geldboetes voor een totaalbedrag van 124,5 miljoen EUR aan haar zijn opgelegd in het kader van de verwerving van PT Portugal. Het Gerecht stelt evenwel vast dat de geldboete die wegens niet-nakoming van de verplichting tot aanmelding van de concentratie bij de Commissie is opgelegd, dient te worden verlaagd met 6,22 miljoen EUR.

GERECHT EU – ARREST – 29 september 2021 – zaak T-341/18 – Nec/Commissie – ECLI:EU:T:2021:634 – [persbericht](#) – [arrest](#) en zaak T-342/18 – Nichicon Corporation / Commissie – ECLI:EU:T:2021:635 – [persbericht](#) – [arrest](#) en zaak T-343/18 – Tokin/Commissie – ECLI:EU:T:2021:636 – [persbericht](#) – [arrest](#) en zaak T-344/18 – Rubycon en Rubycon Holdings/Commissie – ECLI:EU:T:2021:637 – [persbericht](#) – [arrest](#) en zaak T-363/18 – Nippon Chemi-Con Corporation/Commissie – ECLI:EU:T:2021:638 – [persbericht](#) – [arrest](#)

Kartel op de markt voor elektrolytische condensatoren – Handhaving boete

Artikel 101 VWEU. Artikel 53 van de EER-Overeenkomst. Het Gerecht handhaaft de geldboeten die de Commissie heeft opgelegd aan verschillende ondernemingen wegens hun deelname aan een kartel op de markt voor elektrolytische condensatoren van aluminium en elektrolytische condensatoren van tantaal. Het Gerecht verwerpt het beroep.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Frankrijk – 13 september 2021 (ECER 1.7.2021) – [zaak C-449/21](#) – [Towercast](#)

Mededinging – Overname onderneming – Mededingingsautoriteit – Weigeren onderzoek overname – Misbruik machtspositie

Verordening (EG) nr. 139/2004. Beroep tot nietigverklaring van een besluit van de Franse mededingingsautoriteit tot weigering om de overname door de vennootschap TDF van een concurrerende onderneming verder te onderzoeken.

Vraag is of een concentratie zonder communautaire dimensie, die onder nationale drempels voor een verplichte controle ex ante blijft, en die geen aanleiding heeft gegeven tot een verwijzing naar

de Commissie, door een nationale mededingingsautoriteit kan worden geanalyseerd als een door artikel 102 VWEU verboden misbruik van een machtspositie?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 3 september 2021 (ECER 28.6.2021) – [C-418/21](#) – [Orthomol](#)

Voeding voor medisch gebruik – Mededinging – Medisch bepaalde behoefte aan nutriënten

Samenvatting onder: [Gezondheid en geneesmiddelen](#)

LITERATUUR

M.A.A. Traousis, Rechtsbescherming - Hof van Justitie sluit zich voor het zwijgrecht en het nemo tenetur-beginsel voor natuurlijke personen aan bij het EHRM, in: [NtEr 2021/5.5](#)

In het arrest DB/Consob oordeelt de Grote kamer van het Hof van Justitie over de reikwijdte van het zwijgrecht en het nemo tenetur-beginsel voor natuurlijke personen. Eerder is dit al gedaan voor rechtspersonen in het kader van het mededingingsrecht, maar voor natuurlijke personen breidt het Hof van Justitie dit nu uit door aan te sluiten bij de rechtspraak van het EHRM. Dit leidt ertoe dat iemand geen boete mag krijgen omdat hij weigert te antwoorden, wanneer die antwoorden mogelijk tegen hem zouden kunnen worden gebruikt bij een criminal charge.

Milieu, natuur, duurzame energie

HvJ – ARREST – 2 september 2021 – zaak C-22/20 – Commissie/Zweden – [ECLI:EU:C:2021:669](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Niet nakoming – Stedelijk afvalwater - Zuiveringsinstallaties

Richtlijn 91/271/EEG. Artikel 4, lid 3, VEU. Met de richtlijn stedelijk afvalwater legt de Unie de lidstaten de verplichting op om voor agglomeraties van een zekere grootte waterzuiveringsinstallaties met een bepaalde zuiveringscapaciteit te bouwen en te exploiteren. In de onderhavige procedure verwijt de Europese Commissie het Koninkrijk Zweden die verplichting in een aantal agglomeraties niet te zijn nagekomen.

In deze context moet om te beginnen worden onderzocht of de uitzondering waarin de richtlijn voorziet voor hoge bergstreken, op grond van soortgelijke weersomstandigheden ook moet gelden voor locaties in het hoge noorden. Voorts twisten partijen over de vraag welke meetgegevens moeten worden toegepast om de capaciteit van een waterzuiveringsinstallatie te bepalen. En ten slotte bekritiseert de Commissie het feit dat het Koninkrijk Zweden bepaalde meetgegevens niet heeft voorgelegd die noodzakelijk zijn om een verweermiddel – namelijk de verwijzing naar de zogenoemde natuurlijke stikstofvermindering – te kunnen beoordelen.

Hof: Zweden is zijn verplichtingen krachtens artikel 4 juncto artikel 10 van richtlijn 91/271/EEG niet nagekomen door er niet voor te zorgen dat het afvalwater van de agglomeraties Lycksele, Malå en Pajala vóór lozing aan een secundaire behandeling of een gelijkwaardig proces wordt onderworpen, en Zweden is zijn verplichtingen krachtens artikel 4, lid 3, VEU niet nagekomen door de Europese Commissie tijdens de precontentieuze procedure niet de informatie te verstrekken die zij nodig zou hebben gehad om te beoordelen of de zuiveringsinstallaties van de agglomeraties Habo en Töreboda voldeden aan de vereisten van richtlijn 91/271. Het beroep wordt verworpen voor het overige.

HvJ – CONCLUSIE A-G RANTOS – 9 september 2021 – zaak C-238/20 – Sātiņi-S – Letland – ECLI:EU:C:2021:735 – [conclusie](#)

Staatssteun – Begrip ‚voordeel‘ – Compensatie voor de schade die door beschermde in het wild levende vogels is aangericht aan aquacultuur in een Natura 2000-gebied - De-minimissteun in de visserij- en aquacultuursector

Samenvatting onder: [Staatssteun](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 16 september 2021 – zaak C-300/20 – Bund Naturschutz in Bayern – Duitsland – **Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:746 – [conclusie](#)**

Strategische milieubeoordeling - Begrip ‚plannen en programma’s’

Richtlijn 2001/42/EG. Richtlijn 2011/92/EU. De milieubeoordeling van *projecten* wordt geregeld in richtlijn 2011/92/EU, die van *plannen en programma’s* in richtlijn 2001/42/EG. Deze twee richtlijnen vullen elkaar aan: „De SMB-richtlijn beoogt de milieueffectbeoordeling vroeger te laten plaatsvinden, in de fase van de strategische planning van de acties van de nationale instanties. Het door die richtlijn voorgeschreven onderzoek van milieueffecten is dus ruimer of omvattender dan dat voor een specifiek project”.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 3, lid 2, onder a), van richtlijn 2001/42/EG moet aldus worden uitgelegd dat een besluit ter bescherming van natuur en landschap dat voorziet in algemene verbodsbepalingen (met vrijstellingsmogelijkheid) en vergunningsvereisten maar geen voldoende gedetailleerde regels over de inhoud, voorbereiding en uitvoering van projecten als bedoeld in de bijlagen I en II bij richtlijn 2011/92/EU, niet binnen de werkingssfeer van dit artikel valt, ook al is er sprake van enkele maatregelen met betrekking tot activiteiten die onder dergelijke projecten vallen.

Artikel 3, lid 4, van richtlijn 2001/42 is niet van toepassing op een besluit ter bescherming van natuur en landschap dat niet kan worden aangemerkt als een plan of programma met aanzienlijke milieueffecten in andere dan de in lid 2 van dat artikel genoemde sectoren omdat het geen voldoende gedetailleerde regels over de inhoud, voorbereiding en uitvoering van projecten als bedoeld in de bijlagen I en II bij richtlijn 2011/92 bevat.

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 23 september 2021 – zaak C-165/20 – Air Berlin – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:764 – [conclusie](#)

Broeikasgasemissierechten – Intrekken emissierechten na beëindiging luchtvaartactiviteiten wegens insolventie

Richtlijn 2003/87/EG. Richtlijn 2008/101/EG. Verordening (EU) nr. 389/2013. De procedure heeft onder meer betrekking op het besluit van de DEHSt (Duitse autoriteit voor de handel in emissierechten) van 28 februari 2018 om een deel van de broeikasgasemissierechten die Air Berlin, een commerciële vliegtuigexploitant, eerder kosteloos waren toegewezen, in te trekken. Die emissierechten betroffen de emissiehandelsperiode 2013-2020. De intrekking, die specifiek betrekking had op de jaren 2018-2020, kwam voort uit het feit dat Air Berlin haar luchtvaartactiviteiten in oktober 2017 wegens insolventie had gestaakt.

De onderhavige prejudiciële verwijzing werpt de ruimere vraag op in hoeverre dergelijke kosteloos toegewezen emissierechten kunnen worden beschouwd als een soort immaterieel vermogensbestanddeel dat kan worden verhandeld ongeacht de actuele situatie van de vliegtuigexploitant waaraan zij aanvankelijk zijn toegewezen.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 2, lid 1, artikel 3, onder o), artikel 3 bis, artikel 3 sexies, leden 1 en 5, artikel 12, lid 2 bis, en artikel 28 bis, leden 1 en 2, van richtlijn 2003/87/EG verzetten zich ertegen dat kosteloos toegewezen emissierechten nog langer jaarlijks aan een vliegtuigexploitant worden verleend nadat die exploitant zijn luchtvaartactiviteiten heeft beëindigd.

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 30 september 2021 – zaak C-139/20 – Commissie/Polen – ECLI:EU:C:2021:776 – [conclusie](#)

Inbreukprocedure - Belasting over energieproducten en elektriciteit – Emissierechten – Vrijstelling accijns

Samenvatting onder: [Energiemarkt](#)

HvJ – BESCHIKKING – 20 september 2021 – zaak C-121/21 R – Tsjechische Republiek/Polen – ECLI:EU:C:2021:752 – [persbericht](#) – [beschikking](#)

Niet nakoming - Dwangsom – Bruinkoolwinningsactiviteiten in de Turów-mijn

Artikel 279 VWEU. Polen moet de Europese Commissie een dagelijkse dwangsom van € 500 000 betalen omdat het de bruinkoolwinningsactiviteiten in de Turów-mijn niet heeft stopgezet.

Een dergelijke maatregel lijkt noodzakelijk om de doeltreffendheid van de voorlopige maatregelen waartoe bij besluit van 21 mei 2021 is besloten, te versterken en om die lidstaat ervan te weerhouden te wachten met het in overeenstemming brengen van zijn gedrag met dat besluit.

Hof: Het verzoek tot intrekking van de beschikking van de vicepresident van het Hof van 21 mei 2021, Tsjechië/Polen (C-121/21 R, EU:C:2021:420), wordt afgewezen.

De Republiek Polen wordt ertoe veroordeeld om de Europese Commissie een dwangsom van 500 000 EUR per dag te betalen vanaf de datum van kennisgeving van de onderhavige beschikking aan de Republiek Polen en totdat deze lidstaat de beschikking van de vicepresident van het Hof van 21 mei 2021, Tsjechië/Polen (C-121/21 R, EU:C:2021:420), nakomt.

E Polen moet half miljoen per dag betalen zolang kolenmijn doorgaat ([Europa-nu](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Bulgarije – 1 juni 2021 (ECER 21.9.21) - [C-375/21 Sdruzhenie „Za Zemyata – dostap do pravosadie“ e.a.](#)

Industriële emissies - Luchtkwaliteit

Richtlijn 2008/50/EG (richtlijn luchtkwaliteit). Richtlijn 2010/75/EU (richtlijn industriële emissies). Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/1442. Artikel 4, lid 3 VEU. Maritsa-iztok 2 EAD beheert een thermische centrale met ontzwavelingsinstallaties waarvoor het lokaal gewonnen bruinkool stookt in ketels uitsluitend ontworpen voor de verbranding van bruinkool. Aan de beheerder van de centrale is een vergunning verleend die een hoeveelheid uitstoot van schadelijke stoffen toestaat, die groter is dan de limieten van de Europese richtlijnen toestaan.

Moet de autoriteit van een lidstaat, wanneer het in het kader van de richtlijn industriële emissies een afwijking van de uitstootnormen in die richtlijn toestaat, rekening houden met de milieukwaliteitsnormen van de richtlijn luchtkwaliteit? Zo ja, is de lidstaat dan verplicht om de afwijking niet toe te staan wanneer die normen bij gevolg zouden worden overschreden?

EUROPESE REKENKAMER

Speciaal verslag nr. 22/2021 Duurzame financiering: consistentere EU-optreden nodig om financiering te heroriënteren naar duurzame investeringen 2021/C 384/03, [PB C 384 van 22.9.2021](#)

CONSULTATIE

- Luchtkwaliteit – herziening van de EU-regels, Feedback mogelijk van 23 September 2021 - 16 December 2021 ([EC](#))
- Bescherming van het mariene milieu – herziening van de EU-regels ([EC](#))

BNC fiche

- BNC Fiche: Richtlijn herziening duurzaamheidsrapportage ([Kamerstuk 22112, nr. 3177](#))
- BNC Fiche: Verordening voor Europese groene obligaties ([Kamerstuk 22112, nr. 3184](#))
- BNC Fiche: ESR [Effort Sharing Regulation]-verordening ([Kamerstuk 22112, nr. 3194](#))

OVERIG

PACE Committee Proposes a New Protocol to the ECHR on the Right to a Healthy Environment ([ECHR blog](#))

EHRM - factsheets en guides

- [Environment](#) (juli 2021)
- [Guide sur la jurisprudence de la Convention européenne des droits de l'homme - Environnement](#) (augustus 2021)

Ne bis in idem (B – S)

HvJ – **CONCLUSIE A-G BOBEK – 2 september 2021 – zaak C-151/20 – Nordzucker e.a. – Oostenrijk – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:681 – [persbericht](#) – [conclusie](#)**

Ne bis in idem – Nationaal mededingingsrecht en Europees mededingingsrecht

Artikel 50 Handvest EU. Artikel 101 VWEU. De centrale vraag is of het ne bis in idem-beginsel zich ertegen verzet dat in twee lidstaten gelijktijdig of na elkaar mededingingsprocedures worden gevoerd waarin kennelijk – althans ten dele – hetzelfde gedrag aan de orde is. In de onderhavige zaak spelen met name twee kwesties. De eerste kwestie is welke criteria moeten worden gehanteerd bij de uitlegging van het idem-aspect van het beginsel ne bis in idem, zowel specifiek in de context van het mededingingsrecht als op grond van artikel 50 van het Handvest in het algemeen. Zie ook zaak C-117/20 (bpost) hieronder. Ten tweede maakt de specifieke aard van de onderhavige zaak het noodzakelijk nog eens te verduidelijken wanneer er sprake is van de voor de toepassing van het beginsel ne bis in idem vereiste gelijkheid van de relevante feiten. Bovenal wordt het Hof tevens verzocht – alweer, zou men kunnen zeggen – om duidelijkheid te verschaffen omtrent de voorwaarde inzake de gelijkheid van het beschermde rechtsgoed. Is er sprake van hetzelfde beschermde rechtsgoed in twee nationale procedures waarin twee nationale mededingingsautoriteiten naast hun respectieve nationale mededingingsregels (dezelfde) bepaling van het mededingingsrecht van de Unie hebben toegepast?

A-G geeft het Hof in overweging: Om te bepalen of het idem-aspect van het in artikel 50 Handvest EU neergelegde beginsel ne bis in idem aanwezig is, moet worden nagegaan of de overtreder, de relevante feiten en het beschermde rechtsgoed dezelfde zijn.

Voor de beantwoording van de vraag of het mededingingsrecht van de Unie en het nationale mededingingsrecht hetzelfde rechtsgoed beschermen, moet worden uitgegaan van de regels die in dat specifieke geval worden toegepast. Dit betekent dat moet worden nagegaan of de toegepaste nationale regels afwijken van de Unieregels. Wanneer de mededingingsautoriteiten van twee lidstaten artikel 101 VWEU en de daarmee corresponderende bepaling van hun nationale mededingingsrecht toepassen, beschermen zij hetzelfde rechtsgoed.

Het feit dat een NMA in een eerder besluit rekening heeft gehouden met de gevolgen van bepaald mededingings verstorend gedrag buiten haar eigen grondgebied, vooropgesteld dat het nationale recht haar daartoe de mogelijkheid bood, is van belang voor de beoordeling of in de later gevoerde procedure het beginsel ne bis in idem van toepassing is. Artikel 50 van het Handvest verbiedt een NMA of een rechterlijke instantie om mededingingsverstorend gedrag te bestraffen dat reeds het voorwerp is geweest van een eerdere procedure die is afgesloten met een definitief besluit van een andere NMA. Dat verbod geldt echter uitsluitend voor zover de gedragingen waarop de twee procedures betrekking hebben, in dezelfde periode en in hetzelfde gebied hebben plaatsgevonden.

Het in artikel 50 van het Handvest neergelegde beginsel ne bis in idem is ook van toepassing in het kader van een nationale procedure waarin een clementieprogramma is toegepast en waarin de oplegging van een geldboete niet aan de orde is.

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 2 september 2021 – zaak C-117/20 – bpost – België – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:680 – persbericht – conclusie

Ne bis in idem – Boete opgelegd door verschillende nationale toezichthouders

Artikel 50 Handvest EU. In 2012 heeft de Belgische concurrentie-autoriteit Bpost veroordeeld tot betaling van 37 miljoen euro wegens misbruik van machtspositie. Eerder had Bpost al een veroordeling tot een geldboete opgelopen. De vraag is of het ne bis in idem principe ook geldt bij administratieve boetes in het kader van de concurrentieregels.

A-G geeft het Hof in overweging: [niet officiële vertaling] Het in artikel 50 Handvest EU neergelegde ne bis in idem-beginsel staat er niet aan in de weg dat de bevoegde administratieve autoriteit van een lidstaat een boete oplegt wegens inbreuk op het EU- of nationaal recht, op voorwaarde dat de daaropvolgende procedure voor die autoriteit verschilt van die welke eerder heeft plaatsgevonden, hetzij wat betreft de identiteit van de dader, hetzij wat betreft de relevante feiten, of wat betreft het beschermde rechtsbelang waarvan de bescherming door de respectieve wetgevingsinstrumenten die in de respectieve procedures aan de orde zijn, wordt nagestreefd.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Roemenië – 15 september 2021 (ECER 9.6.2021) – C-412/21 – Dual Prod

Bestuurlijke sanctie – Strafrechtelijke procedure – Ne bis in idem

Richtlijn 2008/118/EG. Richtlijn 92/83/EEG. Tegen verzoekster is tegelijkertijd een bestuursrechtelijke sanctie opgelegd en een strafrechtelijke procedure ingeleid.

Kan een bestuurlijke sanctie worden opgelegd op grond van louter vermoedens in een lopende strafprocedure? Tevens vraagt de verwijzende rechter om verduidelijking van het beginsel van ne bis in idem.

EHRM – factsheets en guides

- [Right not to be tried or punished twice \(juli 2021\)](#)
- [Guide on Article 4 of Protocol No. 7 to the ECHR – right not to be tried or punished twice \(30 april 2021\)](#)

Onderwijs

EHRM – factsheets en guides

- [Guide on Article 2 of Protocol No. 1 to the ECHR – right to education \(augustus 2021\) ^{new}](#)

Overlevering en uitlevering (S)

EHRM – VERWIJZING NAAR GROTE KAMER – 8 september 2021 - McCallum t. Italië - persbericht

Uitleveringsverzoek Verenigde Staten – Levenslang zonder voorwaardelijke vrijlating

Artikel 3 EVRM. Klaagster heeft de Amerikaanse nationaliteit. Ze zit momenteel vast in Italië omdat ze wordt gezocht in de staat Michigan in de Verenigde Staten van Amerika als verdachte, samen met: anderen, in de dood van haar toenmalige echtgenoot en de verbranding van zijn lijk.

Op 26 juni 2020 heeft het Hof van beroep van Rome een uitleveringsverzoek van de kant van de Amerikaanse regering ingewilligd. Die beslissing is bevestigd door het Hof van Cassatie. Klaagster klaagt met een beroep op artikel 3 EVRM dat indien zij wordt uitgeleverd aan de Verenigde Staten, zij een reëel risico loopt op levenslange gevangenisstraf zonder voorwaardelijke vrijlating. Het EHRM heeft op 22 april 2021 aan de Italiaanse regering, op grond van artikel 39 van de Rules of Court, tijdelijke maatregelen opgelegd waarbij klaagster niet mag worden uitgeleverd, voor de duur van de aanhangige procedure. De zaak is nu doorverwezen naar de Grote Kamer.

EHRM factsheet

[🔗 Extradition and life imprisonment \(juni 2018\)](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Rechtbank Amsterdam – 14 september 2021 - ECLI:NL:RBAMS:2021:5052

Pools EAB - Benoeming rechter – Recht op voorziening in rechte

Kaderbesluit 2002/584/JBZ. Artikel 47, eerste en tweede alinea, artikel 51, eerste lid, en artikel 52, derde lid, Handvest EU. Pools EAB ten behoeve van de uitvoering van een eerder opgelegde straf. De rechtbank stelt een prejudiciële vraag aan het HvJ met betrekking tot gebreken in de Poolse procedure voor de benoeming van rechters en de mogelijke schending van het recht op een gerecht dat vooraf bij wet is ingesteld.

Welke toets moet een uitvoerende rechterlijke autoriteit die moet oordelen over de tenuitvoerlegging van een EAB dat strekt tot uitvoering van een onherroepelijke vrijheidsbenemende straf of maatregel aanleggen bij een onderzoek of in de uitvaardigende lidstaat bij de berechting die tot de veroordeling heeft geleid het recht op een gerecht dat vooraf bij wet is ingesteld is geschonden, wanneer in die lidstaat geen doeltreffende voorziening in rechte openstond tegen een eventuele schending van dat recht?

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Rechtbank Amsterdam – 14 september 2021 - ECLI:NL:RBAMS:2021:5051

Pools EAB – Benoeming rechters - Recht op voorziening in rechte

Kaderbesluit 2002/584/JBZ. Artikel 47, eerste en tweede alinea, artikel 51, eerste lid, en artikel 52, derde lid, Handvest EU. De rechtbank stelt in navolging van het Ierse Supreme Court prejudiciële vragen aan het HvJ. De vragen hebben betrekking op gebreken in de Poolse procedure voor de benoeming van rechters en de mogelijke schending van het recht op een gerecht dat vooraf bij wet is ingesteld.

Prejudiciële vragen:

(1) Is het passend om de toets die in het arrest *Minister for Justice and Equality (Gebreken in het gerechtelijk apparaat)* uiteen is gezet en die in het arrest *Openbaar Ministerie (Onafhankelijkheid van de uitvaardigende rechterlijke autoriteit)* is bevestigd, toe te passen, wanneer een reëel

gevaar bestaat dat de betrokkene zal worden berecht door een gerecht dat niet vooraf bij wet is vastgesteld?

(2) Is het passend om de toets die in het arrest *Minister for Justice and Equality (Gebreken in het gerechtelijk apparaat)* uiteen is gezet en die in het arrest *Openbaar Ministerie (Onafhankelijkheid van de uitvaardigende rechterlijke autoriteit)* is bevestigd, toe te passen, wanneer een opgeëiste persoon die zich tegen zijn overlevering wil verzetten niet aan die toets kan voldoen vanwege het feit dat het niet mogelijk is om op dat moment de samenstelling van de gerechten die hem zullen berechten vast te stellen vanwege de wijze waarop zaken op willekeurige wijze worden toegedeeld?

(3) Levert de afwezigheid van een doeltreffende voorziening in rechte om de rechtsgeldigheid van de benoeming van rechters in Polen te betwisten in omstandigheden waarin het duidelijk is dat de opgeëiste persoon op dit moment niet kan vaststellen dat de gerechten die hem zullen berechten uit rechters zullen bestaan die niet rechtmatig zijn benoemd, een schending van de kern van het recht op een eerlijk proces op, op grond waarvan de uitvoerende rechterlijke autoriteit van overlevering van de opgeëiste persoon moet afzien?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Ierland – 15 september 2021 (ECER 30.7.2021) – C-480/21 – Minister for Justice and Equality

Pools EAB – Benoemingsprocedure rechters in Polen – Gerecht ingesteld bij wet – Recht op een eerlijk proces

Kaderbesluit 2002/584/JBZ. Kaderbesluit 2009/299/JBZ. Tegen appellanten zijn een aantal Europese Arrestatiebevelen (EAB's) uitgevaardigd met het oog op hun uitlevering aan Polen wegens het begaan van een aantal strafbare feiten. Appellanten vechten de voor hun overlevering gegeven toestemming aan bij het Ierse Supreme Court.

De Poolse wet betreffende de organisatie van de gewone rechterlijke instanties zou tot gevolg kunnen hebben dat de gerechten in Polen die hun zaken behandelen niet zijn samengesteld op de recent door het Hof in de zaak A.B. (C-824/18) aangegeven wijze. Bovendien stellen appellanten dat in Polen geen mechanisme bestaat om deze onregelmatigheid aan te vechten. In het partijdebat voor de Supreme Court stellen appellanten onder meer dat het arrest L.M. (C-216/18 PPU) niet van toepassing is op de onderhavige zaak, nu deze slechts betrekking had op de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht.

De Supreme Court stelt dat er ernstige problemen zijn met betrekking tot de geldigheid van de benoemingsprocedure voor rechters in Polen. De willekeur in het toewijzen van de zaken heeft tot gevolg dat het voor appellanten onmogelijk is om te achterhalen door welke rechters zij zullen worden berecht. Zelfs al zouden zij dit wel kunnen achterhalen en zouden zij kunnen vaststellen dat deze rechters niet rechtsgeldig zijn benoemd en dus niet in een bij wet ingesteld gerecht zetelen, dan is het duidelijk dat de regelmatigheid van de samenstelling van het gerecht dat is aangewezen om hen te berechten niet kan worden aangevochten wegens de bepalingen van de nieuwe Poolse wet. De vraag rijst dan ook of de structurele gebreken in het Poolse systeem van die aard zijn dat zij er op zich toe leiden dat het recht op een eerlijk proces in de kern voldoende wordt aangetast, wat ertoe zou leiden dat de uitvoerende autoriteit overlevering zou moeten weigeren.

Prejudiciële vragen:

1. Is het passend om de toets die in het arrest LM is geformuleerd te verrichten wanneer er een reëel gevaar bestaat dat de verzoekende partijen zullen worden berecht door rechterlijke instanties die niet bij wet zijn ingesteld?
2. Is het passend om de toets die in het arrest L.M. is geformuleerd te verrichten wanneer een persoon die een verzoek uit hoofde van een Europees aanhoudingsbevel wil aanvechten, niet aan die toets kan voldoen omdat op dat tijdstip de samenstelling van de rechterlijke instanties waardoor zij zullen worden berecht, niet kan worden achterhaald wegens de gerandomiseerde verdeling van de zaken?

3. Vormt het ontbreken van een doeltreffende voorziening in rechte om de rechtsgeldigheid van de benoeming van rechters in Polen te betwisten in omstandigheden waaruit blijkt dat de verzoekende partijen op dat tijdstip niet kunnen aantonen dat de rechterlijke instanties waardoor zij zullen worden berecht, zullen bestaan uit rechters die niet rechtsgeldig zijn benoemd, een aantasting van de wezenlijke inhoud van het recht op een eerlijk proces, die de uitvoerende staat ertoe verplicht de overlevering van de verzoekende partijen te weigeren?

Prejudiciële procedure HvJ

HvJ – ARREST – 2 september 2021 – zaak C-66/20 – Finanzamt für Steuerstrafsachen und Steuerfahndung Münster – Italië – ECLI:EU:C:2021:670 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Europees onderzoeksbevel – Prejudiciële verwijzing door OM - Niet ontvankelijk

Samenvatting onder: [strafrecht](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G TANCHEV – 16 september 2021 – zaak C-177/20 – "Grossmania" – Hongarije – ECLI:EU:C:2021:748 – [conclusie](#)

Recht van vruchtgebruik op onroerende goederen – Schrapping in grondregister – Prejudiciële procedure

Samenvatting onder: [Rechtsbeginselen EU](#)

HvJ – BESCHIKKING – 1 september 2021 – [ECLI:EU:C:2021:751](#)

Prejudiciële procedure - Begrip ‚rechterlijke instantie’ – Notaris – Criteria

Artikel 267 VWEU. De betrokken notarieel medewerker kan in het kader van het onderhavige verzoek om een prejudiciële beslissing niet als een „rechterlijke instantie” in de zin van artikel 267 VWEU worden gekwalificeerd. Het verzoek om een prejudiciële beslissing is kennelijk niet-ontvankelijk.

NOOT – bij EHRM 17 juni 2021, [Quintanel e.a. t. Frankrijk](#)

The ECHR recalls its case-law on the obligation for courts to give reasons when dismissing a request for a preliminary ruling by the CJEU: decision in the case of [Quintanel v. France \(Johan Callewaert\)](#)

OVERIG

Slapende honden, eenhoorns, draken en luchtfietsen ([NJB](#))

De kans om in het EU-recht een acte clair tegen te komen is ongeveer even groot als de kans om een eenhoorn tegen te komen, aldus advocaat-generaal Wahl van het Hof van Justitie van de EU (HvJ) in de zaken C-72/14 en C-197/14, [X en Van Dijk](#). Nationale hoogste rechters moeten dus, strikt genomen, bijna elke vraag van EU-recht die aan hen wordt voorgelegd, prejudicieel doorschuiven naar het HvJ ([art. 267\(3\) VwEU](#)), met alle vertraging, filevorming en complicaties van dien. Er wordt dan ook al decennia geklaagd over de onrealistische voorwaarden die het HvJ aan een acte clair stelt. Die doet zich slechts voor als over de juiste interpretatie van het EU-recht geen redelijke twijfel kan bestaan, noch bij de betrokken hoogste nationale rechter, noch bij enige andere hoogste nationale rechter (na raadpleging van alle EU-talen, wat het HvJ zelf zelden doet), noch bij het HvJ.

WIKI

[Prejudiciële procedure bij het Hof van Justitie EU](#)

Privacy en persoonsgegevens

EHRM – ARREST – 7 september 2021 - M.P. t. Portugal – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) - [27516/14](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:0907JUD002751614](#)

Overlegging vertrouwelijke e-mails in civiele procedure – Schending recht op privéleven?

Artikel 8 EVRM. In juli 2011 heeft klagster de Spaanse rechter verzocht haar voorlopig het gezag over haar twee kinderen te geven, in afwachting van de aanstaande echtscheidingsprocedure. In augustus en oktober 2011 is haar echtgenoot op zijn beurt een gezag- en echtscheidingsprocedure in Portugal begonnen. Ter onderbouwing van de stelling dat zijn echtgenote buitenechtelijke relaties had gedurende hun huwelijk heeft hij daarin e-mails van en gericht aan klagster, gewisseld via een dating site, overgelegd. In maart 2012 heeft klagster strafrechtelijke aangifte gedaan in Lissabon tegen haar echtgenoot wegens schending van de vertrouwelijkheid van correspondentie; tot een vervolging heeft dit niet geleid. Uiteindelijk is de echtscheiding en de omgangsregeling – na een jurisdictiegeschil, beslist door het Europese Hof van Justitie – uitgesproken door de Spaanse rechter. Klagster stelt zich op het standpunt dat, nu haar (ex-)echtgenoot niet strafrechtelijk is veroordeeld, Portugal niet heeft voldaan aan de positieve verplichting tot bescherming van het recht op een privéleven.

EHRM: het Portugese rechtssysteem beschermt het recht op een privéleven afdoende in gevallen als het onderhavige. Klagster heeft geen gebruik gemaakt van de haar ter beschikking staande mogelijkheden om invloed uit te oefenen op het vervolg van de strafzaak; het ging haar slechts erom dat een inbreuk op haar recht werd vastgelegd. De Portugese rechters hebben bovendien een juiste belangenafweging gemaakt. Wat betreft de kwestie van de toegang tot de litigieuze e-mails van klagster is er reden voor twijfel aan de juistheid van de zienswijze van het hof van beroep te Lissabon dat deze e-mails deel uit zijn gaan maken van het privéleven van het echtpaar nadat klagster haar (ex-)echtgenoot toegang had gegeven tot deze e-mails, maar is er onvoldoende aanleiding om het oordeel van het Hof daarvoor in de plaats te stellen. Wat betreft het overleggen van de e-mails moet worden geconstateerd dat deze voor de beoordeling van de voorliggende vragen van weinig belang zijn, maar ook dan geldt dat een inbreuk op het privéleven tot het strikt noodzakelijke beperkt moet worden; in het onderhavige geval was het effect van openbaarmaking van de e-mails op het privéleven van klagster beperkt omdat dit enkel geschiedde in de civiele procedure, zonder dat anderen daartoe toegang hadden en omdat de e-mails uiteindelijk niet zijn “gebruikt” omdat de Portugese rechter uiteindelijk geen inhoudelijk oordeel heeft gegeven over de aan hem voorgelegde verzoeken van de man. Geen schending van artikel 8 EVRM.

GERECHT EU – ARREST – 29 september 2021 – zaak T-528/20 – Kočner / Europol – [ECLI:EU:T:2021:631](#) – [persbericht](#) – [arrest](#)

Openbaarmaking persoonsgegevens in media – Onderzoek door Europol

Verordening (EU) 2016/794. Het Gerecht verwerpt het beroep dat M. Kočner tegen Europol heeft ingesteld in het kader van het onderzoek naar de moord op de journalist J. Kuciak en zijn verloofde M. Kušnírová. De heer Kočner heeft niet aangetoond dat de openbaarmaking van zijn persoonsgegevens door de Slowaakse pers en op het internet en de opname van zijn naam op de ‘maffialijsten’ aan Europol zijn toe te rekenen.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Frankrijk – 5 juli 2021 (ECER 16.9.21) - [C-470/21](#) - [La Quadrature du Net e.a.](#)

AVG - Geautomatiseerde verwerking - Verkeers- en locatiegegevens

Verordening (EU) 2016/679. Richtlijn 2002/58/EG. Verzoekende partijen komen op tegen een Frans decreet inzake de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens. Zij voeren aan dat het decreet en de bepalingen die er de wettelijke grondslag van vormen de toegang tot verbindinggegevens op onevenredige wijze toestaan voor niet-ernstige overtredingen, zonder dat voorafgaand een toetsing wordt verricht door een rechter of een autoriteit die waarborgen inzake onafhankelijkheid en onpartijdigheid biedt. Vallen met een IP-adres overeenkomende gegevens onder verkeers- en locatiegegevens? Verzet richtlijn 2002/58 zich tegen verzameling van dergelijke gegevens zonder voorafgaande toetsing door een bevoegde autoriteit? Is aangepaste, specifiek geautomatiseerde, toetsing toegestaan in dit kader?

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Duitsland – 30 juli 2021 (ECER 29.9.21) - [C-481/21](#) - [Bundesrepublik Deutschland](#)

Verzoek om inzage - Verwerking persoonsgegevens inzake strafbare feiten - Motivering – Recht op voorziening in rechte

Richtlijn (EU) 2016/680. Artikelen 15 en 47 Handvest EU. Verzoeker heeft gesolliciteerd bij een muziekfestival als beveiligingsmedewerker. Als deel van de sollicitatieprocedure is hij onderworpen aan een veiligheidsonderzoek. Naar aanleiding van een zoektreffer in het Duitse uniform politieel informatienetwerk (een gezamenlijke procedure in de zin van artikel 21 van de richtlijn), beheerd door de Duitse federale recherche, is verzoeker niet geselecteerd. Gegevens worden door instanties op het informatienetwerk opgeslagen met instemming van de verweerder. Op de instanties berust de verantwoordelijkheid inzake gegevensbescherming, waar op de verweerder de verantwoordelijkheid met betrekking tot inzage berust. Verzoeker heeft verzocht tot inzage van gegevens over hem die de verweerder heeft opgeslagen in het informatienetwerk. Verweerder heeft het deel van de gegevens dat betrekking heeft op lichamelijk letsel dat door de verzoeker was toegebracht, verstrekt, maar heeft eveneens bevestigd dat er nog andere gegevens van de verzoeker zijn opgeslagen waartoe geen inzage is verleend.

Mag in geval van gedeelde verantwoordelijkheid voor gegevensverwerking het aanwijzen van de instanties die de gegevens feitelijk heeft opgeslagen worden geweigerd in het kader van de in artikel 15 opgenomen rechtvaardigingen tot weigering van het recht tot inzage tot gegevens van de betrokken persoon? Mag in dat geval motivering voor een weigering aan een rechter eveneens worden geweigerd? Zo ja, is artikel 15 dan in strijd met het recht op een doeltreffende voorziening in rechte uit hoofde van artikel 47 Handvest EU, of met de vrijheid van beroep uit hoofde van artikel 15 Handvest EU?

BREXIT

Government reveals plans for post-Brexit data regime ([Panopticon](#))

OVERIG

- A look back at consumer data protection - what has happened this year? ([ECLB](#))
- On Flights, Rock Concerts and the Needle in a Haystack A report from the Court of Justice of the European Union's oral hearing on the PNR directive ([EU law analysis](#))
- Use of artificial intelligence by the police: MEPs oppose mass surveillance ([EC](#))
- Why End-User Consent Cannot Keep Markets Contestable ([verfassungsblog](#))
A central source of Big Tech gatekeepers' power is their encompassing access to individuals' personal data. The prohibition of Article 5(a) of the proposed Digital Markets

Act, therefore, is a welcome attempt to limit the private power over data held by gatekeeping platforms. However, end-user consent cannot be regarded as an adequate safeguard for keeping data-driven markets competitive.

- Redress: What is the problem? ([European law blog](#))
In the wake of the Schrems II ruling last July by the Court of Justice of the European Union (CJEU) invalidating the EU-US Privacy Shield, redress became a major sticking point in efforts to preserve transatlantic data flows. In that ruling, the CJEU found fault with how the United States affords individuals with 'redress' when they believe they have been the targets of illegal surveillance (...).

WIKI

- [Wiki AVG](#)

EHRM - factsheets en guides

- [Guide to the Case-Law of the of the European Court of Human Rights dataprotection \(april 2021\)](#)
- [EHRM Factsheet Personal data protection \(mei 2021\)](#)

Procesrecht en recht op eerlijk proces

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 2 september 2021 – zaak C-338/20 – Prokuratura GezieRejonowa Łódź-Bałuty – Polen – ECLI:EU:C:2021:683 – [conclusie](#)

Verkeersboete - Gronden tot weigering van de erkenning of tenuitvoerlegging geldelijke sancties – Geen vertaling van de ten uitvoer te leggen beslissing – Recht op eerlijk proces

Kaderbesluit 2005/214/JBZ. Kaderbesluit 2005/214/JBZ. In 2019 is een autobestuurder die zijn vaste verblijfplaats in Polen heeft, in Nederland door de plaatselijke politie aangehouden. Met behulp van een tolk in de Poolse taal, die per telefoon was ingeschakeld, heeft de politie de bestuurder meegedeeld dat hij de wegenverkeerswet had overtreden en dat hem een boete zou worden opgelegd.

Later hebben de bevoegde Nederlandse autoriteiten de beslissing om de geldboete op te leggen vastgesteld en die beslissing per post aan de bestuurder betekend. Hoewel die beslissing in het Nederlands was gesteld, werden sommige gegevens van die beslissing ook summier in het Frans, het Engels en het Duits verstrekt met daarbij een verwijzing naar een website voor informatie in andere talen, waaronder het Pools. Aangezien tegen deze beslissing geen beroep is ingesteld, is zij onherroepelijk geworden.

In het hoofdgeding moet de ter zake bevoegde Poolse rechter zich uitspreken over een verzoek van de Nederlandse autoriteiten tot de tenuitvoerlegging van de sanctiebeslissing. De bestuurder verzet zich hiertegen omdat hij van die beslissing geen vertaling in het Pools heeft ontvangen.

Is de Poolse rechter – op grond van de bepalingen van kaderbesluit 2005/214/JBZ van de Raad van 24 februari 2005 inzake de toepassing van het beginsel van wederzijdse erkenning op geldelijke sancties – in dergelijke omstandigheden gehouden die beslissing te erkennen en de tenuitvoerlegging ervan te gelasten? Of moet die rechter zich tegen de erkenning en tenuitvoerlegging van die beslissing verzetten wegens schending van het recht van de bestuurder op een eerlijk proces?

A-G geeft het Hof in overweging: De bepalingen van kaderbesluit 2005/214/JBZ staan eraan in de weg dat een nationale rechterlijke instantie zich verzet tegen de erkenning en tenuitvoerlegging van een onherroepelijke beslissing van een administratieve autoriteit van de

beslissingsstaat waarbij aan een persoon een geldboete wordt opgelegd, op de enkele grond dat aan die persoon van die beslissing geen vertaling is betekend in een taal die hij begrijpt.

De nationale rechter kan zich op grond van artikel 20, lid 3, van kaderbesluit 2005/214 wel verzetten tegen de erkenning en tenuitvoerlegging van een dergelijke beslissing indien hij op basis van een beoordeling per geval van alle relevante omstandigheden tot de conclusie komt dat de autoriteiten van de verzoekende lidstaat de verdachte onvoldoende informatie over de aard en de oorzaak van de overtreding hebben verstrekt in een taal die hij kon begrijpen.

Procesrecht en recht op eerlijk proces – bestuursrecht

EHRM – ARREST – 21 september 2021 – Pissens en Eurometaal t. België – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 3) – [66107/12](#) – [31500/14](#) – [54583/15](#) – [ECLI:CE:ECHR:2021:0921JUD006610712](#)

Verjaringstermijn – Overheidsaansprakelijkheid - Geen schending

Artikel 6 EVRM. De klachten betreffen de toepassing van de verjaringstermijn voor een vordering tot schadevergoeding op grond van de buitencontractuele aansprakelijkheid van de Staat.

Klagers stellen dat de wijze waarop de verjaringstermijn door de nationale rechtbanken is toegepast, in het bijzonder de aanvangstermijn, een schending vormt van hun recht op toegang tot een rechtbank zoals gewaarborgd door artikel 6, lid 1, EVRM en het eigendomsrecht, gegarandeerd in artikel 1, Eerste Protocol EVRM.

Het Hof is van oordeel dat een verjaringstermijn van vier of vijf jaar voor het instellen van een vordering tot schadevergoeding als zodanig niet buitensporig kort is en het recht op toegang tot de rechter niet in de weg staat. Geen schending.

Procesrecht en recht op eerlijk proces – civiel recht

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

Is an expert report prepared for the purposes of an inquest covered by litigation privilege? ([UK human rights blog](#))

EHRM – factsheets en guides

[🔗](#) [Guide on Article 6 ECHR - right to a fair trial \(civil limb\)](#) (december 2020)

Procesrecht en recht op eerlijk proces – strafrecht

EHRM – ARREST – 14 september 2021 - Brus t. België – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [18779/15](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:0914JUD001877915](#)

Salduz - Recht op toegang tot een raadsman – Eerlijk proces

Artikel 6 EVRM. Klager is in 2003 aangehouden in een lopend onderzoek en uiteindelijk in 2014 veroordeeld tot onder meer een gevangenisstraf voor corruptie. Overeenkomstig het nationale recht in België ten tijde van de feiten is klager niet bijgestaan door een raadsman bij verhoren die tijdens zijn preventieve hechtenis plaatsvonden of bij andere opsporingshandelingen in het vooronderzoek. Klager heeft daarbij voor zichzelf belastend verklaard. Klager stelt dat hem zijn recht op toegang tot een raadsman is ontzegd en de procedure als geheel niet eerlijk is geweest. Daarnaast klaagt hij dat zijn zaak niet binnen een redelijke termijn is behandeld.

Het EHRM verwijst naar het kader zoals uiteengezet in de zaak Beuze tegen België van 9 november 2018 ([appl. no. 71409/10](#)). Het Hof overweegt dat de beperkingen van het recht op toegang tot een raadsman in deze zaak omvangrijk waren en een algemene en bindende strekking hadden. Hiervoor bestonden geen dwingende redenen. Dit betekent niet automatisch dat sprake is van een oneerlijk proces. Het is hierbij aan de lidstaat om aan te tonen dat is voldaan aan de vereisten van een eerlijk proces en, mede in acht genomen de niet-limitatieve beoordelingsfactoren die voortvloeien uit de rechtspraak van het EHRM, of en op welke wijze de procedurele tekortkomingen zijn gecompenseerd. In casu oordeelt het Hof dat daaraan niet is voldaan en art. 6 lid 1 en lid 3 (c) EVRM daardoor is geschonden. Hierbij neemt het Hof onder meer in overweging dat de nationale rechter geen beoordeling heeft gemaakt van de impact van de afwezigheid van de raadsman op de rechten van de verdediging. Daarnaast is de veroordeling (hoewel de belastende verklaring daaraan niet direct ten grondslag lag) gerechtvaardigd door verwijzing naar de toereikendheid van het bewijs, zonder dat onderzoek is verricht naar de eerlijkheid van de procedure als geheel. De combinatie van verschillende factoren en niet elke factor afzonderlijk beschouwd, maakt de procedure als geheel oneerlijk.

Gelet op de lengte van de procedure (bijna 13 jaar) levert dit eveneens een schending op van artikel 6 § 1 EVRM.

EHRM – ARREST – 21 september 2021 - Willems en Gorjon t. België – persbericht – arrest (niveau 2) – [74209/16](#) - [75662/16](#) - [19431/19](#) - [19653/19](#) - ECLI:CE:ECHR:2021:0921JUD007420916

Btw-fraude – Strafrechtelijke veroordeling - Heropening van een strafzaak is een passend middel om schending van het recht op eerlijk proces te herstellen

Artikel 6 EVRM. De twee klagers hebben ieder twee klachten ingediend. Klagers zijn strafrechtelijk veroordeeld voor belastingontduiking. Er is een ontnemingsvordering toegewezen. Daarop is beroep in cassatie ingesteld. De cassatieklacht is ingediend door een advocaat die op 22 januari 2016 de opleiding 'cassatie in strafzaken' heeft behaald. De cassatieklacht is ingediend op 10 februari 2016. Het Hof van Cassatie heeft de klager niet-ontvankelijk verklaard op grond van het feit dat de advocaat niet gecertificeerd was ten tijde van het indienen van de klacht. Klagers eerste klacht gaat over een te strikte formalistische toepassing van de regels. Vervolgens is namens klagers verzocht om de procedure te heropenen. Daarop heeft het Hof van Cassatie de Staat in de gelegenheid gesteld om een minnelijke schikking te treffen met klagers. Dit is niet gelukt. Daarop heeft de Staat een eenzijdige verklaring opgesteld waarin staat dat de klachten geschrapt kunnen worden en ter compensatie aan beide klagers € 8.000 wordt toegekend voor genoegdoening. De tweede klacht ziet op deze eenzijdige verklaring en dat meer geldelijke genoegdoening op zijn plaats is. Het EHRM stelt voorop dat voor geldelijke genoegdoening feiten en omstandigheden aangedragen moet worden om te kunnen bepalen dat een dergelijke genoegdoening vereist is. Dit hebben klagers niet gedaan. Ten aanzien van de eerste klacht overweegt het EHRM dat als artikel 6 EVRM geschonden wordt, de heropening van de procedure een passend middel is om de schending te herstellen. Nu dit niet is gedaan, is er sprake van schending van artikel 6 EVRM.

HvJ – ARREST – 9 september 2021 – zaak C-546/18 – Adler Real Estate e.a. – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2021:711 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Openbare overname – Inbreuk - Recht om te worden gehoord

Richtlijn 2004/25/EG. Artikelen 47 en 48 Handvest EU. De context van de onderhavige zaak wordt gevormd door twee afzonderlijke procedures die de overnamecommissie in Oostenrijk heeft ingeleid. In de eerste (declaratoire) procedure zijn de (objectieve) feiten van een inbreuk op de regels inzake verplichte openbare overnamebiedingen vastgesteld. Volgens de Oostenrijkse procedureregels is de administratieve autoriteit in de tweede (administratieve straf)procedure, zodra de vaststellingen uit de declaratoire procedure definitief zijn geworden, bij de beoordeling

of ook aan de (subjectieve) criteria voor de gestelde inbreuk is voldaan en de oplegging van sancties aan de betrokken personen, gebonden aan die objectieve vaststellingen.

De verwijzende rechter wil weten in welke procedurele rechten het Unierecht voorziet voor personen die geen partij waren in de „eerste fase” – de declaratoire procedure –, maar aan wie uit hoofde van hun respectieve functies binnen de bedrijfsstructuren van de vennootschappen die partij waren in de „tweede fase” – de administratieve procedure – sancties kunnen worden opgelegd.

Hof: De artikelen 4 en 17 van richtlijn 2004/25/EG, gelezen in het licht van de door het Unierecht gewaarborgde rechten van de verdediging – in het bijzonder het recht om te worden gehoord – en de artikelen 47 en 48 Handvest EU verzetten zich tegen een praktijk van een lidstaat op grond waarvan een definitief geworden besluit waarbij een inbreuk op deze richtlijn wordt vastgesteld, bindende werking heeft in een latere procedure tot oplegging van een administratieve sanctie met strafrechtelijk karakter wegens schending van de bepalingen van die richtlijn, voor zover de partijen waarop deze procedure betrekking heeft in het kader van de eerdere procedure tot vaststelling van deze inbreuk hun rechten van verdediging en met name het recht om te worden gehoord, niet ten volle hebben kunnen laten gelden, en zich evenmin hebben kunnen beroepen op hun zwijgrecht en het vermoeden van onschuld hebben kunnen genieten ten aanzien van feiten die later worden gebruikt ter ondersteuning van de tenlastelegging, of voor zover zij hun recht op een doeltreffende voorziening in rechte tegen een dergelijk besluit niet kunnen uitoefenen voor een rechter die bevoegd is om zowel over feitelijke als over juridische kwesties te oordelen.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Bulgarije – 7 september 2021 (ECER 3.6.2021) – C-348/21 – Spetsializirana prokuratura

Onschuldpresumptie – Aanwezigheid bij een proces – Getuigen – Verhoor in voorfase – Tenlastelegging

Richtlijn (EU) 2016/343. Artikel 47 Handvest EU. In een strafproces wegens mensensmokkel zijn in de opsporingsfase getuigen gehoord in afwezigheid van de verdediging, maar wel in aanwezigheid van de rechter. De getuigen zijn uitgezet en kunnen in het strafproces dus niet meer worden gehoord. De verklaringen liggen ten grondslag aan de tenlastelegging en worden voorgelezen in de gerechtelijke fase. De vraag is of hiermee de rechten van de verdediging worden geschonden. De vraag is of de wet die bepaalt dat deze gang van zaken mogelijk is, verenigbaar is met de artikelen 8, eerste lid en 6, eerste lid van richtlijn 2016/343 en artikel 47, tweede alinea, van het Handvest van de Grondrechten.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Bulgarije – 7 september 2021 (ECER 3.6.2021) – C-347/21 – D.D.

Strafrechtelijke procedure – Aanwezigheid advocaat – Horen getuigen – Terechtzitting – Rechten verdediging

Richtlijn 2013/48/EU. Richtlijn (EU) 2016/343. D.D. is beschuldigd van het illegaal binnensmokkelen van onderdanen van derde landen naar Bulgarije. Beklaagde en zijn advocaat zijn op 15 oktober 2020 op de terechtzitting verschenen, maar het verhoor van de getuigen werd tijdens die terechtzitting uitgesteld. De getuigen werden verhoord op de volgende terechtzitting maar advocaat VV kon daarbij niet aanwezig zijn vanwege een coronabesmetting.

De vragen van de rechter hebben met name betrekking op de vraag wanneer een schending van de rechten van de verdediging vanwege afwezigheid van de beklaagde en/of advocaat op de eerdere terechtzittingen is hersteld. Is daarvoor voldoende dat de nationale rechter extra onderzoeksmaatregelen ('aanvullend verhoor') gelast of moeten de eerdere onderzoeksmaatregelen worden herhaald?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Bulgarije – 8 september 2021 (ECER 3.6.2021) – C-349/21 – HYA e.a.

Strafrechtelijke procedure - Machtiging gebruik bijzondere opsporingsmethoden – Aftappen telefoongesprekken – Algemene machtiging

Richtlijn 2002/58/EG. In een strafrechtelijk onderzoek heeft de officier van justitie tegen twee verdachten verzoeken ingediend tot het gebruik van bijzondere opsporingsmethoden, waaronder het aftappen van telefoongesprekken. De strafrechter heeft machtigingen hiertoe verleend, maar heeft deze machtigingen heel algemeen gemotiveerd, zonder voldoende duidelijke precisering. De afgetapte gesprekken zijn rechtstreeks van belang voor de vaststelling dat de beschuldigingen tegen verdachten gegrond zijn.

Is een praktijk van nationale rechterlijke instanties in strafprocedures waarbij de rechter, wanneer hij machtiging verleent tot het aftappen, opnemen en opslaan van telefoongesprekken van verdachten, gebruikmaakt van een vooraf opgestelde, algemene tekst waarin zonder individualisering enkel wordt gesteld dat de wettelijke bepalingen in acht zijn genomen, verenigbaar met art. 15, lid 1, gelezen in samenhang met artikel 5, lid 1, en overweging 11 van richtlijn 2002/58? Als dat niet het geval is, staat het Unierecht dan in de weg aan gebruik van het middels een dergelijke machtiging verkregen bewijs in de strafprocedure?

RECHTSPRAAK NL – Rechtbank Rotterdam - 21 september 2021 - ECLI:NL:RBROT:2021:9085

Punten 41 en 42 gaan over het Prokuratuur arrest.

NOOT – bij EHRM 22 juni 2021, R.B. t. Estland

R.B. v. Estonia: The ECtHR calls for less strict procedural rules for children's testimony. (strasbourgobservers)

OVERIG

- Artikel: Compensatie vanwege schending van het recht op berechting binnen een redelijke termijn. (BS-03-09-2021)
- No legal basis for remote access to lawyers in police stations warn charities (Fair trials)

EHRM- facsheets en guides

- [Police arrest and assistance of a lawyer \(september 2019\)](#)
- [Guide on Article 6 ECHR - right to a fair trial \(criminal limb\) \(augustus 2021\)](#)

Rechtsbeginselen EU

HvJ – ARREST – 9 september 2021 – zaak C-107/19 – Dopravní podnik hl. m. Prahy – Tsjechië – ECLI:EU:C:2021:722 – conclusie – arrest

Arbeidstijd brandweerman – Beschikbaarheid binnen twee minuten tijdens pauze - Verplichting tot eerbiediging van het rechtsoordeel van een hogere rechter dat in strijd is met het Unierecht – Voorrang van het Unierecht

Samenvatting onder: Arbeid en sociale zekerheid

HvJ – CONCLUSIE A-G TANCHEV – 16 september 2021 – zaak C-177/20 – "Grossmania" – Hongarije – ECLI:EU:C:2021:748 – [conclusie](#)

Schrapping in grondregister van vruchtgebruik landbouwgrond – Eerdere constatering HvJ van schending Unierecht - Nuttige werking Unierecht

Artikel 63 VWEU. Spanje, Duitsland en Hongarije hebben schriftelijke opmerkingen ingediend. Grossmania is een in Hongarije gevestigde handelsvennootschap met vennoten uit andere lidstaten dan Hongarije. Grossmania had in Hongarije rechten van vruchtgebruik op onroerende goederen. Deze rechten zijn geschrapt uit het grondregister krachtens de Hongaarse wet. Grossmania heeft geen beroep ingesteld tegen de schrapping van haar rechten van vruchtgebruik.

Het Hof heeft in zijn arrest van 6 maart 2018, gevoegde zaken C-52/16 en C-113/16 (SEGRO en Horváth) geoordeeld dat artikel 63 VWEU zich verzet tegen een nationale regeling op grond waarvan eerder gevestigde rechten van vruchtgebruik op landbouwgrond waarvan de houders geen naast familielid zijn van de eigenaar van die grond, van rechtswege tenietgaan en als gevolg daarvan uit het grondregister worden geschrapt. Grossmania heeft vervolgens om herinschrijving van haar rechten van vruchtgebruik op de betreffende onroerende zaken verzocht. Dat verzoek is afgewezen. De verwijzende rechter wijst erop dat er geen sprake kan zijn van financiële compensatie voor Grossmania, aangezien er geen nationale bepalingen zijn die een dergelijke compensatie toestaan.

Dient artikel 267 VWEU aldus te worden uitgelegd dat wanneer het Hof in een prejudiciële procedure reeds heeft vastgesteld dat een wettelijke bepaling van een lidstaat in strijd is met het Unierecht, deze bepaling ook in latere administratieve en gerechtelijke procedures van die lidstaat buiten toepassing moet blijven, ook al zijn de aan de latere procedure ten grondslag liggende feiten niet volstrekt identiek aan de feiten van de procedure die aanleiding vormde voor de eerdere prejudiciële procedure?"

A-G geeft het Hof in overweging: De verwijzende rechter moet zich voegen naar het arrest van 6 maart 2018, SEGRO en Horváth (C-52/16 en C-113/16, EU:C:2018:157), en moet, teneinde de nuttige werking van het Unierecht te waarborgen, op eigen gezag de nationale bepalingen die volgens de uitlegging van het Hof in strijd zijn met artikel 63 VWEU, buiten toepassing laten. De verplichting om de nuttige werking van het Unierecht te verzekeren geldt niet alleen voor de aangezochte rechter, maar ook voor elke andere nationale autoriteit. Deze autoriteiten moeten nationaalrechtelijke bepalingen die het Unierecht schenden buiten toepassing laten, en het nationale recht zodanig toepassen dat zo spoedig mogelijk een einde kan worden gemaakt aan de strijdigheid van het nationale recht met het Unierecht en dat de rechtsgevolgen van een schending van het Unierecht ongedaan worden gemaakt.

Onder voorbehoud van verificatie door de verwijzende rechter moet artikel 63 VWEU aldus worden uitgelegd dat het zich verzet tegen nationale bepalingen als de leden 4 en 5 van de Hongaarse wet betreffende de verkoop van landbouw- en bosbouwgrond, voor zover de procedure tot herinschrijving van een in strijd met het Unierecht geschrapt recht wordt geschorst totdat het onderzoek van de openbaar aanklager en de daaruit voortvloeiende gerechtelijke procedure zijn afgerond.

- Hongaarse rechter volgens A-G HvJ EU gebonden aan arrest HvJ EU ondanks afwijkende feiten. ([VN-Vandaag-2021/2169](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 23 september 2021 – zaak C-205/20 – Bezirks-hauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld – Oostenrijk – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:759 – [conclusie](#)

Terbeschikkingstelling van werknemers – Evenredigheid van sancties - Eerdere rechtspraak HvJ over onevenredigheid - Rechtstreekse werking

Samenvatting onder: [Arbeid en sociale zekerheid](#)

Rechtsstaat en rechterlijke macht

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Rechtbank Amsterdam – 14 september 2021 - [ECLI:NL:RBAMS:2021:5052](#)

Pools EAB - Benoeming rechter – Recht op voorziening in rechte

Samenvatting onder: [Overlevering en uitlevering](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Rechtbank Amsterdam – 14 september 2021 - [ECLI:NL:RBAMS:2021:5051](#)

Pools EAB – Benoeming rechters - Recht op voorziening in rechte

Samenvatting onder: [Overlevering en uitlevering](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Ierland – 15 september 2021 (ECER 30.7.2021) – [C-480/21 – Minister for Justice and Equality](#)

Pools EAB – Benoemingsprocedure rechters in Polen – Gerecht ingesteld bij wet – Recht op een eerlijk proces

Samenvatting onder: [Overlevering en uitlevering](#)

WIKI

[Wiki - Rechtsstaat en rechterlijke macht](#)

OVERIG

- Blog: Debatteren over het debat (Marc de Werd) - Amsterdam Centre on the Legal Professions and Access to Justice - Universiteit van Amsterdam ([uva.nl](#))
- Prinsjesdag 2021: investeren in stabiliteit van de rechtsstaat. ([BS-22-09-2021](#))
- Uitspraak over voorrang Europees of Pools recht weer uitgesteld ([Europa-nu](#))
- Brussel wil dwangsom voor Polen in rechtsstaatrufie ([Europa-nu](#))
- Avis du CSM : Contrôle disciplinaire des magistrats, ou contrôle politique de la justice ([libertés chéries](#))
- The Jokes Have Ended ([verfassungsblog](#))
In recent weeks, the European Commission ('EC') has clearly shown that it has lost its patience with unruly Poland. The Polish government is obviously playing for time, deceiving and cheating Brussels about the implementation of the decisions of the European courts, only to obtain the European Commission's acceptance of the Reconstruction Plan but also to prevent a motion being filed with the CJEU to impose financial sanctions for failing to implement the measures.
- How Much Money is a Lot of Money? ([verfassungsblog](#))
On 7 September 2021, the European Commission announced that it will ask the European Court of Justice (ECJ) to impose financial penalties on Poland for not complying with the Court's order for interim measures of 14 July 2021 regarding its Disciplinary Chamber. The Commission must be able to threaten the member state in

question not only credibly, but also with amounts that are high enough to deter them from continuing on their rule-of-law-breaching-path.

EHRM factsheet

[Independence of the justice system](#) (juli 2021)

Recht op leven

EHRM – ARREST – 21 september 2021 - Carter t. Rusland – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [20914/07](#) - ECLI:CE:ECHR:2021:0921JUD002091407

Onderzoek door Rusland naar moord op Litvinenko in het VK

Artikel 2 EVRM. De zaak gaat over de vergiftiging en de dood van klagsters echtgenoot, Aleksandr Litvinenko, in het Verenigd Koninkrijk, en het onderzoek naar zijn dood. De heer Litvinenko heeft voor de Russische veiligheidsdiensten gewerkt alvorens over te stappen naar het Verenigd Koninkrijk, waar hem asiel is verleend. In 2006 is hij in Londen vergiftigd met polonium 210 (een radioactieve stof) en overleden. Uit een openbaar onderzoek in het VK is gebleken dat de moord was gepleegd door twee Russen. Het Hof merkt op dat Rusland heeft nagelaten een overtuigende verklaring te geven voor de gebeurtenissen of argumenten te geven tegen de bevindingen van het Britse onderzoek. Het Hof oordeelt ook dat de Russische autoriteiten geen effectief binnenlands onderzoek hebben uitgevoerd dat kan leiden tot de vaststelling van de feiten en, in voorkomend geval, de identificatie en bestraffing van degenen die verantwoordelijk zijn voor de moord. Schending van artikel 2 EVRM.

E European Court Finds Russia Assassinated Alexander Litvinenko ([EJILtalk](#))

NOOT – bij EHRM 20 mei 2021, [Lapshin t. Azerbeidzjan](#)

Proving incidents in custody: significance of expert evidence in *Lapshin v Azerbaijan*. ([strasbourgobservers](#))

EHRM case-law guide

[Guide on Article 2 of the ECHR on right to life](#) (augustus 2021)

Staatssteun

HvJ – ARREST – 2 september 2021 – zaak C-57/19 P – Commissie/Tempus energy en Tempus Energy Technology – ECLI:EU:C:2021:663 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Capaciteitsmarkt voor elektriciteit in Groot-Brittannië – Begrip ‘ernstige moeilijkheden’

Artikel 108, leden 2 en 3, VWEU. Verordening (EG) nr. 659/1999. Volgens het Verenigd Koninkrijk zou de capaciteit voor elektriciteitsopwekking in Groot-Brittannië rond de jaren 2017-2018 niet langer volstaan om aan de vraag te voldoen, en daarom besloot het middels een steunregeling een capaciteitsmarkt in het leven te roepen waarbij de nationale autoriteiten veilingen zouden organiseren die het mogelijk zouden maken te voorzien in de voor het waarborgen van een toereikende opwekking noodzakelijke capaciteit. In het kader van deze regeling ontvangen succesvolle veilingdeelnemers een vaste vergoeding in ruil voor de verplichting om tijdens piekbelasting van het net elektriciteit te leveren. Die vergoeding zou worden gefinancierd middels een door de elektriciteitsleveranciers te betalen heffing.

In het litigieuze besluit heeft de Commissie de hierboven beschreven steunregeling verenigbaar geacht met de interne markt in de zin van artikel 107, lid 3, onder c), VWEU, omdat de regeling voldeed aan de criteria van de richtsnoeren staatssteun ten behoeve van milieubescherming en energie 2014-2020 (hierna: „richtsnoeren”).

Bij het bestreden arrest heeft het Gerecht het door Tempus Energy Ltd en Tempus Energy Technology Ltd aanhangig gemaakte beroep tot nietigverklaring van het litigieuze besluit gegrond verklaard, op grond van de overweging dat de Commissie dat besluit niet na de uitvoering van slechts een eerste onderzoek had mogen vaststellen en dat zij de in artikel 108, lid 2, VWEU neergelegde formele onderzoeksprocedure had moeten inleiden.

Hof: Het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 15 november 2018, Tempus Energy en Tempus Energy Technology/Commissie (T-793/14, EU:T:2018:790), wordt vernietigd. Het beroep in zaak T-793/14 wordt verworpen.

HvJ – ARREST – 2 september 2021 – zaak C-647/19 P – Ja zum Nürburgring/Commissie – ECLI:EU:C:2021:666 – persbericht – conclusie – arrest

Staatsteun Nürburgring

Besluit (EU) 2016/151. Het Nürburgring-complex omvat een circuit voor autoraces, een pretpark, hotels en restaurants. Tussen 2002 en 2012 hebben de eigenaars van de Nürburgring steun ontvangen, voornamelijk van de deelstaat Rijnland-Palts, voor de aanleg van een pretpark, hotels en restaurants en voor het organiseren van Formule 1-races. In 2012 is de Europese Commissie gestart met een onderzoek in verband met ongeoorloofde staatssteun. In hetzelfde jaar is het faillissement uitgesproken van het complex en zijn de activa via een inschrijvingsprocedure verkocht aan Capricorn. Op 1 oktober 2014 heeft de Commissie het definitieve besluit genomen. In dat besluit stelde zij in de eerste plaats vast dat bepaalde maatregelen van Duitsland ten gunste van de verkopers onrechtmatig en onverenigbaar met de interne markt waren en verklaarde zij dat Capricorn en haar dochtermaatschappijen waren gevrijwaard van terugvordering van die steun. In de tweede plaats stelde de Commissie vast dat de verkoop van de activa van de Nürburgring aan Capricorn geen staatssteun vormde. De Commissie was van oordeel dat de verkoop via een open, transparante en niet-discriminerende inschrijvingsprocedure tot stand was gekomen en dat die procedure ertoe had geleid dat die activa tegen een marktconforme prijs waren verkocht. De oorspronkelijke eigenaars hebben dit Commissiebesluit, zonder succes, aangevochten bij het Gerecht van de EU. Thans doet het Hof van Justitie uitspraak in hogere voorziening.

Het Hof oordeelt dat de Commissie opnieuw moet onderzoeken of met de verkoop van de Nürburgring in 2014 staatssteun is verleend. In datzelfde jaar heeft zij ten onrechte besloten geen formele onderzoeksprocedure in te leiden.

Hof: Het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 19 juni 2019, Ja zum Nürburgring/Commissie in zaak T-373/15, wordt vernietigd voor zover het Gerecht EU daarbij het verzoek tot nietigverklaring van artikel 1, laatste streepje, van besluit (EU) 2016/151 van de Commissie van 1 oktober 2014 betreffende steunmaatregel SA.31550 (2012/C) (ex 2012/NN) van Duitsland ten gunste van de Nürburgring heeft afgewezen. De hogere voorziening wordt afgewezen voor het overige. Artikel 1, laatste streepje, van besluit (EU) 2016/151 van de Commissie van 1 oktober 2014 betreffende steunmaatregel SA.31550 (2012/C) (ex 2012/NN) van Duitsland ten behoeve van de Nürburgring (PB 2016, L 34, blz. 1) wordt nietig verklaard.

Zie ook: [C-665/19 P \(NeXovation/Commissie\)](#) met hetzelfde persbericht.

HvJ – ARREST – 16 september 2021 – zaak C-337/19 P – Commissie/België en Magnetrol International – ECLI:EU:C:2021:741 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Belasting rulings aan multinationals – Staatssteun

Verordening (EU) 2015/1589. In 2016 heeft de Europese Commissie de Belgische overwinstregeling aangemerkt als onrechtmatige staatssteun. België werd gelast de steun terug te vorderen van de begunstigde. In 2019 vernietigde het Gerecht van de EU echter de Commissiebeslissing. De Commissie heeft vervolgens een hogere voorziening ingesteld tegen de uitspraak van het Gerecht. Het Hof oordeelt nu dat de Commissie terecht heeft vastgesteld dat belastingvrijstellingen die België via rulings aan multinationale ondernemingen verleent zijn aan te merken als staatssteun. Het Hof vernietigt het arrest van het Gerecht van 14 februari 2019 en verwijst de zaak terug naar het Gerecht, dat uitspraak moet doen over andere aspecten van de zaak.

Hof: Het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 14 februari 2019, België en Magnetrol International/Commissie (T-131/16 en T-263/16, EU:T:2019:91), wordt vernietigd.

Het eerste en het tweede middel van het beroep in zaak T-131/16 en het eerste middel en het eerste onderdeel van het derde middel van het beroep in zaak T-263/16 worden afgewezen.

De zaak wordt terugverwezen naar het Gerecht van de Europese Unie voor afdoening van het derde tot en met het vijfde middel van het beroep in zaak T-131/16 en van het tweede middel, het tweede en het derde onderdeel van het derde middel en het vierde middel van het beroep in zaak T-263/16.

- HvJ EU wijst zaak over Belgische belastingregeling voor overwinst terug naar Gerecht. ([VN-Vandaag-2021/2166](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G RANTOS – 9 september 2021 – zaak C-238/20 – Sātiņi-S – Letland – ECLI:EU:C:2021:735 – [conclusie](#)

Staatssteun – Begrip ‘voordeel’ – Compensatie voor de schade die door beschermden in het wild levende vogels is aangericht aan aquacultuur in een Natura 2000-gebied - De-minimissteun in de visserij- en aquacultuursector

Verordening (EU) nr. 717/2014. Artikel 17 Handvest EU. In 2002 heeft Sātiņi-S 600 hectare vijvers aangekocht in een Natura 2000-gebied in Letland.

In 2017 heeft Sātiņi-S een aanvraag ingediend tot toekenning van compensatie voor door beschermden vogels en andere dieren aangerichte schade aan aquacultuur. De autoriteit heeft die aanvraag afgewezen op grond dat Sātiņi-S al gedurende drie belastingjaren de-minimissteun had ontvangen voor in totaal een bedrag van 30 000 EUR.

Sātiņi-S heeft zich daarop tot de bevoegde rechter gewend stellende dat de vergoeding voor door beschermden dieren aangerichte schade aan aquacultuur een compensatiemaatregel is en derhalve niet als staatssteun kan worden aangemerkt.

Mogen tegemoetkomingen in de schade die op grond van richtlijn 2009/147/EG beschermden in het wild levende vogels hebben aangericht aan aquacultuur in een Natura 2000-gebied lager zijn dan de geleden verliezen, en zijn deze tegemoetkomingen aan te merken als staatssteun en, zo ja, vallen deze onder de werkingssfeer van de de-minimisverordening visserij?

A-G geeft het Hof in overweging: Het HvJ is niet bevoegd om de eerste prejudiciële vraag te beantwoorden.

De door een lidstaat toegekende compensatie voor de verliezen die op grond van richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand beschermden vogels hebben aangericht aan aquacultuur in een Natura 2000-gebied, vormt een voordeel dat kan worden aangemerkt als staatssteun in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU, voor zover is voldaan aan de overige daarin gestelde voorwaarden.

Een lidstaat kan het de-minimisplafond als bedoeld in artikel 3, lid 2, van verordening (EU) nr. 717/2014 hanteren voor tegemoetkomingen in de schade die op grond van richtlijn 2009/147 beschermde in het wild levende vogels hebben aangericht aan aquacultuur in een Natura 2000-gebied.

GERECHT EU – ARREST – 22 september 2021 – gevoegde zaken T-639/14 RENV, T-352/15 en T-740/17 – DEI /Commissie – ECLI:EU:T:2021:604 – [persbericht](#) – [arrest](#)

Preferentieel elektriciteitstarief - Procesbelang – Toerekenbaarheid aan de staat

Artikel 107 en 108 VWEU. Verordening (EU) 2015/1589. DEI, een in Griekenland gevestigde producent en leverancier van elektriciteit die onder de zeggenschap van de Griekse staat valt, en haar grootste afnemer, Mytilinaios, zijn verwickeld in een langlopend geschil over het tarief voor de levering van elektriciteit dat dient ter vervanging van het preferentiële tarief dat voor Mytilinaios gold op grond van een in 1960 ondertekende en in 2006 verstreken overeenkomst.

Het Gerecht verklaart de besluiten nietig waarin de Commissie heeft bepaald dat een scheidsrechterlijke uitspraak waarbij een vermeend preferentieel elektriciteitstarief is vastgesteld, geen voordeel aan aluminiumproducent Mytilinaios heeft opgeleverd. De Commissie had zorgvuldig, toereikend en omstandig moeten onderzoeken of er sprake was van staatssteun en had daarvoor ingewikkelde economische en technische beoordelingen moeten verrichten.

[🔗 Samenvatting \(NL\)](#)

EUROPESE COMMISSIE

- State aid: Commission finds new air carrier ITA is not Alitalia's economic successor and Italy's capital injections into ITA are market conform ([EC](#))
- State aid: Commission concludes Italian loans worth €900 million to Alitalia are illegal aid ([EC](#))
- State aid: €314.6 million capital injection from PostNord to Post Danmark does not constitute State aid; Denmark and Sweden need to recover €66 million of incompatible aid from PostNord ([EC](#))
- Europese Commissie wil staatssteunregels langer opschorten ([Europa-nu](#))

BREXIT

C.T. Dekker, Brexit - Een gelijk speelveld voor EU-ondernemingen? - De staatssteunregeling in de handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de EU en het VK, in; [NtEr 2021/7.4](#)

Strafrecht

EHRM – ARREST – 21 september 2021 – Hissel t. België – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 3\)](#) - [8638/12](#) - ECLI:CE:ECHR:2021:0921JUD000863812

Veroordeling voor bezit van kinderporno

Artikel 7 EVRM. Klager is advocaat. Hij is veroordeeld voor het bezit van kinderporno dat verboden is op grond van artikel 383bis § 2 van het wetboek van strafrecht. De nationale rechter was van oordeel dat de wens van de wetgever om zich ook op computergegevens te richten voortvloeide uit de voorbereidende werkzaamheden voor de wet van 13 april 1995, die artikel 383bis § 2 in het strafwetboek invoegde. Het oordeelde in wezen dat het willens en wetens bezoeken van een kinderpornosite en het bekijken van de afbeeldingen ervan voldoende was om deze handeling strafbaar te stellen. Geen schending artikel 7 EVRM.

HvJ – ARREST – 2 september 2021 – zaak C-66/20 – Finanzamt für Steuerstrafsachen und Steuerfahndung Münster – Italië – ECLI:EU:C:2021:670 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Europees onderzoeksbevel – Prejudiciële verwijzing door OM - Niet ontvankelijk

Artikel 267 VWEU. Kan een Duitse bestuurlijke autoriteit die naar Duits recht bevoegd is om de rechten en verantwoordelijkheden van het openbaar ministerie met betrekking tot bepaalde strafbare feiten uit te oefenen, een Europees onderzoeksbevel uitvaardigen zonder dat zij dit laat valideren, zoals in artikel 2, onder c), ii), van richtlijn 2014/41/EU wordt vereist?

Het Hof wordt dus opnieuw geconfronteerd met het „rechterlijke” karakter van het openbaar ministerie, deze keer vanuit een nieuwe invalshoek. Het zal moeten nagaan of: a) die instelling bevoegd is om een prejudiciële vraag te stellen in de context van het EOB, en b) een bestuursorgaan waaraan naar nationaal recht bevoegdheden van het openbaar ministerie zijn toegekend om bepaalde strafbare feiten te vervolgen, eveneens in de context van het EOB, met het openbaar ministerie kan worden gelijkgesteld.

Hof: Het verzoek om een prejudiciële beslissing, dat is ingediend door de Procura della Repubblica di Trento (openbaar ministerie Trento, Italië) bij besluit van 15 januari 2020, is niet-ontvankelijk.

- 📌 [Prejudiciële vragen van OM van Trento in Italië niet-ontvankelijk \(VN-Vandaag-2021/2059\)](#)

NOOT – bij EHRM 27 mei 2021, [J.L. t. Italië](#)

J.L. v. Italy: A survivor of trivictimisation – Naming a Court's failure to fully (recognize and) acknowledge judicial gender-based revictimization. ([strasbourgobservers](#))

NOOT – bij EHRM 6 juli 2021, [Norman t. het VK](#)

Misconduct in public office – ECtHR reviews foreseeability of common law offence ([UK human rights blog](#))

OVERIG

- Report: Impact of Organised Crime on the EU's Financial Interests. ([BS-02-09-2021](#))
- EOM (Europees Openbaar Ministerie): Eerste resultaten. ([BS-03-09-2021](#))
- Werkovereenkomst gesloten tussen EOM en Europese Commissie. ([BS-13-09-2021](#))

EHRM – factsheets en guides

- 🔗 [Domestic violence](#) (juli 2021)
- 🔗 [Police arrest and assistance of a lawyer](#) (september 2019)
- 🔗 [Protection of minors](#) (juni 2021)
- 🔗 [Secret detention sites](#) (maart 2019)
- 🔗 [Trafficking in human beings](#) (April 2019)
- 🔗 [Violence against women](#) (mei 2021)
- 🔗 [Guide on article 7 ECHR - No punishment without law: the principle that only the law can define a crime and prescribe a penalty](#) (30 april 2021)

Terrorisme en witwassen (s)

HvJ – ARREST – 2 september 2021 – zaak C-790/19 – L.G. en M.H. – Roemenië – **Grote Kamer** – ECLI:EU:C:2021:661 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Witwasdelict - Self-laundering – Degene die het delict heeft gepleegd

Richtlijn (EU) 2015/849. Richtlijn 2005/60/EG. Dit verzoek is ingediend in de context van een strafrechtelijke procedure tegen L.G. en M.H. Zij zouden op verschillende tijdstippen in de periode van 2009 tot 2013 witwasdelicten hebben gepleegd of daaraan hebben deelgenomen. De verwijzende rechter wenst te vernemen of degene die het onderliggende delict (of basisdelict) heeft gepleegd waaruit het witgewassen geld afkomstig is, tevens het witwasdelict in de zin van de in artikel 1, lid 3, onder a), van richtlijn 2015/849 omschreven gedragingen kan hebben gepleegd.

Hof: Artikel 1, lid 2, onder a), van richtlijn 2005/60/EG verzet zich niet tegen een nationale regeling op grond waarvan het in deze bepaling bedoelde witwasdelict kan worden gepleegd door de dader van de criminele activiteit waaruit het betrokken geld is verworven.

CONSULTATIE

Bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering – EU-regels inzake publiek-private partnerschappen (PPP's), Feedback mogelijk van 27 Juli 2021 - 2 November 2021 ([EC](#))

OVERIG

- Europees AML-pakket: Voorstel voor Zesde anti-witwasrichtlijn (AMLD 6). ([BS-02-09-2021](#))
- Europees AML-pakket: EU-wetgeving inzake traceerbaarheid van geldovermakingen wordt uitgebreid tot cryptoactiva. ([BS-15-09-2021](#))
- Europees AML-pakket: Oprichting van een Europese AML-autoriteit [anti-witwasautoriteit] ([BS-13-09-2021](#))
- How new rules on financial crime will impact the EU AML regime. ([BS-20-09-2021](#))
- Onderzoek Europese Rekenkamer naar EU-inspanningen ter bestrijding van witwassen in bankensector. ([BS-06-09-2021](#))
- AML-pakket: Oprichting Europese AML Autoriteit (AMLA). ([BS-01-09-2021](#))

De kern van het pakket aan regels ter verbetering aanpak witwassen en terrorismefinanciering, zoals gepresenteerd op 20 juli 2021, is de oprichting van een nieuwe EU-autoriteit die zal worden belast met AML/CFT-toezicht in de EU en de ondersteuning van Financial Intelligence Units (FIU's). De EU AML-autoriteit (AMLA) wordt in het leven geroepen om het centrale punt te worden voor een geïntegreerd systeem van nationale AML/CFT-toezichthoudende autoriteiten en zal zorgen voor hun wederzijdse steun en samenwerking. Verwacht wordt dat de nieuwe autoriteit de bestaande tekortkomingen in de kwaliteit en doeltreffendheid van het AML/CFT-toezicht in de EU.

EHRM - facstheets en guides

- 🔗 [Terrorism and the European Convention on Human Rights](#) (april 2021)
- 🔗 [Guide to the case-law of the ECHR on terrorism](#) (december 2020)

Toegang tot documenten

GERECHT EU – ARREST – 1 september 2021 – zaak T-517/19 – Homoki/Commissie – ECLI:EU:T:2021:529 – [persbericht](#) – [arrest](#)

Toegang tot eindrapport onderzoek naar straatverlichtingsprojecten

Verordening (EG) nr. 1049/2001. Het Gerecht vernietigt het besluit van OLAF om geen gedeeltelijke toegang te verlenen tot het eindrapport van zijn onderzoek met betrekking tot straatverlichtingsprojecten die zijn uitgevoerd door het bedrijf Elios in Hongarije met financiële deelname van de EU.

Aangezien de Hongaarse autoriteiten de nationale onderzoeken met betrekking tot dat rapport al hebben afgesloten, rechtvaardigt de bescherming van onderzoeken niet langer de weigering om toegang te verlenen tot het gevraagde document. [niet officiële vertaling]

GERECHT EU – ARREST – 29 september 2021 – zaak T-569/19 – AlzChem Group / Commissie – ECLI:EU:T:2021:628 – [arrest](#)

Toegang stukken procedure tot terugvordering van staatssteun

Verordening (EG) nr. 1049/2001. Bij besluit (EU) 2015/1826 van 15 oktober 2014 heeft de Europese Commissie zich onder meer op het standpunt gesteld dat NCHZ, een Slowaakse chemische onderneming, in het kader van haar faillissementsprocedure onrechtmatige en met de interne markt onverenigbare staatssteun had ontvangen. De Commissie heeft beslist dat NCHZ en haar economische opvolger, Fortischem a.s., deze steun moesten terugbetalen. Verzoekster, AlzChem Group AG, is een Duitse chemische onderneming die als belanghebbende is opgetreden in de procedure die tot besluit 2015/1826 heeft geleid. Het betreft een verzoek krachtens artikel 263 VWEU tot nietigverklaring van besluit C(2019) 5602 final van 22 juli 2019, waarbij de Commissie heeft geweigerd verzoekster toegang te verlenen tot documenten betreffende de procedure voor de terugvordering van staatssteun ingevolge een besluit waarin die steun onverenigbaar met de interne markt is verklaard en de terugvordering ervan is gelast.

Gerecht: Het beroep wordt verworpen.

Verkiezingen en kiesrecht

EHRM – ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 7 september 2021 - Demokrat Parti t. Turkije - [persbericht](#) [30.9.21](#) – [beslissing](#) (niveau 3) - [8372/10](#) - ECLI:CE:ECHR:2021:0907DEC000837210

Vrijheid van vergadering en vereniging – Verbod van discriminatie

Artikel 10 en 14 EVRM. Klager is een politieke partij en vraagt subsidie aan. De aanvraag wordt afgewezen, omdat de wettelijke regeling waarmee klager aanspraak maakte op subsidie, een jaar eerder was afgeschaft. Klager vindt dat artikel 11 (vrijheid van vergadering en vereniging) en 14 (verbod van discriminatie) EVRM zijn geschonden, omdat de subsidie wel aan andere politieke partijen was toegekend. Door de discriminatie is er ongelijkheid ontstaan tussen de verschillende verkiesbare politieke partijen.

Het hof overweegt dat slechts sprake is van discriminatie als klager anders wordt behandeld dan partijen die zich in een vergelijkbare situatie bevinden, rekening houdend met de aspecten die hun omstandigheden in de specifieke context kenmerken.

Het hof heeft klager vergeleken met andere politieke partijen die wel subsidie kregen. Het hof heeft geconstateerd dat geen andere politieke partijen in dezelfde of een voldoende vergelijkbare situatie als klager wel de subsidie kregen die klager was onthouden. Klager heeft voorts geen feitelijke of wettelijke gronden aangedragen die zijn standpunt ondersteunen. Klager is derhalve

niet anders behandeld met betrekking tot de subsidies en de klacht wordt derhalve niet-ontvankelijk verklaard.

EHRM – factsheets en guides

[Guide on Article 3 of Protocol No. 1 to the ECHR - right to free elections](#) (april 2021)

Vervoer en reizen (C- S)

HvJ – ARREST – 2 september 2021 – zaak C-570/19 – Irish Ferries – Ierland – ECLI:EU:C:2021:664 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Rechten van passagiers bij vertraging en annulering van een schip

Verordening nr. 1177/2010. Verordening nr. 261/2004. Artikelen 16, 17, 20 en 47 Handvest EU. Het Hof van Justitie verduidelijkt een aantal bepalingen (o.a. artikelen 18, 19, 20, 24 en 25) van de verordening betreffende de rechten van passagiers bij reizen over zee en binnenwateren. De verplichtingen inzake vervangend vervoer en compensatieverplichtingen bij annulering van een dienst staan in verhouding tot het doel dat met de verordening wordt nagestreefd.

Het Hof bepaalt o.a. dat verordening (EU) nr. 1177/2010 van toepassing is wanneer een vervoerder een passagiersdienst annuleert omdat de oplevering van het voor die dienst bestemde schip vertraging heeft opgelopen en er geen vervangend schip kon worden gevonden, en de passagiers verschillende weken vóór het oorspronkelijk geplande vertrek over die annulering zijn geïnformeerd.

[Waves of change - CJEU in Irish Ferries \(C-570/19\) \(ECLB\)](#)

HvJ – ARREST – 9 september 2021 – zaak C-906/19 – Ministère public – Frankrijk – ECLI:EU:C:2021:715 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Tachograaf – Verplichting tonen bij controle – Sanctie opleggen in andere lidstaat dan waar inbreukmakende feiten zijn begaan?

Verordening (EG) nr. 561/2006. Verordening (EEG) nr. 3821/85. Bij een wegcontrole in Frankrijk van een bus van een in Duitsland gevestigde vervoersonderneming is vastgesteld dat de bestuurder in Duitsland had gereden zonder dat de bestuurderskaart in de tachograaf van het voertuig was geplaatst. Het hoofd van de onderneming is vervolgens in Frankrijk strafrechtelijk vervolgd omdat de bestuurderskaart niet in de tachograaf van het voertuig was geplaatst. Hij kreeg in eerste aanleg een geldboete van 10 125 EUR opgelegd. Deze beslissing is in hoger beroep bekrachtigd.

In het kader van de onderhavige zaak is het Hof verzocht om verordening (EG) nr. 561/2006 en verordening (EEG) nr. 3821/85 uit te leggen teneinde ten eerste vast te stellen, of de uit verordening nr. 3821/85 voortvloeiende verplichtingen voor bestuurders van toepassing waren op het besturen van voertuigen die zowel voor trajecten van minder dan 50 km als voor langere trajecten werden gebruikt, en ten tweede of de betreffende inbreukmakende feiten strafrechtelijk konden worden vervolgd in Frankrijk, terwijl zij in Duitsland waren begaan.

Hof: Artikel 3, onder a), van verordening (EG) nr. 561/2006 moet aldus worden uitgelegd dat een bestuurder die wegvervoer verricht dat binnen de werkingssfeer van deze verordening valt verplicht is om op verzoek van de met de controle belaste ambtenaar de bestuurderskaart, de registratiebladen en alle gegevens over de periode tussen de dag van de controle en de 28 voorafgaande dagen te tonen, overeenkomstig artikel 15, leden 2, 3 en 7, van verordening (EEG) nr. 3821/85, zelfs wanneer die bestuurder gedurende die periode met hetzelfde voertuig ook personen heeft vervoerd in het kader van geregelde diensten over een traject van niet meer dan 50 km.

Artikel 19, lid 2, van verordening nr. 561/2006 verzet zich ertegen dat de bevoegde autoriteiten van een lidstaat een sanctie kunnen opleggen aan de bestuurder van een voertuig of aan een vervoersonderneming voor een inbreuk op verordening nr. 3821/85, die op het grondgebied van een andere lidstaat of een derde land is begaan, maar die op het grondgebied van eerstgenoemde lidstaat is vastgesteld en waarvoor nog geen sanctie is opgelegd.

HvJ – ARREST – 9 september 2021 – zaak C-144/20 – LatRailNet – Letland – ECLI:EU:C:2021:717 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Europese spoorwegruimte – Toezichthoudende instantie - Minimumtoegangsheffingen – Extra heffingen

Richtlijn 2012/34/EU. Het geding wordt gevoerd tussen de onderneming die belast is met de het beheer van de spoorweginfrastructuur in Letland en de Letse toezichthouder.

Het geschil betreft de extra heffingen die worden toegepast op de heffingen voor het gebruik van spoorweginfrastructuur in het segment passagiersvervoer over het spoor. Richtlijn 2012/34/EU staat onder bepaalde voorwaarden toe dat aan de heffingen (waarvan de berekening alleen gericht mag zijn op compensatie van de directe kosten) extra heffingen worden toegevoegd voor elk marktsegment. Het geschil ontstond toen de toezichthoudende instantie LatRailNet gelaste bepaalde wijzigingen aan te brengen in de formule voor de berekening van de extra heffing die van toepassing is op ondernemingen die „in het kader van een openbaredienstcontract” passagiersvervoersdiensten over het spoor verrichten, met uitsluiting van andere exploitanten.

Hof: Artikel 56 van richtlijn 2012/34/EU moet aldus worden uitgelegd dat de toezichthoudende instantie de bevoegdheid wordt verleend om uit eigen beweging besluiten vast te stellen waarbij de onderneming die de in artikel 7, lid 1, van die richtlijn genoemde essentiële taken van de spoorweginfrastructuurbeheerder verricht, wordt gelast om bepaalde wijzigingen in te voeren in de regeling betreffende de berekening van de heffingen voor het gebruik van infrastructures, ook al is er geen sprake van discriminatie van aanvragers.

Artikel 56 van richtlijn 2012/34 moet aldus worden uitgelegd dat de in een heffingsregeling op te nemen voorwaarden die de toezichthoudende instantie kan opleggen aan de onderneming die de essentiële taken van de spoorweginfrastructuurbeheerder verricht, moeten zijn ingegeven door schending van richtlijn 2012/34, beperkt moeten blijven tot het verhelpen van situaties waarin er sprake is van onverenigbaarheid daarmee, en geen beoordeling van die instantie omtrent wenselijkheid mogen inhouden waardoor er afbreuk wordt gedaan aan de marge waarover die beheerder beschikt.

Artikel 32, lid 1, van richtlijn 2012/34 moet aldus worden uitgelegd dat het, ook wat betreft het criterium inzake een optimale concurrentiepositie van spoorwegmarktsegmenten, van toepassing is op spoorwegmarktsegmenten waarbinnen er geen sprake is van concurrentie, met name wanneer deze worden geëxploiteerd door een exploitant van openbare diensten aan wie in het kader van een openbaredienstcontract een exclusief recht is verleend in de zin van artikel 2, onder f), van verordening (EG) nr. 1370/2007 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 betreffende het openbaar personenvervoer per spoor en over de weg en tot intrekking van verordening (EEG) nr. 1191/69 van de Raad en verordening (EEG) nr. 1107/70 van de Raad.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Frankrijk – 3 september 2021 (ECER 1.7.2021) – zaak C-407/21 – UFC – Que choisir et CLCV

Covid-19-pandemie – Pakketreizen – Overmacht – Vergoeding betaalsom

Samenvatting onder: [COVID-19](#)

CONSULTATIE

Noodplan voor vervoer, Feedback mogelijk van 31 Augustus 2021 - 26 Oktober 2021 ([EC](#))

Verzekeringen

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 2 september 2021 – gevoegde zaken C-143/20 en C-213/20 – A en „A.“ Towarzystwo Ubezpieczeń Życie – Polen – ECLI:EU:C:2021:687 – conclusie

Collectieve levensverzekeringsovereenkomsten gekoppeld aan beleggingsfondsen – Informatieplicht — Oneerlijke handelspraktijken – Misleidende omissies

Richtlijn 2002/83/EG. Richtlijn 2005/29/EG. De geschillen in de hoofdgedingen zijn ingeleid door consumenten in Polen die waren toegetreden tot overeenkomsten inzake collectieve levensverzekeringen. Volgens de consumenten waren de kenmerken en risico's van die verzekeringsproducten hun niet in het vereiste detail medegedeeld. Zij vorderen daarom terugbetaling van alle belegde geldmiddelen. In deze context werpt de verwijzende rechter een aantal vragen op met betrekking tot de omvang van de informatieplicht van artikel 36, lid 1, van richtlijn 2002/83/EG en de gevolgen van het niet-nakomen van die verplichting.

A-G geeft het Hof in overweging: De eerste vraag in zaak C-143/20 en de eerste vraag in zaak C-213/20:

„Artikel 36, lid 1, van richtlijn 2002/83/EG moet aldus worden uitgelegd dat de daarin vervatte precontractuele informatieplicht vereist dat de partij die een overeenkomst aangaat met een consument waarbij die consument toetreedt tot een collectieve levensverzekering zonder verzekeringnemer te worden uit hoofde van de daaraan ten grondslag liggende, oorspronkelijke verzekeringsovereenkomst, aan die consument ten minste de in bijlage III, onder A, van die richtlijn vermelde gegevens mededeelt.”

De tweede vraag in zaak C-143/20 en de tweede en de derde vraag in zaak C-213/20:

„Artikel 36, lid 1, van richtlijn 2002/83 moet aldus worden uitgelegd dat de ware aard van het onderliggende product en de daaraan verbonden structurele risico's dienen te worden medegedeeld. Die informatie omvat een omschrijving van de gebruikte referentiewaarden (rekeneenheden) in de fractieverzekeringen (beleggingsverzekeringen), alsmede gegevens over de aard van de tegenover die polis staande activa, die ten minste de wezenlijke economische en/of juridische kenmerken van die fracties en onderliggende activa bestrijken. Het is aan de nationale rechter om uit te maken of de aan de consument verstrekte informatie, in het licht van de feitelijke omstandigheden van de zaak, aan dit minimum voldoet.”

De vierde vraag in zaak C-213/20:

„Artikel 36, lid 1, van richtlijn 2002/83 moet aldus worden uitgelegd dat het zich verzet tegen nationale wetgeving die niet waarborgt dat de consument op een tijdstip vóór het sluiten van de overeenkomst ten minste de in bijlage III, onder A, van die richtlijn omschreven informatie schriftelijk ontvangt, op een duidelijke en nauwkeurige manier die hem in staat stelt daarover na een bedenktijd een geïnformeerde beslissing te nemen. Het is aan de nationale rechter om te verifiëren of in het hoofdgeding aan die voorwaarden is voldaan.”

De vierde vraag in zaak C-143/20:

„Artikel 7, leden 1 en 5, van richtlijn 2005/29/EG moet aldus worden uitgelegd dat het verzuim om ten minste de door artikel 36, lid 1, van richtlijn 2002/83 voorgeschreven informatie te verstrekken een misleidende handelspraktijk is wanneer die praktijk in haar feitelijke context – al haar kenmerken en omstandigheden en de beperkingen van het communicatiemedium in aanmerking genomen – essentiële informatie welke de gemiddelde consument, naargelang de context, nodig heeft om een geïnformeerd besluit over een transactie te nemen, weglaat en die praktijk de gemiddelde consument ertoe brengt of kan brengen een besluit over een transactie te nemen dat

hij anders niet had genomen. Het is aan de nationale rechter om na te gaan of hiervan sprake is in het hoofdgeding.

EUROPESE COMMISSIE

Reviewing EU insurance rules: encouraging insurers to invest in Europe's future ([EC](#))

Vrij verkeer

HvJ – ARREST – 2 september 2021 – zaak C-169/20 – Commissie/Portugal – ECLI:EU:C:2021:679 – [persbericht](#) – geen conclusie – [arrest](#)

Registratiebelasting op in Portugal ingevoerde tweedehandsvoertuigen in strijd met vrij verkeer

Samenvatting onder: [belastingen](#)

Vrijheid van meningsuiting en persvrijheid

EHRM – ARREST – 2 september 2021 - Z.B. t. Frankrijk – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – 46883/15 - ECLI:CE:ECHR:2021:0902JUD004688315

Leuzen op een T-shirt van een kind – Vrijheid van meningsuiting mag onder gegeven omstandigheden worden beperkt

Artikel 10 EVRM. Klager is veroordeeld voor het laten drukken van een T-shirt met daarop terroristische teksten, zoals: “Ik ben een bom” en “Jihad, geboren op 11 september”. Dit T-shirt heeft hij aan zijn driejarige neefje gegeven die het shirt droeg op de kleuterschool. Klager zegt dat de teksten betiteld moeten worden als humoristisch. Het EHRM stelt voorop dat humoristische teksten in beginsel beschermd worden door de werking van artikel 10 EVRM. Daarnaast overweegt het EHRM dat sedert de gebeurtenis van 11 september sprake is van tijdsverloop en om die reden niet zomaar kon worden vastgesteld dat sprake is van verheerlijking van terrorisme. Kort voordat klager het T-shirt had laten drukken, was op een school een terroristische aanslag gepleegd, waarbij drie kinderen de dood vonden. Dit maakt dat in deze specifieke omstandigheden van het geval wel gesproken kan worden van verheerlijking van geweld en de beperking van artikel 10 EVRM noodzakelijk is in een democratische samenleving. De opgelegde straf, een boete en een voorwaardelijke gevangenisstraf, is niet onevenredig gelet op het legitieme doel. EHRM: unaniem geen schending.

EHRM – ARREST – 2 september 2021 - Sanchez t. Frankrijk – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – 45581/15 - ECLI:CE:ECHR:2021:0902JUD004558115

Gemeenteraadslid veroordeeld voor het niet verwijderen van opmerkingen van zijn Facebook-account die aanzetten tot haat of geweld tegen Moslims - Gerechvaardigde beperking van de vrijheid van meningsuiting

Artikel 10 EVRM. De zaak betreft de strafrechtelijke veroordeling van klager, destijds een gemeenteraadslid dat zich kandidaat stelde voor het parlement, voor het aanzetten tot haat of geweld tegen Moslims, nadat hij verzuimd heeft om opmerkingen te verwijderen die door anderen op zijn Facebook-account waren geplaatst.

Het Hof herhaalt dat tolerantie en respect voor de gelijkwaardigheid van alle mensen de fundamentele zijn van een democratische, pluralistische samenleving. Als gevolg hiervan zou het in principe noodzakelijk kunnen worden geacht dat alle uitingsvormen die aanzetten tot haat of intolerantie worden voorkomen of bestraft.

Daarnaast benadrukt het hof dat het grootste belang dient te worden gehecht aan de vrijheid van meningsuiting in de context van het politieke debat. Er zijn zeer goede redenen nodig om een beperking op de vrijheid van meningsuiting in de context van het politieke debat te rechtvaardigen.

Het hof oordeelt als volgt. De beslissing van de nationale rechtbank om klager te veroordelen voor het aanzetten tot haat of geweld tegen Moslims is gebaseerd op voldoende gronden. Gelet op de onwettige inhoud van de opmerkingen die door anderen op het Facebook-account van klager waren geplaatst was het de verantwoordelijkheid van klager deze te verwijderen. De beperking op de vrijheid van meningsuiting die door de veroordeling wordt veroorzaakt is noodzakelijk in een democratische samenleving. Aldus is geen sprake van een schending van de vrijheid van meningsuiting van klager (artikel 10 EVRM).

EHRM – ARREST – 21 september 2021 – Dareskizb Ltd. T. Armenië – persbericht – arrest (niveau 2) - [61737/08](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:0921JUD006173708](#)

Beperkingen opgelegd aan krant in Armenië – Schending artikelen 10 en 6 EVRM

Artikel 10 EVRM. Artikel 6 EVRM. Klager is uitgever van de krant Haykakan Zhamanak. Na protesten heeft de regering de noodtoestand uitgeroepen en zijn beperkingen opgelegd aan de media. De krant Haykakan Zhamanak mocht niet meer verschijnen. Het Hof oordeelt in het bijzonder dat de beperking van de publicatie geen ander doel had dan het beperken van de kritiek op de regering. Daarmee levert het een schending op van artikel 10 EVRM. Het oordeelt voorts dat door de weigering van de administratieve rechtbank om kennis te nemen van de zaak van klager, de toegang tot een rechter is ontzegd.

EHRM – ARREST – 23 september 2021 - Ringier Axel Springer Slovakia t. Slowakije (no. 4) – persbericht – arrest (niveau 2) – [ECLI:CE:ECHR:2021:0923JUD002682616](#)

Boete opgelegd vanwege vermeende steun voor legalisering van marihuana tijdens televisieprogramma

Artikel 10 EVRM. In een televisieprogramma zou een bekende zanger zich hebben uitgesproken voor legalisering van marihuana. De journalist die het interview afnam leek het met hem eens te zijn. Aan de omroep is een boete opgelegd. Het Hof constateert dat de journalist niet de bedoeling heeft gehad om marihuana aan te prijzen of aan te zetten tot het gebruik van marihuana, alleen om de mening van een beroemdheid over een onderwerp van algemeen belang te melden.

De opgelegde boete was volgens het Hof onevenredig en niet nodig in een democratische samenleving. Schending artikel 10 EVRM.

NOOT – bij EHRM 6 juli 2021, [Norman t. het VK](#)

Misconduct in public office – ECtHR reviews foreseeability of common law offence ([UK human rights blog](#))

EUROPESE COMMISSIE

Aanbeveling (EU) 2021/1534 van de Commissie van 16 september 2021 over het waarborgen van de bescherming, de veiligheid en de weerbaarheid van journalisten en andere mediaprofessionals in de Europese Unie, [PBL 331 van 20.9.2021](#)

- Europese Commissie presenteert aanbeveling om de veiligheid van journalisten en andere mediaprofessionals te verbeteren ([ECER](#))

EHRM – factsheets en guides

- [Hate speech](#) (september 2020)
- [Protection of journalistic sources](#) (oktober 2020)
- [Protection of reputation](#) (mei 2021)
- [Guide on article 10 ECHR - freedom of expression](#) (april 2021)

Vrijheid van vereniging en demonstratierecht

EHRM – ARREST – Barseghyan t. Armenië – 21 september 2021 – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [17804/09](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:0921JUD001780409](#)

Verbod demonstratie – Noodtoestand - Schending artikel 11 EVRM

Artikel 11 EVRM. Klager is een Armeens staatsburger die een politieke demonstratie wilde houden in het centrum van Gyumri, de dag nadat de noodtoestand was uitgeroepen in Yerevan. Die noodtoestand was uitgeroepen na aanvaringen tussen demonstranten en politie in de context van demonstraties over vermeende onregelmatigheden na de presidentsverkiezingen van februari 2008. De politie heeft geprobeerd de demonstratie tegen te houden. Klager heeft geweigerd het gebied te verlaten en is daarom gearresteerd. Klager klaagt dat het verbod op zijn protest niet gerechtvaardigd was omdat er geen sprake was van geweld of een oncontroleerbare noodsituatie in Gyumri. Het Hof oordeelt dat artikel 11 EVRM geschonden is.

EHRM – factsheets en guides

- [Guide on the case-law of the ECHR on mass protests](#) (augustus 2021) new
- [Guide on article 11 ECHR - freedom of assembly and association](#) (augustus 2021) new

Deel II – Algemeen

- Europese Commissie publiceert algemeen verslag over de werkzaamheden van de EU in 2020 ([ECER](#))
- Geen meerderheid in Tweede Kamer voor initiatiefwetsvoorstel over verankering EU-lidmaatschap in de Grondwet ([ECER](#))
- Ondanks de Covid-19-beperkingen was 2020 voor het EU-Hof toch een bijzonder actief jaar ([ECER](#))
- Mededeling van de Commissie Richtsnoeren voor de uitvoering van de verordening tot oprichting van één digitale toegangspoort Werkprogramma 2021-2022 (Voor de EER relevante tekst) 2021/C 71/02, [PB C 71 van 1.3.2021](#)
- Algemene Rekenkamer start onderzoek naar de uitvoering van EU-regelgeving in Nederland ([Bijzonder strafrecht](#))
- State of the Union 2021 toespraak: waar ging het over? ([ECER](#))

Vacature

Vacature **rechter** bij het **Gerecht van de Europese Unie** ([Intro](#)) ([werken voor NL](#))

Cursus en opleiding

Studiemateriaal over Europees recht gratis online beschikbaar; links naar EJTN, ERA en HELP ([Intro](#))

Raad van Europa-Online cursussen over mensenrechten met focus op EVRM ([Help](#))

[Introduction to the European Convention on Human Rights](#)”, a 5-hour interactive training course aimed at legal professionals, public authorities, civil society and students.

Overzicht van trainingen op het gebied van Europees Strafrecht ([Bijzonder Strafrecht](#))

Dit overzicht staat ook op de [Wikipagina Cursus en opleiding Europees en Internationaal recht](#)

Datum	Onderwerp	Titel
e-learning	Grondrechten	De horizontale directe werking (HDW) van EU Grondrechten; De toepassing van grondrechten tussen private partijen, een dagdeel
e-learning	EU Handvest	Toepasselijkheid van EU Grondrechten Digitale zelfstudiemodule over artikel 51 EU Handvest van de Grondrechten, SSR
e-learning	straf	The European Arrest Warrant: 10 Key Questions for Defence Counsel, specialised e-learning course, ERA
e-learning	ie	How to make the best use of the case law of the CJEU on EU copyright in your legal practice? Ten questions on European copyright law, ERA

Datum	Onderwerp	Titel
e-learning	algemeen	The Preliminary Reference Procedure before the CJEU, ERA
webcollege	algemeen	Gratis webcolleges EU-recht beschikbaar op MIJN SSR: Webcolleges EU en haar invloed op het Nederlandse rechtssysteem
webcollege	asiel & migratie	SSR webcollege 'Procedurerichtlijn, het rechterlijk toetsingskader
webcollege	erfrecht	Europese erfrechtverordening, via SSR.nl (alléén voor de rechtspraak)
webcollege	EVRM	Gratis webcollege door docenten Prof. mr. Egbert Myjer en Prof. mr. Martin Kuijer over het EVRM
webcollege	ASIEL & MIGRATIE	Associatierecht EEG-Turkije, Stichting migratierecht
Online	STRAFRECHT	Webinar: EHRM Keskin & rechterlijke beoordeling van getuigenverzoeken
11 en 12 okt 2021	ASIEL & MIGRATIE	<p>WEBINAR DUBLINVERORDENING: ACTUELE ONTWIKKELINGEN EN PROCEDEREN IN DE PRAKTIJK, 14.00 – 16.15 uur</p> <p>Docenten mr. drs. S. (Steffie) van Lokven, senior rechter asiel Rechtbank Oost-Brabant mr. W. (Wil) Eikelboom, advocaat Prakken d'Oliveira Human Rights Lawyers</p>
18 okt 2021	IE	ONLINE - 'The Making of EU Copyright'
9 en 11 nov 2021	ASIEL & MIGRATIE	Webinar actualiteiten jurisprudentie Hof van justitie EU, Stichting migratierecht, 14.00-16.15 uur

Nieuwsbrieven

Algemeen

- [EUR-Alert jurisprudentienieuwsbrief van het Belgische GCE-netwerk \(INTRO\)](#)
- [Brussels law societies](#)
- [Information note ECHR](#)

Bestuursrecht

- [Jurisprudentienieuwsbrief bestuursrecht Landelijk Bureau Vakinhoud rechtspraak](#)

Dataproductie

- [European data protection supervisor \(EDPS\) nieuwsbrief](#)

Strafrecht

- Nieuwsbrieven (Europees) Strafrecht , o.a. over cybercrime, (Bijzonder Strafrecht)

Vreemdelingenrecht

- EASO (European asylum support office)
- Centrum voor Migratierecht van de Radboud Universiteit Nijmegen:
CJEU Overview of judgments and pending cases:
NEMIS: newsletter on European migration issues:
NEAIS: newsletter on European asylum issues:

NL zaken bij het HvJEU

Dit overzicht staat ook op de Wiki Prejudiciële procedure bij het Hof van Justitie EU.

Datum	Zaak-nr.	Naam	NL Prejudiciële verwijzing	Conclusie HvJ	Arrest HvJ	Einduitspraak
17-09	C-39/20	Jumbocarry trading	ECLI:NL:HR:2020:111		ECLI:EU:C:2021:435	ECLI:NL:HR:2021:1271
30-9	C-285/20	UWV	ECLI:NL:CRVB:2020:1312		ECLI:EU:C:2021:785	

Prejudiciële verwijzingen

De prejudiciële verwijzingen zijn terug te vinden op de website van ECER met een samenvatting van de verwijzing. De prejudiciële verwijzingen zijn nu ook te raadplegen via curia, de website van het HvJ.

datum	Instantie	ECLI-nummer	onderwerp	zaak nr.	naam	arrest conclusie einduitspraak
4.10.21 (sv in de volgende editie van de nieuwsbrief)	Rb. Dn Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch	ECLI:NL:RBDHA:2021:10735	Asiel en migratie			
14.9.21	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2021:5051	Overlevering; rechtsstaat			
14.9.21	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2021:5052	Overlevering; rechtsstaat			
1.9.21	RvS	ECLI:NL:RVS:2021:1929	Asiel & migratie			
25.8.21	RvS	ECLI:NL:RVS:2021:1873	Asiel & migratie			

23.7.21	Rb. Den Haag, zittingsplaats Den Bosch	ECLI:NL:RBDHA:2021:7884	Asiel & migratie;	C-456/21	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	
14.7.21	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2021:3680	Overlevering			
14.7.21	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2021:3681	Overlevering			
23.6.21	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2021:1310	Asiel & migratie; Associatieovereenkomst	C-402/21	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid e.a.	
26.5.21	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2021:1124	Asiel & migratie	C-338/21	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	
19.5.21	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2021:983	Asiel & migratie	C-323/21	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid e.a.	
19.5.21	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2021:984 ECLI:NL:RVS:2021:985	Asiel & migratie	C-324/21 en C-325/21	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid e.a.	
26.3.21	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2021:455	Btw	C-194/21	Staatssecretaris van Financiën	
23.3.21	CBb	ECLI:NL:CBB:2021:311	landbouw	C-189/21	R. en R.	
19.2.21	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2021:271	IE	C-112/21	Classic Coach Company	
4.2.21	Rb Den Haag, zittingsplaats Den Bosch	ECLI:NL:RBDHA:2021:800	Asiel & Migratie	C-69/21	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	
29.1.21	Rb Den Haag, zittingsplaats Zwolle	ECLI:NL:RBDHA:2021:727	Asiel & Migratie	C-66/21	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	
26.1.21	RB Den Haag, zittingsplaats Den Bosch	ECLI:NL:RBDHA:2021:466	Asiel & Migratie	C-39/21 PPU en C-704/20 PPU	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	
12.1.21	Rb Den Haag, zittingsplaats: Haarlem	ECLI:NL:RBDHA:2021:157	Asiel & Migratie	C-19/21	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	
23.12.20	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2020:3034	Asiel & Migratie; vreemdelingenbewaking	C-704/20 PPU en C-39/21 PPU	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	NJB 2021/220
22.12.20	CBb	ECLI:NL:CBB:2020:1034	Landbouw	C-36/21	Sense Visuele Communicatie en Handel	

17.12.20	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2020:3216	Sociale zekerheid	C-713/20	Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank	
7.12.20	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2020:6229	Overlevering en uitlevering	C-665/20 PPU	X	Einduitspraak 6.6.21 arrest 29.4.21 conclusie 15.4.21
24.11.20	Rechtbank Den Haag, zittingspl. Amsterdam	ECLI:NL:RBDHA:2020:11785 (was: ECLI:NL:RBDHA:2020:11918)	Asiel & Migratie	C-624/20	Staatssecretaris van veiligheid en justitie	
20.11.20	Rechtbank Den Haag, Zittingspl. Amsterdam	ECLI:NL:RBDHA:2020:11785	Burgerschap			
19.10.20	Rechtbank Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2020:10488	Asiel&migratie	C-579/20	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	
30.9.20	Rb. Noord-Holland	ECLI:NL:RBNHO:2020:8185	Luchtvaartclaim	C-512/20 (gevoegd met C-561/20)	Swiss international airlines	
10.9.20	Rb. Den Haag, zittingsplaats Utrecht	ECLI:NL:RBDHA:2020:9077	Asiel & Migratie	C-459/20	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	
3.9.20	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2020:4328	overlevering	C-412/20 PPU	Openbaar Ministerie	
2.9.20	Rb. Midden NL	ECLI:NL:RBMNE:2020:3552	IPR	C-498/20 ECER	BMA Nederland	
31-7-20	Rb AMS	ECLI:NL:RBAMS:2020:3776	Overlevering ; rechtsstaat Polen	C-354/20 en C-412/20-PPU - Openbaar Ministerie_	Openbaar Ministerie	Arrest 17.12.2020 conclusie 12.11.2020
25-6-20	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2020:1312	SZ; Vo 883/2004	C-285/20	Raad van bestuur van het Uww	Arrest 30.9.21 Geen conclusie

29-5-20 (publ. 8.6.20)	RB Midden NL	ECLI:NL:RBMNE:2020:2028	AVG	C- 245/20		
29.5.20	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2020:954	Arbeidsrecht; overgang onderneming; insolventie			
20.5.20	Rb. Overijssel	ECLI:NL:RBOVE:2020:1805	Arbeidsrecht; vakantie	C- 217/20	Staatssecretaris van Financiën	<u>Conclusie</u> 8.7.21
17.4.20	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2020:753	Arbeidsrecht; overgang onderneming			
20.3.20	Rb. Rotterdam	ECLI:NL:RBROT:2020:2382	Tabak	C- 160/20	Stichting Rookpreventie Jeugd e.a.	<u>Conclusie</u> 15.7.21
6.3.20	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2020:391	IE - Gemeenschapsm erk	C- 133/20	European Pallet Association	
4.3.20	Rb. Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2020:1838	Visumcode			
24.1.20	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2020:111	Douanerechten	C- 39/20	Jumbocarry Trading	<u>Eindarrest</u> 17.9.21 <u>arrest</u> 3.6.21 <u>conclusie</u> 11.2.2021
16.12.19	Rb. Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2019:13451	Asiel & migratie	C- 921/19	Staatssecretaris van justitie en veiligheid	<u>Einduitspraak</u> 7.7.21 <u>arrest</u> 10.6.21 <u>conclusie</u> 11.2.2021
13.12.19	HR	ECLI:NL:HR:2019:1972	consumentenrec ht	C- 922/19	Stichting Waternet	<u>arrest</u> 3.2.2021
8.11.19	HR	ECLI:NL:HR:2019:1730	Consumenten; levering drinkwater			
25.9.19	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2019:3262	Detentie; onrechtmatig verblijf	C- 719/19	Staatssecretaris van justitie	<u>arrest</u> 22.6.21 <u>conclusie</u> 10.2.2021

20.9.19	HR	ECLI:NLHR:2019:1400	IPR	C-709/19	Vereniging van Effectenbezitters	<u>Arrest</u> 12.5.21 <u>conclusie</u> 17.12.2020
19.9.19	Rb Amsterdam	ECLI:NLRBAMS:2019:7062	Huurrecht ; Consumenten; oneerlijk beding	C-738/19	A.	<u>Arrest</u> 10.9.20 Geen conclusie
18.9.19	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:9966	Mededinging	C-819/19	Stichting cartel compensation	<u>Conclusie</u> 6.5.21
4.9.19	Raad van State	ECLI:NL:RVS:2019:3053	Asiel en migratie; vreemdelingenbewaking	C-673/19	M.	<u>arrest</u> 24.2.2021 <u>conclusie</u> 20.10.20
22.8.19	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2019:2782	SZ; medische behandeling in andere lidstaat	C-636/19	CAK	<u>conclusie</u> 15.4.21
22.8.19	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:BAMS:2019:6316	EAB; OvJ	C-627/19 PPU	Openbaar Ministerie	<u>arrest</u> 12.12.19 <u>Conclusie</u> 26.11.19
22.8.19	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:6259	EAB; OvJ	C-625/19 PPU	Openbaar Ministerie	<u>Einduitspraak</u> 13.2.20 <u>Arrest</u> 12.12.19 <u>conclusie</u> 26.11.19
22.8.19	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:6882	EAB; OvJ	C-626/19 PPU Gevoegd met C-566/19 PPU	Openbaar Ministerie	<u>Einduitspraak</u> 28.1.20 <u>Arrest</u> 12.12.2019 <u>conclusie</u> 26.11.19
12.6.19	Rb. Den Haag, Zittingsplaats Den Bosch	ECLI:NL:RBDHA:2019:5967	Asiel en migratie	C-441/19	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	<u>Einduitspraak</u> 15.3.21 <u>arrest</u> 14.1.21 <u>conclusie</u> 2.7.20

7.6.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:849	IE, elektronische handel	C-442/19	Stichting Brein	ECLI:NL:PHR:2021:690 6.7.21 (n.a.v. verzoek HvJ of de HR de prejudiciële verwijzing wenst te handhaven na arrest in gevoegde zaken C-682/18 en C-683/18 (YouTube en Cyando
23.4.19	CBb	ECLI:NL:CBB:2019:168	Electriciteitsrichtlijnen	C-360/19	Crown van Gelder	arrest 8.10.20 conclusie 4.6.20
23.4.19	CBb	ECLI:NL:CBB:2019:152	Landbouw, randvoorwaarden	C-361/19	V.o.f. de Ruiter	Einduitspraak 29.6.21 arrest 27.1.21 conclusie 25.11.20
19.4.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:631	Douane, actieve veredeling	C-330/19	Exter	Einduitspraak 18.12.20 arrest 8.10.20
19.4.19	Hoge Raad	NL:HR:2019:643	Btw tarief sekslustopwekkende middelen	C-331/19	Staatssecretaris van Financiën	Einduitspraak 17.12.20 arrest 1.10.20 conclusie 27.2.20
2.4.19	Hof Den Haag	ECLI:NL:GHDHA:2019:630	Oneerlijk beding	Gevoegde zaken C-229/19 en C-289/19	Dexia NL	arrest 27.1.21
5.3.19	Hof Amsterdam	ECLI:NL:GHAMS:2019:657	Oneerlijk beding	Gevoegde zaken C-229/19 en C-289/19	Dexia NL	arrest 27.1.21
5.3.19	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2019:2097 – ECLI:NL:RBDHA:2019:2095	Visumcode	C-225/19 C-226/19	Minister van buitenlandse zaken e.a.	arrest 24.11.20 conclusie

						9.9.20
22.2.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:292	IPR	C-186/19	Supreme Site Services e.a.	<u>Arrest</u> 3.9.20 <u>conclusie</u> 2.4.2020
12.2.19	Hof	ECLI:NL:GHAMS:2019:1170 (publ. 6.5.19)	Tariefindeling	C-192/19	Rensen shipbuilding	<u>Arrest</u> 11.3.2020 Geen conclusie
8.2.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:152	Anti-dumping	C-104/19	Donex Shipping and Forwarding	<u>einduitspraak</u> 9.10.20 <u>arrest</u> 9.7.2020 <u>Conclusie</u> 4.3.2020
30.1.19	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2019:260	Omgevingsvergunning; LPG tankstation	C-120/19	X	<u>Arrest</u> 20.5.21 <u>conclusie</u> <u>28.1.21</u>
21.12.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2361	IPR			
21.12.18	Rb.Limburg	ECLI:NL:RBLIM:2018:12159	milieu	C-826/18	Stichting varkens in Nood	<u>arrest</u> 14.1.21 <u>conclusie</u> 2.7.20
19.12.18	Hof Arnhem-Leeuwarden	ECLI:NL:GHARL:2018:11244	EVOA, dierlijke bijproducten	C-21/19, C-22/19 en C-23/19	XN	<u>Arrest</u> 3.9.20 <u>Conclusie</u> 19.3.20
18.12.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:662	Visserijfonds	C-814/18	Ursa Major services	<u>arrest</u> 22.1.2020
14.12.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2309	btw	C-791/18	Stichting Schoonzicht	<u>Einduitspraak</u> 27.11.2020 <u>Arrest</u> 17.9.20 <u>Conclusie</u> 3.3.20
14.12.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2322 ECLI:NL:HR:2018:2174 (voornemen)	arbeid; detachering; diensten	C-815/18	Federatie vakvereniging NL	<u>arrest</u> 1.12.20 <u>conclusie</u> 30.4.20

29.11.18	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2018:8550	consumenten	C-750/18	A B	beschikking 8.2.19 doorgehaald
27.11.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2027	Terugkeer-richtlijn	C-806/18	JZ	arrest 17.9.20 conclusie 23.4.20
6.11.18	Gerechtshof Amsterdam	ECLI:NL:GHAMS:2018:4063 (voornemen)	consumenten			
2.11.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2027	Gemeenschapsm odelverordening	C-678/18	PG van de HR	arrest 21.11.19
20.9.18	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2018:2878	SZ- vrachtwagenchau ffeurs	C-610/18	AFMB	Einduitspraak 19.11.2020 Arrest 16.7.20 Conclusie 26.11.19
18.9.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:500	biociden	C-592/18	Darie BV	Einduitspraak 17.11.20 arrest 19.12.19 conclusie 17.10.19
27.7.18	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2018:5389	overlevering	C-492/18 PPU	TC	arrest 12.2.19
17.7.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:341	landbouw; tarieven NVWA	C-477/18	Gosschalk	Einduitspraak 20.10.20 arrest 19.12.19 Conclusie 18.9.19
17.7.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:340	landbouw; tarieven NVWA	C-478/18	Gosschalk	Einduitspraak 20.10.20 arrest 19.12.19 Conclusie 18.9.19
3.7.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:308	Gewasbeschermi ngsmiddelen	C-445/18	Vaselife	Einduitspraak 10.11.20 arrest 14.11.19

						<u>conclusie</u> 27.6.19
21.6.18	Hof Bosch Den	<u>ECLI:NL:GHSHE:2018:2685</u>	btw	C-420/18	IO	<u>Einduitspraak</u> 12.12.19 <u>arrest</u> 13.6.19 geen conclusie
12.6.18	CBB	<u>ECLI:NL:CBB:2018:283</u>	gasverordening	C-399/18	Vereniging Gasopslag Nederland	<u>beschikking</u> 18.1.19 doorgehaald
6.6.18	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2018:1737</u>	Schengengrensc ode	C-380/18	E.P.	<u>Einduitspraak</u> 2.9.2020 <u>arrest</u> 12.12.19 <u>conclusie</u> 11.7.19
6.6.18	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2018:1738</u> <u>ECLI:NL:RVS:2018:1739</u> <u>persbericht</u>	Schengengrensc ode	C-381/18 en C-382/18	G.S. en V.G.	<u>Einduitspraak 1739</u> 2.9.20 <u>arrest</u> 12.12.19 <u>Conclusie</u> 11.7.19
5.6.18	CBb	<u>ECLI:NL:CBB:2018:260</u>	subsidie visserij	C-386/18	Coöperatieve Producentenorganisatie en Beheersgroep Texel	<u>einduitspraak</u> 20.10.20 <u>arrest</u> 19.12.19 <u>conclusie</u> 26.6.19
9.5.18	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2018:1503</u>	Schengencode	C-341/18	J. e.a.	<u>Einduitspraak</u> 25.11.2020 <u>arrest</u> 5.2.20 <u>conclusie</u> 17.10.19
1.5.18	Rb. Amsterdam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2018:2835</u>	Overlevering en uitlevering	C-314/18	SF	<u>Arrest</u> 11.3.20 <u>conclusie</u> 16.5.19
20.4.18	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2018:630</u>	Douane, tariefindeling	C-288/18	X	<u>Einduitspraak</u> 19.7.19 <u>arrest</u> 11.4.19

19.4.18	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2018:1307	asiel& migratie	C-269/18 PPU	C, e.a.	<u>beschikking</u> 5.7.18
11.4.18	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2018:1120	SZ	C-257/18	Güler	
11.4.18	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2018:1121	SZ	C-258/18	Solak	
6.4.18	Rb. Noord-Holland	ECLI:NL:RBNHO:2018:4729	douane, antidumping	C-251/18	Trace	<u>Arrest</u> 19.9.19 <u>conclusie</u> 9.4.19
6.4.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:522	douane, invoerrechten	C-249/18	CEVA Freight	<u>Einduitspraak</u> 8.11.19 <u>Arrest</u> 10.7.19 <u>conclusie</u> 26.3.19
28.3.18	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2018:3455	IE; e-books	C-263/18	Nederlands Uitgeversverbond et Groep Algemene Uitgevers	<u>Arrest</u> 19.12.19 <u>Conclusie</u> 10.9.19
23.2.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:265	Cif-invoerprijs	C-160/18	X	<u>Einduitspraak</u> 10.7.20 <u>Arrest</u> 11.3.20 <u>conclusie</u> 13.6.19
21.2.18	Rb. Noord-NL	ECLI:NL:RBNNE:2018:598	Luchtvaartclaim	C-163/18	Aegean airlines	<u>Arrest</u> 10.7.19 <u>conclusie</u> 28.3.19
6.2.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:10	landbouw, slacht	C-98/18	Boer en zonen	<u>Einduitspraak</u> 12.5.20 <u>arrest</u> 2.5.19
2.2.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:126 ECLI:NL:HR:2018:127	SZ, vo.148/71	C-95/18 en C-96/18	van den Berg & Giesen e.a.	<u>PG advies</u> <u>einduitspraak</u> <u>Arrest</u> 14.11.19 <u>conclusie</u> 19.9.19
1.2.18	Rb Noord-Nederland	ECLI:NL:RBNNE:2018:1193	strafrecht	C-97/18	ET	<u>arrest</u> 10.1.19 geen conclusie

31.1.18	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2018:347	Migratie; privacy en persoonsgegevens	C-70/18	A.	Einduitspraak 29.4.20 Arrest 3.10.19 Conclusie 2.5.19
1.12.17	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2017:4338	SZ	C-677/17	Çoban	Einduitspraak 19.12.19 arrest 15.5.19 conclusie 28.2.19
30.11.17	Rb Den Haag, zittingsplaats Utrecht	ECLI:NL:RBDHA:2017:14187 ECLI:NL:RBMNL:2017:5960 (e-archief)	Visumcode	C-680/17	Vethanayagam e.a.	Einduitspraak 14.1.2020 Arrest 29.7.19 conclusie 28.3.19
14.11.17	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2017:13124	asiel;	C-635/17	E.	arrest 13.3.19 conclusie 29.11.18
10.11.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2820	antidumping	C-644/17	Eurobolt	Einduitspraak 29.11.19 Arrest 3.7.19 conclusie 28.2.19
27.10.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2681	SZ; zeevarende	C-631/17	Inspecteur van de belastingdienst	Einduitspraak 19.7.19 arrest 8.5.19 conclusie 10.1.19
12.10.17	Hof Den Bosch	ECLI:NL:GHSHE:2017:4323	fiscaal; dividend	C-598/17	A-Fonds	Beantwoording prejudiciële vragen van Hof Den Bosch NL:HR:2020:115 24.1.2020 Prejudiciële vragen aan de HR, 12 juli 2019 NL:GHSHE:2019:2385

						<u>arrest</u> 2.5.19 <u>conclusie</u> 19.12.18
4.10.17	Raad van State	<u>ECLI:NL:RVS:2017:2669</u>	asiel; nieuw motief	C-586/17	D. en I	<u>Einduitspraak</u> <u>3.7.19</u> <u>Beschikking</u> 15.11.18 ingetrokken
28.9.17	Rb Amsterdam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2017:7037</u>	overlevering/uitlevering	C-571/17 PPU	Ardic	<u>arrest</u> 22.12.17 <u>conclusie</u> 19.12.17
28.9.17	Rb Amsterdam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2017:7038</u>	overlevering/uitlevering	C-573/17 PPU	Poplawski	<u>Einduitspraak</u> 19.9.19 <u>arrest</u> 24.6.19 <u>conclusie</u> 27.11.18
27.9.17	Raad van State	<u>ECLI:NL:RVS:2017:2571</u> <u>ECLI:NL:RVS:2017:2572</u>	asiel; internat. bescherming	Gevoegde zaken C-582/17 C-583/17	H. ea.	<u>arrest</u> 2.4.19 <u>conclusie</u> 28.11.18
22.9.17	Gerechtshof Den Haag	<u>ECLI:NL:GHDHA:2017:2815</u>	milieu; strafrecht; eveo	C-624/17	Tronex	<u>arrest</u> 4.7.19 <u>conclusie</u> 28.2.19
22.9.17	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2017:2431</u>	btw; webcam	C-568/17	Geelen	<u>Einduitspraak</u> 19.7.19 <u>arrest</u> 8.5.19 <u>conclusie</u> 12.2.19
20.9.17	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2017:2492</u>	Asiel en migratie; verblijfsrecht door fraude	C-557/17	Y.Z.	<u>Einduitspraak</u> 16.7.19 <u>arrest</u> 14.3.19 <u>conclusie</u> 4.10.18
8.9.17	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2017:2269</u>	Insolventie; EEX	C-535/17	NK	<u>Einduitspraak</u> 3.7.2020

						NL:PHR:2020:214 6.3.20 <u>arrest</u> 6.2.2019 <u>conclusie</u> 18.10.2018
4.8.17	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2017:2914	SZ; vo 883/2004; schaatsers	C-477/17	Balandin	<u>arrest</u> 24.1.2019
4.8.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:2119	Gezinshereniging srichtlijn; inburgerings-examen	C-484/17	K.	<u>Einduitspraak</u> 26.4.19 <u>arrest</u> 7.11.18 geen conclusie
4.7.17	Gerechtshof Den Haag	ECLI:NL:GHDHA:2017:1935	Geneesmiddelenrichtlijn	C-423/17	Warner-Lambert Company	<u>arrest</u> 14.2.19 <u>conclusie</u> 4.10.18
21.6.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:1609	Gezinshereniging ; termijn	C-380/17	K en B	<u>Einduitspraak</u> 27.12.18 <u>arrest</u> 7.11.18 <u>conclusie</u> 27.6.18
15.6.17	Rb Noord-Holland, zittingsplaats Haarlem	HAA 15/2526 (e-archief)	tariefindeling	C-372/17	Vision research Europe	<u>arrest</u> 13.9.2018 geen conclusie
8.6.17	Rb Rotterdam	ECLI:NL:RBROT:2017:4362	Karkassen	C-347/17	A ea.	<u>Einduitspraak</u> 27.8.20 <u>Arrest</u> 12.9.19 <u>conclusie</u> 29.11.18
24.5.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:1370	kentekenbewijzen	C-326/17	RDW	<u>arrest</u> 24.1.19 <u>conclusie</u> 20.9.18
23.5.17	Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden	ECLI:NL:GHARL:2017:6697	IE	C-310/17	Levola	<u>arrest</u> 13.11.18 <u>conclusie</u> 25.7.18
18.5.17	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2017:3348	EAB; overlevering	C-270/17 PPU	Tupikas	<u>arrest</u> 10.8.17

						<u>conclusie</u> 26.7.17
18.5.17	Rb Amsterdam	<u>ECLI:NL:RBAMS: 2017:3355</u>	EAB; overlevering	C- 271/17 PPU	Zdziaszek	<u>arrest</u> 10.8.17 <u>conclusie</u> 26.7.17
17.5.17	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:20 17:1259</u> <u>ECLI:NL:RVS:20 17:1260</u>	Milieu; habitatrichtlijn	C- <u>293/17</u> C- <u>294/17</u>	Coöperatie ME en Vereniging Leefmilieu; Werkgroep behoud de Peelen	<u>Einduitspraak</u> 29.5.19 <u>arrest</u> 7.11.18 <u>conclusie</u> 25.7.18
12.5.17	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:201 7:849</u>	SZ	C- 272/17	Zyla	<u>Einduitspraak</u> 12.4.2019 <u>arrest</u> 23.1.2019 <u>conclusie</u> 11.7.18
11.5.17	Rb Rotterdam	<u>ECLI:NL:RBROT: 2017:3625</u>	diensten; Postrichtlijn	C- 256/17	Sandd	<u>beschikking</u> <u>2.7.18</u> <u>conclusie</u> 20.6.18
10.5.17	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:20 17:1252</u>	asiel & migratie	C- 257/17	C en A	<u>Einduitspraak</u> 26.4.19 <u>arrest</u> 7.11.2018 <u>conclusie</u> 27.6.18
20.4.17	Rb. Den Haag	<u>ECLI:NL:RBDHA: 2017:4032</u>	asiel	C- 213/17	X	<u>arrest</u> 5.7.18 <u>conclusie</u> 13.6.18
19.4.17	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:20 17:1098</u>	nationaliteit	C- 221/17	Tjebbes ea.	<u>Einduitspraak</u> 12.2.20 <u>Arrest</u> 12.3.19 <u>conclusie</u> 12.7.18
29.3.17	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:20 17:858</u> <u>ECLI:NL:RVS:20 17:869</u>	asiel	C- 175/17 C- 180/17	X	<u>Einduitspraak</u> 26.9.18 <u>NL:RVS:2019:457 - NL:RVS:2019:505</u>

						<u>Persbericht RvS</u> 24.1.18 26.9.2018 <u>arrest</u> (C-175/17) <u>arrest</u> (C-180/17)
3.3.17	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2017:346</u> (ingetrokken) <u>ECLI:NL:HR:2017:342</u> (deels ingetrokken)	dividendbelasting	C-156/17 C-157/17	Köln-Aktiefonds Deka	<u>Arrest</u> 30.1.20 <u>Conclusie</u> 5.9.19 <u>Beschikking</u> 12.12.18 C-157/17 ingetrokken
26.1.17	Rb Den Haag	<u>ECLI:NL:RBDHA:2017:872</u>	Asiel	C-48/17	X	arrest 13.11.18 <u>conclusie</u> 22.3.18
23.1.17	Rb Den Haag	<u>ECLI:NL:RBDHA:2017:873</u>	Asiel	C-47/17	X	<u>Einduitspraak</u> 7.5.19 <u>arrest</u> 13.11.18 <u>conclusie</u> 22.3.18
20.12.16	CBb	<u>ECLI:NL:CBB:2016:440</u>	Landbouw	C-667/16	Nooren	<u>Einduitspraak CBb</u> 5.3.19 <u>arrest</u> 6.6.18 <u>conclusie</u> 21.2.18
9.12.16	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2016:2834</u>	IE	C-644/16	Synthon	<u>Beschikking</u> 23.1.18 doorgehaald
26.10.16	Rb Den Haag	<u>ECLI:NL:RBDHA:2016:12824</u>	Asiel & migratie	<u>C-550/16</u>	A en S	<u>arrest</u> 14.4.2018 <u>conclusie</u> 26.10.17
26.10.16	CRvB	<u>ECLI:NL:CRVB:2016:4101</u>	SZ	<u>C-551/16</u>	Klein Schiphorst	<u>arrest</u> 21.3.18 <u>conclusie</u> 2arrest9.11.17

30.9.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:2195	invoerrechten kippenvlees	C-522/16	X	einduitspraak 29.6.2018 arrest 19.10.17 Geen conclusie
2.9.16	Rb. A'dam	ECLI:NL:RBAMS:2016:5710	EAB	C-477/16 PPU	Kovalkovas	arrest 10.11.16 conclusie 19.10.16
16.8.16	Rb A'dam	ECLI:NL:RBAMS:2016:5206	EAB	C-452/16 PPU	Poltorak	arrest 10.11.2016 conclusie 19.10.16
16.8.16	Rb A'dam	ECLI:NL:RBAMS:2016:5207	EAB	C-453/16 PPU	Özçelik	arrest 10.11.2016 conclusie 19.10.16
12.8.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:1866	btw	C-463/16	Stadion Amsterdam	arrest 18.1.18 Geen conclusie
8.7.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:1351	vennootschapsbe- lasting	C-398/16	X BV	einduitspraak 19.10.2018 arrest 22.2.2018 conclusie 24.10.17
8.7.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:1350	vennootschaps- belasting	C-399/16	X NV	einduitspraak 19.10.2018 arrest 22.2.2018 conclusie 24.10.17
4.7.16		ECLI:NL:CBB:2016:258	landbouw	C-383/16	Vion livestock	Einduitspraak NL:CBB:2018:647 NL:CBB:2018:648. arrest 19.10.17 conclusie 29.6.17
9.6.16	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2016:6389	asiel & migratie	C-331/16 en C-366/16	K. ea.	arrest 2.5.18 conclusie 14.12.17

18.5.16	Rb Noord-Nederland	ECLI:NLRBNNE:2016:4032	luchtvaartclaim	C-302/16	Krijgsman	arrest 11.5.17 Geen conclusie
18.5.16	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2016:1351	Habitatrichtlijn	C-281/16	Vereniging Hoeksche waards Landschap	arrest 19.10.17 conclusie 15.6.2017
19.4.16	Hof Arnhem-Leeuwarden	ECLI:NL:GHARL:2016:3097	landbouw	C-227/16	Arts	arrest 9.11.2017 geen conclusie
29.3.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:515	asiel & migratie	C-225/16	Ouhrami	arrest 26.7.17 conclusie 18.5.17
9.3.16	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2016:2350	IE	C-163/16	Louboutin	Einduitspraak 6.2.19 arrest 12.6.18 conclusie 22.6.17
24.2.16	Rb Midden-NL	ECLI:NL:RBMNE:2016:954	arbeid	C-126/16	FNV Smallsteps	arrest 22.6.2017 conclusie 29.3.17
29.1.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:133	douane	C-59/16	The Shirtmakers	Einduitspraak Hoge Raad 15.9.2017 arrest 11.5.17 geen conclusie

NL zaken bij het EHRM

Jaarverslag 2020

- [Jaarverslag 2020 EHRM](#)
- Strasbourg Court Publishes the 2020 Annual Report ([ECHRblog](#))

Links en documenten van het EHRM over NL zaken

- [Website COE Impact of the ECHR \(Nederland\)](#)
- [Country factsheet Netherlands \(december 2020\)](#)
- [Press country profile Netherlands \(juli 2020\)](#)
- [Internationale Mensenrechtenprocedures 2018](#)

Cijfers

Begin 2019 waren er in totaal 237 zaken tegen NL aanhangig bij het Hof.

Actuele stand van zaken

Onderstaand een overzicht van NL gecommuniceerde zaken, ontvankelijkheidsbeslissingen en arresten van het EHRM. Het overzicht is nog niet compleet. Daar wordt de komende tijd nog aan gewerkt.

Datum	Naam	soort	zaaknr	
9.9.21	L.C.	Strike-out	56450/19	Strafrecht, levenslang

Arresten Kamer/Comité (sinds 1 januari 2018)								
Naam	Datum	Uitkomst	Body	Level	Zaaknr.	Artikel	Onderwerp	NL rechter
X	27.7.21	Violation	Court	2	72631/17	6 EVRM	strafrecht	
Dijkhuizen	8.1.21	No violation		2	61591/16	6 EVRM	strafrecht	
Stichting Landgoed Steenberg e.a.	16.2.21	No violation	Court	2	19732/17	6 EVRM	Bestuursrecht	
Hasselbaink	9.2.21	Violation	Court	2	73329/16	5 EVRM	Strafrecht, voorlopige hechtenis	
Zohlandt	9.2.21	Violation	Court	2	69491/16	5 EVRM	Strafrecht, voorlopige hechtenis	
Maassen	9.2.21	Violation	Court	2	10982/15	5 EVRM	Strafrecht, voorlopige hechtenis	
Keskin	19.1.21	Violation	Chamber	2	2205/16	6 EVRM	Strafrecht	

Pormes	28.7.20	No violation	Chamber	2	25402/14	8 EVRM	Asiel en migratie	RvS 13.11.2013
S.A.	02.06.20	No violation	Chamber	3	49773/15	3 EVRM 13 EVRM	Asiel en migratie	
Azerkane	02.06.20	No violation	Chamber	3	3138/16	8 EVRM	Asiel en migratie	
A.S.N.	25.2.20	No violation	Chamber	3	68377/17	3 EVRM	Asiel en migratie	
Van de Kolk	28.05.19	Violation	Committee	3	23192/15	6 EVRM	Strafrecht – Geen juridische bijstand politieverhoor	Hoge Raad 18.11.2014 (niet- ontvankelijk)
Corallo	09.10.18*	Violation	Committee	3	29593/17	3 EVRM	Uitlevering en overlevering – Belastingfraude – Sint Maarten - Detentie	Hof Den Haag Hoge Raad 21.3.2017 (niet ontvankelijk)
Cabral	28.08.18	Violation	Chamber	3	37617/10	6 EVRM	Strafrecht - Getuigenverhoor	Hoge Raad 5.1.2010
X.	10.07.18	No violation	Chamber	3	14319/17	3 EVRM	Uitzetting naar Marokko	Hoge Raad 9.5.2017
Baydar	24.04.18	No violation	Chamber	2	55385/14	6 EVRM	Mensensmokkel - Weigering HR prejudiciële vragen te stellen aan HvJEU	Hoge Raad 21.3.2017

Beslissingen Kamer/Comité (sinds 1 januari 2018)						
Naam	Datum	Beslissing	Zaaknr.	Artikel(e)n	Onderwerp	NL rechter
L.C.	9.9.21	Strike-out	56450/19	3 EVRM	Strafrecht, levenslang	
Bah	22.6.21	Inadmissible	35751/20	6 EVRM	Asiel en migratie	
Kamaliza	8.4.21	Strike-out	39513/20	8 EVRM	Asiel en migratie	
Hoeste	25.3.21	Strike-out	71507/16	6 EVRM	Advocaat bij politieverhoor	
George e.a.	25.3.21	Strike-out	63169/19 64133/19 7320/20	3 EVRM	Detentie- omstandighe den Sint Maarten	
M.T.	23.3.21	Inadmissible	46595/19	3 EVRM	Asiel & migratie; Dublin	

F.O. e.a. t. Italië en NL	15.10.20	Strike-out	<u>48125/19</u>	3 EVRM	Asiel & migratie	
Chaloub en Camara	15.10.20	Strike-out	<u>7338/16</u>	3 EVRM 8 EVRM	Asiel & migratie	
R.B. en N.R.	3.9.20	Strike-out	<u>45067/18</u>	2 EVRM	Geweld politie	
Z.N.	28.5.20	Strike-out	<u>71676/14</u>	3 EVRM	Asiel & migratie	
Z.H.	30.1.20	Strike-out	<u>45582/18</u>	3 EVRM	Asiel & migratie	-
El Khalloufi	26.11.19	Inadmissible	<u>37164/17</u>	6 EVRM	Blaastest; recht op advocaat	Rb Amsterdam; Gerechtshof Amsterdam; Hoge Raad (28.3.17)
Omar Mohamud	14.11.19	Strike-out	<u>42922/18</u>	8 EVRM	Asiel & migratie	-
Magassouba	24.10.19	Strike-out	<u>37153/17</u>	3 en 8 EVRM	Asiel & migratie	-
Ahmed Sheek	12.9.19	Strike-out	<u>80450/13</u>	8 EVRM	Asiel & migratie	-
T.E.	3.9.19	Inadmissible	<u>43462/16</u>	4 EVRM	Asiel & migratie	Rechtbank Den Haag Raad van State
A.A. e.a.	29.8.19	Strike-out	<u>28190/18</u>	3 EVRM	Asiel; Libië	
Nevé	25.6.19	Inadmissible	<u>59133/16</u>	6 EVRM	Strafrecht; vermoeden van onschuld; inbewaringstelling	Rechtbank Amsterdam 27.9.16
Badullah	25.6.19	Inadmissible	<u>54892/16</u>	6 EVRM	Strafrecht; vermoeden van onschuld; inbewaringstelling	Rechtbank Rotterdam 21.3.2016
N.K.	6.6.19	Strike-out	<u>58572/14</u>	3 EVRM	Asiel & migratie	-
Said	12.3.19	Inadmissible	<u>34299/14</u>	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 18.04.2013
Heerawi	12.3.19	Inadmissible	<u>36558/14</u>	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 22.10.2014
Aghmadi en Yaghubi	12.3.19	Inadmissible	<u>70475/14</u> <u>70530/14</u>	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 22.10.2014

Dorani en Khawati	12.3.19	Inadmissible	71815/14 71827/14	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 22.10.2014
A.J.	17.1.19	Strike-out	82077/17	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Irak	-
A.R.B.	17.1.19	Strike-out	8108/18	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Afghanistan	-
Yeshitla	15.1.19	Inadmissible	37115/11	8 EVRM 14 EVRM	Huurtoeslagen en immigratie	Raad van State 28.11.2009
Vidgen	8.1.19	Inadmissible	68328/17	6 EVRM	Strafrecht	Hoge Raad 06.06.2006
A.I.	20.11.18	Inadmissible	36196/16	3 EVRM	Asiel – Risico bij uitzetting naar Sudan niet aangetoond	Rb Den Haag, zittingsplaats Den Bosch, 28.2.2014
A.S.	20.11.18	Inadmissible	20102/13	3 EVRM	Asiel – Risico bij uitzetting naar Sudan niet aangetoond	Raad van State 11.3.2013
W.M.	20.11.18	Inadmissible	12708/16	3 EVRM	Asiel – Risico bij uitzetting naar Sudan niet aangetoond	Raad van State 2.9.2015
Herrie	20.11.18	Inadmissible	44116/12	6 EVRM	Strafrecht - Werknemer AIVD geeft info door	Rb Den Haag Hof Den Haag Hoge Raad
Zaloilo	15.11.18	Strike-out	23179/12	5 EVRM	Strafrecht – Voorarrest, duur	
M.A.	16.10.18	Strike-out	42572/15	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Myanmar	Raad van State 25.02.2015
Cüzdan	25.9.18	Strike-out	6315/08 en 9597/12	8 EVRM 13 EVRM	Asiel & migratie	-
Cerneia	25.9.18	Strike-out	62318/16	5 EVRM	Strafrecht – Voorarrest, duur	-
Voicu	25.9.18	Strike-out	34414/17	5 EVRM	Strafrecht – Voorarrest, duur	-
Kake en Camara	4.9.18	Strike-out	63913/17	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbes nijdenis	-

Barry	4.9.18	Strike-out	<u>66238/16</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbes nijdenis	-
P.N.	10.7.18	Strike-out	<u>10944/13</u>	3 EVRM 8 EVRM 13 EVRM	Asiel – Uitzetting Rwanda	-
Orbulescu	10.7.18	Strike-out	<u>1704/17</u>	5 EVRM	Strafrecht – Europees aanhoudings bevel Roemenië – Detentie, duur	-
Breijer	3.7.18	Inadmissible	<u>41596/13</u>	6 EVRM	Strafrecht – Onmogelijkh eid getuige a charge horen	Hoge Raad 29.01.2013
Touré	3.7.18	Strike-out	<u>14778/18</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbes nijdenis	-
A.G. en M.M.	26.6.18	Inadmissible	<u>43092/16</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Iran/Afghani stan	-
Zaloilo	12.6.18	Inadmissible	<u>60035/12</u>	5 EVRM 6 EVRM	Strafrecht – Immigratiede tentie, rechtmatighe id - Horen getuigen a décharge	-
Ahdour	5.6.18	Strike-out	<u>45140/10</u>	8 EVRM 14 EVRM	-	-
Soumah	5.6.18	Strike-out	<u>61452/15</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbes nijdenis	-
Cerci	10.4.18	Strike-out	<u>25392/14</u>	8 EVRM 13 EVRM	Asiel – Criminele vreemdeling, inreisverbod	-
Said Good	23.1.18	Inadmissible	<u>50613/12</u>	3 EVRM 5 EVRM	Asiel – Opvangfacilit eiten asielzoeker	-
Haddaouchi	16.1.18	Inadmissible	<u>4965/10</u>	2 Protocol 4	Omgevingsr echt – Huisvestings vergunning	-

Aanhangige gecommuniceerde zaken

Naam	Datum	Nr.	Artikel	Onderwerp	NL rechter
------	-------	-----	---------	-----------	------------

B.T.	8.7.21	<u>45257/19</u>	5 EVRM	Overlevering en uitlevering	
A.O.J.	8.7.21	<u>22615/21</u>	5 EVRM	Asiel & migratie	
Safsaffi	7.7.21	<u>61125/19</u>	6 EVRM	strafrecht	
Caliskan	7.7.21	<u>34507/16</u>	6 EVRM	strafrecht	
O.T.D.	6.5.21	<u>49837/20</u>	3 EVRM	Asiel & migratie	
De Jong	21.4.21	<u>23106/19</u>	7 EVRM	strafrecht	
Van der Zwan	21.4.21	<u>27231/19</u>	7 EVRM	Strafrecht	
Loukili	13.4.21	<u>57766/19</u>	8 EVRM	Asiel&migratie; familylife	
Z.	13.4.21	<u>64772/19</u>	1 EP	Fiscaal en eigendomsrecht	
Mude en Mohamed Hussein	31.3.21	<u>47878/20</u>	8 EVRM	Asiel & migratie; gezinshereniging	
Aboubaker	31.3.21	<u>46534/14</u>	3 EVRM; 5 EVRM	Asiel & migratie; detentie	
Larijsen e.a.	22.2.21	<u>56896/17</u> e.a.	11 EVRM	Vrijheid van vereniging	
Azzaqui	12.2.21	<u>8757/20</u>	3 EVRM 8 EVRM	Asiel & Migratie	
Kamaliza Strike-out 8.4.21	17.12.20	<u>39513/20</u>	8 EVRM	Asiel & Migratie	Strike-out 8.4.21
Mahamud	2.12.20	<u>64534/19</u>	8 EVRM	Asiel & Migratie	
Asaad	16.10.20	<u>31007/20</u>	3 EVRM	Asiel & Migratie	
Italmoda Mariano Previti e.a.	13.10.20	<u>16395/18</u>	7 EVRM	Btw – Fraude – geen straf zonder wet	
W.R.	6.10.20	<u>989/18</u>	6 EVRM	Eerlijk proces; afwezigheid advocaat bij politieverhoor en onderzoek	
Jneid	29.9.20	<u>57264/18</u>	10 EVRM; 2 Vierde Protocol	Vrijheid van verplaatsing; meningsuiting, godsdienst; terrorismebestrijding ; gebiedsverbod	
A.M.A.	3.9.20	<u>23048/19</u>	3 EVRM	Asiel & Migratie	
Van Slooten	31.8.20	<u>45644/18</u>	8 EVRM	Familie recht; ouderlijke macht	
Hoeste Strike out	27.8.20	<u>71507/16</u>	6 EVRM	Recht op eerlijk proces; advocaat bij politieverhoor	<u>Strike out 23.3.21</u>

23.3.21					
Snijders	16.7.20	<u>56440/15</u>	6 EVRM	Recht op eerlijk proces	
John	19.5.20	<u>7320/20</u>	3 EVRM	Detentie	-
Kuyt	15.4.20	<u>19365/19</u>	6 EVRM	Procesrecht	
V.A. and Others v the Netherlands and Italy	16.1.20	<u>48062/19</u>	3 EVRM	Asiel - Dublinverordening	
F.O and Others v. the Netherlands and Italy Strike out 15.10.20 48125/19	16.1.20	<u>48125/19</u>	3 EVRM	Asiel - Dublinverordening	
M.T. Niet-ontvankelijk 23.3.21	11.10.19	<u>46595/19</u>	3 EVRM	Asiel	23.3.21 niet -ontvankelijk
Koomen	17.9.19	<u>298/15</u>	2 EVRM	Politiegeweld - Onderzoek - Recht op leven	10.7.14 Hof Amsterdam
R.B. en N.R. Strike out 3.9.20 45067/18	2.9.19	<u>45067/18</u>	2 EVRM	Politiegeweld - Onderzoek - Recht op leven - Psychiatrie	4.4.18 Hof Amsterdam
M.Ö.	30.8.19	<u>45036/18</u>	2 EVRM	Politiegeweld - Onderzoek - Recht op leven	15.3.18 Hof Den Haag
Eikenaar	30.8.19	<u>52053/18</u>	2, 3 EVRM	Politiegeweld - Onderzoek - Recht op leven	9.5.18 Hof Den Haag
Z.J.	12.7.19	<u>45582/18</u>	3 EVRM	Asiel - Afghanistan - Risico op behandeling in strijd met 3 EVRM?	
M.J.	12.7.19	<u>49259/18</u>	3 EVRM 13 EVRM	Asiel - Afghanistan - Risico op behandeling in strijd met 3 EVRM?	
Y.F.C. e.a.	25.6.19	<u>21325/19</u>	3 EVRM 5 EVRM 4 Prot. 4	Vreemdelingendetentie op Curacao - Uitzetting Venezuela	
Muse Shire e.a.	15.5.19	<u>9922/18</u>	8 EVRM	Asiel - Afwijzing visa familieleden, middelenvereiste	-
Omar Muhamud	9.4.19	<u>42922/18</u>	8 EVRM	Asiel - Afwijzing visa familieleden, middelenvereiste	-
Nelissen	5.3.19	<u>585/19</u>	6 EVRM	Strafrecht - Redelijke termijn	Hoge Raad 28.8.18 Rb Limburg 27.7.15

T.M. en S.Y.M	18.2.19	<u>33515/16</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Pakistan	-
Ships Waste Oil Collector B.V.	14.12.18	<u>2799/16</u>	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstreking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	<u>Rb Rotterdam</u> <u>CBb (151)</u> <u>CBb (192)</u>
Burando Holding B.V. v	14.12.18	<u>3124/16</u>	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstreking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	<u>Rb Rotterdam</u> <u>CBb (151)</u> <u>CBb (192)</u>
Port Invest B.V.	14.12.18	<u>3205/16</u>	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstreking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	<u>Rb Rotterdam</u> <u>CBb (151)</u> <u>CBb (192)</u>
Janssen de Jong Groep B.V. e.a.	13.12.18	<u>2800/16</u>	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstreking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	<u>Rb Rotterdam</u> <u>CBb</u>
N.K. strike-out 6.6.19	26.10.18	<u>58572/14</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Soedan	-
X Arrest 27.7.21	15.10.18	<u>72631/17</u>	6 EVRM	Strafrecht – Diefstal – Afwijzing aanhoudingsver- zoek	<u>Hoge Raad</u> 9.5.2017
Dijkhuizen Arrest 8.6.21	3.9.18	<u>61591/16</u>	6 EVRM	Strafrecht – Detentie in Peru – uitlevering – deelname aan proces via video	-
A.A. Strike-out 29.8.19	31.8.18	<u>28190/18</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting familie naar Libië	<u>Raad van State</u> 4.1.2018
Azerkane Arrest ; no violation 2.6.18	30.05.2018	<u>3138/16</u>	8 EVRM	Asiel – Afwijzing verblijfsvergunning – Criminele vreemdeling	-
G. e.a.	16.01.2018	<u>530/18</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Afghanistan – Sikh	-
Soumah e.a. Strike-out 5.6.18	15.12.2017	<u>61452/15</u>	3 EVRM	Asiel - Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
de Legé	24.11.2017	<u>58342/15</u>	6 EVRM	Belastingrecht – Fraude inkomstenbelasting – Bewijsvergaring, zelfincriminatie	Hoge Raad 29.05.2015
Stichting Landgoed Steenbergen e.a.	22.11.2017	<u>19732/17</u>	6 EVRM	Bestuursrecht – Toegang tot de	-

<u>Arrest</u> 16.2.21				rechter Bekendmaking besluit online, onvoldoende kenbaar	
A.S.N. en T.K.M. Arrest 25.2.2020	22.11.2017	<u>68377/17</u>	2 EVRM 3 EVRM	Asiel – Uitzetting Afgghanistan – Sikh familie	-
Canword	20.10.2017	<u>21464/15</u>	3 EVRM	Strafrecht – Levenslang – Herbeoordeling/ Pardon	Constitutioneel Hof St Maarten 08.11.2013
Lake	20.10.2017	<u>2445/17</u>	3 EVRM	Strafzaak – Levenslang – Herbeoordeling/ pardon	Constitutioneel Hof St Maarten 08.11.2013
Zohlandt <u>Arrest</u> 9.2.2021	29.08.2017	<u>69491/16</u>	5 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Ontbreken rechtvaardigings grond vrijheidsbenem ing	Gerechtshof Den Haag 18.08.2016
Hasselbaink <u>Arrest</u> 9.2.2021	29.08.2017	<u>73329/16</u>	5 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Duur en rechtmatigheid	Gerechtshof Den Haag 01.09.2016
Badullah Inadmissible 25.6.19	24.05.2017	<u>54892/16</u>	6 EVRM	Strafzaak – Vermoeden van onschuld – Voorarrest	Rechtbank Rotterdam_31.03.2016
Nevé Inadmissible 25.6.19	19.05.2017	<u>59133/16</u>	6 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Vermoeden van onschuld	Rechtbank Amsterdam 09/12/2014
M.B.	08.03.2017	<u>71008/16</u>	5 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Duur en rechtmatigheid	Rechtbank Rotterdam 19.11.2016
T.E. Inadmissible 3.9.19	28.07.2016	<u>43462/16</u>	4 EVRM 8 EVRM	Asiel – Mensenhandel – familieleven	-
Keskin <u>arrest</u> : 19.1.2021	28.06.2016	<u>2205/16</u>	6 EVRM	Strafzaak – Klacht motiveringsplicht (80a RO) – Oproep getuigen	Hoge Raad 08.09.2015
Pormes Arrest; violation 28.7.20	13.11.2014	<u>25402/14</u> <u>Arrest</u> <u>EHRM</u> <u>28.7.2020</u>	8 EVRM	Asiel – Afwijzing verblijfsvergunning – Criminele vreemdeling	Raad van State 13.11.13

Verzoeken Protocol no. 16 EVRM

An advisory opinion may only be requested in the context of a case pending before the domestic courts. The acceptance or refusal to examine the request is at the Court's discretion. A panel of five judges decides whether to accept the request, giving reasons for any refusal.

Advisory opinions, given by the Grand Chamber, give reasons and are not binding. Opinions are published and communicated to the requesting court or tribunal and to the relevant High Contracting Party. Judges are entitled to deliver a separate opinion. The panel and the Grand Chamber include *ex officio* the judge elected in respect of the High Contracting Party to which the requesting court or tribunal pertains.

The aim of Protocol No. 16 is to enhance interaction between the Court and national authorities and thereby reinforce the implementation of Convention rights and freedoms by requesting courts in their adjudication of pending cases.

Datum	Land	Onderwerp	Artikel	Advisory opinion
19.4.21	Frankrijk			<u>Persbericht 2.6.21</u> Zaak wordt behandeld P16-2021-002
11.3.2021	Armenië	Politiebehandeling; verjaring marteling – uitvoering EHRM arrest	Artikelen 3 en 7 EVRM	<u>Persbericht 12.5.21:</u> zaak wordt behandeld P16-2021-001
19.11.2020	Slowakije	Onderzoek naar misdaden door de politie	Artikelen 2, 3 en 6 EVRM.	<u>Persbericht:</u> afwijzing van het verzoek 1.3.2021 <u>persbericht</u> (4.12.2020)
5.11.2020	Litouwen	Afzettingsprocedure parlamentslid	Artikel 3, Eerste Protocol EVRM	<u>Persbericht:</u> zaak wordt behandeld 28.1.21 <u>persbericht</u> (11.12.2020)
2.8.2019	Armenië	Geen straf zonder wet - Terugwerkende kracht van een strafbepaling – Verwijzing naar andere bepaling	Artikel 7 EVRM	29.5.2020 <u>Advisory opinion</u> <u>persbericht</u>
12.10.2018	Frankrijk	Draagmoederschap; geboorteregister	Artikel 8 EVRM	10.4.2019 <u>Advisory opinion</u> <u>Persbericht</u> 26.6.2014 <u>Menneson t. Frankrijk</u>